

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İRTİKÂ GAZETESİ (İLK ÜÇ CİLT)

İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST, SEÇİLMİŞ METİNLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dursun ŞAHİN

T 94379

OCAK – 2000

TRABZON

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İRTİKÂ GAZETESİ (İLK ÜÇ CİLT)

İNCELEME, TAHLİLÎ FİHRİST, SEÇİLMİŞ METİNLER

Dursun ŞAHİN

**Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimleri Enstitüsü’nce
Bilim uzmanı (Türk Dili ve Edebiyatı)
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tez’dir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 26. 01. 2000
Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 15. 02. 2000**

Tezin Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Bilal KIRIMLI

Jüri Üyesi : Doç. Dr. N. Nazan BEKİROĞLU

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Enver OKUR

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. A. Zafer GÖKÇAKAN

OCAK – 2000

TRABZON

**TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

0. SUNUŞ

00. Önsöz

“Bizi idare edenler, hükümetlerle gazetecilerdir.” der Wendell Philips. Bu ifadesiyle, toplumun haber alma özgürlüğünün simgesi olan gazetelerin, aynı zamanda toplumu yönlendirme misyonunu da üstlendiklerini, bu hususta en az devlet yöneticileri kadar etkili olduklarını anlatmak istemiştir.

Bir toplumun edebî hayatını şekillendiren unsurlardan en önemlileri gazete ve dergiler olmuştur. Türk basınında ilk olarak hükümet faaliyetlerini bildirme aracı olarak gündeme gelen gazeteler, edebiyat dünyasında da, Tercümân-ı Ahvâl gazetesinin yeni bir dönemi başlatmasıyla kendini gösterir.

Mâzînin canlı şahitleri olan gazeteler, yayımlandıkları dönemlerin sosyal hayatı, insanların duygu ve düşünceleri üzerine ipuçları vermektedirler.

Bir çıkıp bir kaybolan gazete ve dergilerin oldukça fazla olduğu II. Abdülhamid dönemi basın hayatının, yayın organlarından biri de, İrtikâ’dır. Bu çalışmamızda İrtikâ’nın Türk basın hayatı ve özellikle II. Abdülhamid dönemi basın hayatındaki rolünü tespit etmeye edebiyat, kültür ve sosyal hayata olan yansımalarını belirlemeye çalıştık.

İrtikâ’nın 251 sayılı bir yayın hayatı vardır. II. Abdülhamid’e yakınlığı ile bilinen Mehmed Tâhir’in yayınladığı diğer gazete ve dergilere göre daha ılımlı bir yayın politikası izlemiştir. Gazetenin bir diğer özelliği, çok geniş bir yazar kadrosuna sahip olmasıdır. Bu sanatçılardan bazıları gazetenin yayımlandığı dönemde zaten meşhur iken, bazıları da daha sonraki dönemlerde Türk edebiyatının önemli isimleri olurlar.

Bu çalışmamızda İrtikâ gazetesinin tamamı değil, ilk üç cildi incelenmiştir. Bu durumun sebepleri, gazetenin çok geniş hacimli olması ve büyük boy olduğu için fotokopi imkanının zorluğu olarak gösterilebilir. İncelenen bölümlerin genel bir tahlili yapılmış, gazetenin II. Abdülhamid dönemi basın yayın hayatındaki yeri belirlenerek, dönemin ananevî ve edebî yapısı yansıtılmaya çalışılmış, dönem üzerinde araştırma yapmak isteyenlere çalışmalarında faydalanabilecekleri bir kaynak hazırlamak amaçlanmıştır.

Çalışmamıza gazetenin nüshalarının bulunduğu İstanbul kütüphanelerini tetkikle başladık. Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve Atatürk Kütüphanesi'nde aradığımız nüshalarına ulaştık. Bu iki kütüphaneden malzememizi tamamlayarak çalışmamızın inceleme kısmına başladık.

Gazetede ki malzemeleri tanımak ve tasnif etmek amacıyla tüm yazıları okuyarak fişledik. Edebî mahsuller üzerinde daha fazla yoğunlaşmak kaydıyla gazetenin genel bir panoramasını çıkarmaya çalıştık. Bu arada dönemin basın yayın hayatı hakkında çeşitli kaynaklardan bilgi toplamaya çalıştık.

Çalışmamızın giriş bölümü II. Abdülhamid dönemi basın yayın hayatı hakkında bilgi verilmiş, gazete her yönüyle tanıtılmıştır.

Gazetenin II. Abdülhamid dönemi içindeki yeri tespit edildikten sonra, gazetede yer alan şiir ve hikâyeler üzerinde genel bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Tahlilî fihristten sonra makale, şiir, hikâye türleri araştırmacılara kolaylık oluşturması açısından metin ve yazar adına göre sıralanmıştır. İktibas edilen metinler kısmından sonra ekler bölümünde, gazetenin genel hususiyetlerini ortaya koyan bazı sayfalar konulmuştur.

Metinlerin Lâtin alfabesine aktarılmasında mümkün olduğunca günümüz fonetiği esas alınmıştır. Okunamayan kelimeler (?) ile, ismi bulunmayan yazar ve metinler (...) ile, tahlilî fihrist bölümüne ilave edilen ek bilgiler ([]) ile, tür adları (()) ile gösterilmiştir.

Trabzon'un kaynaklar açısından kısıtlı olması, yer yer zorlanmamıza neden olmuştur.

Çalışmanın, amaçladığımız şekilde, Türk kültür ve edebiyat araştırmacılarına kaynak teşkil etmesini dilerken, her an bilgi ve fikirlerini sunmaktan usanmayan Hocam Yrd. Doç. Dr. Bilal Kırımlı'ya; gerek lisans gerek yüksek lisans dönemlerinde hiç bir yardımı esirgemeyerek, bizlere ışık olan tüm hocalarıma ve en büyük desteğim olan eşime müteşekkirim.

01. İÇİNDEKİLER

01. İÇİNDEKİLER.....	SAYFA NR.
0. SUNUŞ.....	III
00. Önsöz.....	III
01. İçindekiler.....	V-VI
02. Özet.....	VII
03. Summary.....	VIII
04. Tablolar Listesi.....	IX
05. Kısaltmalar.....	X

GİRİŞ.....	1
-------------------	----------

BİRİNCİ BÖLÜM

1. II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ BASIN-YAYIN HAYATINA GENEL BİR BAKIŞ.....	2-9
---	------------

İKİNCİ BÖLÜM

2. İRTİKÂ GAZETESİ.....	10-91
20. Yayınlanışı ve Yayın Politikası.....	10
21. Teknik Özellikleri ve Yayın Periyodu.....	15
22. Yazar Kadrosu.....	21
23. Türler.....	51
24. Muhtevâ.....	55
25. İrtikâ gazetesinde Yayınlanmış Şiirlerin Teknik Husûsiyetler ve Muhteva Bakımından Değerlendirilmesi.....	59
250. Teknik Husûsiyetler.....	61
251. Muhteva.....	77
26. İrtikâ gazetesinde Yayınlanmış Hikayeler Üzerine Bir Değerlendirme Çalışması	84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TAHLİLİ FİHRİST	94
30. Sayı Sırasına Göre Resimlerin Listesi.....	148
31. Yazar Adına Göre Makalelerin Listesi.....	158
32. Makale Adına Göre Makalelerin Listesi.....	167
33. Şair Adına Göre Şiirlerin Listesi.....	176
34. Şiir Adına Göre Şiirlerin Listesi.....	201
35. Yazar Adına Göre Hikayelerin Listesi.....	226
36. Hikaye Adına Göre Hikayelerin Listesi.....	231

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. METİNLER	236-352
40. Edebî Yazılar.....	236
41. Şiirler.....	295
5. SONUÇ	353-354
KAYNAKLAR	355-358

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

02. ÖZET

İrtikâ gazetesi, 1899-1904 yılları arasında yayınlanmış bir gazetedir. II. Abdülhamid dönemi basın yayın hayatının genel özelliklerini taşıyan bu gazete, eski edebiyat yanlısı olmakla birlikte, Servet-i Fünûn edebiyatı sanatçılarının da yazılarına yer vermiştir. İrtikâ'da sadece edebî yazılara değil; ticârî, ahlâkî, zirâî, fennî...vb. gibi yazılara da yer verilmiştir.

Bu çalışmada İrtikâ gazetesinin, II. Abdülhamid dönemi basın yayın hayatındaki yerinin tespiti, gazetede yer alan edebî şahsiyetlerin ve edebî türlerinin belirlenmesi, dönemin düşünce dünyasının kavranılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde Türkiye'deki basın faaliyetleri ve II. Abdülhamid dönemi Türk basını kısaca tanıtılmıştır.

Gazetenin tanıtıldığı bölümde; yayınlanışı, yayın politikası belirlenmiş, yayın hayatı boyunca sergilediği teknik hususiyetler ve yayın periyodu anlatılmıştır. Gazetenin yazar kadrosu belirlendikten sonra gazetede yer alan ve ağırlık kazanan muhtevalar hakkında bilgi verilmiştir.

Gazetenin II. Abdülhamid döneminin basın hayatındaki yeri belirlendikten sonra gazetede yer alan şiir ve hikâyeler üzerinde bir inceleme denemesi yapılmıştır.

Tahlilî fihrist bölümünde, gazetede yer alan metinler, konu ayrımı yapılmaksızın tanıtılmıştır. Bu bölüm araştırmacılara kolaylık oluşturması açısından yazarlara göre tasnif edilmiş, daha sonra resimler sayılardaki sırasına göre yazılmış, ardından makaleler, şiirler, hikâyeler hem yazar, hem de metin adına göre sıralanmıştır.

Metinler bölümünde gazeteden alınmış şiirler ve edebî makâlelerden seçme metinler yer almıştır. Ekler bölümüne gazeteden alınmış ve yapısının anlaşılmasına yardımcı olacak sayfalar konulmuştur.

İrtikâ gazetesi, ismine uygun olarak, toplumun çeşitli alanlarda bilinçlenmesine yardımcı olacak konuları ele almış; 251 sayılık yayın hayatı boyunca bu özelliğini sürdürmüştür. Fakat, ortaya konulan düşüncelerin sıradan olması, büyük bir değişiklik içermemesi, İrtikâ'nın diğer yayın organları arasında kaybolup gitmesine neden olmuştur.

03. SUMMARY

İrtikâ, is a newspaper which had been comeout between 1899-1904. The newspaper reflects the general aspect of publications and press in the II. Abdülhamid era. Besides this, although, it supports the classical literature, there had been some literary works of Servet-i Fünûn edebiyatı. In this paper there had been not only literary articles, but also commercial, moral, agricultural and scientific articles.

In this study, we aimed at determining İrtikâ's stand within the publications and press in the II. Abdülhamid era; distinguishing writers and variety of literary works, appreciating the general though of the era.

In the introduction of this study, the press in Turkey and the Turkish press in II. Abdülhamid era has been introduced.

The policy of publication, technical aspects through it had been published and period of the publication has been narrated in the following section. Moreover, after determining The writers in the paper, the information about the subjects in the paper has been given.

After determining the papers' stand within the publications of the II. Abdülhamid era, we have endeavoured to examine the poems and stories in the paper.

In the detailed index, the essays in the paper has been introduced without discriminating subjects.

This section has been classified according to the writers, in order to help research with the literature in this era. Moreover, the pictures in the paper and then the essays, poems and stories has been classified according to both writers and text names.

In the text section, there had been, poems and literary essays taken from the paper. In the additional section, papers taken from the İrtikâ has been added.

İrtikâ, had used the subjects in order to make society conscious in variety of fields with the conformity of its name. It had also kept on this aspect throughout its publication. However, as it didn't have any great novelty in thoughts and it had ordinary thoughts, İrtikâ had disappeared within the variety of publications.

04. TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1.	Birden Fazla Yazısı Bulunan Şahıslar.....	24
2.	Türlerin Dağılımını Gösterir Tablo.....	53



05. KISALTMALAR

Age	:	Adı geçen eser
Bkz.	:	Bakınız
Nr.	:	Numara
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
SBE	:	Sosyal Bilimler Enstitüsü
KTB	:	Kültür ve Turizm Bakanlığı
KTÜ	:	Karadeniz Teknik Üniversitesi
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
vb.	:	ve benzeri, ve benzerleri



MEHMED TÂHIR
(1864 – 1909)

GİRİŞ

Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için, yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayınlara gazete denir.¹ Osmanlı İmparatorluğu'nda "cerîde" ismiyle kendine yer edinen gazeteye, zabıtnâme ve tutanak² anlamları da yüklenmiştir.

Toplumların gözü kulağı olan gazeteler, her türlü gelişmeden insanları haberdar etmekle yükümlü oldukları gibi, iyi ve kötü olana dair de yorum yaparak sosyal hayatı yönlendirirler.

Türk gazetecilik tarihi üzerinde araştırmalar yapan Enver Behnan Şapolyo, Dünya gazeteciliğinin 4 şekilde faaliyet yaptığını belirtir:³

- A. Haber Gazeteciliği
- B. Fikir Gazeteciliği
- C. Parti Gazeteciliği
- D. Rejim Gazeteciliği

Gazetelerin bu faaliyet alanlarından edebiyatla doğrudan ilişki içinde olanı, fikir gazeteciliğidir. Öyle ki, Türk edebiyatında ortaya çıkan bir çok edebî cereyan gazete ve dergilerde şekillenmiştir. Tercümân-ı Ahvâl, Tanzîmat edebiyatının; Servet-i Fünûn, Edebîyât-ı Cedîde ve Fecr-i Âtî topluluğunun; Genç Kalemler, Milli edebiyat akımının yayın organı olmuştur. Bu topluluklar, düşüncelerini yayın organlarında ifade ederlerken, bunların fikirlerine karşı olanlar da, yayınladıkları gazete ve dergilerle karşıt görüşlerini dile getirmişlerdir.

Türk edebiyatında Servet-i Fünûn ile Ma'lûmât arasındaki edebî polemik bu durumun en açık örneğidir.

Bu çalışmada Ma'lûmât cephesinin yayın organlarından biri olan **İrtikâ** gazetesinin genel bir tanıtımının yapılmasına çalışılmıştır.

¹ Türkçe Sözlük-1, TDK, Ankara, 1988, s.527.

² Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, Ankara, 1992, s.166.

³ Enver Behnan Şapolyo, Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü ile Basın, Güven Matbaası, Ankara.1971, s.6 .

BİRİNCİ BÖLÜM

1. II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ BASIN-YAYIN HAYATINA GENEL BİR BAKIŞ

Asıl görevi çeşitli konularda halkın bilgilendirilmesini ve gerek kendi memleketlerinde gerekse tüm dünyada olanlardan haberdar olmasını sağlamak olan basın faaliyetleri, Osmanlı İmparatorluğu'nda, Türkçe olarak, hükümetin bir yayın organı biçiminde başlar. II. Mahmud'un 1831'de, özel bir emirle Esad Efendi'ye yayınlattığı **Takvîm-i Vekâyi**, bu niteliklere sahip ilk Türkçe gazete olarak çıkar. Bu gazete daha sonra resmî bir nitelik kazanarak, önce *Cerîde-i Resmîyye* adını alır, 2.1.1928'den itibaren yayınlanmakta olan *Resmî Gazete* de bu gazetenin bir devamı sayılır.

1840 yılında bir yabancı olan William Churchill tarafından yayınlanan **Cerîde-i Havâdis** de hükümetçe desteklenmiş bir gazetedir. Bu gazete yayını 1860 yılına kadar, zaman zaman kesintilere uğramakla birlikte, devam ettirmiştir.

Bir Türk tarafından çıkarılan ilk özel gazete ise Çapanzâde Âgâh Efendi'nin İbrahim Şinasi yardımıyla 1860'ta yayınlamaya başladığı **Tercümân-ı Ahvâl**'dir. Bu gazete öncekilerden farklı bir tavırla, sadece haber gazetesi olmamak kaydıyla çıkmıştır. **Tercümân-ı Ahvâl**, ilk profesyonel gazetecilerin çalıştığı bir gazete olarak, basın dilini sadeleştirmede oynadığı rol ve kalitesi ile Türk basın tarihinde bir merhale sayılır.

Tercümân-ı Ahvâl ile *Cerîde-i Havâdis* arasında çeşitli polemiklerin yaşanması, **Tercümân-ı Ahvâl**'in Mayıs 1861'de iki hafta kapatılmasına, tartışmaların önüne geçmek amacıyla Matbuat Müdürlüğü adıyla bir resmî daire kurulmasına neden olmuştur.

İbrahim Şinasi, 1862 yılında 4 yıl yayınlanacak olan **Tasvîr-i Efkâr**'ı çıkarır. Bu gazete, kendisinden önceki gazetelerden farklı olarak, bir fikir gazetesi olarak kabul edilir.

1864 sonrası Türk basınında bir gelişme devri olarak kabul edilebilir. Mevzuat bakımından ilk düzenlemeler bu dönemde gerçekleştirilir. Basın hukuku ile ilgili nizamnâme hazırlanarak (Matbuat Nizamnâmesi), basın faaliyetlerine kânûnî bir çerçeve getirilmiştir. 1852 tarihli Fransız Basın Kanunu'ndan alınan bu nizamnâmede mevkûterin yayını için başvurma, sahiplik, yalan ve uydurulmuş haberleri, cevap ve tekzip hakkı... vb.

konu alan maddeler yer almıştır. Bu nizamnâme, 1909'a kadar yürürlükte kalmıştır. Ayrıca 1867 yılında hükümetin basını kontrolüne yönelik kararâmeler çıkarılmıştır.

1864 yılından II. Abdülhamid dönemine kadar çıkarılan başlıca gazete ve dergiler şunlardır. **Takvîm-i Ticâret** (1865), **Mecmûa-i Maârif** (1866), **Muhbir** (1867), **Terakkî** (1868), **Mümeyyiz** (1869), **Asır** (1870), **İbret** (1872), **Hayâl** (1872), **Sirâc** (1873), **Mecmûa-i Maârif** (1874). Ayrıca 1876'ya kadar devam eden dönem içerisinde çeşitli nitelikleriyle dikkat çeken, fakat bir ortaya çıkıp bir kaybolan bazı gazete ve dergiler Latîfe, Kamer, Hulâsatü'l-Efkâr, Tiyatro, Kahkaha, Şark, Efkâr, Medeniyet, Geveze, İttihad, Meddah, Sadakât, Etfâl, İstikbâl, Vakit, Sabah, Çaylak, Arkadaş, Müsâvât, Umran, Selâmet, Mecmua-i Fünûn, Hazîne-i Evrâk, Mecmua-i Ebuzziyâ olarak sayılabilir.

1876 yılı Osmanlı Devleti'nin tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Bu yıl içinde, Osmanlı Devleti'nde Batılı imparatorluk, krallık örneklerinde, geçen asrın sonlarında ortaya çıkan meşrûti uygulamaya geçiliyordu. Meşrûtiyetin ilanını isteyen üç sınıf vardır. Bunlar, Batı eğitilmiş aydınlar, yavaş yavaş milliyetçi fikirleri uyanan azınlıklar ve bu iki grubun ilişki içinde bulunduğu Batılılar. Batılılar, çıkarlarını daha üst seviyede elde etmek için böyle bir yetki ve iktidar parçalanmasını elverişli bulduklarından meşrûti idareyi istiyorlardı. Osmanlı Devleti'nde aydınların hürriyet isteği ise Batıdaki gibi belli bir plan üzerinde gelişmez. Onların hürriyet isteği bir taklit ve bunalım ürünüdür.

Kısa bir süre için de olsa Kânûn-i Esâsî (Anayasa) ilan edilir, parlamentonun, icrâ heyetinin görev ve yetkileri tayin ve tespit edilir.

Kânûn-i Esâsî'nin ilanından sonra, aydınlar tarafından, hükümet aleyhine yoğun bir muhalefet başlar. Osmanlı idaresi ve padişah, bunların muhalefetini etkisiz hale getirmeye çalışmıştır. Özellikle basına karşı hassas davranılarak, bazı gazeteler yayından men edilmiş, sansüre başvurulmuştur. Fakat Osmanlı idaresinin en çok takip ettiği konuların başında basın organlarının birbirleriyle şahsî mücadeleleri gelir. Bunların zaman zaman seviyesini kaybeden sürtüşmeleri sansüre ve kapatmaya neden olur.

"II. Abdülhamid devri basını, tâbi bulunduğu nizam yönünden üçe bölünebilir. Birinci bölüm, çok kısa sürmüş olur, Meşrutiyet devrine inhisar eder. Bu devirde hürriyet içinde çalışan bir basın nizamı yaratılmasına çalışılmıştır. İkinci bölüm, istibdat devrine rastlar. Bu devirde de basın hürlüğü tamamen kaldırılmış ve sıkı bir sansüre tâbi olmuştur.

Üçüncü bölüm ise, II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesine kadar sürmüş olan II. Meşrutiyet devridir. Bu devirde basın tekrar geçici olmak üzere bir hürriyet devresi tanımıştır.”⁴

II. Abdülhamid'in tahta çıkmasıyla, o zamana kadar, hükümet çevreleri dışında bazı aydınların çalışmalarıyla idealleştirilmiş olan hürriyet kavramının hükümetçe de benimsendiği görülmektedir.

Kânûn-ı Esâsî'nin 12. Maddesinde basına dair dört kelimelik bir cümle yer almaktadır: “Matbuat, kânun dairesinde serbesttir.” Ayrıca Mebuslar Meclisi'nin ele aldığı ilk kanun tasarılarından biri de basın kanunu tasarısı olmuştur. Hükümetin sevk ettiği tasarı, iki bölümden oluşmaktaydı: Matbaa açmak ve neşriyat yapmak. Her iki bölümde de hürriyete engel teşkil eden ve gelişmeyi önleyen maddeler vardı.

Matbaa açılmasını engelleyen maddelerden birisi, hükümetten müsaade alma zorunluluğu, diğeri de matbaaların ancak vilayet ve sancak merkezlerinde açılması yolundaki sınırlamadır. Kanunun neşriyat ve tatbikatı ile ilgili bölümlerinde, mebusların tenkidine hedef olan başlıca noktalar şunlardır: “1-Gazete imtiyaz sahiplerinin maarif ve siyasette muktedir olmaları hususundaki hüküm. 2-Devlet memurlarının tenkid edilmemesi. 3-Mecliste söylenen nutukların gazeteler tarafından yanlış aksettirilmesi. 4-Matbuat suçları için ağır para cezaları verilmesi. 5-Mizah dergi ve gazetelerinin neşredilmesinin yasak edilmesi.”⁵

Mebuslar Meclisi'ni oluşturan vekillerin çoğunluğunu azınlıkların oluşturması, görüşmeler esnasında bu insanların kararları kendi menfaatleri çerçevesinde ele almalarına yol açmış, bu görüşmelerde öne sürdükleri düşünceler, asırlar boyunca hürriyetleri için savaşılmış olan bu azınlıkların ideallerine uygun olmuştur.

Mebuslar Meclisi'nde görüşülen kanun, II. Abdülhamid tarafından yürürlüğe konmamıştır. Ayrıca yine aynı yıl, basın suçlarını yargılayacak olan Meclis-i Ahkâm-ı Adliye kurulmuştur. 1895'te de, daha sert hükümler taşıyan bir matbaalar nizamnamesi yapılmıştır.

⁴ Ord. Prof. Enver Ziya KARAL, Osmanlı Tarihi III. Cilt, Birinci Meşrutiyet ve İstibdat Devirleri 1876-1907, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1983, s.407.

⁵ A.g.e.,s.408.

Çok kısa süren meşrutiyet umudundan sonra Türk basınının 1876-1908 yılları arasında durgun bir döneme girdiği görülür. Durgun bir dönem olarak nitelendirilmesine rağmen 1877'den sonra oldukça fazla gazete ve derginin yayınlanması ve bu döneme ait çalışmaların yetersiz olması, dönem basını hakkındaki araştırmaları kısıtlar. Bu dönem gazetelerinde ortak olan unsurlara, rütbe ve nişan dağıtımıyla ilgili haberlerin gazetelerin başına alınması, Cumartesi günlerinde padişahın bir gün önceki selâmlık töreninin ayrıntılarla anlatılması, siyâsî konulara hiç değinilmemesi ve sansürden kaçınılması gösterilebilir.

II. Abdülhamid yönetiminin ilk yıllarından 1881 yılına kadar yayınlanabilen başlıca gazeteler şunlardır:

Osmanlı (Ahmed Midhat'ın başyazarlığın yaptığı bu gazete Çaylak Tevfik tarafından 1877'de çıkarılmıştır.), **Tercümân-ı Şark** (Mihran Efendi'nin yayınladığı bu gazetenin başyazarı Şemsettin Sami'dir, 1878'de yayınlanır.), **Tercümân-ı Hakikat** (Ahmed Midhat'ın 1878'de çıkardığı bu gazete, döneminin önemli isimlerindendir. Özellikle gazete kadrosunda yer alan Muallim Nâci'nin edebî tartışmaları geniş yankılar uyandırmıştır.), **Karagöz** (II. Abdülhamid'in karşı olduğu mizah gazetelerinden birisidir. 1878'de yayınlanmıştır.), **Vâsıta-i Servet** (1879'da Mehmed Ali tarafından iktisâdî-zirâî nitelikte çıkarılan bir gazetedir.), **Vakâyî-i Tıbbiye** (1880'de yayınlanan bir meslek dergisidir.), **Mecmua-i Ebuzziyâ** (1881'de yayınlanmaya başlayan bu dergi uzun süreli bir edebiyat dergisi olmuştur.), **Mizân** (1885'te Jöntürk hâreketinin önemli isimlerinden olan Murat Bey'in yayınladığı bu dergi, sahibinin Avrupa'ya kaçması üzerine bir süre Paris'te çıkarılmış, 2.Meşrutiyet'in ilanından sonra tekrar İstanbul'da yayınlanmaya başlanmış, 1909'da kapanmıştır.), **Gayret** (1886'da, Menemenlizâde Tâhir tarafından yayınlanmış, bu dergide Nâmık Kemal ve Abdülhak Hamid de yazılar yazmıştır.), **Muhit** (1888'de çıkmış, Abdülhalim Memduh, Tepedelenlizâde Kâmil, Cenab Şahabeddin... gibi edebiyatçılar bu dergide yazılar yazmıştır.), **Mektep** (Kitapçı Karabet'in 1891'de çıkardığı bu dergi, önceleri ilkokul çocuklarına temel bilgiler vermek amacıyla çıkmış olan eğitim ve öğretim amaçlı bir dergi iken, 1894'ten sonra edebiyat dergisi haline dönüşür ve Edebiyat-ı Cedîde sanatçılarının toplandığı bir dergi olur.), **Servet-i Fünûn** (1892'de Ahmed İhsan'ın çıkarmış olduğu bu dergi, Edebiyât-ı Cedîde topluluğunun yayın organı olması yönüyle Türk edebiyatında ayrı bir yere sahiptir.), **Ma'lûmât** (Önceleri Artin Efendi'nin yayınladığı bu dergi, 1894'te kapatıldıktan sonra, 1895'te Baba Tahir

tarafından yeniden yayınlandı. Bu dergi, Servet-i Fünûn'la tartışmalara girmiş, eski edebiyat yanlılarının düşüncelerini dile getirdiği bir yayın organı olmuştur.), **Mektep** (1893 sonunda yayınlanmaya başlanan bu dergi, 1896'dan sonra Cenab Şahabeddin, Halid Ziyâ... vb. Edebiyat-ı Cedîde sanatçılarının ve İsmâil Safâ, Fâik Esad ... gibi isimlerin yer aldığı bir edebiyat dergisi haline dönüşür.), **İkdâm** (1894'te Ahmed Cevdet tarafından yayınlanmaya başlayan bu günlük, yayını Lâtin alfabesinin kabulünden sonra da -1928'e kadar- devam ettirmiştir.), **Hanımlara Mahsus Gazete** (Kadınlara yönelik olması yönünden önemlidir, 1895'te yayınlanmıştır.), **Resimli Gazete** (1899'da Mehmed Rıza tarafından yayınlanan bu gazete, 1916'ya kadar yayınlanmaya devam etmiştir.), **İrtikâ** (1899'da çıkarılan bu gazetede, genç yeteneklerin keşfedilmesi amaçlanmış; ziraat, ticaret, ahlâk, edebiyat ... vb. alanlarda yazılar yazılmıştır.).

II. Abdülhamid'e ve Osmanlı Hükümet ve devletine karşı olan Osmanlı aydınları, Osmanlı sınırları içinde fikirlerini ifade edemedikleri için yurt dışına giderek, faaliyetlerine orada devam etmişlerdir. Yurt dışında çeşitli cemiyetler kurmuşlar, basın faaliyetlerine buralarda devam etmişlerdir. Yurt dışında kurulan ilk cemiyet, 1865'de Mir'at Gazetesi sahibi Refik Bey başkanlığında kurulan ve içinde Namık Kemal, Şinasi, Nuri ve Âyetullah Beylerin de yer aldığı Yeni Osmanlılar Cemiyeti'dir. Bu cemiyetten başka İttihad ve Terakkî Cemiyeti kurulmuş, bu cemiyet, Yeni Osmanlılar'ın faaliyetlerinin çok üstünde gerçekleşir.

Osmanlı aydınlarının yurt dışında çıkardıkları basın yayın organlarındaki kullandıkları üslup, kendilerini destekleyen azınlıklara bağlıdır, bunlar varlıklarını devam ettirebilmek için muhalefetin dozunu artırmışlardır. Yurt dışında yayınlanan gazetelerin dili genelde Türkçe olmakla beraber, Arapça, Fransızca, İngilizce ve Almanca yazılanlar da vardır. Bu gazetelerin dilinin oluşumunda kendilerini destekleyen azınlıklar etkilidir.

Yurt dışında çıkarılan ilk basın yayın organı Ali Suavi tarafından önceleri İstanbul'da çıkarılmaktayken daha sonra sahibinin Avrupa'ya kaçması sonucu Londra'da yayınlanan **Muhbir**'dir. 31 Ağustos 1867-3 Kasım 1868 arasında 50 sayı yayınlanmış, Fransızca ve İngilizce ekler vermiştir.

Yurt dışında yayınlanan bir diğer yayın organı olan Hürriyet, Yeni Osmanlılar'ın yayın organı olarak Ziya Paşa ve Namık Kemal tarafından önce Londra'da yayınlanmış,

daha sonra Âlî Paşa ile yazılmış olan bir yazı üzerine İngiliz Adliyesince kovuşturmaya uğramış, daha sonra Ziya Paşa tarafından Cenevre’de çıkarılmıştır.

Muhbir Gazetesi’ne maddî kaynak sağlayan Mustafa Fâzıl Paşa’nın bir desteği de Ulûm’a olmuş; Ali Suâvi, bu yayın organını 1869’da M. Fâzıl Paşa’nın desteği ile önce Paris’te, sonra Lyon’da çıkarılmıştır.

Yeni Osmanlılar’ın basın-yayın faaliyetlerinden bazıları **İnkılâp**, **Hayâl** (Paris 1878, Londra 1879), **İstikbâl** (Cenevre 1880), **Gencîne-i Hayâl** (Paris 1881) olarak gösterilebilir. 1895’te Paris’te Ahmed Rıza tarafından yayınlanmaya başlanan **Meşveret**’e İstanbul’dan İsmail Safa, Muhiddin Paşa gibi isimler de yazı göndermekteydi; Meşveret, hükümet tarafından takibe uğrayınca, İsviçre ve Belçika’da çıkarılmaya başlandı. Jöntürk hareketinin öncülerinden Mizancı Murat Bey, **Mizan**’ı 1877’de Kahire’de yayınlamaya başlar. Zaman zaman Fransızca olarak da çıkan Mizan’da Hristiyan Arap milliyetçilerinden Halil Ganem, Osmanlı aleyhtarı yazılar yazan Albert Koda gibi isimler de yazmaktaydı. **Osmanlı Gazetesi**, İttihad ve Terakkî Cemiyeti’nin kurulmasından sonra Abdullah Cevdet ve İshak Sükûtî tarafından 1897’de Cenevre’de çıkarılır. Bu gazete Türkçe ve Fransızca olarak 1897-1900 arası Cenevre’de, 1900’de Londra’da, 1903’ten itibaren Kahire’de yayınlanır. Fakat İshak Sükûtî’nin Roma Sefâretine, Abdullah Cevdet’in Viyana Sefâretine doktor tayin edilmeleri gazeteciliği bırakmalarına neden olur, bu sebeple gazete bir süre kapanır. 1902’den sonra yeniden yayınlanmaya başlar. Yurt dışında faaliyetlerini sürdüren Jöntürkler arasında zaman zaman ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklı düşünceler, yayın organlarına da yansır. “1902’de Prens Sabahaddin’in Paris’te topladığı kongrenin kararlarını beğenmeyen İttihad ve Terakkî Cemiyeti azalarından bir grubun yayımladığı **Şûrâ-yı Ümmet**’e kadar çıkan gazeteler arasında **Ezan**, (1896, Cenevre, Tunalı Hilmi), **Kânûn-ı Esâsî** (Kahire 1897), **Elkâtip** (Kahire 1897), **İntikam** (Cenevre 1899), **Hilâfet** (1899, Londra), **Sadâ-yı Millet** (Kahire 1900, Leon Ef.), **Selâmet** (Brüksel 1901, Avlonya mebusu İsmail Kemal)), **Le Libérale Ottoman** (Fransızca, Brüksel 1901, Dr.Lütfi Bey) zikredilebilir. Şûrâ-yı Ümmet ise 1908’den sonra İttihad ve Terakkî Cemiyeti’nin organı olarak kısa bir süre yayımlandı. 31 Mart Olayı üzerine kapatıldı. 1910’da haftalık olarak yeniden yayımlandı. 1902’de İtalya’da Derviş Hima tarafından yabancıların finansmanı ile yayımlanan Arnavutluk da bu özelliğiyle dikkati

çeker.”⁶ 1904’te Abdullah Cevdet’in Cenevre’de yayımladığı **İctihad**, uzun ömürlü bir yayım olarak daha sonra Mısır ve İstanbul’da yayımlanır. Adem-i Merkeziyetçilerin yayın organı olan **Terakkî**, Prens Sabahaddin ve Ahmed Fâzıl Bey tarafından 1906’da Kahire’de yayımlanır. Şûrâ-yı Osmânî (1907), **Yeni Fikir**, **Hilâfet**... gibi gazete ve dergiler de Adem-i merkeziyetçiliği savunmaları yönüyle bu dönemde önem kazanırlar.

II. Meşrûtiyet’in ilanından sonra yurt dışında faaliyetlerini sürdüren Osmanlı aydınları yurda dönerler, yurt dışında yayınlanmış olan bir takım gazete ve dergi yayınlarını İstanbul’da devam ettirmek isteseler de uzun ömürlü olamazlar. Çünkü, yurt dışında var oluş sebepleri, II. Abdülhamid” ve hükümete muhalefet idi. II. Meşrûtiyet’in ilanı onların bu amaçlarını geçersiz hale getirmiştir.

II. Abdülhamid dönemi, Türk Basınının büyük aşamalar kaydettiği bir dönem olarak gösterilebilir. Basına dair düzenlemelerin, kanunların yapıldığı bu dönem kendi içinde de çeşitli devrelere ayrılır. Bu devrelerin oluşumunu sağlayan ana etken, istibdat yönetimidir. II. Abdülhamid, önceleri Meşrûtiyetten ve basın özgürlüğünden yana olmasına rağmen, Mebuslar Meclisi’nde yer alan azınlıkların mecliste alınan kararlarda olumsuz tavır sergilemeleri, Osmanlı Devleti’nin bağımsızlığını ileride tehlikeye düşürebilecek fikirler öne sürmeleri ve neticede, 1877-1878 Osmanlı-Rus harbi ile ilgili olarak alınan kararları dışarı sızdırmaları nedeniyle Meşrûtiyet Meclisi’ni kapatmıştır.

II. Abdülhamid, basının halka olan etkisini bildiğinden, iktidarı tehlikeye düşürebilecek faaliyetleri açısından basına sınırlamalar getirmiş, sansür teşkilatını oluşturarak, basını da kontrol altına almayı hedeflemiştir. Sansürün uygulanışına dair Mâbeyn (Yıldız sarayı Başkâtipliği)’den Matbuat Müdürlüğü’ne gönderilen aşağıdaki tâlimât önemlidir.

“Yıldız Sarayı Humâyûnu Başkitâbet Dâiresi

1. Her şeyden önce Padişah’ın değerli sağlığına, ürünlerin durumuna, ticaretin ve sanayiinin gelişmesini bildiren haberlere öncelik verilmelisi;

2. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ahlâk açısından onaylamadığı hiçbir romanın veya yazı dizisinin yayınlanmaması;

⁶ Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Cilt 1, Dergâh Yayınları, İstanbul, (1976-1977), s.321.

3. Bir sayıda yayınlanamayacak kadar uzun edebî ve bilimsel yazılara yer verilmemesi. “Devamı var”, “Devamı yarına” gibi deyimlerin kullanılmaması;

4. Yazıda boşluklar bırakılmaması, çünkü bunlar birtakım kötü sanılara ve kafaları karıştırmaya yol açabilir;

5. Kişilere sataşılması; bir vali veya mutasarrıfın hırsızlık yaptığı, para yediği, adam öldürdüğü veya ayıplanacak bir iş yaptığı söylenecek olursa saklanması gerekir;

6. Kişilerin ve vilâyet ahâlisinin bazı yolsuzlukları bildirmek için Hükümdara verdikleri dilekçelerin yayınlanması kesinlikle yasaktır;

7. Tarihte ve coğrafyada özelliği olan bazı adların kullanılmaması, örnek: Ermenistan;

8. Yabancı hükümdarlara karşı her ne biçimde olsun girişilen suikastleri veya yabancı ülkelerdeki kışkırtıcı gösterileri yazmak yasaktır. Çünkü yasalara saygısı olan barışsever halkımızın bunları duyması iyi olmaz;

9. Bazı kötü niyetli kişilerin yersiz yorum ve gözlemlerine yol açabileceği için bu yönergenin gazetede yayınlanması yasaktır.

Serkâtibi Hazreti

Şehriyârî

Tahsin”⁷

II. Abdülhamid dönemi, Türk basın tarihinde bir çok yönden ilk olmasıyla önemlidir. Basınla ilgili düzenlemelerin yapılması, Matbuat Nizamnâmesinin çıkarılması, sansürün uygulanması, yurt dışında gazete ve dergilerin çıkarılması, dergi ve gazetelerin sayısının artması... vb. bu dönemin genel nitelikleri olarak gösterilebilir.

⁷ Hıfzı TOPUZ, 100 Soruda Türk Basın Tarihi, Gerçek Yay., Mart 1973, İstanbul, s. 60, 61.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İRTİKÂ GAZETESİ

20. Yayınlanışı ve Yayın Politikası

İrtikâ gazetesi, 8 Mart 1315 (1899) – 6 Şubat 1319 (1904) tarihleri arasında İstanbul’da haftalık olarak yayınlanmış bir gazetedir. Tamamı 251 sayıdır.

Gazetenin sorumlu müdürü Mehmed Tâhir Memduh⁸’tur. Gazetede Mehmed Tâhir’den başka yayın kurulunun olup olmadığı, varsa bunların kimler olduğuna dair herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Gazeteye ait düşünceleri ifade eden yazılar, “İrtikâ” başlığı altında imzasız olarak yazılmıştır. Ayrıca “Hey’et-i Tahrîriye Kulları” ve “Muharrir” imzalı yazılar da gazetenin düşüncelerini ortaya koyar niteliktedir.

Gazetenin çıkış amacı ilk sayfada şu şekilde ifade edilmektedir:

“İrtikâ, bu günden itibaren şu kisve-i nevîn ile bir daha meydân-ı intişârda görünüyor. Feyz-i kalem ve ma’rifet ve sa’y ve himmet ile vâye-dâr oldukca dâire-i hidmeti tesvî edecektir. Sahâifi hâricden yollanacak âsâr-ı edebiye ve fenniye kûşâdedir. Derûnunda bilhassa lisân ve edebe âid intikâdât-ı bî-tarâfâne bulunacak ve mümkün olduğu kadar terakkîyât-ı medeniyeye âid mülâhazât-ı ciddiye ile keşfiyât-ı âhireden ma’lûmât verilecektir. Tertîb-i hâzırından sûret-i neşrinden maksad yegâne nâmının nâtık olduğu derece-i kemâle suûduyla bir Osmanlı cerîde-i edebiye ve fennesine lâayk olan intizâm ve mükemmeliyeti iktisâb eylemesidir ve mine’llâhi’t-tevfîk”

⁸ Mehmed Tâhir (1864-1909): Gazeteci yazar. İstanbul’da doğdu. Hakkında pek fazla bilgi olmamakla birlikte yayınlamış olduğu Ma’lûmât adlı haftalık resimli mecmua ile tanınmıştır. Ma’lûmât ve paralelinde çıkarmış olduğu İrtikâ, Bahar, Servet, Resimli Gazete ve İkdâm gibi dergi ve gazetelerde Servet-i Fünûn’a karşı yazılar yazılmıştır. II. Abdülhamid’e olan yakınlığı sayesinde saraydan para yardımı almış, padişaha yönelik övgülere geniş yer vermiş ve ona karşı olanlarla mücadele etmiştir. Mehmed Tâhir, yayın organlarında sanatçıların eserlerini izinsiz olarak yayınlamasıyla eleştirilen bir gazetecidir. Matbaasında yasak evrak basıp bunları Mısır’daki Jöntürklerin evrakıdır diye II. Abdülhamid’e jurnalcılık etmiştir. Padişaha yakınlığını kötüye kullanan Mehmed Tâhir, İtalya’dan hakkâk getirtmiş sahte nişan ve beratlar bastırarak Avrupalılara ve eşrafa satmış, yakalanarak mahkeme edilmiştir. Mahkeme neticesinde 1907’de Trablusgarb’a sürülmüş, 1908 affı ile geri dönmüş, 1909’da ölmüştür. Baba Tâhir ve Ma’lûmâtçı ünvanlarıyla da tanınan Mehmed Tâhir, Ma’lûmât (1895-1903, 423 sayı), İrtikâ (1899-1904, 251 sayı), Musavver Fen ve Edeb (1899-1903, 200 sayı) ve Servet dergi ve gazetelerini çıkarmıştır.

Bu imzâsız mukaddimeden başka gazetenin yayınlanış gayesine ilişkin herhangi bir yazı bulunmamaktadır. Yayınlanan edebî, ticârî, fennî, zirâî... vb makâlelerde ortaya konulan düşünceler, gazetenin yayınlanış amacı hakkında bilgi edinilmesine yardımcı olan hususlardır.

Makâlelerde ele alınan temel konular, II. Abdülhamid dönemi gazete ve dergilerinin üzerinde durması gereken konulardır. Bu konular incelendiğinde şu neticeye varılır:

Gazete, genel olarak edebiyat ağırlıklıdır. Bu nedenle şiirler, hikâyeler, hatıralar, mensur yazılar, günlükler, edebî makaleler, edebî mülâhazalar, edebî sohbetler, edebî tenkidler önemli bir yer tutmaktadır. Gazetede tenkid olarak yayınlanan yazıların, gerçek anlamda tenkid niteliği taşıdığını söylemek oldukça güçtür. Çünkü bunlar daha çok, Mehmed Celâl'in belirttiği gibi, "Tezyif" olarak nitelendirilebilecek, hedef kitleyi küçük düşürücü, onlarla alay eden yazılardır.

Edebî yazılarda, Edebiyât-ı Cedîde'ye itirazlar, Türkçe'nin sadeleştirilmesi, tiyatronun edebiyattaki yeri, imlâ meselesi, şiirin etkisi, tercüme, zevk meselesi... vb. konulardan bahsedilmektedir.

Her fırsatta "Yeni Edebiyât-ı Cedîde" taraftarları eleştirilip, bunlar "Dekadanlar" olarak nitelendirilir. Mehmed Celâl, Fuad Nazmî, Müstecâbî-zâde İsmet, Edebiyât-ı Cedîde aleyhinde yazılar yazan başlıca isimlerdir. Buna rağmen gazetede Edebiyât-ı Cedîde sanatçılarından Tevfik Fikret'in şiir ve sohbetleri, Cenab Şahabeddin'in şiirleri, Hüseyin Cahit Yalçın'ın sohbetleri... vb.de yer alır. Bu durum, gazetenin Edebiyât-ı Cedîde'ye karşı olmakla birlikte, onları ilgilenilmesi gereken sanatçılar olarak gördüğü şeklinde açıklanabilir.

Türkçe'nin sadeleştirilmesi, gazetede üzerinde oldukça fazla fikir öne sürülen konulardan biridir. Diğer gazetelerin de bu konu üzerinde çalışmalar yapması gerektiği ifade edilir. Ahmed Râsim, Ebuzziyâ Tevfik, İsmâil Şeyleyânî, Nâmık Sadri ... vb. isimler, cahil sanatçıların dili bozmaları, yabancı kelimelerin olduğu gibi kullanılmaması gerektiği, imlâ meselesinin çözümsüzlüğü gibi konuları ele alırlar.

Edebî yazılarda –hatta gazetenin tamamında- en büyük yekûnu şiirler tutar. Daha sonra mensur yazılar, makale, hikâye, tenkid, sohbet, hatıra, mektup, gezi yazısı, günlük, roman türleri yer alır.

İrtikâ'da üzerinde durulan temel konulardan biri de, eğitimidir. Trabzonlu Mesud Remzi'nin “Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl” başlıklı, çeşitli aralıklarla 17 sayı süren makalesi, buna örnek olarak gösterilebilir. Bu makalede farklı milletlerin çocuk yetiştirmeye verdikleri önem anlatılmaktadır. Ayrıca İslâm dininin kızların eğitime önem verdiğini, Katoliklerin ise kadınların eğitime karşı olduğunu ifade eden yazılar da vardır. (M. Enîsî, Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, S.6, 8)

Ticârî ve zirâî makalelerde, Osmanlı devletinde ticaretin ve ziraatın geri kalmasının sebepleri anlatılarak, Batıdan ticaret ve ziraatla ilgili örnekler verilmiş, ticaretin gelişmesi için bu örneklerin dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Ticaretle ilgili makalelerde üzerinde durulan ilginç konulardan birisi de, kadınların ticaret hayatına girmelerinin, ticaretle ilgilenmelerinin istenmesidir.

Tıbbî ve fennî yazılarda, insan sağlığına dair fikirler, zararlı alışkanlıklar (sigara, tütün... vb.), dilsizliğin tedavisi, insan ve hayvan fizyolojisi, bitkiler, keçi sütünün faydaları, sıcaklık, bazı hastalıkların tedavisinde en son gelişmeler... vb. anlatılmaktadır. Diğer alanlarda olduğu gibi, tıbbî ve fennî yazılarda da Batıdaki gelişmeler anında okuyucuya aksettirilir.

İrtikâ gazetesi, toplumu aydınlatma görevini ahlâkî ve askerî makalelerde de yerine getirir. Bu yazılarda askerliğe dair yenilikler, elektriğin askerlikte kullanılması (Aziz Sâmi, Ziyâ-yı Elektrikinin Muhârebede İsti'mâli, S.64-16, 66-18, 67-19, 68-20, 69-21), vatan sevgisi, genç kızların kılık kıyafeti, millî ve mânevî değerlerin korunması, ramazanın, orucun faziletleri... vb. konular ele alınır.

Gazetede makale niteliği taşıyan yazıların dışında, bir gazetede bulunması gereken haber, mizah, tebrik, teşekkür, tekzip ... vb. yazılar da yer alır. Haberler genellikle Batı kaynaklıdır. Bu haberlerde ilginç gelişmeler, zenci ayaklanmaları, zencilerin beyazlar tarafından işkenceye uğramaları, ünlülere dair olaylar nakledilir.

Dönemin diğer gazetelerinde olduğu gibi **İrtikâ**'da da II. Abdülhamid ve hükümetine dair haberler ön plana çıkarılmış, genellikle ilk sayfalar hükümete ait haber ve resimlere ayrılmıştır. Şehzâdelerin sünnet törenleri, padişahın doğum yıldönümleri, tahta çıkış yıldönümleri, Osmanlı'nın 600. Kuruluş yıldönümü etkinlikleri...vb. gazetede önemli bir yer tutar, zaman zaman bu törenler için özel sayılar çıkarılmıştır. Tebrikler ve teşekkürlere yer verilmiştir. Gazetenin II. Abdülhamid yönetimiyle iyi ilişkiler içinde olması muharrirlerinin çeşitli nişan ve beratlarla ödüllendirilmelerine neden olur.

İrtikâ, yayınlandığı dönem içinde çeşitli zamanlarda diğer gazete ve dergilerle polemiklere girmiştir. Sabah, Servet-i Fünûn gibi gazetelere karşı dilin sadeleştirilmesi, Edebiyât-ı Cedîde sanatçıları (dekadınlar)...vb. konularda tartışmalar olmuş, **İrtikâ** onları dili ve edebiyatı bozmakla suçlamış, kendisi ise, diğer yayın organlarında yayınlanan eserleri izinsiz olarak gazeteye almakla suçlanmıştır. **İrtikâ**'da bu iddialara verilen cevapta, alınan yazıların imzalarıyla yayınlandığı belirtilir. İmzasıyla yayınlanan yazıların intihâl [çalıntı] olarak nitelendirilemeyeceğini ifade edilir. Gazetede yer alan yazılar incelendiğinde, bu yazılardan hangilerinin telif, hangilerinin alıntı olduğunu ayırt etmek mümkün olmamaktadır. **İrtikâ**'nın başka yayın organlarıyla polemiğe girmesinin dışında gazete içinde de bazı yazarların birbiriyle polemiğe girdikleri görülür, bu tartışmalar ölçüyü aştığında gazete yönetimi onları uyarır, çünkü bu dönemde gazetelere uygulanan kapatma cezalarının temel nedenlerinden biri, bu tartışmalardır.

Gazetenin yayınlandığı 1899-1904 yılları arasında canlı bir basın hayatı vardır. **İrtikâ**, bunca yayın organı arasında belli bir etki oluşturmuş, yazılarıyla olumlu ya da olumsuz ses getirmiştir. Ayrıca Türk edebiyatının bir çok önemli ismine yer vermesi, bazılarının ilk yazılarını bu gazeteye yazması, **İrtikâ**'yı önemli kılan unsurlardandır. Bu sanatçılar arasında Celâl Sâhir, Mehmed Celâl, Mehmed Emin, Yahya Kemâl, İsmail Safa, Süleyman Nazif...vb. gösterilebilir.

Gazeteye Bursa, Samsun, Trabzon... gibi yerlerden mektup gönderilmesi, gazetenin sadece İstanbul'da değil, Anadolu'da da ilgi gördüğünü gösterir.

Bir çok yayın organı mukaddimesinde belirlediği fikirleri yerine getiremezken, **İrtikâ** gazetesinin, mukaddimesinde ortaya attığı fikirlerini gerçekleştirdiği görülür. Buna göre **İrtikâ**'da;

- a) Okuyuculardan gelen her türlü yazıya yer verilmiştir.
- b) Edebî yazılara ağırlık verilmiş, dilin sadeleştirilmesi, imlâ meselesi, dekadanlarla ilgili yazılar yazılmış, şiir, hikâye, mensur yazı, hatıra, günlük...vb. türlere yer verilmiştir.
- c) Batıdaki gelişmeler günü gününe takip edilmiş ve bu gelişmeler anında yayınlanmıştır.
- d) Padişahın sağlığına, ticaret ve sanayiın gelişmesine dair haberlere öncelik verilmiştir.



21. Teknik Hususiyetleri ve Yayın Periyodu

İrtikâ gazetesinin, beşer ciltten oluşan 251 sayılık yayın hayatı olmuştur. Gazetenin bu çalışmada incelemeye tâbi tutulan ilk üç cildin I.' si 1 - 48 sayıları arası; II.' si 49-1 - 100-52 sayıları arası; III.'sü ise 100-1 - 154-54 sayıları arasındır. Gazetenin boyutları yayın hayatı boyunca değişmemiş, 28x40 boyutunu korumuştur.

Gazete 4 sayfadan ibarettir. Kapak sayfası niteliği taşıyan ilk sayfanın üst kısmında “aded” ibaresi gazetenin kaçınıcı sayısı olduğunu gösterir. Gazete, 48. sayıdan sonra 49-1, 50-2, 51-3... şeklinde yazılır, fakat 100-52. sayıdan sonra tekrar 101-1, 102-2... olarak yazılır. Bu değişimin sebebi numaralamada cilt sayısının esas alınmasıdır. Gazetede sayıyı bildiren rakamın sol tarafında parantez içinde kaçınıcı yayın yılı olduğu yazar. Meselâ: (Birinci sene). Daha sonra hicrî takvime göre gazetenin yayın tarihi yer alır. Meselâ: Zilkade 8 1316. Ortada ise, kenarı süsle çerçevelenmiş bir şekilde yayınlandığı günün adı yer alır. İlk sayı Pazartesi günü çıktığı için, bu sayıda orta kısımda < Pazartesi> yazar. Fakat, daha sonraki sayılar –bazı özel sayılar hariç- cuma günleri yayınlanır. Günün ardından sırasıyla Rumî ve Milâdî takvimler yer alır, en sonda da cilt adı yazar. Meselâ: Nisan 23 1315 Efrencî 5 Mayıs 1899 (Birinci Cild). Bu tarihler arasında yer alan “Efrencî” ifadesi 39. sayıdan itibaren kullanılmamıştır. Gazetenin yayınlandığı tarih ve sayı numarası bazı sayılarda yanlış olarak yazılmıştır.

Gazetenin adı 3x6.5 boyutunda, kalın yazılmış olarak, sayı, tarih, cilt bildiren ibarelerin altında tam ortada yer alır. Gazetenin adının sağ tarafında çerçeve içinde “ *Edebiyat, fümûn-ı askeriye ve bahriye, ve târih ve ticâret ve zirâat ve sanâyi’ ve maârif ve umûr-ı nâfia ve eglenceli fıkârdan bâhis musavver cerîdedir.* ” ifadesi yer alır. Bu ifadeye, 21.sayıdan itibaren “*Her nev’ husûsât için gazete Mûdürü Tâhir Beg’e mürâcaat olunur.*” cümlesi ilave edilmiş, 57-9.sayıdan sonra bu çerçevenin altına “*Bureaux : 40, rue de la Sublime-Porte, Stamboul*” şeklinde Fransızca bir ifade eklenmiş, 58-10. sayıda bu ifade “*Bureaux : 40, rue de la Sublime-Porte, (Imprimerie Tahir Bey) Stamboul*” şeklini almıştır.

Gazetenin adının sol tarafında, sağ taraftaki çerçevenin aynısı yer alır ve içinde “*(İrtikâ) için şimdilik abone kaydolunmaz. Sahâifi bilcümle erbâb-ı kaleme açıktır. Her eli kalem tutan yazabilir.*” yazar. 5.sayıdan sonra bu ifade, “ *(İrtikâ)nın İstanbul ve taşra için bir senelik abonesi 32 kuruş posta pulu mukâbilidir. Sahâifi bilcümle erbâb-ı kaleme* ”

*açık*dır. Her eli kalem tutan yazabilir. Merkezi Bâb-ı Âlî Caddesinde “Ma’lûmât” idârehânesidir.” şeklini alır, 126-26.sayıdan sonra bu ifadeye “Yevmî (Ma’lûmât) Gazetesine abone olanlara meccânen ihdâ olur” cümlesi eklenir.139-39.sayıdan sonra bu ifadeye rastlanmaz. Gazetenin 57-9.sayısından sonra bu çerçevenin altında lâtîn harfleriyle “Journal illustré İRTİKA” şeklinde Fransızca olarak gazetenin adı yazılır. 126-26.sayıdan sonra Fransızca ifadeler de çerçevelerin içine alınır.

Gazetenin 32 kuruş posta pulu mukâbili olan abone ücreti incelenen 154-54 sayılı bölüm içinde değişmez, ancak posta pullarında meydana gelen değişiklik 117-17.sayıdan 121-21.sayıya kadar gazetenin kapağında “İhtâr” başlığı altında imzasız olarak okuyuculara duyurulur ve pulların değiştirilmesi istenir.

Başlık kısmında yer alan son unsurlar hangi gün çıkarıldığını belirten cümle ve fiyatıdır. Sağ ve sol tarafta “Nüshası 10 pâredir.” cümleleri yer alır. 5. sayıdan itibaren sol taraftaki ibare “Taşra için nüshası: 20 pâredir.” şeklini alır. Bu da 5. sayıdan itibaren gazetenin İstanbul dışına da dağıtıldığını gösterir. Gazetenin 47. sayısının kapağında şöyle bir “İhtar” yer alır:

“Kâğıd fiyatının İngiltere-Transval Muharebesi sebebiyle pek ziyâde terakkî etmesine ve fabrikalar ise kâğıd yetiştirememekte bulunmasına mebnî bir müddet muvakkate için bu haftadan i’tibâren gazetemizin nüshası çâresiz 20 pâre iblâğ edilmiştir.”

Yukarıdaki ihtardan sonra 48.sayıda, İstanbul fiyatı da 20 pâreye çıkar. Gazetenin incelenen bölümünde bunun dışında fiyat değişikliği olmaz.

Fiyat belirten cümlelerin ortasında “Şimdilik Cum’a günleri neşrolunur.”cümlesi yer alır. Bu cümle 126-26.sayıdan itibaren “Cum’a günleri neşrolunur fennî edebî musavver Osmanlı gazetesidir.” şeklini alır. (Gazetenin kapak görünümü için bkz.: Ek I, II, III)

Gazetenin iç sayfalarında, sayfaların üst kısmında süslü bir çizgi, bu çizginin üstünde sağ başta “sahife x” yazısı, ortada “İrtikâ”, sol başta ise “numaro x” yazmaktadır. Gazetenin sayfa numarası 48.sayıda 194.sayfada iken 49.sayıda (ikinci cildin ilk sayısı) 1’den, 111-11.sayıda 180.sayfada iken 112-12.sayıda 109.sayfadan, 129-29.sayıda

180.sayfada iken 130-30.sayıda 109.sayfadan başlar. Tarih ve sayı numarasında olduğu gibi bazı sayfa numaraları da yanlış yazılmıştır.

İrtikâ, ilk gününden itibaren yazıları dörder sütun halinde verir. Ancak Seyyah: Mehmed Ziyâ'nın "Brusa'dan Konya'ya Seyahat" adıyla yazdığı gezi yazısı ile "La Priere" başlıklı Fransızca şiirler bir sayfanın iki sütuna bölünmesiyle yazılmıştır.(Bkz.:Ek V, VII)

Gazetenin kâğıdı, dönemin diğer gazetelerinde olduğu gibi sarı teksir kâğıdıdır.

Gazetede yer alan yazılar, farklı yazı biçimleriyle verilmiştir. Asıl yazılar nesih harfleriyle yazılmış, duyurular ve özel haberlerde rik'a, başlıklarda ise ta'lik ve sülüs harfleri kullanılmıştır. Gazetede sadece Arap harfleri kullanılmamış, lâtin harfleriyle Fransızca, İngilizce kelime, cümle ve metinler de yer almıştır. Makalelerin içinde geçen critique, goût, esprit des lois... gibi ifadeler ve 41 ve 42.sayılarda yayınlanan "La Priere" başlıklı Fransızca şiirler, 18. sayıdaki "Trance" başlıklı İngilizce şiir bu duruma örnek teşkil etmektedir.

Gazetede yazılar genellikle türlere göre başlıklar altında verilmiştir. Bunlarda ilk bölümü edebiyat oluşturmuş, ardından fûnûn-ı askeriye, musâhabe, âsâr-ı mensûre...vb bölümler yer almıştır. İlk sayılarda Ahmed Râsim'in yazıları, gazetenin ilk sayfasına yerleşir. Fakat, 6.sayıdan itibaren ilk sayfayı şiirler almaya başlar ve gazetenin görünümü şekillenir. İlk sayfayı kaplayan şiirler, ikinci sayfanın da hâkimi olur. Öyle ki gazetenin incelenen ciltlerinde yer alan yazıların sayısı 1198, bunların arasında şiirlerin sayısı 766'dır, bu da yazıların %64 gibi büyük bir oranını şiirlerin oluşturduğunu gösterir.

Gazetenin ilk sayfası, önemli günlerde padişaha ayrılır ve özel sayılar çıkarılır. 55-7.sayının kapağında etrafı süslü bir kurban bayramı tebriği yer alır. 74-26.sayının kapağında II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25.yılı kutlanmaktadır. Ayrıca 75-27, 76-28, 77-29 (Bkz.: Ek III), 79-31.sayıların kapağı da 25.yıl kutlamalarına ayrılır. 105-5.sayı Pazar günü yayınlanır ve kapağında kurban bayramı tebriği yer alır. 107-7.sayının kapağında padişahın doğum günü tebriği vardır. 110-10.sayıda II. Abdülhamid'in **İrtikâ**'ya yaptığı yardıma, "Arz-ı Şükrân-ı Azîm" başlığı altında teşekkür edilir. 126-26.sayı Pazar günü yayınlanır, kapağında padişahın tahta çıkışının 26.yıldönümü tebriği yer alır. 139-39.sayı Çarşamba günü çıkar, bu sayıda padişahın doğum günü tebriği vardır. Bu sayının kapağında ve 2.sayfasında doğum günü kutlamalarına dair

büyük resimler yer alır. 146-46.sayının kapağında Mehmed Tâhir'in "Arz-ı Şükrân-ı Azîm ve Tahdîs-i Ni'met" başlıklı padişaha teşekkür yazısı yer alır.

Özel olarak çıkartıldığı belirtilen sayılardan biri de 28. sayıdır. 6 Teşrîni-evvel 1899 tarihli bu sayının geliri, Aydın ve çevresinde meydana gelen depremde zarar görenlere bağışlanmış, herkesin bu konuda hassas davranması istenmiştir.

Gazetenin ikinci sayfasının alt kısmında -varsa- çizgiyle ayrılmış olarak "İrtikâ'nın Tefrikası" başlığı altında hikâyeler yer alır. Tefrika halinde olduğu halde bu şekilde yazılmayıp, diğer sayfalarda sütunlara yayılmış hikâyeler de vardır. Daha sonra makale, musâhabe, hatıra, günlük, tenkid...vb. türler yer alır.

Gazete, yayınlanan yazılara dair düşüncesi varsa, yazının hemen altına bir iki cümleyle düşüncesini belirtir. Bu tür cümleler, yayınlanan eğer bir şiirse, "Şiiriniz çok güzel, ancak ... kelimesi buraya uymamış, ya da şiiriniz hissiyât-ı milliyeye tercümân oluyor devamını bekleriz." ...vb. şekillerde yer alır. Yayınlanan makale, sohbet gibi bir yazı ise, "Fikirlerinizden istifade etmek isteriz, fikirleriniz takdire şâyân." şeklinde ifadelerle rastlanır. Eğer bir tartışma, polemik yazısı ise, gazetenin kapatılacağı korkusu taşıdığından, "Gazetemizde her türlü fikre yer veriyoruz, ancak karşılıklı yazışmalara bir son vermelisiniz." şeklinde uyarılara rastlanır. Haberler ve mizâhî yazılar genellikle gazetenin dördüncü sayfasında bulunur.

II. Abdülhamid döneminde yayınlanan gazete ve dergilerin ele aldıkları konuyu bir sayıda bitirmeleri zorunlu iken; gazetede yer alan yazılar her zaman bir sayıda bitirilmez, bu da *İrtikâ*'nın bazı kurallara uymadığını gösterir. 16 Temmuz 1315'te yayınlanan 20. sayıdan sonra 9 Ağustos 1315 Pazartesi tarihli 21. sayının kapağında şöyle bir duyuru vardır:

TA'TİLNÂME .

"Haftalık *İrtikâ* gazetesi hilâf-ı usûl ve kâide hareket eylediğinden bu günden itibaren tatil kılınmıştır." Bu duyurunun hemen altında Arz-ı Şükrân-ı Azîm başlıklı Hey'et-i Tahrîriye Kulları imzâlı, Mehmed Tâhir'in padişah tarafından ödüllendirilmesinden dolayı padişaha teşekkür eden bir yazı vardır. Duyurudan anlaşıldığı

kadarıyla gazete, 16 Temmuz 1315-9 Ağustos 1315 tarihleri arası kapatılmış, fakat bu kapatmanın sebebi belirtilmemiştir.

Yayınlanan yazılar arasında çiçek, yaprak, süs...vb. küçük motifler yer alır. Bu da gazeteye değişik bir görünüm kazandırır.

Göze hitap eden temel unsur resimlerdir. İlk sayfada mutlaka küçük ya da büyük bir resim yer alır. İlk sayfanın dışında diğer sayfalarda da resimlere rastlanır. Bu resimler tasnif edilecek olursa, bunların büyük bir kısmını hükümetin yaptırdığı okullar, demiryolları, camiler, köprüler...vb. oluşturur. Bunların inşaatına, açılış törenine ait resimleri gazetede yer alır. Okullar, okullardan mezuniyet törenleri gazetede resmedilen bir başka sınıfı oluşturur. Bu resimlerde kız çocuklarının resmi de yer alır. Padişahın tahta çıkış yıl dönümleriyle, doğum yıl dönümleriyle ilgili çeşitli merkezlerde düzenlenen şenliklere ait resimler genellikle tam sayfa yayınlanır. Manzara resimleri de oldukça fazladır. İnsan resimlerine bakıldığında altında çeşitli şâirâne ifadelerin yer aldığı âşıkların resmi, zamanına göre müstehcen olarak nitelendirilebilecek , kolları, saçları, boyunları, bacakları açık kadın resimleri cesaretli bir yayıncılık gerektirmektedir. Gazetede yer alan resimlerin fazlalığı (215 adet), gazetenin “...Musavver Osmanlı Cerîdesidir.” unvânını haklı kılar.

Arka kapak niteliği taşıyan 4.sayfanın sol altında altı üstü çizili “Memduh” ismi, İsmi üstünde –varsa- Mehmed Tâhir’in duyuruları, bilmecelerin cevapları, kazananların adı ya da gazeteye gönderilecek yazılarda aranan nitelikler , gazetenin günden güne daha çok okunmasından duyulan sevinç...vb. yer alır. İsmi altında ise “Ma’lûmât-Tâhir Beg Matbaasında tab’ olunmuştur.” cümlesi bulunur. “Memduh” isminin yanına 38.sayıdan itibaren “Müdîri: Mehmed Tâhir” ibaresi ilave edilir. (Bkz. : Ek VII)

4.sayfaya has niteliklerden biri de bilmecelerin, duyuruların, kitap tanıtımlarının burada yapılmasıdır. Gazetenin 1.sayısında yer alan bilmece üç sorudan oluşur. Bunlar: a) Herkeste olması gereken şey. b) Herkese lâzım olan şey. c) Herkesin düşmanı olan şey. Bu soruları çözenlere verilecek hediye, kitaptır. 2.sayının bilmecesi resmin içine gizlenmiş adamı bulmak, ödülü ise yarım lira değerinde bir boyun bağıdır. 3.sayıda yeni bir soru yoktur. 1.sayının cevabı ve kazananların adı yer alır. 4.sayıda yine 3 soru yer alır: a) Fevkalade ihtiyacımız olan şey. b) Memâlik-i şâhânede olan bir nehir. c) Fenn-i heyete müteallık bir cisim. Çözene güzel bir kitap hediye edileceği duyurulur. 2.sayının

talihlilerinin adı yayınlanır. 5.sayıda iki bilmece vardır. Birincisi şeklin içinde cisim bulma niteliğini taşır, bu seferki hediye boyun bağı iğnesidir. İkinci bilmecede üç kulak çizip bunların üç tavşana dağıtılması, ancak tüm tavşanların ikişer kulağa sahip olması istenir; hediyesi, bilmeceye uygun olarak, bir tavşandır. Bu sayıda, 4.sayının talihlilerinin Ma'lûmât'ta yayınlanacağı duyurulur. 6.sayıda verilen harflerden bir cümle kurulması istenir, ilk çözene verilecek hediye bir kitaptır. 3,4,5.sayıların talihlilerinin Ma'lûmât'ta yayınlanacağı duyurulur. Gazetede her sayı olmasa da aralıklarla yayınlanan bilmeceler, 31.sayıdan sonra yayınlanmaz.

Gazetenin Ma'lûmât ile beraber basılması, ikisinin de aynı kişinin olması, ticârî çıkarları ön plâna çıkarmış, Ma'lûmât Gazetesi'nde sorulan bilmeceyi bilenlerin adı zaman zaman **İrtikâ**'da, **İrtikâ**'daki bilmeceleri cevaplayanların listesi ise Ma'lûmât Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Gazeteler arasındaki yardımlaşmalar bu kadarla kalmamış makale, sohbet, tenkid, gezi yazısı... vb. türlerde de olmuştur. Bazen yarısından başlayan bir yazı (Brusa'dan Konya'ya Seyahat... vb.), bazen de yarıda kesilen bir yazı (Neşîde-i Rûh... vb.) gazetede yer almıştır. Ayrıca Ma'lûmât, Servet... gibi Mehmed Tâhir'e ait olan diğer yayın organlarına ait haberler ilk sayfada duyurulmuştur.

22. Yazar Kadrosu

İrtikâ gazetesinin incelemeye tâbi tutulan 154 sayısında, 357 farklı isme rastlanır. Bunlardan 149'u, birden fazla eserle gazeteye katılmıştır. 357 farklı isim bulunmasına rağmen, gazete yazarlarının –yasak olmakla birlikte- bazen müstear isimle, bazen kendi adlarıyla, bazen de adlarında yer alan tek isimle yazmaları, gazetede yer alan yazar sayısının tespitini zorlaştırır. Celâl Sâhir; Sâhir, Ayn. Celâl, Hikmet Celâl adlarıyla, en fazla müstear isim kullanan sanatçılar arasında yer alır. Gazetede yazıları bulunan her şahsın, **İrtikâ** gazetesini yazar kadrosundan olduğunu söylemek güçtür. Çünkü, başka gazete ve dergilerde yazan kişilerin, geçmiş dönemlerde yaşamış olan dîvan sanatçılarının ve okuyucuların eserleri de gazetede yer almış, bunlara dair bir açıklama yer almamıştır. Gazete, başka yayın organlarında yayınlanmış bir şiiri, makaleyi...vb. kendi sayfalarına, bunun alıntı olduğunu, telif eser olmadığını belirtmeksizin almış, bu da **İrtikâ**'nın diğer yayın organları tarafından hırsızlıkla suçlanmasına neden olmuştur. Gazete yönetimi ise, yazarının ismi yer aldıktan sonra, istediği yazıya gazetede yer verebileceğini, bunun hırsızlık sayılmayacağını belirterek, kendini savunur.

Gazete Müdürü Mehmed Tâhir'in, teşekkürler ve tebrikler hâriç, pek yazı yazmadığı görülür. Ancak, 44.sayıda bir şiiri yer alır.

Gazetenin baş muharriri olduğu belirtilen⁹ Andelib (Mehmed Esad), Fâik imzâsıyla 1 makale, Andelib imzasıyla da 7 şiir ve 1 hikâye yazar.

İlk sayılarda Ahmed Râsim'in hem kapakta, hem de arka sayfada yazıları yer almaktadır. Bu da onun **İrtikâ**'nın yayın hayatında tutunabilmesinde önemli bir yere sahip olduğunu gösterir. Ahmed Râsim, 10 mensur yazı, 5 makale, 2 tenkid, 1 sohbet yazarken, Şehir Mektubcusu imzasıyla da 2 tenkid, 6 sohbet yazmıştır. Fakat, Ahmed Râsim'in gazete sayfalarındaki yolculuğu 68-10.sayıya kadar devam eder, bu sayıdan sonra Ahmed Râsim, **İrtikâ**'da yazmaz.

Gazete sayfalarını en fazla işgal eden sanatçı, Mehmed Celâl'dir. Gazetenin ilk sayısından 154-54.sayısına kadar hemen hemen bütün sayılarda yazıları yer alır. Mehmed Celâl; 69 şiir, 11 hikâye, 2 makale, 7 tenkid ve mensur yazı, 2 sohbet ve birer hatıra, mektup ve denemeyle gazetenin büyük bir bölümünü kaplar.

⁹ Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi-1, Dergâh Yayınları, İstanbul , (1976-1977), s. 138.

Fâik Âli (Ozansoy), 66 yazıyla gazetede yer alır. Bu yazılar, 64 şiir ve birer hikâye ve hatıradan oluşur. Fâik Âli'nin ağabeyi Süleyman Nazif ise, İbrâhim Cehdî İmzâsıyla 16 şiirini **İrtikâ** için yazar.

Gazeteye 4 farklı isimle katılan Celâl Sâhir (Erozan), Ahmed Celâl adıyla 1 şiir, Hikmet Celâl adıyla 2 şiir 1 tekzip, Celâl Sâhir adıyla 5 şiir 1 mensur yazı 1 hatıra, Sâhir adıyla da 28 şiir, 4 mensur yazı, 2 sohbet, 1 hikâye, 1 tenkid olmak üzere 47 yazıyla **İrtikâ** sayfalarına katılır.

Gazetede 46.sayıdan itibaren yer alan Giresunlu Mehmed Hamdi de **İrtikâ**'nın fazla yazısı bulunan isimlerindendir. Mehmed Hamdi'nin 13 şiiri, 10 mensur yazısı, 3 hikâyesi, birer makale ve denemesi yer alır.

Ayn. Nâdir müstear ismiyle eserler veren Ali Ekrem (Bolayır)'in **İrtikâ**'da 25 şiiri ve 1 haberi bulunur. 24 yazıyla gazeteye katılan Tal'at Hicâbî'nin hatıraları oldukça fazladır. 13 hatırası bulunan sanatçının 6 mensur yazısı, 2 hikâyesi, birer tenkid, deneme ve sohbeti vardır.

Ali Ekrem'le anlaşmazlığa düştükleri için Servet-i Fünûn topluluğunun dağılma aşamasını başlatan Tevfik Fikret, **İrtikâ** sayfalarında Ali Ekrem'le bir araya gelir. Tevfik Fikret'in 16 şiiri, birer mensur yazı ve sohbeti vardır. Tevfik Fikret'in yanı sıra Servet-i Fünûn sanatçılarından Süleyman Nesib de 18 şiiriyle **İrtikâ**'da yerini alır.

Gazetede bu isimlerin dışında İsak Fererâ, Mustafa Kemâl, Nâmık Sadri, Ayn. Nâci, Müstecâbî-zâde İsmet, Mes'ud Remzi, Peyami Safa'nın babası İsmâil Safa, Cenab Şahabeddin'in kardeşi Ali Nusret Han Dehlevî de gazetede fazlaca yer alan isimlerdendir. Ali Nusret Han Dehlevî, özellikle Fars, Arap ve İngiliz edebiyatlarından yaptığı tercümelerle gazetede ayrı bir yere sahiptir.

Çok fazla yazıları bulunmamakla birlikte, Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Ahmed Hâşim, Ahmed Hikmet (Müftüoğlu), Cenab Şahabeddin, Halil Nihad (Boztepe), Hüseyin Câhid (Yalçın), Hüseyin Sîret (Özsever), Mehmed Emin (Yurdakul), Menemenli-zâde Mehmed Tâhir, Şinâsî, Hâlid Ziyâ (Uşaklıgil), Yunus Nâdi... vb. isimler de zaman zaman **İrtikâ**'ya katılmışlardır.

İrtikâ gazetesinde bayan yazar sayısı oldukça azdır. Ahmed Râsim'in Leylâ Feride müstearıyla yazmış olduğu şiir ve denemelerin bayanları yazmaya teşvik etme amaçlı olduğu düşünülebilir. Fatma Fahrü'n-Nisâ, 61-13.sayıda "Küçük Hikâyeler" başlığı altında aralıklarla 10 sayı devam eden bir hikâyesiyle **İrtikâ** sayfalarında yerini alır.

Bayan yazarların ele aldıkları konular, bayanlara hitap eder mahiyettedir. 154-54.sayıdaki genç kızların tesettürünü anlatan Nefise'nin denemesi de, bu özelliğe sahiptir. 1 denemeyle gazeteye katılan bir başka bayan da 112-12.sayıdaki "Boş Sandalye" adlı yazısıyla Sâlime Servet'tir.

Gazetede birer şiirle yer alan bayanlar; 64-16.sayıda Melek Sâniye, 100-52.sayıda Sâime, 110-10.sayıda "Yad Et" başlıklı şiiriyle Adviiye, 89-41.sayıda Hadice Nûriye, 90-42.sayıdaki "Şarkı"sıyla Hayriye Binti Halil'dir.

Diğer türlerde yazıları bulunanlara; 124-24.sayıda ahlâkî bir sohbeti bulunan Şerife, "Kısm-ı Nisâ" başlıklı, bayanlara yazılmış mektup niteliği taşıyan yazısıyla 48.sayıda yer alan F. Zekiyye, örnek gösterilebilir. F. Zekiyye, 104-4.sayıda Fatma Zekiyye adıyla "Şehîd-i Muhabbet" başlığı altında bir hatırasını anlatır.

Bayan sanatçıların oldukça az olduğu bu dönemde, kendini ispatlamış bayan sanatçılar, diğer bayanlar tarafından hayranlıkla izlenir, örnek alınmaya çalışılır. Fatma Aliye de 109-9.sayıda böyle bir ismi, Nigâr Hanım'ı anlatmaya, tanıtmaya, kadınlara örnek göstermeye çalışır.

Gazetenin şahıs kadrosunun genişliği, eli kalem tutan herkese sayfalarını açmış olmasındandır. Türk edebiyatında belli bir yere gelmiş bazı sanatçıların ilk eserlerini yayınladığı yer, **İrtikâ** sayfaları olmuştur. Meselâ: Celâl Sâhir'in ilk şiiri 15 yaşında **İrtikâ**'da yayınlanmıştır. Gazetede bazı eserler, geçmiş zamanlarda yaşamış dîvan sanatçılarının (Enver, Hikmet...vb), bazıları ismi duyulmamış "Ara Nesil Sanatçıları"nın, bir kısmı Servet-i Fünûn topluluğu sanatçıların, bir kısmı da okuyucularıdır. Gazetede Farsça, İngilizce, Arapça ve Fransızca'dan tercümeler yer almış, bunlar genellikle müellifinin ismi beyân edilmeden çevrilmiştir. İsmi zikredilen sanatçılardan bazıları, Sa'dî, Guy De Maupassant, Alfred De Musset, Jülyen Traver?'dir.

Tablo: 1

BİRDEN FAZLA YAZISI BULUNAN ŞAHISLAR

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Abdülhalim Memduh	3	1
Abdüllatif Fehmi	2	
Âdem Rızâ		8
Ahmed Cemâl	2	1
Ahmed Cemil	4	
Ahmed Hikmet		5
Ahmed Kâmil	2	
Ahmed Kemal	3	
Ahmed Nâfi'	2	
Ahmed Râsim		18
Ahmed Refik		3
Ahmed Rıf'at	1	1
Ahmed Şinâsi	3	
Ali İhsan		4
Ali Nusret Han Dehlevî	9	
Ali Rıza Seyfî		3
Ali Suad	2	

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Andelib	7	1
Arif Hikmet	4	
Avram Naun	3	
Ayn. Celal	2	
Ayn. Hakkı	2	1
Ayn. Nâci	20	1
Ayn. Nâdir	25	1
Ayn. Vecdi	1	1
Bekir Fahri	2	
Celâl Sâhir	5	2
Cenab Şahabeddin	4	
Cevad Refîi	3	
Çöbcü M. Ağa Bendeleri	3	1
E. Vedat	2	
Ebuzziyâ Tevfik		2
Es'ad Necib	6	1
Eşref	2	
F. M. Nihânî		2
Fâhir	2	

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Fâik Ali	64	2
Fatıma Fahrü'n-Nisa		2
Ferid Rebî	1	1
Fürûgî	2	
H. Nâzım	6	
H. Tal'at	1	1
Hafız Bahaeddin	2	
Hafız İsmail El-Mevlevî	4	
Halebden M. Rıf'at	1	1
Halil Nihad	3	2
Hamdi	2	
Hasan Sâmi	2	
Hasan Selahaddin		2
Hasan Tahsin	3	
Hey'et-i Tahrîriyye Kulları		2
Hikmet	1	
Hikmet Celal	2	1
Hikmet Fatin	1	
Hikmet Hicri	1	1

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Hilmi	2	1
Hüseyin Câhid	2	5
Hüseyin Dâniş	2	
Hüseyin Sabri		2
Hüseyin Servet	3	2
Hüseyin Siret	4	
Hüseyin Suad	5	
Hüseyin Şevket	2	
İbn-i Rıf'at Sâmi	5	
İbnü'l -Âsım		2
İbnü'l -Cenâb	2	
İbnü'l -Lâmî	2	
İbnü'r-Rüşdî Emin Fikri		2
İbrâhim Cehdî	16	
İbrâhim Midhat	2	
Îsak Fererâ	13	4
İsmail Safa	21	
Kadri		2
Kâmil	5	

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Kâtip-zâde Nazif	6	5
Kemal Huznî	2	3
Kumkapı Muhbirimizden	1	1
Leskovikli Rauf	4	
Leylâ	2	
M.		2
M. Âkif	6	1
M. Ali		2
M. Âsâf		3
M. Celal	69	32
M. Edib	2	2
M. Ekrem	7	2
M. Hamdi	13	15
M. Nûri Şeydâ	2	
M. Râsih	2	
M. Salâhaddin	6	
M. Tâhir	1	1
M. Ziyâ		2
Mâcid Fikri	2	

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Mahmud Bedî'	3	1
Mehmed Emin	6	1
Mehmed Enîsî		2
Mehmed Nizâmî	9	
Mehmed Rauf		5
Mehmed Reşad	3	
Mehmed Sa'dî	9	
Mehmed Sıdkı	8	1
Mekkî	4	
Mes'ud Remzi		12
Mevlevî-zâde Mustafa Subhi		2
Midhat Cemal	4	1
Muhyiddin Mekkî		2
Muhyiddin	4	
Mustafa Bahri		2
Mustafa Kemâl	10	5
Müstecâbî-zâde İsmet	13	2
Nâci	1	1
Nâmık Sadri	9	6

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Niyâzi	2	
Ömer Aziz	2	7
Ömer Lütfi	3	
Ömer Senîh	6	
Rahmi	2	
S. E.		3
Sa'di	3	
Sabri		2
Safvetî İlhamî	3	
Safvetî Kemâl	1	1
Sâhir	28	8
Sâmih	2	
Sergiz Orpelyan		5
Sirâceddin	1	1
Süleyman Nesib	18	
Şehir Mektubcusu		8
Şevki	2	
Şeyh Vasfî	2	2
Tal'at Hicâbi		24

YAZAR ADI	ŞİİR	NESİR
Târık Celâl		2
Tepedelenli-zâde Kâmil	6	1
Tevfik Fikret	16	2
Uhrılı Nûreddin	2	
Yeni Tayyar Muharrir Nev-cedîd		3
Yunus Nâdi		4
Yusuf Cevad	6	
Yusuf İzzet	2	
Yusuf Ziyâeddin	4	
Zâhir	3	
Zehâvi Efendi	2	

YAZAR KADROSU

Adviyye

Abdullah

Abdülhalim Memduh

Abdülkerim Sâmi

Abdüllatif Fehmi

Abdüllatif Kenan

Âdem Rızâ

Âgâh Paşa

Ahmed Bâhir

Ahmed Celâl

Ahmed Cemâl

Ahmed Cemil

Ahmed Fâik

Ahmed Hamdi

Ahmed Hâşim

Ahmed Hikmet (Müftüoğlu)

Ahmed Kâmil

Ahmed Kemal

Ahmed Lutfi

Ahmed Muhtar

Ahmed Nâfi'

Ahmed Raif

Ahmed Râsim

Ahmed Refik (Altınay)

Ahmed Rıf'at

Ahmed Safa

Ahmed Süreyya

Ahmed Şinâsi

Ali Firuz

Ali İhsan

Ali Kemal

Ali Nusret Han Dehlevî

Ali Rıza Seyfî

Ali Suad

Ali Şinâsi

Andelib (Mehmed Esad)

Arif Hikmet

Âsâf

Askeroğlu

Avram Naun

Ayn. Celal (Celâl Sâhir Erozan)

Ayn. Hâki

Ayn. Hâkî

Ayn. Hakkı

Ayn. Ken'an

Ayn. Lutfi

Ayn. Nâci

Ayn. Nâdir (Ali Ekrem Bolayır)

Ayn. Nihad

Ayn. Nûri

Ayn. Nûri

Ayn. Rıza

Ayn. Tâhir

Ayn. Vecdi

Aziz Sâmi

Bahaeddîn (Zîver Paşa-zâde)

Bedri

Behcet

Bekir Fahri

Bir Kafkasyalı

Bir Topatan

C. L.

C. Sâcîd

Celâl (Recâi-zâde Mehmed)

Celâl Sâhir (Erozan)

Cemâl Âsâf

Cemîl

Cenab Şahabeddin

Cevad Refîî

Cihangir

Con

Çöbcü M. Ağa Bendeleri

Depdeveş

Dr. B. Ayn

Dr. Muhyiddin

Dr. Rıza

E. Aznavur

E. B.

E. Erşed

E. Nâdir

E. Rıf'at Enîs

E. Sabri

E. Ş.

E. Vedat

Ebuzziyâ Tevfik (Mehmed)

Emin Fikret

Emin Fikri

Emin Reşid

Envâr

Enver

Es'ad Cemîl

Es'ad Necib

Eşref

F. M. Nihânî

F. Nüzhet

F. R.

F. Vicdan

F. Zekiyye

Fâhir

Faik (Mehmed Esad)

Fâik Âli (Ozansoy)

Faik Necib

Faik Nesib

Fatıma Fahrü'n-Nisa

Fatıma Zekiyye

Fatma Aliye

Ferid Rebîî

Fuad Nazmi

Fürûgî

Gâlib

Garib Harâbâtî

H. Hüsni

H. Nâzım (Ahmed Reşit Rey)

H. Niyazi

H. Remzi

H. Subhi

H. T.

H. Tal'at

Hattat-zâde Süleyman İzzet

Hadice Nuriye

Hafız Ali Rıza

Hafız Bahaeddin

Hafız Hüseyin

Hafız Hüsnî

Hafız İsmail El-Mevlevî

Hafız Şem'î

Hakkı

Halebden M. Rıf'at

Hâlîd

Halil Nihad (Boztepe)

Hamdi

Harputlu Hayri

Hasan Edib

Hasan Sâmi

Hasan Selahaddin

Hasan Tahsin

Haşmet Zekâî

Hâtîf

Hattat-zâde Abdullah Zühdi

Hayret

Hayriye Binti Halil

Hâzım

Hey'et-i Tahrîriyye Kulları

Hikmet

Hikmet Celal (Celâl Sâhir Erozan)

Hikmet Fatin

Hikmet Hicri

Hilmi

Hoca-zâde Nûri

Hulûsi

Hüseyin Avni

Hüseyin Câhid (Yalçın)

Hüseyin Dâniş (Pedram)

Hüseyin Fehmi

Hüseyin Fehmi

Hüseyin Kâzım Dağıstânî

Hüseyin Sabri

Hüseyin Servet

Hüseyin Siret (Özsever)

Hüseyin Suad (Yalçın)

Hüseyin Şevket

İbn-i Rıf'at Sâmi

İbnü'l –Âsım

İbnü'l –Cenâb

İbnü'l –Lâmî

İbnü'r- Refik Hikmet Hicrî

İbnü'r-Rüşdî Emin Fikri

İbnü's-Seyyid Gâlib

İbrâhim Cehdî (Süleyman Nazif)

İbrâhim Hâkî

İbrâhim Midhat

İbrâhim Necâti

İbrâhim Ref'et

İmamoğlu Ahmed

Îsak Fererâ

İshak

İsmail Hakkı (Baban-zâde)

İsmail Safa

İsmail Şeyliyânî

K. Fâik

K. Fâik

K. H. N.

Kadri

Kalkandelenli Sabri

Kâmil

Kâtib-zâde Nazif

Kaytaz-zâde Nâzım

Kâzım

Kâzım Bey

Kâzım Fecrî

Kemal Huznî

Kemal Mehcûrî

Kemal Sâfî

Kemal Vecdî

Kemâleddin Perî

Kumkapı Muhbirimizden

L. Kadrî

Leskovikli İbdah Hilmi

Leskovikli O. Nuri

Leskovikli Rauf

Leylâ Feride (Ahmed Râsim)

M.

M. Cemil

Mehmed Âkif

M. Ali

M. Âsâf

M. Bâhâ

M. Bedreddin

Mehmed Celal

M. Edib

Mehmed Ekrem

Mehmed Hamdi (Duyduk)

M. Nâzım Paşa

M. Nûri Şeydâ

Mehmed Râsih

M. Salâhaddin

M. Sâlim

M. Sârım

M. Sedad

M. Selâmi

M. Servet

Mehmed Şerâfeddin

Mehmed Tâhir

Mehmed Vasfî

M. Vâsîf

Mehmed Ziyâ

M. Ziyâeddin

Mâcid Fikri

Mahmud Bedî'

Mahmud Fuad

Manastırlı Rıf'at

Matbuat-ı Dâhiliye Mümeyyizi Reşad

Mazhar

Mehmed Emin (Yurdakul)

Mehmed Enîsî

Mehmed Erşed

Mehmed Hâlid

Mehmed Hikmet

Mehmed Hikmet Hicrî

Mehmed Necdet

Mehmed Necib

Mehmed Nizâmî

Mehmed Rauf

Mehmed Reşad

Mehmed Sa'dî

Mehmed Sıdkı

Mekkî

Melek Sâniye

Menemenli-zâde Mehmed Tâhir

Mes'ud Remzi

Mevlevî-zâde Mustafa Subhi

Midhat Cemal

Muharrir

Muhyiddin Mekkî

Muhyiddin

Mukaddes

Mustafa Âsım

Mustafa Bahri

Mustafa Kemâl

Mustafa Subhi

Müftî-zâde Âtâullah

Müftî-zâde M. Âtâh

Münir

Müstecâbî-zâde İsmet

Müşâtâkî

N. Ekrem

Nâci

Nâfiz

Nâhid

Nâmık Sadri

Nâsîh Ulvi

Nasuhî

Nazîf Sürûrî

Necmeddin

Necmeddin

Nefîse

Nevres

Nezih

Niyâzi

Nûreddin Ferih-A. Râsim

Nûri

Osman Hâkî

Osman Nûri

Osman Şems Efendi

Osman Yümnî

Ömer Aziz

Ömer Aziz

Ömer İhyâ

Ömer Lutfî

Ömer Senîh (Hüseyin Sîret Özsever)

Rahmi

Raif Necdet (Kestelli)

Refik Âli

Reşid Âkif

Rızâ Necdet

Rızâ Şevki

Rızâ Tevfik

S. E.

S. T.

Sa'deddin

Sa'di

Sâ'ime

Sâbit Nu'man

Sabri

Sâcid

Sadri

Safvetî İlhamî

Safvetî Kemâl

Safvetî Ziyâ

Sâhir (Celâl Sâhir Erozan)

Sâid

Sâlih

Sâlim Bin Nûri

Sâlîme Servet

Sâmi

Sâmih

Senîh

Sergiz Orpelyan

Seyyah-Mehmed Ziyâ

Seyyar Muhbirimizden

Seyyid Kemâl

Sırrî

Sirâceddin

Suad Sufûî

Süleyman İzzet

Süleyman Nesib (Mehmed Sâmi)

Şehir Mektubcusu (Ahmed Râsim)

Şekîb

Şerife

Şevket

Şevki

Şeyh Vasfî

Şinâsi

Tabib Celâl Paşa

Tâhirü'l-Mevlevî

Tal'at Hicâbi

Târik Celâl

Tepedelenli-zâde Kâmil

Tevfik Fikret

Tevfik İsmet

Uhrılı Nûreddin

Uşşâkî-zâde Hâlid Ziyâ

Ve Huluskâr ve Mel'ûnunuz ve Yanar ve Döner

Yeni Tayyar Muharrir Nev-cedîd

Yunus Nâdi

Yusuf Cevad

Yusuf İzzet

Yusuf Nihad

Yusuf Serverî

Yusuf Ziyâ

Yusuf Ziyâeddin

Yümnî

Zâhid

Zâhir

Zehâvi Efendi

Zihni

Ziyâ Şâkir

Açık İsmi Bulunmayanlar

C. L.

E. B.

E. Ş.

F. R.

H. T.

K. H. N.

M.

S. E.

S. T.

Eserleri Tercüme Edilenler

Alfred De Musset

Guy De Maupassant

Jülyen Traver?

Şeyh Sa'dî-i Şîrâzî

23. Türler

İrtikâ gazetesi, türler, özellikle de edebî türler, açısından oldukça doyurucudur. Şiir, hikâye, makale, tenkid, mensur yazı, hatıra, sohbet türleri gazetede en fazla yeri tutmaktadır. Bunların dışında mektup, haber, deneme, günlük, roman tefrikası, gezi yazısı, teşekkür, tebrik....vb. türler de gazetede yer alan diğer türleri oluşturur.

Gazetenin büyük bir kısmını şiirler oluşturur. 1198 yazıdan 766'sı şiirdir. Aruz vezninin ağırlığını hissettirdiği şiirlerde, az da olsa hece veznine ve serbest nazımlara da rastlanır. Şiirlerde aşk, tabiat, ölüm, yoksulluk, acıma, ayrılık...vb. temalar işlenmiştir. Lirizmin hâkim olduğu şiirlerin dışında, didaktik nitelikler taşıyan manzûmeler, vatan sevgisi, kahramanlık...vb. temaların işlendiği epik şiirler de bulunmaktadır.

Resme ve kartpostala bakarak şiir yazma anlayışına dair örnekler ve özel günlerde, tarih düşürme amaçlı dizeler de yer almıştır.

Sayı bakımından şiirlerden sonra gelen mensur yazıların sayısı 103'tür. Genellikle ilân-ı aşk niteliği taşıyan mensur yazılarda şâirâne bir üslup görülür, bu yazılarda Servet-i Fünûn edebiyatının cümle yapısı hâkimdir.

Makaleler, sayı bakımından mensur yazılardan sonra gelmekle birlikte (82 adet), bazen bir kaç sayı devam etmeleri dikkate alındığında mensur yazılardan daha fazla yer tuttıkları görülür. Makaleler ele aldıkları konulara göre; edebî, fennî, askerî, zirâî, ticârî, ahlâkî olarak sınıflara ayrılabilir.

Edebî makaleler, dönemin en önemli edebiyat meselelerini gözler önüne serer. Yanlış Batılılaşmanın olumsuzluklarından biri olan, Türkçe'nin bozulması ve imlâ meselesi temel problem olarak edebî makalelerdeki yerini alır. Ahmed Râsim, Ebuzziyâ Tevfik, İsmâil Şeyleyânî, S. T... gibi isimler imlâ sorununa değinen yazılarıyla bu sorunların çözümüne yönelik düşünceler ortaya atarlar. Edebî makalelerde ele alınan diğer konular, dekadanzar, tiyatro, şiir, zevk meselesi, tenkid...vb.dir.

Diğer makalelerde ise, genellikle ticaret, ziraat, fen, askerlik alanlarında Batıdaki gelişmeler, bunlara dair fikirler, bu gelişmelerden nasıl faydalanılabileceği...vb. konular ele alınır.

İrtikâ gazetesinde 56 hikâye yer alır. Bunlardan 2'si tefrika hikâyedir. Tefrika olarak belirtilmemekle birlikte, bir kaç sayı devam eden hikâyeler, tek sayılık hikâyeler de vardır. Hikâyelerin yanı sıra gazetede iki de roman tefrikasından birincisi Hâlid Ziyâ Uşaklıgil'in "Kırık Hayatlar" adlı romanıdır. Diğerisi ise Mehmed Âsaf'ın "Dilârâ" adlı romanıdır.

Gazetede yoğun olarak yer alan türlerden birisi de tenkidlerdir. Tenkidlerde gazetelerin birbirine yönelik ithamları, alafrangalaşmaya tepkiler, dekadan olarak nitelendirilen Servet-i Fünûn şairlerinin eserlerine eleştiriler yer alır.

49 tenkidin ardından, 32 adetle sohbetler gelir. Sohbetler, çeşitli konularda yazılmış düşünceleri işler.

Hatıra türünde en fazla yazılarına rastlanan sanatçı, Tal'at Hicâbî'dir. Gazetede yer alan toplam hatıra sayısı ise, 27'dir.

Bunlardan başka, 16'şar adet deneme ve haber, 9 tebrik, 8 teşekkür, ikişer gezi yazısı, biyografi ve günlük, birer hiciv ve vecize yer almaktadır.

Tablo:2**Türlerin Dağılımını Gösterir Tablodur**

Türler	
Şiir	766
Mensur Yazı	103
Makâle	82
Hikâye	56
Tenkid	49
Sohbet	32
Hatıra	27
Deneme	16
Haber	16
Mektup	11
Mizah	11
Tebrik	9
Teşekkür	8
Biyografi	2
Gezi Yazısı	2
Günlük	2
Roman Tefrikası	2

Türler	
Tekzip	2
Hiciv	1
Vecîze	1
Toplam	1198



24. Muhteva

İrtikâ gazetesinin muhtevasını belirlemede, ilk sayısında yayınlanan sunuş yazısı yardımcı olmaktadır. Bu sunuşta, *“İrtikâ, bu günden itibaren şu kisve-i nevîn ile bir daha meydân-ı intişârda görünüyor. Feyz-i kalem ve ma’rifet ve sa’y ve himmet ile vâye-dâr oldukça dâire-i hizmeti tesvî edecektir. Sahâifi hâricden yollanacak âsâr-ı edebiye ve fenniye küşâdedir. Derûnunda bilhassa lisân ve edebe âid intikâdât-ı bi-tarâfâne bulunacak ve mümkün olduğu kadar terakkiyât-ı medeniyeye âid mülâhazât-ı ciddiye ile keşfiyât-ı âhireden ma’lûmât verilecektir. Tertîb-i hâzırından sûret-i neşrinden maksad yegâne nâminin nâtık olduğu derece-i kemâle suûduyla bir Osmanlı cerîde-i edebiye ve fennesine lâîk olan intizâm ve mükemmeliyeti iktisâb eylesidir ve mine ‘llâhi ‘t-tevfik”* şeklinde ortaya konulan düşüncelere, gazetenin incelemeye tâbî tutulan 154 sayısı boyunca sâdik kalındığı görülür.

Gazetede yayınlanan yazılar çeşitli ara başlıklarla, bölümlere ayrılmıştır. Edebiyat bölümü ilk sırayı alır ve bu bölüm kendi içinde âsâr-ı manzûme ve âsâr-ı mensûre olarak ikiye ayrılır. Âsâr-ı manzûme kısmında şiirler, âsâr-ı mensûre kısmında ise hikâye, makale, sohbet...gibi türler bulunur. Gazetede öncelik şiirlere ayrılmıştır, diğerleri ise, sırayla, hikâyeler, makaleler, sohbetler, hatıralar...vb.dir. Son olarak da mizâhî yazılar ve haberler gelir.

Edebî türlerin yoğun olduğu **İrtikâ**’da, şiirlerin en çok yer tutan edebî tür olduğu görülür. Şiirler, şekil ve konu açısından çeşitlilik göstermektedir. Gazetede yer alan şairlere bakıldığında bu çeşitliliğin sebebi daha iyi anlaşılacaktır. Servet-i Fünûn sanatçılarından Tevfik Fikret, Cenab Şahabeddin, Ali Ekrem...gibi isimler, Tanzîmât edebiyatının öncüsü Şinâsî, Tanzîmât’la Servet-i Fünûn arasında kalmış İsmâîl Safâ, Fecr-i Âtî edebiyatından Ahmed Hâşim, Milli edebiyat akımından Mehmed Emin Yurdakul, hem Servet-i Fünûn’u hem de Milli edebiyatı yaşamış olan Celâl Sâhir, geçmiş çağlarda yaşamış dîvan şairleri. Bunca birbirine zıt şairin bir arada bulunduğu bir gazetenin ortak bir şiir anlayışıyla okuyucu karşısına çıkması beklenemez. Şiirlerde en çok aruz vezni kullanılmış. Ayrıca heceyle ve serbest olarak yazılmış şiirler de gazetede yer almıştır. Şiirlerde işlenen başlıca temalar, aşk, tabiat, ayrılık, vefasızlık, vatan sevgisi, yoksulluk, acıma, verem...vb.dir.

Oldukça şâirâne bir üslûbun hâkim olduğu mensur yazılarda ele alınan temel konu aşktır. Sevgilisine aşkını itiraf edememe, sevdiğiyle hatıralara dalma...vb. konular ele

alınır. Duygusallığın ön plana çıktığı mensur yazıların edebî nitelik taşıdıklarını söylemek zordur.

Gazetede yer alan makaleler, konularına göre; edebî, zirâî, ticârî, ahlâkî, fennî, askerî...vb. olarak çeşitli sınıflara ayrılır;

Edebî makalelerde işlenen konular,yabancı kelimelerin dilimize girmemesi gerektiği, gazetelerin sosyal hayattaki rolü, cahil şairlerin halkın dilini bozmaları, dilde sadeleşmeye gidilmesi gerektiği, zevkin insandan insana değiştiği, eserlerin fikir açısından eksik olduğu, dekadanların Türk edebiyatında tahribat yaptıkları...vb.dir. Ayrıca, tiyatro, estetik, tenkid kavramlar da makalelerde ele alınmıştır.

Diğer makalelerde genellikle Batıdaki gelişmeler anlatılır. Ali İhsan, yazdığı ticârî ve zirâî makalelerinde, bu alanlarda Batıda meydana gelen gelişmeleri anlatmış, Osmanlı Devleti'nin ticaret ve ziraatta geri kalma sebeplerini tespit edip, çözüm yollarını bulmaya çalışmıştır. Kadınların da ticaretle ilgilenmeleri gerektiğini dile getiren Ali İhsan'ın çeşitli dînî konuları ihtivâ eden makaleleri de vardır.

Gazetede yer alan askerî makaleleri Hasan Selahaddin, Esad Cemil, Ahmed Refik... gibi isimler yazmışlardır. Askerî makalelerde, Batılı ülkelerin askerî gücünün kaynakları, askerî alanlarda ne gibi teknolojik gelişmeler olduğu...vb. anlatılmıştır.

Gazetenin tıbbî ve ilmî makaleleri doktor ünvanlı Dr. Muhyiddin, Dr. B. Ayn ile Rıza Şevki, Mesud Remzi... gibi isimler tarafından yazılmıştır. Bu makalelerde, insan ve hayvan fizyolojisi, sağırlığa, dilsizliğe, vereme ve çeşitli hastalıklara ilişkin tıptaki gelişmeler, sağlığa yararlı besinler, zararlı alışkanlıklar...vb. anlatılmaktadır. Mesud Remzi, eğitimle ilgili bir yazı dizisi hazırlamış, "Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl" başlığını taşıyan bu yazı dizisinde dünya devletlerinin çocuk eğitime verdiği önem anlatılmıştır. Eğitime dair makalelerden biri de, M. Enîsî'nin genç kızların eğitime İslâm'ın verdiği önemi anlatan yazısıdır.

Maupassant tarzında yazılmış olan hikâyelerde; aşk, vefa, kıskançlık, ihanet, şüphe, dedikodu, hayal kırıklığı, umutsuzluk, yoksulluk, verem, içkinin zararları...vb. konular ele alınır.

Hikâyelerde, Ahmet Midhat geleneği kendisini hissettirir. Hikâye yazarları, bu geleneğe uygun olarak, yer yer hikâyelere müdahale ederler. Özellikle Mehmed Celâl'in bu geleneğe sıkı sıkıya bağlı olduğu görülür. Olayın akışını keserek, "...Bu zamana kadar yazdığım bir çok eserimde, sizlere dedikodunun zararlarını anlatmaya çalıştım..." der. (Fena Komşu, Nr.28)

Mehmed Celâl, bir çok alanda olduğu gibi, tenkid alanında da en çok yazıları bulunan sanatçıdır. Fakat Mehmed Celâl'in yaptığı, kendi ifadesiyle, tenkid değil "Tezyif"tir. Çünkü gazetede yer alan tenkid nitelikli yazılarda, haddi aşan, hedef kitleyi küçültücü ve rencide edici ifadeler kullanılmıştır. Bu ifadeler özellikle "Dekadanlar" olarak adlandırılan "Yeni Edebiyât-ı Cedîde" sanatçıları ile, Türkçe'yi ve imlâyı bozan şairlere karşı kullanılmıştır. Mehmed Celâl'in "Tedkîkât-ı Edebiye", "Tercüme Numûneleri" ve "Güzel Eserler İçin" başlıklı bir kaç sayı devam eden yazıları, tezyif özelliği taşımaktadır. Gazeteler arasındaki anlaşmazlıklar, çekişmeler de tenkid niteliği taşır. Terakkî, Servet-i Fünûn gibi yayın organları tenkidden nasibini alan gazete ve dergilerden sadece ikisidir.

Tal'at Hicâbî, hatıralarında, köyde yaşadıklarını, köy hayatının, köylünün saflığını, temizliğini anlatır. Ahmed Rıf'at, Halil Nihad, Celâl Sâhir de gazetede hatıra türünde eserler veren sanatçılardan bir kaç isimdir.

Sohbetlerde genellikle edebî konulardan bahsedilir. Lisânımızın, imlâmızın nasıl bir hâl alacağına dair endişeler, fikirler, gündelik yaşama ait problemler, kışa nasıl hazırlanılması gerektiği, aşk ve kadına ilişkin düşünceler...vb. sohbetlerde işlenen konulardan bazılarıdır.

Gazetede yer alan deneme nitelikli yazılarda, sanatçılar, güncel olaylara dair fikirlerini dile getirmişler, yazarlar arasındaki edebî polemiklere de değinmişlerdir.

İrtikâ'nın dördüncü sayfasında yer alan haberler, bir gazetede bulunması gereken haber formundan uzaktır. Sosyal hayattaki tuhaf olaylar (Ağlamasını bir türlü kesmeyen çocuğun gramofonla susturulması...vb.) ve Batıdaki gelişmelere, Batılıların yaşam şekilleri, gazetenin haber konularını teşkil eder.

II. Abdülhamid'in mizaha pek sıcak bakmadığı dikkate alınır, gazetede mizâhî nitelikli yazıların neden çok az ve en son sayfada yer aldığı cevabı da bulunmuş olacaktır. Mizâhî yazılarda, tıbbî fıkralar, ilginç ilanlar...vb. yer alır.

Gazetede padişahın doğum ve tahta çıkış yıl dönümünü, dînî bayramları tebrik eden yazılar çıkmış, bu günlerde özel sayılar çıkarılmıştır. Özel sayılarda yayınlanan resimler de kutlamalara yöneliktir. Bir özel sayı da Aydın depreminde zarar görenlere destek olmak amacıyla çıkarılmıştır. II. Abdülhamid, zaman zaman Mehmed Tâhir'e ve Ma'lûmât matbaasına çeşitli yardımlarda bulunmuştur. Padişahın gazeteye, Ma'lûmât Matbaası'na yaptığı yardımlara, Mehmed Tâhir'e verdiği nişanlara teşekkür yazıları da gazetede oldukça sık ve gösterişli bir tarzda yayınlanmıştır.

Gazetede -kitap tanıtımları hariç- hiç reklâm yer almamıştır. Ancak Ma'lûmât, Servet... gibi kardeş gazetelerde meydana gelen değişikliklere dair haberlere sıkça yer verilmiş ve örtülü olarak bunların reklâmı yapılmıştır.

Kitap tanıtımları gazetenin dördüncü sayfasında bulunur. Kitabın adı, yazarı, kitap hakkında tanıtıcı bilgiler ve altında da kitabın fiyatı yer alır. Burada tanıtımı yapılan kitaplar, Ma'lûmât Matbaası'nda basılmışlardır. İlk sayfada tanıtılan tek kitap, II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25. Yıl dönümünde yazılmış olan "İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni" adlı kitaptır. Bu kitabın tanıtımı, bir kaç sayı ilk sayfada, daha sonraki sayılarda ise iç sayfalarda yayınlanır.

Gazetenin muhtevası, gazeteyi edebî açıdan inceleyen bir okuyucu için doyurucu olarak nitelendirilebilir. Hem servet-i Fünûn aleyhtarlığı yapması hem de bunların eserlerine, fikirlerine yer vermesi, gazeteye ilginç bir görünüm kazandırmıştır. Ancak, diğer yayın organlarında yayınlanan eserleri izinsiz alıp yayınlaması, gazetenin olumsuz tarafını oluşturur.

25. İrtikâ Gazetesinde Yayınlanmış Şiirlerin Teknik Husûsiyetler ve Muhteva Bakımından Değerlendirilmesi

İrtikâ gazetesi, Mehmed Tâhir'in çıkarmış olduğu diğer yayın organlarında olduğu gibi, Edebiyât-ı Cedîde hareketine karşı oluşu ile Türk Basını içinde yerini alır. Gazetede yer alan edebî makalelerde, tenkidlerde sık sık Edebiyât-ı Cedîde aleyhtarı yazılar yayınlanmışsa da, gazetede “Dekadanlar” olarak nitelendirilen Servet-i Fünûn edebiyatı sanatçılarının şiirleri büyük bir yer tutar.

Yayınlanan şiirlere bakıldığında, Klâsik Türk şiiri nazım şekillerinin yanı sıra, serbest nazımların, sone denemelerinin yer aldığı görülür. Bu çeşitliliğin sebebi, Dîvan edebiyatı geleneğini sürdürmek isteyen eski edebiyat yanlılarının, Edebiyat-ı Cedîde hareketini benimsemiş şairlerin ve herhangi bir edebî topluluğa bağlı olmayan bağımsız sanatçıların gazete sayfalarında şiirleriyle yer almasıdır.

Gazetede yer alan edebî türler arasında en fazla yeri 766 adetle şiirler teşkil eder. Şiirlerin incelenmeye tâbi tutulması, başlı başına bir çalışma mevzuu olabilir. Bundan dolayı, bu bölümde bütün şiirler ele alınmayıp en fazla şiiri yayınlanan şairler esas alınarak muhtasar bir inceleme yapılmaya çalışılmıştır. Sırasıyla en çok şiiri yayınlanan şairler şunlardır:

Mehmed Celâl	(69 şiir)
Fâik Âli (Ozansoy)	(64 şiir)
Celâl Sâhir (Erozan)	(28 şiir)
Ayn. Nâdir (Ali Ekrem)	(25 şiir)
İsmâil Safâ	(21 şiir)
Ayn. Nâci	(20 şiir)
Süleyman Nesib (Mehmed Sâmi)	(18 şiir)
Tevfik Fikret	(16 şiir)
İbrâhim Cehdî (Süleyman Nazif)	(16 şiir)

Müstecâbî-zâde İsmet	(13 şiir)
Mehmed Hamdi	(13 şiir)
İsak Fererâ	(13 şiir)
Mustafa Kemâl	(10 şiir)
Nâmık Sadri	(9 şiir)
M. Nizâmî	(9 şiir)
Ali Nusret Han Dehlevî	(9 şiir)
M. Sa'dî	(9 şiir)
Mehmed Sıdkı	(8 şiir)
Yusuf Cevad	(6 şiir)
Mehmed Emin	(6 şiir)

250. Teknik Husûsiyetler:

a) Vezinler:

Klâsik Türk Şiiri'ne ait nazım şekillerinde, özellikle Tanzîmat edebiyatının II. döneminden itibaren değişiklikler görülmeye başlanmış, Servet-i Fünûn döneminde Fransız edebiyatından yeni nazım şekillerinin Türk edebiyatına girmesiyle artarak devam etmiştir. Fakat, şiirin vezni uzun müddet aruz olarak devam etmiş, aruz vezni, Milli edebiyat döneminde bile varlığını sürdürmüştür. Gazetede yer alan şiirlerin hemen tamamı aruz vezniyle yazılmıştır. Hece vezniyle ve serbest olarak yazılmış şiirlerin sayısı oldukça azdır.

Aruz vezniyle yazılan şiirlerde bahr-i hezec, bahr-i remel, bahr-i muzârî, bahr-i müctes, bahr-i hafif bahirlerinin kullanıldığı görülür.

Aruz kalıpları en çok kullanılan en aza doğru şu şekilde sıralanabilir:

1. Mefâilün/Feilâtün/Mefâilün/Feilün

._._/ ._._/ ._._/ ._._

2. Feilâtün/Mefâilün/Feilün

._._/ ._._/ ._._

3. Feilâtün/Feilâtün/Feilâtün/Feilün

._._/ ._._/ ._._/ ._._

4. Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün

._._/ ._._/ ._._/ ._._

5. Mef'ûlü/Mefâilü/Mefâilü/Feûlün

._._/ ._._/ ._._/ ._._

6. Mef'ûlû/Mefâilûn/Feûlûn

__./ __./ __.

7. Feilâtûn/Feilâtûn/Feilûn

__./ __./ __.

8. Mef'ûlû/Fâilâtû/Mefâilû/Fâilûn

__./ __./ __./ __.

9. Fâilâtûn/Fâilâtûn/Fâilâtûn/Fâilûn

__./ __./ __./ __.

10. Mefâilûn/Mefâilûn

__./ __.

11. Fâilâtûn/Fâilâtûn/Fâilûn

__./ __./ __.

12. Müfteilûn/Müfteilûn

__./ __.

Aşağıda, en çok kullanılan aruz kalıplarına örnek teşkil etmesi açısından çeşitli şiirlerden bölümler yer almaktadır:

“Seninle gel bu hıyâbân-ı vahdet-ârâmın
İlelebed koşalım sebzî-i zalâmında;
Seninle gel, bu mu’attar harîm-i ilhâmın
İlelebed kalalım zıll-ı ihtişâmında”

._._ / ._._ / ._._ / ._._ (_ _)

(Tevfik Fikret, Seninle, Nr. 18, s.71)

“Bir hazîn savt-ı girye yâhûd sen
Pür-emel bir nigâh, bir hande
Tabakât-ı hevâyı yırtarken
Duyarım ben rubâb-ı kalbimde”

._._ / ._._ / ._._ (_ _)

(Sâhir, Mûsikî-i Rûh, Nr.62-14, s.53)

“Yine dargın: Edecek hâlini gûyâ izmâr,
Savt-ı bâridle temâdî ediyor sohbet-i yâr;
İhtizâzında fakat hiss olunur nağmesinin
Bir hafî lerziş-i dil, bir mütereddid akrâr.
İğbirârındaki tıflâne ta’annüdle eder
Gizli sevdâcığını kendiliğinden izhâr !
...”

._._ (_ _ _) / ._._ / ._._ / ._._ (_ _)

(Ayn. Nâdir, Elvâh-ı Tabîatden-15, Nr.54-6, s.22)

“Zalâm-ı leyl mağribden çöker âheste âheste,
O demde bir sadâ, gâyet hazînâne vü dil-haste
Tanîn-endâz olur gûyâ, bu şîven-hâne-i dehre!
Solar ma’nâ-yı mevcûdât, açar bîşimde bir zehre
Bu da deycûr-ı şebdir ki, muhîti eyler istilâ...”

._._ / ._._ / ._._ / ._._

(Mustafa Kemâl, Akşam, Nr.107-7, s.162)

“Bir leyl-i mükevkebe nücûmun mütemevvic
 Deryâlara aks etdiği bir yaz gecesinde
 Bir ses duyarım ba’zı... Seherlerde gunûde
 Elhânı birer nağme-i sevdâ ile tehyîc”

__./ __./ __./ __.

(M. Sa’dî, Onun Sesi, Nr.51-3, s.10)

“Bir nûrdur ah o bir çiçekdir
 Gül, gonca, semâ hep o demektir
 Kim görse bugün o rû-yı âlî
 Hayretde kalır o gül nihâlî

__./ __./ __.

(Nâmık Sadri, Son Şua’lar-2-Ona, Nr.118-18, s.134)

“ ...

Olur ammâ giderim erkence
 Kedi atmış idi çokdan pence
 O vakit neşvesi geldi hayret
 Açarak gözlerini pür-dehşet”

__./ __./ __. (__)

(Mustafa Kemâl, Lâ Fonten’i Taklîd-Kedi ile Fâre, Nr.110-10, s.175)

“ ...

Ba’zan fakat olursa da ümmîde âşinâ,
 Her leyle-i tarabdaki her hacle-i mühîn
 Bir hafre-i teellümüdür her ümîdinin”

__./ __./ __./ __.

(İbrâhim Cehdî, Âlûfte, Nr.111-11, s.177)

“ ...

Muhteriz, âheste yaklaştım bir kaç adım
Hatt-ı seng-i makbere göz gezdirince anladım,
Düşdüğüm bilmem nasıl buhrân-ı hissiyât idi !
Gördüğüm, hıfzettiğim âtîdeki ebyât idi.”

— / — / — / —

(İsmâil Safâ, Zavallı İhtiyâr, Nr.4, s.14)

“ ...

Değerdi verdiği emek
Yazık muvakkıt olmasa
Solar şu bir sepet çiçek
Şu zehre bâri solmasa”

— / —

(İsmâil Safâ, Bir Sepet Çiçek, Nr.9, s.33)

“Anmaz oldu nâmımı ol mehlîkâ

Etmedi hercâyî ahinde vefâ
Kârı dâim cevri ü âzâr ü cefâ”

— / — / —

(Mehmed Hamdi, Şarkı, Nr.87-39, s.153)

Gazetenin yayınlandığı yıllarda henüz Milli edebiyat akımının prensipleri yaygınlaşmamıştır. Buna rağmen Nedim’in başlattığı mahallîleşme cereyânının etkisiyle şairler halk şiirine yönelmişler, az da olsa hece veznini kullanmışlardır. Gazetede hece vezniyle yazılmış olan şiirlerde 11’li ve 7’li hece ölçüsü kullanılmıştır. Bu şiirler değerlendirmeye tâbi tutulamayacak kadar azdır. Mehmed Emin Yurdakul’un “Ona” adlı şiirinin bir kısmı 7’li, bir kısmı da 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır:

ONA

“Eger seni ister ise şu gönlüm,
 Ona keskin hançerleri ururum.
 İçerimden fişkırırken al kanım,
 Sızım sızım sızlar iken her yanı
 Hiç “of” demem yine böyle dururum.
 Ah o vakt, o saatde ey ölüm,

Ey çirkin yüz !.. Seni ben
 Sık yapraklı dallarında kuş öten
 Bir korunun gölgesinde düş gören
 Bir genç kızın yüzünden
 Daha güzel bulurum;
 Daha bahtlı olurum.

(Mehmed Emin, Ona, Nr.2, s.6)

Bunların dışında, serbest sayılabilecek şiirlere de az da olsa rastlanmaktadır. Mehmed Emin’in “Kesildi mi Ellerin” başlıklı lirik olduğu kadar didaktik özellikler taşıyan manzûmesi, serbest nazma örnek olarak gösterilebilir:

KESİLDİ Mİ ELLERİN ?

-Ana ana, hişt hişt,
 -O kim o kim ?
 -Benim kalk kalk; para ver
 -Oh sen mişsin. Ödüm kopdu,
 -Yeri nerede kalk göster.
 -Çıldırдың mı ? Çocuk; bende para nerede olacak ?
 -Benim gibi bir dul kadın kimden para alacak ?
 -Mîras yedin.
 -Onu baban sağlığında bitirdi;
 Ur patlasın, çal oynasın, karılara yedirdi,
 Param olsa el dikişi diler miyim böyle ben
 Bir kör mumun.

-O masalı başkasına anlat sen,

Kalk para ver.

-Sarsma oğlum: Hakdan korkun yok mudur ?

Bir anaya kalkan eli...

-Sus dırlanma !

-Urma dur,

Dinle yavrum; hangi ana para vermez oğluna ?

Vallahi yok olmuş olsa fedâ olsun yoluna,

-Kalk diyorum; pâre pâre.. İşte bıçak ururum !

-Bah yok

...

Âh uruldum, aman aman omuzum !..

Oğul, oğul, beni uran elin yere döşene...

Hâin evlâd, begendin mi ? Bak ananın hâline!

Âh, ben senden son vaktimde evlâdlıklar beklerken

Beni böyle al kanlar içersine koydun sen !...

Ben seninçün doğmuş idim; ben seninçün yaşardım.

Sendin benim her düşüncem, sendin benim her derdim;

Bir parçacık benzin uça bir kerecik (of) desen

Âh ne ölüm azâbları çeker idim; o gün ben.

İşte artık senin için çarpan yürek duruyor;

Ağlayan göz kapanıyor; gülen dudak kuruyor;

Çalışan el uyuyor râhat olsun her yerin !.

...”

(Mehmed Emin, Nr.106-6, s.157, 158)

b) Nazım Şekilleri:

Tanzîmat edebiyatıyla birlikte Batıdan, özellikle Fransız edebiyatından yeni yeni nazım anlayışlarının gelmesi, Klâsik Türk şiiri geleneğinin farklılaşmasına neden olmuştur. Bu özellikler birdenbire ortaya çıkmamış, zamanla yerleşmiştir. Gazetede yer alan soneler, deneme niteliğinde olup, genellikle ilk kıt'aların dörder, son bir ya da iki bendin ise üçer dizeden oluşması şeklinde kendini gösterir. Gazetede Serbest müstezadlara, nesre yaklaşmış nazımlara da sıkça rastlanır. Klâsik Türk şiirinde olduğu gibi türünün adıyla belirtilen şiirler ve sayıları şu şekildedir:

Gazel:	43 adet
Şarkı:	36 adet
Kıt'a:	17 adet
Mersiyye:	10 adet
Nazîre:	9 adet
Münâcât:	6 adet (Bunlardan 2'si Fransızca, 2'si de bunların tercümesidir.)
Manzûme:	5 adet
Nazm:	4 adet
Medhiye:	2 adet
Na't:	2 adet
Rubâî:	2 adet
Tazmîn:	2 adet
Türkü:	2 adet
Tahmîs:	1 adet

İbnü'r-Reşad Emin Fikri'nin yazdığı, **İrtikâ**'nın bazı ifadelerini beğenmediği ('masdar kelimesinin yerine matla' kelimesini kullanması istenmiştir.) "Gazel"i bu türe örnek teşkil etmektedir:

GAZEL

Ağlarım ben sana ey mâh nige-h-bân olalı !..
Cezbe-i tâbiş-i rûyunla perîşân olalı !..

Gelmiyor dîde-i giryânıma hiç uyku benim,
Tayf-ı ruh-sâr terk-i mûnis-i vicdân olalı !..

Geçer eyyâm-ı hayâtım, gam ile, mâtem ile,
Sitemin nâire-bahş-ı dil-i vîrân olalı !..

Bana muğberr oluğun sevdiceğim söyle neden ?..
Dil-i mihnet-zede nâlende-i hicrân olalı !..

Oldu mu'tâd bana dem-be-dem efgân etmek,
Gam-ı hicrinle gönül masdar-ı ahzân olalı !..

Yalınız şimdi firâkınla değil feryâdım,
Ağlarım ben sana ey mâh nige-h-bân olalı !..

(Nr.38, s.151)

Gazetede yayınlanan 36 şarkıdan birisi de Mehmed Hamdi'ye aittir:

ŞARKI

Etmiyor yârim tarahhüm hâlîme
Bakmıyor cûş-ı sirişk-i âleme
Hâil oldu matla'ı âmâlîme

Pâyine yüz sürmeğe yüz vermiyor

Anmaz oldu nâmımı ol mehlîkâ
 Etmedi hercâyî ahdinde vefâ
 Kârı dâim cevır ü âzâr ü cefâ
 Pâyine yüz sürmeğe yüz vermiyor
 (Nr. 87-39, s.153)

Gazetede iki adet türkû yer almaktadır. Bunlardan birisi Sâmiîh imzâsını taşır:

TÜRKÜ

Hüznüm, kederim değil mi belli
 Mest etdi beni bu çift telli
 Yâ lel yâ lel yâ lel yâ lelli
 Mest etdi beni bu çift telli

Ey Yâr kemânı ağlat inlet
 Son nâlemî kâinâta dinlet
 Çal, coş ediyorum muhabbet
 Yâ lel yâ lel yâ lel yâ lelli
 (Nr. 2, s.6)

Gazetenin baş muharriri olduğu belirtilen Andelib, “Bundan yedi sekiz sene evvel bi’l-münâsebe söylenmiştir” diyerek bir tazmîn yazar:

TAZMÎN

Garibdir ki vatanda garib kaldım ben
 Yetimler gibi bî-çâre, bî-kesim, eyvâh !
 Fakat gönül yine olmaz dûçâr-ı nevmîdî
 “Yapar garib kuşun âşiyânını Allâh !”
 (Nr.26, s.104)

Sadri’nin Muse (Musset)’den tercüme ettiği manzûmesiyle, Ali Nusret Han Dehlevî’nin münâcâtından alınan aşağıdaki bölümler de, bu türlere örnek teşkil etmektedir:

MÜNÂCÂT

...

Sana Rabbim hatâlarda bulundum
 Olur olmazlara hayfâ sığındım
 Kes ü nâ-keslere düşdüm amana
 Tesâdüf kılmadım ârâm-ı câna
 Olub me'yûs her yandan kerîmâ !
 Kapına gelmişim artık, Rahîmâ !
 Güneh-kârım ser-â-pâ pür-hatâyım
 Sezâ-ver-i muâfât ü atâyım

...

(Nr.26, s.104)

MANZÛME

Kesb-i irfân ederek ârif-i devrân olalım
 Yazalım okuyalım fâik-i akrân olalım
 Râh-ı fezâil olarak subh u mesâ'
 Dostâne gül ü ağyâre mugaylân olalım

Evvelâ sa'y edib Osmanlı lisânın bilelim
 Ba'de-zâ elsine-i digeri cûyân olalım

Hâne-i neş'e-i fezâmız acabâ yok mu varıb
 Beyt-i kasvetinde de gûşe-i nişînân olalım

...

(Nr.30, s.119)

Mehmed Sıdkı'nın "Nazîre"si nazîreye örnek olarak gösterilebilir:

NAZÎRE !

Bu yerlerdir fezâ-yı aşka perrân olduğum yerler

Bu yerlerdir nigâh-ı yâre kurbân olduğum yerler

Bu yerlerdir bakıb ruhsâr-ı pertev-bâr-ı cânâne

Kuyûd-ı aşkıla bîtâb u giryân olduğum yerler

Bu yerlerde tulû'-ı hüsnüne nâzırdı çeşmânım

Bu yerlerdir perî-i ânâ hayrân olduğum yerler

Bu yerlerdir, hezârın, cûy-bârın, lahn-i şeydâsın

Duyub bir hiss-i firkatle gazel-hân olduğum yerler

(Mehmed Sıdkı, Nazîre, Nr.137-37, s.137)

Tür adlarıyla belirtilen bu şiirlerin dışında, konularına göre isimlendirilmiş şiirlerin büyük bir yer tuttuğu görülür. Bu şiirlerin genellikle bir kişiye ithâfen yazıldığı görülür. Meselâ Süleyman Nesib'e, Fâik Âli'ye, Kardeşim Câhid'e, Babamın Rûhuna, Kardeşime...vb. Bazı şâirlerin belli bir başlık altında şiirlerini numaralandırarak, bir kaç sayı devam ettirdiği görülür. (Elvâh-ı Tabîatden, Küçük Begler-Ayn. Nâdir, Elhân-ı Rü'yâ-Ayn. Nâci, Leyâl-i Sâhiriyyet-Celâl Sâhir, Ezhâr-ı Tefekkür-Kâmil...vb.)

Batı şiirinin nazma etkilerinin bir başka yönü de kafiye de görülür. Çapraz ve sarma kafiyele şiirlerde sıkça rastlanmaktadır:

"Benim şi'rlerimin rûhu bir güzel kadının	a
Esîr-i kalbine âid garâm-ı şârikdır;	b
Hayır, şi'rlerimin rûhu bir kadınlıktır	b
Ki dâimâ dolaşır bir semâ-yı şi'r-i sevdânın"	a

(Sâhir, Şi'rlerimin Rûhu, Nr.86-38, s.149)

“İnanma, sevmiyorum; her hayât-ı münkesirin a
 Muhabbetinde de bir gizli hiss ü nefret var; b
 İnanma, sevmiyorum; sevgi bence şimdi derin a
 Ve bî-nasîb-i devâ bir cerîhadır, sızlar.” b

(Fâik Âli, İnanma!, Nr.3, s.10)

Ayn. Nâci’nin, aşağıda yer alan “Beyaz Bir Gece” başlıklı şiiri, soneye örnek olarak gösterilebilir:

BEYAZ BİR GECE

Ziyâlı gölgeler altında, zâhir ü bî-tâb
 Uyur neşâyid-i emvâcî mâvi bir denizin
 Semâda bir mütemevvic şelâle-i mehtâb
 Bütün tabîata serper reşâşe-i zerrîn.

Nuhefte kalbi leyâlin, müşâfeh-i bîdâr,
 Öter meşâcirin umkunda kimsesiz bir kuş;
 Uyur zılâl-i sükûnetde dâimâ bî-hoş,
 Riyâh-ı leyl ile mühtezz menâzır u eşcâr...

Alîl-i cismime düş-i mekîni bir kayanın
 Olur nişîmen-i hasret, garîb-i tenhâî;
 Sorar semâlara bir şey ki rûhum anlayamam.

Uzakda, sâkin ü ulvî tellâl-i handânın
 Ufuklarında uçar bir serâb-ı nâ-mer’î,
 Öper sevâhili dâim feşâfeş-i muzlim...

(Ayn. Nâci, Nr.71-23, s.89)

Gazetede yer alan şiirlerin bir başka özelliği, anlamın bir beyte değil, şiirin bütününe yayılmasıdır. Fâik Âli'nin uzun bir cümle niteliği taşıyan “İbtîlâ-yı Hayât” adlı şiiri, anlamı şiirin tamamına yayılmasına ve nazmın nesre yaklaştırılmasına örnek teşkil etmektedir:

İBTÎLÂ-YI HAYÂT

Bütûn hakikat-i meş'ûmesiyle fikrimde
Mühîb-i heykel ikâz iken hayâl-i memât,
Dururken işte her an kahr u mahv âmâde
Hayât-ı âdemi binlerce ihtimâl-i memât,

Tahayyülât-ı tabîat, tezellüzât-ı hayât
Bu zindegânî-i fânîde hep muvakkıtken,
Muhassenât ü mehâsin, şü'ûn-ı musanna'ât
Yalan, ve yalnız ölüm en büyük hakikatken,

Fezâiliyle, güzelliğiyle, hep şu haşîn,
Türâb içindeki bir çok vücûd-ı muhteremin
Memât ü defnini ben gözlerimle görmüşken,

Durub hakikat-i mevtin bu mutlâkiyetine
Tegâfûlümle, te'âmüllerimle bîgâne
Hayır hayır, diyorum, herkes ölse ölmem ben.

(Fâik Âli, Nr.40, s.159)

Recâi-zâde Mahmud Ekrem'le başlayan kartpostala, resme bakarak şiir yazma anlayışına dair örneklerle *İrtikâ* sayfalarında da rastlanmaktadır. Mehmed Celâl'in bir genç kızla, bir delikanlının resminin bulunduğu resmin altına yazdığı “Romeo ve Julyet” adlı şiir bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

c) Dil

Gazetede Osmanlı Türkçesi'nin sadeleştirilmesine yönelik yazılmış olan makalelerin sayısı oldukça fazladır. Yazıların halkın anlayacağı bir dille yazılacağı, daha ilk sayıda taahhüt edilir. Gerek Tanzîmat edebiyatının II. döneminde, gerekse Servet-i Fünûn edebiyatında ağır bir dil kullanıldığı dikkate alınacak olursa, *İrtikâ*'da yer alan şiirlerin dönemine göre sade olduğu görülür. Fakat, daha önce de belirtildiği üzere, gazetede farklı anlayışlara mensup sanatçıların yer alması dil alanında da gazeteye çok renkli bir nitelik kazandırmıştır. Ağır bir dil kullanmalarıyla bilinen Servet-i Fünûn edebiyatı sanatçılarından Tevfik Fikret'in, gazetede yayınlanan şiirlerinin dili oldukça sadedir:

SON NAĞME

Nev-emel bir çocuk inadıyla

Şu atılmış, kırık rubâbımdan

Bir sürûd istedin...Peki, dinle:

Dinle târ-ı şikeste-i rûhu,

Dinle şekvâ-yı rûh-ı mecrûhu;

Fakat incitme iktirâbımda

Darabân-ı sükûtu bir derenin

Cevf-i pür-nâliş-i hazânında

Ne hazîn aksederse meşcerenin,

Aynı rikkatle, hâsir ü mebhût,

Duyulur şimdi bir enîn-i sükût

Şi'rimin lerziş-i beyânında.

Nerde evvelki şevk-i bîdârım,

Nerde evvelki nefha-i hevesât ?

Şimdi bir mürde hâb-ı efkârım...

(Tevfik Fikret, Nr.76-28, s.111, 112)

Gazetede sadece Türkçe şiirler yer almamış, Farsça, Fransızca, İngilizce şiirler ve bunlara ait tercümeler de yazılmıştır. İngiliz edebiyatı numûneleri, Edebiyât-ı Fârisî numûneleri... gibi başlıklar altında tercümeler yapılmış, bazen çevirisi yapılan metinler de yayınlanmıştır. 41 ve 42. sayının kapaklarında “La Priere” adı altında uzun bir şiir yer almış, yanına da “Münâcât” adıyla tercümesi konulmuştur. Tercümeleri ile gazetede en dikkat çeken isim Ali Nusret Han Dehlevî’dir. Aşağıya onun tercümelerinden bir örnek alınmıştır:

TRANCE

*My body sleeps: my hearts awakes
In search of thee my dreams-have roved
Dim slumber's deeps. The last wave breaks,
And brings me to thy breast beloved.
O stretch thy gracious hand to me,
Thro'sleep, thro'night ! I hear the rills,
And hear the leopard in the hills,
And down the dark am drawn to thee.*

TERCÜMESİ

Tenim uyursa da, ey dost ! Kalbdir bîdâr
Bu umk-ı hâb-ı girân-bâre sevgilim, rû'yâm
Dalar arar seni âhir bulub, a yosma nigâr
Beni o sîne-i pür-aşkına eder i'zâm

Bütün gece güzel uykumda istimâ' ederim
Dere şarıldısını, hem gırîv-i şîrânı
Seninle gölgeli bir nahl-zâze dek giderim
Lâtîf kollar açıb sen de şâd kıl hânı

(Ali Nusret Han Dehlevî, Nr.18, s.73)

251. Muhteva

İrtikâ gazetesinin yayınlandığı 1899-1904 yılları arası, Tanzîmat II. dönem edebiyatı ile Servet-i Fünûn edebiyatının etkili olduğu bir dönemdir. Dönemin koşulları gereği sanatçılar, ferdî konulara ağırlık vermiş, sosyal konulara değinmemişlerdir. Gazetede yer alan şiirler de ferdî konular üzerine kurulmuştur.

Ele alınan başlıca konular; aşk, kadın, tabiat, yoksulluk, verem, alafranga hayat heveslisi gençleri hicvetme, ölüm, şairlerin okuyucuları ile hasbıhali...vb.dir.

Şiirlerde en fazla işlenen konu aşktır. Aşk, artık soyut olmaktan çıkmış, zâhirî bir güzele yönelmiştir. Bu dönemde, Fransız edebiyatı vasıtasıyla oluşmaya başlayan marazî duygular şiire de hâkim olmuş, sevgili normal bir insan olmaktan veremli bir hastaya dönüşmüş, ölümden kaçış olmadığı anlatılmaya çalışılmıştır. Sevgilinin gözleri, sesi...vb. başlı başına bir şiir konusu olmuştur.

Ayn. Nâci, “Gözlerinin Karşısında” adlı şiirinde sevgiliye şu şekilde seslenir:

“...

Çılgın teheyyücât ile; ah, artık isterim:

Rûhum, dudaklarında, perîşân u muhtazır,

Bûsem gözünde hande-i rûhunla titresin !”

(Nr.117-17, s.129)

M. Sa’dî ise, sevgilinin sesini şöyle nitelendirir:

“...

Bir ses ki bu her nağme-i şûhunda gülümser

Bî-tâbî-i hûlyâsı hafâyâ-yı leyâlin;

Bir ses ki selâmlar onu âvâre vü rengîn

Sahrâların ufkunda uçan şi’r-i semen-per.”

(Onun Sesi, Nr.51-3, s.10)

Kadın, Dîvan edebiyatında olduğu gibi, âşığına acı çektiren, onunla alay eden, gönül eğlendiren şahıs olarak yerini alır. Fakat, bu şiirlerdeki kadınlar, gerçek hayatın içinden gelmektedir. Süleyman Nesib'in "Kadınlığa Dâir" adlı şiirindeki kadın tanımlaması oldukça ilginçtir:

KADINLIĞA DÂİR

- “ Bilir misin ki kadınlık demek vefâsızlık
 “ Demekle birdir, evet, her kadında bir kelebek
 “ Hayâtı var gibidir, bir kadın için sevmek
 “ Bütün zarâfete karşı bir i'tinâsızlık

 “ Bütün nezâket-i cinsiyeye hakâretidir
 “ Evet, o ba'zı kadınlarda gördüğün meyelân
 “ Seninle bir zaman eğlenmek arzusundan,
 “ Biraz da kendini aldatmadan ibâretidir.
 “ Biraz da kendini aldatmadan; bu onlarca
 “ Hava, ziyâ gibi bir ihtiyâc-ı mübremdir;
 “ O şey ki fâidesizdir kadınca muzlimdir.

 “ Kadın o bir kelebektir ki her gelen ağaca
 “ Konar ve sonra uçar...” Ben de öyle zannederim,
 Fakat bırak oyalansın şu rûh-ı pür-kederim.
 (Süleyman Nesib, Nr.64-16, s.61)

69 şiiriyle en çok şiiri bulunan Mehmed Celâl, "Bir Müteverrimeye" başlıklı şiirinde, veremden ölmüş bir kızı anlatırken, "Bahtiyar Yavrum" şiirinde de ölen bir çocuğun ardından üzüntüsünü anlatır:

- “Kuşlarla beraber uyanırken mütebessim
 Açmışdı senin gonçe-i pür-nûr-ı şebâbın
 Birdenbire bilmem neye oldun müteverrim
 ...”

(Bir Müteverrimeye, Nr.70-22, s.86)

“Bûs eyler iken dudaklarından
Gördüm ki sarı saçı dökülmüş
Şem eyler iken yanaklarından
Bakdım ki zavallı yavrum ölmüş
...”

(Bahtiyar Yavrum, Nr.5, s.18)

Celâl Sâhir de “Babama” başlıklı şiirinde babasının çöllerde bulunan mezarını anlatır, duyduğu acıyı dile getirir:

“Sen şimdi o çöllerde perîşân ü mükedder
Bir toprağa kalb oldun; o feyfâ-yı siyâhın
Âfâk-ı hacîminden esen sıtmalı, kızgın
Rûzgârlar ulur fevk-i mezârında şenâver
...

(Nr.72-24, s.93)

Tabiat ait unsurlar gazetede yayınlanan şiirlerde çeşitli yönleriyle ele alınır. Tabiat artık, Dîvan edebiyatındaki gibi soyut değildir. Tüm somutluğuyla gözler önüne serilir. Deniz, menekşe, mehtap, bahar çiçekleri, hatta böğürtlenler şiirlerde konu olarak ele alınır. Ayn. Nâdir, tabiatı kendine ilhâm kaynağı edinerek, “Elvâh-ı Tabîatden” başlığı altında çeşitli aralıklarla yayınladığı şiirlerinde gördüğü manzaralardan aldığı ilhâmı dile getirir. Mehmed Emin Yurdakul’un “Böğürtlen” başlıklı şiiri, farklı tabiat anlayışına örnek olarak gösterilebilir:

BÖĞÜRTLEN

Ba’zan en sâde bir letâfetle
Kuytu yollarda taş duvarlardan,
Gâh bir i’tiyâd-ı gılzetle
Kayalıklardaki damarlardan

Çalılardan büyük ağaçcıklar
Görünür; dallarında cilve eder,
Öpüşüb nûr-ı şems ile parlar
Penbe, al, mor, siyah böğürtlenler.

Üns ü haşyetle perverîş bulmuş,
Hepsi şâyeste-i garâm olmuş,
Bedevî kızlarıyla yeksândır;

Bunları bol görüb de atmayınız,
Pek güzeldirler... El uzatmayınız;
Hepsini bir diken nighbândır.

(Ayn. Nâdir, Böğürtlen, Nr.65-17, s.66)

Yukarıdaki şiirin sonunda didaktik bir yanın bulunduğu görülmektedir. Mustafa Kemâl de “Kedi ile Fare” başlıklı şiirinde fabl örneği vermeye çalışarak, fareye söz verdiği için onu öldürmeyen bir kediye anlatır:

LÂ FONTEN’İ TAKLÎD

KEDİ İLE FARE

K –Nereye fâre bu dehşetli gidiş ?

F –Kilere.

K –Öyle mi ?

F –Var tâze yemiş

K –Şimdi dur ! Sonra gidersin

O işe

F –Yazık ambardaki a’lâ yemişe

K –Gel sana söylenecek bir iş var,

F –Beni aldatmak için hâhiş var !

K –Seni tatmîn ederim

F –Yok olamaz.

K –Sana derlerse sahîh pek yaramaz

(Müstehziyâne)

F –Ne vakt feylesof oldun ?

K –Çokdan

F –Sana hisse veririm mesrûkdan
Beni aldatma kedim hiç yokdan

K –Yok efendim

F –Acabâ !

K –Tecrübe et

F –Sonra eyler isem iğfâl kaç git

(Emniyetle kediye yaklaşıarak)

Olur ammâ giderim erkence

Kedi atmış idi çokdan pence

O vakit neşvesi geldi, hayret

Açarak gözlerini pür-dehşet

Pâre pâre edecekdi derhâl

Çünkü bir fâreyi etdi iğfâl

Aldı bir tavr-ı fahûrâne hemân

Ânı afv eyledi ol şîr-i zebân

Sözünün sâhibi ol er olasın

İki âlemde saâdet bulasın

(Mustafa Kemâl, Nr.110-10, s.175)

Ömrün fânî oluşu, yalnızlık, geçmişe-özellikle çocukluk yıllarına-duyulan özlem, alafranga yaşam tarzını benimsemiş gençlere eleştiriler şiirlerde ele alınan diğer konulardır. Mehmed Celâl'in "Çocukluğum" adlı şiiri, çocukluk özlemini ve hayatın kaçınılmaz sonunu dile getirmektedir:

ÇOCUKLUĞUM

"Müstakbeli ben fedâ ederdim
Mâzîyi iâde mümkün olsa."

Ayn. H.

Çocukluğum, o hayât-ı münevver-i mâzî

Bugün hayâlîme bir reng-i i'tilâ-perver

Saçan yegâne serâb-ı kebûd-ı fâmdır ki,

Zıyâ-yı hande-nisârında neşveler titrer.

Evet çocukluğumun hâtırât-ı rengini
 Gelince yâdına zanneylerim ki: Pür-hulyâ
 Bütün o, ân-ı lâtifin, o şi'r-i meshûrun
 Kanadlarından uçar, neşîde-i sevdâ

Muvakkaten beni tesrîr eden sabâvetimin
 Zılâl-i şâtırına ilticâ edib ba'zan
 Melâl-i kalbini uyutmak, ben isterim bir ân !

Fakat, ölünce bu rü'yâ-yı mugfele âgâh
 Gelir sevdâ hakikat: Nasîbe-i ömrüm !
 Yazık, zavallı yazık –der- şu hâline eyvâh !..

(Mehmed Hamdi, Nr.110-10, s.74)

Tanzîmât'ın îlânından sonra ortaya çıkan en büyük problemlerden biri, Batı kültürünün gençler tarafından yanlış anlaşılmasıdır. Ayn. Nâdir'in "Yeni Begler" başlığı altında numaralandırarak, aralıklarla 6 sayı anlattığı şiirlerde kendi kültürünü beğenmeyen, yabancı kültürlere özenmeye, onları taklit etmeye çalışan gençlere yönelik hislerini iğneleyici bir üslûpla ifade etmektedir:

YENİ BEGLER

-3-

Lâkırdı söylemez aslâ "Aman efendim !" siz,
 Süzer selâmını en ince tavr-ı dikkatle
 Kelâmını yoğurur mâye-i nezâketle
 Bu "Parfe senyori"yu siz tasavvur eyleyiniz
 Dolar nigâhına mahfî mi'el istihzâ,
 Bütün bizim kabalıklardan eyler istikrâh;
 Bizim mu'âşere düşmüş yazık şu nuht-ı siyâh
 Begoglu âlemini ince bulmuyor hattâ !

Fakat ne çâre –bilinsin, bilnmesin- eyler
 Bütün nezâket-i tab'ıyla halka arz-ı hüner:
 Lokantalarla, kulüblerde yok gibi oturur;
 Bu "Milyö"lerde ona pek büyük gelir her şey
 Frenkliğin hevesiyle bu çitkırıldım beg
 Biraz sıkılmasa garsonlara selâma durur !

(Ayn. Nâdir, Nr.63-15, s.58)

Gazetede işlenen konuların bir bölümünü de, şairlerin şiirlerine dair özellikleri okuyucularına anlatması, şiir yazarken neler hissettikleri, eser sahiplerinin nelere dikkat etmesi gerektiği...vb. konular oluşturur. Celâl Sâhir, "Şi'rlerimin Rûhu" başlıklı şiirinde şiirlerinin rûhunu bir kadınlığa benzetirken, İsmâil Safâ, "Müelliflere" başlıklı şiirinde çok yazmanın değil, özenerek beğenilecek eserler yazmanın hüner olduğunu anlatır. Tevfik Fikret, "Perî-i Şi'rime" başlıklı şiirinde şiirlerine ilhâm kaynağı olan mechul güzelden bahseder. Mehmed Celâl, "Şi'r Düşünürken" başlıklı şiirinde şiirlerini niçin çok sevdiğini anlatır:

" ...

Şi'rimi pek severim zâde-i aşkımdır o,
 Tıfl-ı sevdâ gibi mahbûbı lâtif ü sâhir
 Bana pek andırıyor: Gözleri yaşlarla dolu

Bir perînin yed-i nermînini bûs etmek için
 Bırakıp leblerimi şi'rime tevkîl ederim
 Sevdiğim belki okur şi'rime süzgün süzgün

Şu hazîn giryelerim hep perî-i şi'rimdir.
 Ağlamak ise bu sâfiyet-i san'at ancak
 Dem-be-dem jâle-nisâr seher-i şi'rimdir

Âh ey şi'r-i mücessem beni öldürdün sen
 Şu güzel Çamlıca'dan... Nâle-nisâr ü bitâb
 Bu hazîn şi'rime işte sana gönderdim ben.

(Mehmed Celâl, Şi'r Düşünürken, Nr.118-18, s.133)

26. İrtikâ gazetesinde Yayınlanmış Hikâyeler Üzerine Bir Değerlendirme Çalışması:

İrtikâ gazetesinde yer alan mensur eserler içinde 53 adet hikâye yer almaktadır. Hikâyeler, bu sayıyla gazetede yer alan türler arasında % 5'lik bir orana sahiptir. Hikâyeler arasında, iki üç sütunluk tek sayıda biten mini hikâyelerin sayısı oldukça fazladır. Bunların yanı sıra bir kaç sayı devam eden tefrika hikâyelerle tercüme hikâyelerin de gazetede yer alması, bu türün gazetedeki önemini artırır.

Yayınlanan hikâyelerde Maupassant tarzının hâkim olduğu, hikâyelerin tamamının olay hikâyesi niteliği taşıdığı görülür.

Bir çok alanda olduğu gibi hikâye alanında da en fazla eseri bulunan yazar, Mehmed Celâl'dir. 11 hikâyeyle gazetede yer alan Mehmed Celâl'i, 3'er hikâyeyle Nâmık Sadri ve Mehmed Hamdi takip eder. Gazetede hikâyeleri bulunan diğer yazarlar ve yazdıkları hikâye sayısı şu şekildedir:

Ahmed Hikmet	:	2
Ayn. Hâki	:	2
İsak Fererâ	:	2
Kâtib-zâde Nazif	:	2
Mustafa Kemâl	:	2
Tal'at Hicâbi	:	2
Âdem Rızâ	:	1
Ahmed Hâkî	:	1
Ahmed Muhtar	:	1
Ali Firûz	:	1
Ali İhsan	:	1
Ayn. Nihad	:	1
Behcet	:	1
F. R.	:	1

Fâik Âli	:	1
Fâik Necib	:	1
Fâik Nesib	:	1
Fâtıma Fahrü'n-Nisâ	:	1
Hüseyin Servet	:	1
İbnü'l-Âsım	:	1
Kadrî	:	1
M. Sıdkı	:	1
Mehmed Ekrem	:	1
Mehmed Emin	:	1
Müşâkî	:	1
Osman Yümnî	:	1
Ömer Aziz	:	1
Sâhir	:	1
Seyyid Kemâl	:	1
Süleyman İzzet	:	1

Hikâyeler, gazetede yer yer “sergüzeşt” olarak nitelendirilir. F. R.’nin Sergüzeşt-i Hulûsî adlı hikâyesi ile Nâmık Sadrî’nin “Emine’nin Sergüzeşti” adlı hikâyeleri, bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Hikâyelerin bir başka özelliği de aşırı duygusallığın hikâyelere hâkim olmasıdır. Mehmet Kaplan, bu durumu, “...Hayat karşısında ezilmişlik duygusu, Türk rûhuna yabancıdır. Bu duygu Türk edebiyatına Tanzimat’tan sonra, Batı tesiri ile girer. Devrin şartları, sürekli mağlubiyetler, istibdat ve yoksulluklar, bize de fakirlik ve ezilmişliği sanat eserlerinde anlatılmağa değer asil ve beşerî konular olarak gösterir... Türk edebiyatında fakirlik ve ezilmişlik duygusu II. Abdülhamid devrinde yaygın hâle gelir...”¹⁰ şeklinde ifade eder.

¹⁰ Mehmet Kaplan, Hikâye Tahlilleri, Dergâh Yayınları, Kasım 1986, İstanbul, s.23.

a) Şahıslar:

Hikâyelerde yer alan kahraman sayısı genellikle üç beş şahsı geçmemekle beraber, bazı uzun hikâyelerde daha fazla şahsın bulunduğu görülür. Kahramanlar sınıflandırılacak olursa, aşk hikâyelerinde; seven şahıs, sırlarını anlattığı arkadaşı, sevdiği kız ve aralarını bozmaya çalışan şahıslar yer almaktadır. Mehmed Celâl'in "Fenâ Komşu" adlı hikâyesinde zengin bir genç tarafından sevilen Hayriye, kendisini seven Râmiz Bey ve aralarını bozup, evlenmelerine engel olarak, Râmiz'in kendini içkiye vermesine, Hayriye'nin de hastalanmasına neden olan dedikoducu komşular, hikâyenin şahıs kadrosunu oluşturur.

Fakirliği, yoksulluğu dile getiren hikâyelerde; hikâye yazarının acındırma duygusu uyandırmak istediği kahramanlar, bazen yanındaki anne, baba ve kardeşleri ile, hikâye kadrosunu oluştururlar. Tal'at Hicâbî'nin "Enîn-i Hayât" adlı hikâyesinde, geçmişte zengin bir hayat sürmüş olan Şefika Hanım'ın çektiği sıkıntılar ve dilencilik yaparken ölümü gözler önüne serilmektedir.

Vatan sevgisini işleyen hikâyelerinde ise askere giden, askerde vatani uğruna mücadele eden kahramanlar yer almaktadır. Hüseyin Servet'in "Son Kurşun" adlı hikâyesinde, yaralı bir askerin son nefeste, düşman cephaneliğini havaya uçurması anlatılır.

Kahramanların fizikî ve rûhî portrelerine detaylı olarak yer verildiği, kahramanların iç dünyalarındaki çatışmaların, monologların gözler önüne serildiği görülür. Bu çatışmaların sebepleri, sevdiğini itiraf edememe, vicdan azâbı...vb.dir. Müftî-zâde Ali İhsan'ın "Arkadaşım" adlı hikâyesinin girişinde, Salâhaddin Bey adlı hikâye kahramanına ait geniş bir tasvir yer almaktadır:

"Yüksek kaldırım civârında sâkin ve asîl bir âileye mensûb idi. Nahîfû'l-vücûd 23 yaşlarında gâyet halûk Salâhaddin beg nâmında bir genc idi. Tahsîl-i ma'ârifî sever, akrân ve emsâline fâik ve pek çok kimselerin olamadığı bir terakkiyât ve tefeyyuzât-ı maddiye ve ma'neviyeye mazhar olarak erbâb-ı ilm ve edebî mazhar-ı takdîr ve ihtirâmı olmuş idi, ekser zamân bu zât-ı muhtereme tramvayda tesâdüf eder idim, bu genç arkadaşım dâimâ elinde bir kaç kitab ve yâhud haftalık gazetelerden bir kaçı olduğu halde tramvaya dâhil olur ve bu kitabcıklarını mahall-i maksûda vâsıl oluncaya kadar mütâlaa ile imrâr-ı vakt eder idi..."

Tal'at Hicâbî'nin “Şerhoşun Kızı” adlı hikâyesinde, hikâye kahramanı Cemile'nin sarhoş olan babasını terk edip gittikten sonra tekrar babasının yanına dönüp dönmeme konusunda karar verememesi, iç dünyasında çatışmalar yaşaması bu duruma örnek teşkil etmektedir:

“Bıkdım! Usandım artık ben babasızım! Zâten babamdan ümîdimi kesdim onun bu içmekden kurtulması pek güç. O kendisine acımıyor ki ben de ona acıyayım. Hem yazık değil midir bunca senedir babamdır diyerek bu kadar meşakkatler gördüğüm halde baba muhabbeti nedir bilmedim. Doğrusu bu kadar mezâhime benim kadar kimse tahammül edemez. Bense yine bu kadar olsun aç susuz kaldıktan başka gûnâ-gûnden kurtulmadım. Hâlâ da konakda bulunduğum halde kendisini düşünüyorum. Evlâdı olduğum için bir dürlü ayrılmak istemiyorum. O kendisine acımadığı ve evlâdını tanımadığı halde ben kendimi neye üzeyim...”



b) Olay

Maupassant tarzında yazılmış olan hikâyelerde, olaylar serim, düğüm ve çözüm bütünlüğü içinde geliştirilir. Şiirlerde olduğu gibi, hikâyelerde de en fazla işlenen konu aşktır. Aşk unsuru çeşitli yönleriyle ele alınmıştır. Kıskançlık, vefa-vefasızlık, tesâdüfî aşklar, ihânet, aşkı uğruna can verme, verem, pişmanlık, çapkınlık, iftira, ümit...vb. aşka dair ele alınan başlıca konulardır. Celâl Sâhir'in "Konpartımanda" adlı hikâyesi gizli aşka, Mehmed Celâl'in "Zergûn" adlı hikâyesi kıskançlığa, Mehmed Hamdi'nin "Şeydâ-yı Garam" başlıklı uzun hikâyesi aşk uğruna çekilen acılara örnek olarak gösterilebilir. "Zergûn" adlı hikâyenin sonunda âşık, sevgilisinin yanında götürdüğü kediye karşı kıskançlığını şöyle ifade eder:

"...

Lâkırdımı kesmeye mecbûr oldum, ansızın bir ses işitdik:

-Miyav miyav !...

Bedriye:

-Zergûn!... dedi.

Kedi, iskarpinlerinin ucundan -beni gaşyedecek, beni öldürecek- bir bûse aldı. Bu zaman:

-Gördünüz mü bahtıyarı ?... diye haykırdım !, .

-Kim ?

-Zergûn !

-Çünkü sizinle berâber gidiyor, sizin ayaklarınızı öpecek, ellerinizi okşayacak !...

Deryâ-yı bî-pâyânın emvâc-ı âhenk-sâzına da yalnız... Yalnız benim lisânımdan Zergûn böyle söyleyecek:

Zergûn ! kamara içinde, tenhâ
Bûs eyle onun ayaklarından
Yâd et beni de o demde ammâ
Bûs eylemedim Dudaklarından
Zergûn ! Seni okşadıkca cânân
..."

Aştan sonra en fazla işlenen konular fakirlik, fakirlikten ölme, insanların fakirlere acımaması, içkinin zararları...vb.dir. Bu konuların işlendiği hikâyelerde yazarların genellikle taraf olduğu, okuyucuyu bilgilendirme, yönlendirme amacı taşıdıkları görülür. Âdem Rızâ'nın "Zavallı Nâdire"si yoksulluktan ölen küçük bir kızı, Mustafa Kemâl'in Fransızca'dan tercüme ettiği "Yetim Çocuk"u fakirliği ve insanların duyarsızlığını dile getirir. Mustafa Kemâl, "Nâliş-i Fukarâ" adıyla İngilizce'den tercüme ettiği hikâyesinde fakirlerin niçin ağlayıp inlediğini soran zengine, sokaktaki fakirleri göstererek cevap verir:

"...

Vakt akşam idi. Soğukdan donmuş olan sokaklar gam-gîn, kasvet-efzâ bir manzara arz ediyordu. Paltolarımıza iyice sarındığımız halde yine üşüyorduk.

Başı açık ve pejmürde kıyafetli bir ihtiyâr adama rast geldik. Saçı seyrekleşmiş, ağarmıştı. Ona, bu soğuk kış gecesinde neye dışarıda dolaşdığını sordum.

O, bize hakîkaten soğuk sert ve keskin ise de odada yakacak kömürü olmadığı için tese'üle çıktığını söyledi. Ayakları çıplak bir kız çocuğuna tesâdüf etdik. Bizden serbestâne sadaka istedi. Rüzgârın böyle zehr gibi esdiği bir zamanda dışarıda ne aradığını sordum. Pederi evde hâste yatdığı için kendisini etmek dilenmeğe gönderdiğini söyledi..."

Hikâyelerde ele alınan diğer konular vatan sevgisini pekiştirme amacını taşıyan, vatan uğruna savaşma, askerlik, askere giderken duyulan sevinç ve dış görünüşe aldanmamak gerektiği...vb. konulardır. Ahmed Muhtar'ın "Edebiyât-ı Askeriyeden" başlığı altında verilen hikâyesi, askere gidenlerin sevinçlerini dile getirmesi açısından önem arz etmektedir.

"...

-Asker yavrusu kuzum ninni- diye avutub, uyutub da şimdi ise vakt-i sa'âdet-i merhûnu gelen bu şerefli ayrılığa ağlamamak istiyorsa da ne yapsın "Analık !" dayanamıyor rûhu inliyor kalbi titriyor yüreği süzülüyor.

...

Allah mu'înin olsun Ahmed'im, Rabbim Pâdişâhımıza bağışlasın seni yavrum, git selâmetle gel saâdetle sevgili kuzucuğum."

c) Zaman

Hikâyelerde zaman bir bütünlük içerisinde. Zamanda kopukluklara rastlanmaz, fakat geri dönüşümlü anlatımlar vardır. Bunlar hatıraların anlatılması şeklinde hikâyeye yansır. Nâmık Sadrî'nin "Emine'nin Sergüzeşti" adlı hikâyesinde yazar önce evlerine gelen hizmetçi kızın sürekli üzüntülü olduğunu anlatır, ardından Emine'nin ağzından bu hüznün sebebini, Emine'nin hayatını dile getirmesiyle, yansıtır.

Hikâyelerde zaman unsuru olayın akışına yardımcı olacak, anlatıma yardımcı olacak şekilde verilmiştir. Fakirliğin şiddeti soğuk bir kış akşamıyla, ayrılan sevgililerin hâli düşen bir sonbahar yaprağıyla, eşini bekleyen bir kadının masumiyeti bir ramazan kudsîyetiyle...vb. verilir. Mustafa Kemâl'in "Nâliş-i Fukarâ" adlı hikâyesinde mevsim kıştır ve bu vakit, dilencilerin hâlini daha iyi ifade etmektedir:

"Vakt akşam idi. Soğukdan donmuş olan sokaklar gam-gîn, kasvet-efzâ bir manzara arz ediyordu. Paltolarımıza iyice sarındığımız halde yine üşüyorduk..."

Mehmed Celâl'in "Berg-i Hazan" adlı bir sonbahar yaprağının düşüşünü, yaprağı kişileştirerek, yaprağın ağzından vefasızlığı dile getirerek anlattığı hikâyesinde zaman çevreyle bir bütün olarak ele alınmıştır:

"Sabahdan beri yavaş yavaş düşen yağmur dinmiş, yırtılan bulutların bir kısmından ikinci güneşinin sarı şua'ı alınmıştı.

Hafif bir rüzgâr dalları sallıyor, bu dalların arasından pâmâl-i hazân olan yapraklarla beraber katrât-ı bârân düşüyordu.

Yağmurdan, bu gözyaşlarından sonra, tabîatın hüznüyle rûhumun kederi imtizâc ettiği bir zamanda biraz hava almak, biraz güneşi nefes edebilmek için, sur hâricine çıktım..."

d) Mekan

Hikâyelerde, zaman unsurunda olduğu gibi, mekanlarında olayları destekler mahiyette hikâyelere yansıdığı görülür. Hikâyelerin girişinde hikâyenin konusunu aksettirecek tarzda uzun tabiat tasvirleri yer alır. Mekan olarak, İstanbul'un bazı semtleri, gezi ve eğlence yerleri net olarak tasvir edilirken, konusu İstanbul dışında, Anadolu'nun herhangi bir kasabasında geçen hikâyelerde ise yer adları belirtilmez. F. R.'nin "Sergüzeşt-i Hulûsî" adlı hikâyesinde Hulûsî ve arkadaşının memurluk yaptığı yerin adı belirtilmez:

"...

Şu tuhaf maa-mâ-fih acıklı sergüzeşti naklettiği târihte Hulûsî Efendi ile me'mûren bir vilâyetde bulunuyor idik..."

Mekanların konunun anlatımına güç katmak amacıyla özel olarak seçildiği görülür. Soğuk kış geceleri fakirliği, veremden ölümü; hazan yapraklarının döküldüğü bir sonbahar mevsimi ayrılıkla biten bir aşkı, dar boğucu bir oda sevdiğini itiraf edemeyen bir âşığın duygularını ifade etmede hikâyelerde yer alır.

Tasvirlerde detaylara yer verildiği görülür. F. R.'nin "Sergüzeşt-i Hulûsî" adlı hikâyesinde, sevdiği kadınla her buluşmaya gittiğinde başına türlü komiklikler gelen Hulûsî'nin içinde bulunduğu mekanlar da bu niteliği taşımaktadır. Kimseye görünmemek için saklandığı bahçede köpeklerin saldırısına uğraması, havuza düşmesi, gizlendiği banyoda kendini yakması...vb. Müştâkî'nin "Şehîde-i Sevdâ" adlı, sevgilisinin kendisine karşı vefasız davranması üzerine intihar eden bir genç kızı anlattığı hikâyesinin girişinde de uzun bir tabiat tasviri bulunmaktadır:

"Bir Cum'a günü idi. Bahar füyûz-ı tabîiyesiyle tabîat-ı zî-ibtisâmı bir setre-i hadrâya yürüyor cism-i beşer bu ulvî temâşâyâ atf-ı nigâh-ı hayret ediyordu.

Semâ, reng-i kebûduyla bu rûh-ı âşinâ elvâha tarâvetler, safâlar saçıyordu.

Boğaz içi ! Âh ! O mevkî'-ı âb-dâr, ne kadar lâtifdir. Bütün İstanbul ahâlîsini-bir hiss-i şevk-âverâneye- cezb eder. İnsan, saatlerce temâşâsına doyamaz.. Rûhunda hissettiği neşveler, kalbinde duyduğu emeller, yeni yeni ümidlerle mest olur."

e) Dil ve ifade

Gazetenin dil konusundaki tavrı, sadelikten yanadır ve bu sadeliğin en çok görüldüğü yerlerden biri de hikâyelerdir. Sade bir Osmanlı Türkçesi ile yazılan hikâyelerde, sadeliğe aykırı olarak nitelendirilebilecek özellikler, Fransızca cümle yapısının yavaş yavaş dile hakim olmasından kaynaklanmaktadır. Hikâyelerde yer yer Fransızca kelimelere de rastlanmaktadır. Bu kelimeler genellikle Batı taklitçisi gençleri tenkid etmek amacıyla kullanılmıştır. Mehmed Celâl'in "Taharrî-i Melâl" adlı hikâyesinde yer alan Tal'at adlı "züppe" olarak nitelendirilen gencin konuşmaları buna örnek olarak gösterilebilir.

Hikâye yazarlarının Ahmed Midhat geleneği ile Servet-i Fünûn'un aşırı duygusallığı arasında bir yerde olduğu görülür. Romantizmin ağırlıklı olarak hissedildiği İrtikâ hikâyelerinde yazarlar her zaman iyiden ve ezilenden yana tavır almışlardır. Yazarlar, ele aldıkları sorunlara dair çözüm yolları üretmemişler, sadece acımak, üzülmekle yetinmişlerdir. Alafranga hayatı benimseyen kadınlar ve gençler de tenkidlere hedef olmuşlardır. Bir çok türde olduğu gibi hikâyelerde de Servet-i Fünûn sanatçılarına yönelik iğneleyici ifadeler yer verilmiştir. Mehmed Celâl'in "Dil-şikâr" adlı hikâyesinde, hikâye kahramanı olan Ahmed Bedî', çok okuyan okuduklarının etkisinde kalan bir gençtir. Kendisini görücü usûlü ile evlendirmek isteyen kadınların, kızı abartılı bir şekilde tasvir etmeleri karşısında, kızın "Dekadanların şi'ri gibi reng-â renk" olduğunu söyler.

Yazarlar, yer yer esere müdahale ederek, Ahmed Midhat gibi okuyucuya seslenerek, öğütler vermişler, okuyucuya sorular yönelterek kendilerinin haklı olduklarını kabul ettirmeye çalışmışlardır. Genellikle hikâyelerin sonunda ders verici ifadeler yer verilmiştir. Mehmed Celâl'in "Fenâ Komşu" adlı hikâyesi bu özellikleri taşımaktadır:

"Evet !.Fenâ komşu !..

İsmete taarruz mes'elesini bir çok hikâyemde mevkı'-i bahse kodum. Emsâline şeref-bahş olmayan gençleri ele aldım. Fikrimce nasîhat verdim, fakat te'sîrsiz!..”Acaba Hangimiz ?..” hikâyesinde bir şık tasvir olundu. Aldıran olmadı... “İsmete Taarruz” hikâyesinde bir çapkın –yanlışlıkla- kendi hemşiresine taarruz etmiş bulundu, bunu da –o sınıf gençler arasında- okuyan bulunmadı. “Bir Kadının Hayâtı”sında uzun uzadıya yazdım, hakikat acı olduğu için: “Varak-ı mihr ü vefâyı kim okur kim dinler”

Kâtib-zâde Nazif de “Küçük Hikâyeler” adlı hikâyesini, kendisini çok üzen bu olayın herkese ders olmasını temennî ederek anlatır.

Hikâyelerde şâirâne bir anlatım vardır. Aynı ifadelerin sık sık tekrar edilmesi âhengi oluşturan bir unsur olarak görülür. Mehmed Celâl’in bir sonbahar yaprağının dalından kopup yere düşmesine kadar geçen süre zarfında hissettiği duyguları dile getirmesi yönüyle Çehov tarzına benzer nitelikler taşıyan “Berg-i Hazân” adlı hikâyesinde belli aralıklarla tekrar edilen “Zavallı yaprak göz yaşları içinde işte son nefesini veriyor.” ifadesi tekrarlara örnek olarak gösterilebilir.

Hikâyelerde anlatıcı, hâkim bakış açısıyla olayları ifade eden III. tekil şahıstır. Başkasından nakledildiği belirtilen bazı hikâyelerde, anlatıcı I. tekil şahıstır. Süleyman İzzet’in “Bahtiyarlık” adlı hikâyesinin giriş bölümü hikâye kahramanı Dilâver Bey ağzından anlatılırken, geri kalan kısımlar 3. tekil şahıs ağzından dile getirilir. Hatıraların anlatılması şeklinde geriye dönüş tekniğinin kullanıldığı da görülür. “Emine’nin Sergüzeşti” adlı hikâyesinde Nâmık Sadrî, bu tekniği kullanarak, Emine’nin üzüntüsünü dile getirir.

Hikâyelerin gerçek hayattan alındığına dair kanıtlar gösterilmeye çalışılmıştır. Nâmık Sadrî, “Aşk içinde” adlı hikâyeyi atılmış evraklar arasında bulduğunu söyler. Kâtib-zâde Nazif, “Kalb-i Metrûk, bir vak’ayı tasvîr zımında yazılmışdır.” der. “Sergüzeşt-i Hulûsî”, Hulûsî’nin bir arkadaşı olan yazar tarafından yazılmıştır. Guy De Maupassant’dan Ahmed Fâik’in tercüme ettiği “Matmazel Kokot” bir akıl hastasının hikâyesi olarak gazetede yerini alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TAHLİLÎ FİHRİST*

- ..., İhtâr-ı Mahsûs, (Duyuru), 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 113-13, 31 Mayıs 1901, 113
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 114-14, 7 Haziran 1901, 117
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 122-22, 2 Ağustos 1901, 149
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- ..., İstiklâl-i Osmânî ve Muzafferiyet-i Kudsiye-i Hz. Abdülhamid Hân-ı Sâni, (Duyuru), 124-24, 16 Ağustos 1901, 157
- ..., Arz-ı Şükrân-ı Azîm, (Duyuru), 79-31, 28 Eylül 1900, 121
- ..., Bir İhtâr-ı Musîb, (Duyuru), 30, 20 Teşrinievvel 1899, 119
- ..., İhtâr, (Duyuru), 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- ..., İhtâr, (Duyuru), 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
- ..., İhtâr, (Duyuru), 119-19, 12 Temmuz 1901, 137
- ..., İhtar, (Duyuru), 47, 16 Şubat 1900, 187
- ..., İstiklâl-i Osmânî, (Duyuru), 108-8, 26 Nisan 1901, 165
- ..., Müsâbaka-i Mübâhât, (Duyuru), 121-21, 26 Temmuz 1901, 145

* Bu bölüm yazar adına göre alfabetik olarak düzenlenmiştir. Fihristte önce yazar adı, ardından yayınlanan yazının başlığı, türü, yazının yer aldığı gazetenin sayısı, tarihi ve sayfa numarası yer almıştır.

- ..., Servet Refikimiz, (Duyuru), 71-23, 3 Ağustos 1900, 91
- ..., Tatil-nâme, (Duyuru), 21, 21 Ağustos 1899, 83
- ..., Tebrik-nâme-i Millî, (Duyuru), 108-8, 26 Nisan 1901, 165
- ..., Tebrik-nâme-i Millî, (Duyuru), 76-28, 7 Eylül 1900, 110
- ..., Yarış Var, (Duyuru), 6, 21 Nisan 1899, 21
- ..., Londra Kulüpleri, (Haber), 23, 1 Eylül 1899, 93, 94
- ..., ..., (Haber), 99-51, 15 Şubat 1901, 132
- ..., 1900 Sergisinde Rusya Bahriyesi, (Haber), 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 163
- ..., Aydın Zelâzil-i Zedkânı, (Haber), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111
- ..., Mesmû'ât, (Haber), 72-24, 10 Ağustos 1900, 96
- ..., Öte Beri, (Haber), 31, 27 Teşrînievvel 1899, 126
- ..., Öteberi, (Haber), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 142
- ..., Öteberi, (Haber), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 154
- ..., Öteberi, (Haber), 56-8, 20 Nisan 1900, 32
- ..., Öteberi, (Haber), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 132
- ..., Öteberi, (Haber), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 168
- ..., Öteberi, (Haber), 98-50, 8 Şubat 1901, 128
- ..., Resimlerimiz, (Haber), 31, 27 Teşrînievvel 1899, 126
- ..., Direkler Arasından, (Makale), [Osmanlı dram ve komedi kumpanyaları tanıtılıyor.], 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 165, 166
- ..., Feminizm-Anti Semitizm, (Makale), [Yabancı kelimelere karşı yazılmış bir makale.], 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 139, 140
- ..., Tiryâkilik Âleminde, (Makale), [Tütünün çıkışı, yaygınlaşması, zararları], 142-42 20 Kânûnuevvel 1901, 158
- ..., Zirâat, (Makale), [Tarıma dair bilgiler.], 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 162, 163
- ..., Hafta Mektupları, (Mektup), 15, 23 Haziran 1899, 62
- ..., Hafta Mektupları, (Mektup), 17, 7 Temmuz 1899, 70
- ..., Ramazan Mektubu, (Mektup), 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 165
- ..., Yeni Edebiyat-ı Cedîde Numûneleri, (Mensur Yazı), 20, 28 Temmuz 1899, 81
- ..., Âsâr-ı Dekadaniye Numûnelerinden "Yalnız Hiç", (Mensur Yazı), 49, 2 Mart 1900, 4
- ..., Dudakları, (Mensur Yazı), 71-23, 3 Ağustos 1900, 91, 92
- ..., Hafta Mektupları, (Mensur Yazı), 19, 21 Temmuz 1899, 77, 78
- ..., Hafta Mektupları, (Mensur Yazı), 20, 28 Temmuz 1899, 81, 82

- ..., Fıkrât-ı Mudhike-i Tıbbiye, (Mizah), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 122
- ..., Fıkrât-ı Mudhike-i Tıbbiye, (Mizah), 31, 27 Teşrînievvel 1899, 125
- ..., Fıkrât-ı Tıbbiye, (Mizah), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 130
- ..., Fıkrât-ı Tıbbiye, (Mizah), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 145
- ..., İ'lânât, (Mizah), 8, 5 Mayıs 1899, 32
- ..., Letâif, (Mizah), 19, 21 Temmuz 1899, 78
- ..., Letâif, (Mizah), 20, 28 Temmuz 1899, 82
- ..., Letâif, (Mizah), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 122
- ..., Letâif, (Mizah), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 158
- ..., Letâif-i İ'lânât, (Mizah), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 156, 157
- ..., Lisânımızın ve Bilhassa İmlâmızın Kesb Edeceği Hâl, (Sohbet), 4, 7 Mart 1899, 16
- ..., Edirne'de Meşhûrdur, (Şiir), 42, 12 Kânûnusânî. 1899, 170
- ..., ..., (Şiir), 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- ..., Defter-i Hezeyân, (Şiir), 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- ..., Eski Bir Kitabın Kenarından, (Şiir), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130
- ..., Hüsniünden, (Şiir), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- ..., İyd-ı Saîd-i Edhâ, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 25
- ..., İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 85
- ..., La Priere, (Şiir), 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 163
- ..., La Priere, (Şiir), 42, 12 Kânûnusânî. 1900, 167
- ..., Münâcât, (Şiir), 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 163
- ..., Münâcât, (Şiir), 42, 12 Kânûnusânî. 1900, 167
- ..., Nâdime-i Sevdâ, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50, 51
- ..., Şarkı Karcıgar, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- ..., Şarkı, (Şiir), 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- ..., Şarkı, (Şiir), 77-29, 14 Eylül 199, 114
- ..., Târih, (Şiir), 65-17, 22 Haziran 1900, 65
- ..., Trablus Şam Cerîdesinin "El-Edebiyat" Serlevhası Altındaki Kısım-ı Mahsûsundan
İktibas ve Tercüme, (Şiir), 44, 26 K. Sânî 1900, 175
- ..., ..., (Tanıtım Yazısı), 1, 20 Mart 1899, 1
- ..., ..., (Tebrik), 10, 19 Mayıs 1899, 37
- ..., ..., (Tebrik), 75-27, 1 Eylül 1900, 105
- ..., Arz-ı Şükrân-ı Azîm, (Tebrik), 109-9, 3 Mayıs 1901, 169

- ..., İyd-ı Hümâyûn-ı Pedîd, (Tebrik), 6, 21 Nisan 1899, 21
- ..., Sâl-i Ferhunde -fâl-i Nev, (Tebrik), 107-7, 19 Nisan 1900, 161
- ..., Tebriknâme-i Millî, (Tebrik), 74-26, 24 Ağustos 1900, 101
- ..., Velâdet-i Humâyûn Hazreti Hilâfet-penâhî, (Tebrik), 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146
- ..., Bizim de Son Sözü, (Tenkid), 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- ..., E'âcib-i Neşriyât ve Terakkî Risâlesi, (Tenkid), 61-13, 25 Mayıs 1900, 49
- ..., E'âcib-i Neşriyât ve Terakkî Risâlesi, (Tenkid), 62-14, 1 Haziran 1900, 57, 58
- ..., Edebiyata Bir Nazar, (Tenkid), 63-15, 8 Haziran 1900, 59
- ..., İsmet Efendi, (Tenkid), 130-30, 27 Eylül 1901, 109
- ..., Mebhâs-ı Eş'âr, (Tenkid), 79-31, 28 Eylül 1900, 123
- ..., Mecmua-i Edebiyeden “-Tuhafdır Hâl-i Âlem Bilmeyen Söyler Bilen Söyler”, (Tenkid), 19, 21 Temmuz 1899, 77
- ..., Mensûrât, (Tenkid), 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 127
- ..., Mensûrât, (Tenkid), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130
- ..., Mir'ât-ı Resâil, (Tenkid), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- ..., Arz-ı Şükrân-ı Azîm, (Teşekkür), 109-9, 3 Mayıs 1901, 173
- ..., Arz-ı Şükrân-ı Azîm, (Teşekkür), 16, 30 Haziran 1899, 63
- ..., Madalya, (Teşekkür), 16, 30 Haziran 1899, 63
- ..., Matbaamız Hey'etine Mahsus Teveccühât-ı Seniyye-i Cenâb-ı Mülûkâne, (Teşekkür), 16, 30 Haziran 1899, 63
- ..., Nişan, (Teşekkür), 16, 30 Haziran 1899, 63
- ..., Hikemiyât-ı Tıbbiye, Vecize, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 121, 122
- ..., ..., (Duyuru), 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Abdullah, Bir Tutam Fulye, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 22
- Bir Tutam Fulye, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 26
- Bir Tutam Fulye, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Abdülhalim Memduh, Hazan, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 20
- Nazîre, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 20
- Nazîre-i Gazel-i Sâmi, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 27
- Hidmetden Menkûldür, (Tenkid), 5, 14 Nisan 1899, 20
- Abdüllatif -Fehmi, Na't, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 121
- Abdüllâtif Ken'an, Nisyân-Bahar Feyz Nişân, (Şiir), 56-8, 20 Nisan 1900, 30
- Abdüllatif-Fehmi, Müşterek Bir Gazel, (Şiir), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159

- Âdem Rızâ, Zavallı Nâdire, (Hikâye), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165, 166
 Bir Vâlîde İçün, (Mensur Yazı), 72-24, 10 Ağustos 1900, 96
 Bî-vefâ, (Mensur Yazı), 71-23, 3 Ağustos 1900, 91
 Tebessümlerin, (Mensur Yazı), 69-21, 20 Temmuz 1900, 83
 Zavallı Nihâd, (Mensur Yazı), 79-31, 28 Eylül 1900, 123, 124
 Aynen Varaka, (Tenkid), 94-46, 11 Kânûnusânî. 1900, 112
- Âdem Rızâ-Hicrî, Kitâb-ı Meşhûdâtımdan Bir Yaprak Yâhud Deryâda Bir Sandal,
 (Hatıra), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 134
 Bir Refîkin Kabrinde, (Mensur Yazı), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 118
- Adviye, Yâd Et, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Âgâh Paşa, Târih, (Şiir), 109-9, 3 Mayıs 1901, 169
- Ahmed Bâhir, Vezâif-i Matbuât, (Makale), [Gazetelerin sosyal hayattaki rolü.], 61-13,
 25 Mayıs 1900, 51, 52.
- Ahmed Celâl-Burgazlı-, Nazm, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Ahmed Cemâl, Avusturya-Macaristan'da Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale),
 [Fransızca'dan tercüme askerî bir Makale], 1, 20 Mart 1899, 4
 Bir Ahşam, (Şiir), 79-31, 28 Eylül 1900, 122
 Yâd Et, (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- Ahmed Cemil, İcbâr-ı Tabîat-ı Sühan-sâz, (Şiir), 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
 Kırılan Nâyime, (Şiir), 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150
 Sâil, (Şiir), 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
 Ümîd, (Şiir), 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141, 142
- Ahmed Fâik, Madmazel Kokot, (Hikâye), 62-14, 1 Haziran 1900, 55, 56
- Ahmed Hamdi, Alaturka Alafranga, (Makale), [Alaturka âdetlerin korunması gerektiği
 anlatılıyor.], 27, 29 Eylül 1899, 108
 Alaturka Alafranga, (Makale), [Alaturka âdetlerin korunması gerektiği
 anlatılıyor.], 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112, 113
- Ahmed Hâşim, Senin İçün, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Ahmed Hikmet, Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 111-11, 17 Mayıs 1901, 179
 Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 112-12, 24 Mayıs 1901, 112
 Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 114-14, 7 Haziran 1901, 119, 120
 Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 115-15, 14 Haziran 1901, 124
 Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 116-16, 21 Haziran 1901, 128

- Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 117-17, 28 Haziran 1901, 131, 132
 Lâne-i Münkesir, (Hikâye), 118-18, 5 Temmuz 1901, 136
 Ramazan İçinde Bayram, (Hikâye), 44, 26 Kânûnusânî. 1900, 177, 178
 İki Mektub-“Azra’dan Selmâ’ya Selmâ’dan Azra’ya”, (Mektup), 97-49,
 1 Şubat 1901, 121-124
 Ah Şu Erkekler, Ah!.., (Mensur Yazı), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136, 137
 Leylâklar Açarken, (Mensur Yazı), 121-21, 26 Temmuz 1901, 146, 147
 Ahmed İhsan, Gazel, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
 Ahmed Kâmil, Mezâr-ı Mâderde, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 34
 Ahmed Kemâl, Cezâ-yı Peymân, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 96
 Hastalığımda, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
 Hiç-i Aşk, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 87
 Sabaha Karşı, (Şiir), 25, 15 Eylül 1899, 99
 Ahmed Lütfi, 1319, (Tebrik), 107-7, 19 Nisan 1900, 161
 Ahmed Muhtar, Edebiyât-ı Askeriyeden, (Hikâye), 148-48, 31 Kânûnusânî. 1902, 182
 Ahmed Nâfi’, Diger, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 2
 Ahmed Nâfi’, Kıt’a, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 2
 Ahmed Râif, Şitâ’, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
 Ahmed Râsim, İcmâl-i Edebî, (Makale), [Câhil şâirlerin halkın dilini bozmaları anlatılıyor.], 3, 24 Mart 1899, 9
 İcmâl-i Edebî, (Makale), [Dilin sadeleştirilmesi gerektiği anlatılıyor.], 4, 7 Mart 1899, 13, 14
 İngiltere’de Amelenin Ta’lîmi, (Makale), [İngiltere’deki işçi okulu anlatılıyor.], 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 148, 149
 Mülâhaza, (Makale), [Dilde sadeleşmeye yönelik fikirler anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 29
 Mülâhaza, (Makale), [Gazete ve dergilerin dilin sadeleştirilmesine yönelik çalışmalar yapmasını isteniliyor.], 5, 14 Nisan 1899, 17
 İki Çiçek, (Mensur Yazı), 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
 Ma’rifet-nâme-i Dehr, (Mensur Yazı), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 137
 Ma’rifet-nâme-i Dehr, (Mensur Yazı), 37, 7 Kânûnuevvel 1899, 148
 Neşîde-i Rûh, (Mensur Yazı), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 156
 Neşîde-i Rûh, (Mensur Yazı), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 160, 161

- Neşîde-i Rûh, (Mensur Yazı), 42, 12 Kânûnusânî. 1899, 168
- Neşîde-i Rûh, (Mensur Yazı), 45, 2 Şubat 1900, 180
- Neşîde-i Rûh-6, (Mensur Yazı), 46, 9 Şubat 1900, 184
- Neşîde-i Rûh-7, (Mensur Yazı), 47, 16 Şubat 1900, 188
- Neşîde-i Rûh-8, (Mensur Yazı), 49, 2 Mart 1900, 2
- Kitâbe-i Gam, (Sohbet), 46, 9 Şubat 1900, 186
- İcmâl-i Edebî, (Tenkid), 2, 24 Mart 1899, 5
- Kritik, (Tenkid), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- Ahmed Refik, "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale), [Askerî bir makâle], 11, 26 Mayıs 1899, 43
- Fon Der Goltes'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, (Makale), [Askerî bir yazı.], 106-6, 12 Nisan 1901, 158, 159
- Fon Der Goltes'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, (Makale), [Askerî bir yazı.], 107-7, 19 Nisan 1901, 163, 164
- Fon Der Goltes'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, (Makale), [Askerî bir yazı.], 108-8, 26 Nisan 1901, 167, 168
- Hubb-ı Şân ve Hissiyât-ı Cengâverâne, (Makale), [Vatan uğruna savaşma], 122-22, 2 Ağustos 1901, 150, 151
- Ahmed Rıf'at, Bir Bahar Sabahı, (Hatıra), 54-6, 6 Nisan 1900, 23, 24
- Bir Bahar Sabahı, (Hatıra), 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Bir Bahar Sabahı, (Hatıra), 56-8, 20 Nisan 1900, 32
- Ahmed Safâ, Bir Muzhıkede, (Şiir), 27, 29 Eylül 1899, 107, 108
- Ahmed Süreyyâ, Gazel, (Şiir), 32, 3 Teşrinisânî 1899, 128
- Ahmed Şinâsî, Aşkın!, (Şiir), 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- Baygın Bakışlarında, (Şiir), 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Vefât Eden Sevdığım İçün, (Şiir), 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Ali, Hâtırât-ı Seyâhatimden, (Gezi Yazısı), 153-53, 7 Mart 1902, 201, 202
- Ali Firûz, Nikâb, (Hikâye), 130-30, 27 Eylül 1901, 110, 111
- Ali İhsan, Arkadaşım, (Hikâye), 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 150
- Arkadaşım, (Hikâye), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 154
- Ramazan, (Makale), [Ramazanın güzellikleri ve faziletleri anlatılıyor.], 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 164, 165

- Savm, (Makale), [Orucun sıhhi faydaları anlatılıyor.] , 44, 26 Kânûnusânî. 1900, 177
- Ticâretimiz, (Makale), [Ticaretimizin gelişme sebepleri anlatılıyor.] , 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 162
- Ticâretimiz-2, (Makale), [Tüccarların niçin zarar ettiği anlatılıyor, gençlerin ticaretle ilgilenmesi isteniyor.] , 42, 12 Kânûnusânî. 1900, 169, 170
- Ticâretimiz-3, (Makale), [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.] , 49, 2 Mart 1900, 3, 4
- Ticâretimiz-4, (Makale), [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.] , 51-3, 16 Mart 1900, 12
- Ticâretimiz-5, (Makale), [Ticaretin gelişmesine dair fikirler anlatılıyor.] , 53-5, 30 Mart 1900, 20
- Ticâretimiz-6, (Makale), [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.] , 58-10, 4 Mayıs 1900, 40
- Ticâretimiz-8, (Makale), [Ticaretin gelişmesine dair fikirler anlatılıyor.] , 66-18, 29 Haziran 1900, 70, 71
- Ali Kemâl, Sen Piyer Kilisesi'nde, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 25
- Ali Nusret Han Dehlevî, Beyât-ı Fârisî Numûnelerinden "Nazm", (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 73
- Hind ve İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 46, 47
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 80
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899 , 88, 89
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden -Tercümesi-, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 73
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 64
- Münâcât, (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 104
- Nâsih..., (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 41, 42
- Ali Rızâ Seyfî, İngiliz Edebiyatı Numûneleri Alfred Tennyson?, (Biyografi), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 144, 145
- Bir Askerin Son Sözleri, (Mensur Yazı), 11, 26 Mayıs 1899, 42, 43
- Taharrî, (Mensur Yazı), 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Ali Suâd, Mehtâba Karşı, (Şiir), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112

- Sabah Olurken, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Andelib, Elimde Bir Gül Pejmürde Kaldı Nev-bahârımdan, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 26, 27
- Gazel, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Kitâbe-i Seng-i Mezar, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Nevha-i Âşıkâne, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Tahayyül, (Şiir), 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126
- Tazmîn, (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 104
- Ubeydû'n-Ni'âlî, (Tefrika Hikâye), 22, 25 Ağustos 1899, 88
- Andelib-Muhsin, Müşterek Şarkı, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Ârif Hikmet, Hayâlinden İstimdâd, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Âsaf, Nâle, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 22
- Asker oğlu, Sevgi Dileği, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 38
- Avram Nâun, Zenginlere!, (Şiir), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Hasta Bir kız, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131, 132
- Hazan, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Ayn. Celâl, Bir Gece, (Şiir), 129-29, 20 Eylül 1901, 177, 178
- Gazel, (Şiir), 129-29, 20 Eylül 1901, 178
- Ayn Hâkî, Şi'rin Sûret-i Te'sîri, (Hikâye), 59-11, 11 Mayıs 1900, 43
- Ayn. H., Gügercin, (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Ayn. Hakkı, Nikâh-ı Teşcî', (Şiir), 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Müdâfaa'ya Cevab, (Tenkid), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 157
- Ayn. Ken'an, Şarkı, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Ayn. Lütî, Niçün Değişdi!, (Şiir), 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Ayn. Nâci, Âşiyân-ı Hayâl, (Şiir), 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- Beyaz Bir Gece, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Elhân-ı Rü'yâ, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 173, 174
- Sensiz Güzelliklere, (Şiir), 66-18, 29 Haziran 1900, 69, 70
- Yalnız Sen, (Şiir), 27, 29 Eylül 1899, 107
- Onun Mezarı, (Mensur Yazı), 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Bekâ-yı Nihân, (Şiir), 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
- Çünkü Aşkım..., (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Elhân-ı Rü'yâ-2, (Şiir), 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Elhân-ı Rü'yâ-3, (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 153

Elhân-ı Rü'yâ-4, (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
 Gözlerin, (Şiir), 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
 Gözlerinin Karşısında, (Şiir), 117-17, 28 Haziran 1901, 129
 Medfenim, (Şiir), 94-46, 11 Kânûnusânî. 1900, 109, 110
 Mersiyye-i Aşk, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 111
 Perî-i Sühr, (Şiir), 43, 19 Kânûnusânî. 1900, 171
 Tekâzâ-yı Sânihât, (Şiir), 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 125, 126
 Terâne-i Niyâz, (Şiir), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129
 Yeldâ-i Yâd, (Şiir), 114-14, 7 Haziran 1901, 117
 Hüsn-i Medfûn, (Şiir), 50-2, 9 Mart 1900, 5
 Leyl-i İntizâr, (Şiir), 52-4, 23 Mart 1900, 14

Ayn Nâdir, Elvâh-ı Tabîatden (Misâfirim-1), (Şiir), 48, 23 Şubat 1900, 191

Elvâh-ı Tabîatden Karaca Ahmed Mezarlığı, (Şiir), 50-2, 9 Mart 1900, 5
 Elvâh-ı Tabîatden-16 Göksu Deresi, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 26
 Elvâh-ı Tabîatden-4, (Şiir), 52-4, 23 Mart 1900, 13
 Fonograf Karşısında, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 45, 46
 Kayıkçı, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
 Pâris Meşhûr-ı Umûmîsi Resm-i Küşâdî, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 29
 Son Bûse, (Şiir), 57-9, 27 Nisan 1900, 33, 34
 Yeni Begler-2, (Şiir), 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
 Servet Gazetesi'nde Okunmuşdur, (Haber), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 168
 Betoven, (Şiir), 51-3, 16 Mart 1900, 9
 Böğürtlen, (Şiir), 65-17, 22 Haziran 1900, 66
 Elvâh-ı Tabîatden -19 Bir Derede, (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
 Elvâh-ı Tabîatden-15, (Şiir), 54-6, 6 Nisan 1900, 22
 Elvâh-ı Tabîatden-18 (İki Dost), (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
 Hamal, (Şiir), 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 İşret, (Şiir), 49, 2 Mart 1900, 1, 2
 Küçük Şeyler-1 Gelincik, (Şiir), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157
 Nuveyde'me Yâdigâr-ı Muhabbet, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 53
 Timsâl-i Ümîd, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
 Vapur, (Şiir), 54-6, 6 Nisan 1900, 21, 22
 Yâd-ı Cânân, (Şiir), 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149

- Yeni Begler-3, (Şiir), 63-15, 8 Haziran 1900, 58
 Yeni Begler-4, (Şiir), 66-18, 29 Haziran 1900, 69
 Yeni Begler-5, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
 Yeni Begler-6, (Şiir), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157
 Ayn. Nihad, Juli Roman, (Hikâye), 16, 30 Haziran 1899, 66
 Juli Roman, (Hikâye), 17, 7 Temmuz 1899, 70
 Juli Roman, (Hikâye), 18, 14 Temmuz 1899, 74
 Ayn. Nûri, Öksüz, (Şiir), 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
 Ayn Nûri-Leskovikli, Medhiye, (Şiir), 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146, 147
 Ayn Rızâ, Medîne-i Mu'azzama'ya Duhûlumuz, (Mektup), 55-7, 13 Nisan 1900, 25, 26
 Ayn. Tâhir, Gazel, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
 Ayn. Vecdi, Melek ve Çocuk, (Mensur Yazı), 73-25, 17 Ağustos 1900, 97, 98
 Emel-i Âşıkâne, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
 Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, (Makale), [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 63-15, 8 Haziran 1900, 59, 60
 Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, (Makale), [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 67-19, 6 Temmuz 1900, 75, 76
 Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, (Makale), [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 68-20, 13 Temmuz 1900, 80
 Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, (Makale), [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 69-21, 20 Temmuz 1900, 83, 84
 Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, (Makale), [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 64-16, 15 Haziran 1900, 64
 Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, (Makale), [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 66-18, 29 Haziran 1900, 71, 72
 Bağdat Müftîsi Allâme-i Merhûm Zehâvî Efendi, Diger, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 98
 Rubâî, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 98
 Bahâeddin, Gurûb ve Yâd-ı Mâzî, (Şiir), 64-16, 15 Haziran 1900, 62
 Bedri Ziyâ, Şarkı, (Şiir), 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
 Behcet, Juli, (Hikâye), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 132
 Bekir Fahri, Bir Manzûme, (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145, 146
 Bekir Fahri, Yeni Sevdâ, (Şiir), 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 110
 Bekir Fahri, Yeni Sevdâ-2, (Şiir), 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114

- Bekir Fahri, Yeni Sevdâ-3, (Şiir), 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 118
- Bir Kafkasyalı, Kafkasya'da Mâh-ı Sıyâm Orucular, (Makale), [Kafkasya'da oruca verilen önem .], 42, 12 Kânûnusânî 1900, 168
- Bir Topatan, Es'ile-i Mes'ele, (Tenkid), 2, 24 Mart 1899, 8
- Bolulu H. Tal'at, Tercüme Hakkında Târihe Müstenîd Bir Mütâlâa, (Makale), [Tercümede dikkat edilecek noktalar], 4, 7 Mart 1899, 15
- Eski Yoldan Geçilmez Diye Kim Dedi, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 60
- C. L., Hâtıra-i Zifâf, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- C. Refîi, Mezâr-ı Garam, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- C. Sâcid, Sakın Darılma, (Mensur Yazı), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 157
- Celâl, Sevdâ-yı Tahrîr, (Şiir) , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137, 138
- Celâl Sâhir, Kördüğüm, (Hatıra), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134, 135
- Perişan Gölgele, (Mensur Yazı), 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
- Leyâl-i Sâhriyet-7, (Şiir), 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
- Leyâl-i Sâhriyet-8, (Şiir), 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Perişan Gölgele, (Şiir), 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
- Şâirin Saçları, (Şiir), 120-20, 19 Temmuz 1901, 141, 142
- Tabî'atın Karşısında, (Şiir), 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Cemâl Âsaf, Şarkı, (Şiir), 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
- Cemil, Zevk Mes'elesine Dâir, (Makale), [Zevkin şahsî, güzelliğın izâfî olduğı anlatılıyor], 126-26, 1 Eylül 1901, 166, 167
- Cenab Şahâbeddin, Diyojen'e, (Şiir), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111, 112
- Eş'âr-ı Bergüzîde Kendim İçün, (Şiir), 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 137
- Eş'âr-ı Güzîde, (Şiir), 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 133, 134
- Şi'rim İçün, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 110
- Cevad Refîi, Hayâl-i Cânân, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Mersiyye (Gazî Osman Paşa Merhûm İçün), (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 27
- Mersiyye, (Şiir), 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Cihangir Andicânî, Dersâadet Hâtıralarımdan Erenköyü'nde "Terâne-i Sahrâ, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 64
- Con, Üstad-nâme Berdûş, Cenâb Çâ-yı Ferûşe, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 12
- Çengelköyü'nden K. Hicrî, Kıt'a, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 85

- Çöbcü Mehmed Ağa Bendeleri, Hafta Mektupları-Japonyalı Kardeşim Mori Hiro'ya,
(Mektup), 14, 16 Haziran 1899, 58
Ahmed Celâl Begin "Tahayyül" adlı Manzûmesine
Nazîre, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 20
Ş..., (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 57
Yârân-ı Pâmâl, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 11, 12
- Depdeveş, Tefekkür, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- Doktor Rızâ, Bir Resim Arkasına, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Dr. B. 'Ayn., Dilsizlerin Söyletendirilmesi, (Makale), [Avrupa'daki sağır ve dilsizler okulu] ,
149-49, 7 Şubat 1902, 186, 187
- Dr. Muhyiddin, Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.],
54-6, 6 Nisan 1899, 23
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.],
40, 28 Kânûnuevvel 1899, 160-162
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatıyor.],
41, 5 Kânûnusânî 1899, 166
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.],
42, 12 Kânûnusânî 1899, 168-169
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.],
43, 19 Kânûnusânî 1899, 173
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.],
45, 9 Şubat 1899, 182
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 46,
16 Şubat 1899, 190
Makale-i Fenniye, (Makale), [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 51-3,
16 Mart 1899, 11, 12
- E. Aznavur, Fıkrât-ı Latîfe, (Mizah), 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 136
- E. B. , Bülbüle Hitâben -Andelib Beg'e, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84
- E. Erşed, Rü'yâda Mülâkât, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 42
Şarkı, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 3
Telehhüf, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 10
- E. Nâdir, Elem-i Hicrân, (Mensur Yazı), 101-1, 29 Şubat 1901, 139, 140
- E. Rıf'at Enîs, Neşâyid-i Hicrân, (Mensur Yazı), 127-27, 6 Eylül 1901, 169, 170

- E. Sabri, Ticâret, Sanâyi' ve İslâm Hanımları, (Sohbet), 118-18, 5 Temmuz 1901, 135
- E. Ş., İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, (Makale), [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair yazı], 32, 3 Teşrînisânî 1899, 129, 130
- İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, (Makale), [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair.], 33, 10 Teşrînisânî 1899, 133
- İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, (Makale), [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair.], 34, 17 Teşrînisânî 1899, 137, 138
- E. Vedad, Levha-i Mâtem, (Şiir), 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Şarkımsı, (Şiir), 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- Ebu'z-Ziyâ Tevfik, İmparatoriçe Ojeni, (Makale), [Yabancı kelimelerin Türkçe'ye girmesi.], 48, 23 Şubat 1900, 192, 193
- İstiklâl-i Saltanat-ı Osmâniye'nin 600.Sene-i Sahîhası , (Makale), [Osmanlı'nın 600. Kuruluş yılı.], 46, 9 Şubat 1900, 183
- Ekinli Ayn Hâkî, Bir Güzâriş-i Şegaf-füzûn, (Hikâye), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 177
- Ekinli Ömer Aziz, Muse'den Tercüme, (Mensur Yazı), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 121
- Emin Fikrêt, Sensiz Olamam Ben, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Emin Fikri, Gazel, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Emir Reşîd, Çin Târihine Bir Atf-ı Nazar, (Makale), [Çin'in tarihçesi], 75-27, 1 Eylül 1900, 107, 108
- Envâr, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Enver, Gazel, (Şiir), 45, 2 Şubat 1900, 179
- Es'ad Cemil, Fon Der Gultes'den, (Makale), [Askerî bir makâle], 24, 8 Eylül 1899, 98
- Fon Der Gultes'den, (Makale), [Askerî bir Makale], 25, 15 Eylül 1899, 101, 102
- Fon Der Gultes'den, (Makale), [Askerî bir makâle], 26, 22 Eylül 1899, 105
- Es'ad Necib, Güzelliğin, (Mensur Yazı), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 116
- Bir Hicrân-ı Muvakkatden Sonra, (Şiir), 54-6, 6 Nisan 1900, 22
- Bir Tablo İçün, (Şiir), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Çeşme Başında, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131
- Hiçden Tesellî, (Şiir), 27, 29 Eylül 1899, 107
- Resmini Yaparken, (Şiir), 25, 15 Eylül 1899, 100
- Şekvâ-yı Firâk, (Şiir), 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171

- Eskişehirli Hoca-zâde Mehmed Râsih, Tahassür-i Garîbâne, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
 Tahrîr-i Bî-nazîr Rıf'at Begefendi'ye, (Şiir), 2
 24 Mart 1899, 6
- Eşref, ..., (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
 Târih, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- F. M. Nihânî, Harâretin Mâhiyeti, (Makale), [Isı üzerine bir yazı.], 106-6, 12 Nisan 1901,
 160
 Kısa Çâre, (Sohbet), 102-2, 8 Mart 1901, 144
 Kısa Çâre, (Sohbet), 103-3, 15 Mart 1901, 146
- F. Nüzhet, Safahât-ı Muhabbetken, (Deneme), 59-11, 11 Mayıs 1900, 43, 44
- F. R., Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 10, 19 Mayıs 1899, 38
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 11, 26 Mayıs 1899, 42
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 12, 2 Haziran 1899, 46
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 14, 16 Haziran 1899, 54
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 17, 7 Temmuz 1899, 68
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 18, 14 Temmuz 1899, 72
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 19, 21 Temmuz 1899, 76
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 3, 24 Mart 1899, 10
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 4, 7 Mart 1899, 14
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 5, 14 Nisan 1899, 18
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 6, 21 Nisan 1899, 22
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 7, 28 Nisan 1899, 26
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 8, 5 Mayıs 1899, 30
 Sergüzeşt-i Hulûsî, (Tefrika Hikâye), 9, 12 Mayıs 1899, 34
- F. Vicdân, İştikâ', (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 104
- F. Zekiyye, Kısım-ı Nisâ, (Mektup), 48, 23 Şubat 1900, 194
- Fâhir, Mâzî-i âmâlim, (Şiir), 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
 Nedîm-i Sevdâ, (Şiir), 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Fâik, Muhâzarât, (Makale), [Dîvan şâiri Şem'î'nin hayatı.], 33, 10 Teşrînisânî 1899, 133
- Fâik Âli, Vâlidemin Felsefesi, (Hatıra), 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
 Küçük Hasan, (Hikâye), 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 179, 180
 İhtisâsât-ı Marîzâne, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 16
 İnanma, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 10

- Uzaklardakine, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 17
- Belki!, (Şiir), 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- Enîn-i Tahassür, (Şiir), 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- Hayme-nişîn, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Senelerden Sonra, (Şiir), 52-4, 23 Mart 1900, 13
- ..., (Şiir), 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Abdü'l-Hak Mîhrü'n-nisâ, (Şiir), 122-22, 2 Ağustos 1901, 149
- Aşk-ı Hayâlî, (Şiir), 56-8, 20 Nisan 1900, 29, 30
- Balıkçıl-Kardeşime-, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 95
- Bilmem Kime Karşı, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Bir Hayât, (Şiir), 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
- Bir Hicrân, (Şiir), 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Bir Hüsn-i Gâibe, (Şiir), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Bir Hüsn-i Nev-Tesettüre Karşı, (Şiir), 25, 15 Eylül 1899, 99, 100
- Bir Merhûme İçün, (Şiir), 49, 2 Mart 1900, 1
- Bir Müsâmere-i Edebiye Hâtırası, (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- Bu Da Öyle, (Şiir), 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Denizlere Karşı, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
- Dicle Hâtıralarından , (Şiir), 53-5, 30 Mart 1900, 17, 18
- Eylül, (Şiir), 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- Ezan, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 21
- Fânîliğim, (Şiir), 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 177
- Felsefelerim, (Şiir), 45, 2 Şubat 1900, 179
- Ferişte-i Ezhâre, (Şiir), 108-8, 26 Nisan 1901, 165
- Gece Yarlıları, (Şiir), 94-46, 11 Kânûnusânî. 1900, 109
- Geçmiş Bir Mâtemin Zıll-ı Pâyidârı, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Gözlerinden Bir Gölge, (Şiir), 66-18, 29 Haziran 1900, 70
- Gurûb, (Şiir), 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Hafâyâ-yı Leyâl, (Şiir), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Hafâyâ-yı Leyâl-5-Ra'd ve Berk, (Şiir), 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Hâlâ O Rü'yâ, 106-6, 12 Nisan 1901, 157
- Hayâl-i Seyyâl, (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- Hayât-ı Aşkım, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 133

- Hirâs-ı Hicrân, (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Hüsn-i Gürizân, (Şiir), 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114
- Hüsn-i Mahzûn, (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 103, 104
- İbhâma Dâir, (Şiir), 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 117, 118
- İbtîlâ-yı Hayât, (Şiir), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- İnfîâlât-ı Marîzâne, (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 104
- Kehkeşâna Karşı, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Kitâbe-i Seng-i Mezâr, (Şiir), 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Madmazel Le'a, (Şiir), 56-8, 20 Nisan 1900, 29, 30
- Mehtâb, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- Müstesnâ Geceler, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Müstesnâ Geceler, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Nağme-i Tesellî, (Şiir), 106-6, 12 Nisan 1901, 157
- Nesîm-i Âşînâ, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 30
- O Mechûleye, (Şiir), 97-49, 1 Şubat 1901, 121
- Onun Gözleri, (Şiir), 51-3, 16 Mart 1900, 9
- Onun Hayâlî, (Şiir), 100-52, 22 Şubat 1901, 134
- Onun Sîmâsı, (Şiir), 114-14, 7 Haziran 1901, 117
- Rehâvet-i His, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Rûh-ı Bidâr, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Rûh-ı Feyfâ-güzîn, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Samîmiyet-i Sevdâ, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
- Silviya'ya, (Şiir), 103-3, 15 Mart 1901, 145
- Sitârem, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 95, 96
- Südlerimin Âtîsi, (Şiir), 45, 2 Şubat 1900, 179
- Şekîb, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 87, 88
- Tulû', (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
- Ufukların, (Şiir), 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Ufûl Etmiş Mehâsin Karşısında, (Şiir), 113-13, 31 Mayıs 1901, 113
- Uyanmasın, (Şiir), 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 117
- Fâik Necib, Ni'met, (Hikâye), 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150
- Fâik Nesib, Küçük Kız, (Hikâye), 104-4, 22 Mart 1901, 152
- Fâtıma Aliye, Nigâr Hanım, (Biyografi), 109-9, 3 Mayıs 1901, 170, 171

- Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 61-13, 25 Mayıs 1900, 52
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 62-14, 1 Haziran 1900, 56
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 64-16, 15 Haziran 1900, 64
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 65-17, 22 Haziran 1900, 68
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 66-18, 29 Haziran 1900, 72
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 69-21, 20 Temmuz 1900, 84
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 72-24, 10 Ağustos 1900, 96
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 74-26, 29 Ağustos 1900, 103, 104
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 76-28, 7 Eylül 1900, 112
 Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 77-29, 14 Eylül 1900, 116
- Fâtıma Zekiye-Bursa'dan-, Şehîd-i Muhabbet, (Hatıra), 104-4, 22 Mart 1901, 150, 151
- Ferid Rebî, Anna'ya, (Mensur Yazı), 78-30, 21 Eylül 1900, 117, 118
 Şarkı, (Şiir), 134-34, 25 Teşrîniyevvel 1901, 125
- Fuad Nazmi, Mülâhazât-ı Edebiye, (Makale), [Dekadanlara eleştiri.], 47, 16 Şubat 1900, 189, 190
 Mülâhazât-ı Edebiye-3, (Makale), [Eserlerdeki fikir eksikliği anlatılıyor.], 52-4, 23 Mart 1900, 16
 Mülâhazât-ı Edebiye-2, (Tenkid), 49, 2 Mart 1900, 3
- Fürûgî, Terâne-i Garâm, (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
 Hayâl-i Cânân, (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Gâlib-Selânikli-, Şi'r Nedir ?, (Deneme), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142
- Garib Harâbâtî, Şarkı "Dümû"-ı Teessür, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- H. F, Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 66-18, 29 Haziran 1900, 70
 Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 65-17, 22 Haziran 1900, 66, 67
 Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 67-19, 6 Temmuz 1900, 75
 Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 68-20, 13 Temmuz 1900, 78, 79
 Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 69-21, 20 Temmuz 1900, 82, 83
 Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 71-23, 3 Ağustos 1900, 90, 91
 Ruznâme-i Hâtırâtımdan Müfrez, (Günlük), 72-24, 10 Ağustos 1900, 94, 95
- H. Hüsnü, Bir Mektebli Lisânından, (Sohbet), 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 179
- H. Nâzım, Bir Mehtabda, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84
 Fakat Heyhât, (Şiir), 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 Feryâd, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 45

- Gurub Levhalarından, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 76, 77
- Karlar Erirken, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 18
- Nikâh-i Pür-Heyecân, (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 103
- H. Niyâzi, Sürûd-ı Garâm, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 30
- H. Remzi, Âh Ey Bî-vefâ, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- H. Subhi, Sevdigime, (Şiir), 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- H. T. , Şâir şirin-edâ Kebabcı-zâde Nidâya, (Tenkid), 9, 12 Mayıs 1899, 36
- Hadice Nûriye, Âsâr-ı Manzûme, (Şiir), 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- Hâfız Ali Rızâ, ..., (Şiir), 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- Hâfız Bahâeddin, Gazel, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 3
- Gazel, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Hâfız Hüseyin Şevket, Çalışmak, (Şiir), 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Hâfız Hüsni, Gazel, (Şiir), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Hâfız İsmâil El-Mevlevî, Hazreti Mevlânâ'ya, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- Hazreti Şems'e, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- Mükevkeb Bir Gecede, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- Hâfız Müctebâ, Gâzî Osman Nûri Paşa Merhûmun İrtihâl-i Dâr-ı Naîm Eylediğine Târîh-i Muzâıfıdır, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 27
- Hafız Şem'î, Kardeşim Süleyman Beg'in Kerîmesi Lâmia İçün, (Şiir), 35
- 24 Teşrînisânî 1899, 140
- Hakkı, Tahassür, (Şiir), 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 157, 158
- Halebden M. Rıf'at, Tahrîr-i Bî-nazîr Rıf'at Beg efendiye, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 1
- Halebden Rıf'at, Aynen-Nazar-gâh-ı Tahrîmelerine Efendim, (Teşekkür) , 2,
- 24 Mart 1899, 6
- Hâlid-Çorlulu-, Kıt'a, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Halil Nihad, Aşk-ı Menfûr, (Hatıra), 104-4, 22 Mart 1901, 151, 152
- Hiç Unutmam, (Hatıra), 27, 29 Eylül 1899, 109
- Gazel, (Şiir), 43, 19 Kânûnusânî 1900, 172
- Gece Yarısı, (Şiir), 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
- Şarkı, (Şiir), 48, 23 Şubat 1900, 192
- Hamdi, Gazel, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 90
- Şarkı, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 89, 90
- Harputlu Hayri, Ma'nâlı Bakışlar, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 22

Hasan Edib, Seviyor Muydun ?, (Mensur Yazı), 153-53, 7 Mart 1902, 203

Hasan Sâmih, Bir Manzûme, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 37, 38

Yâd u Feryâd, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 10

Hasan Selâhaddin, Fünûn-ı Askeriye- Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, (Makale),

[Askeri makâle], 25, 15 Eylül 1899, 101

Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, (Makale),

[Askeri makâle], 26, 22 Eylül 1899, 105, 106

Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, (Makale),

[Askeri makâle], 27, 29 Eylül 1899, 109, 110

Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, (Makale),

[Askeri makâle], 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113, 114

Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, (Makale),

[Askeri makâle], 29, 13 Teşrînievvel 1899, 116, 117

Hasan Tahsin, Gazel, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136

Gazel, (Şiir), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143

Hasan Tahsin-Söğüdlü-, Nevha-i Aşk; (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 175

Haşmet Zekâî, Menâkıb-ı Muhabbetden, (Deneme), 100-52, 22 Şubat 1901, 134

Hâtıf, Gazel, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 2

Hattat-zâde Abdullah Zühdi, Pûşide-i Türâb Olan Bir Muhterem Lisânından, (Şiir), 20,

28 Temmuz 1899, 80

Çiçekler Arasında, (Mensur Yazı), 143-43,

27 Kânûnuevvel 1901, 161, 162

Hayret, Gazel, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 75

Havsü'l-ays Alâ Men Hoş Kasîde İmrü'ü'l-Kays, (Tenkid), 13, 9 Haziran 1899,

51, 52

Havsü'l-ays Alâ Men Hoş Kasîde İmrü'ü'l-Kays, (Tenkid), 14, 16 Haziran 1899,

57, 58

Havsü'l-ays Alâ Men Hoş Kasîde İmrü'ü'l-Kays, (Tenkid), 15, 23 Haziran 1899,

62

Havsü'l-ays Alâ Men Hoş Kasîde İmrü'ü'l-Kays, (Tenkid), 16, 30 Haziran 1899,

65

Hayriye Bint Halil, Şarkı, (Şiir), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165

Hâzım, Gazel Türkü, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 14, 15

- Hersekli Ârif Hikmet, Diger, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 21
 Nâ-tamam Bir Gazel, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 21
 Nazm, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 75
 Hey'et-i Tahrîriye, Tebrîk-i Sâl-i Cedîd, (Tebrik), 9, 12 Mayıs 1899, 33
 Hey'et-i Tahririye Kulları, Arz-ı Şükrân-ı Azîm, (Duyuru), 21, 21 Ağustos 1899, 83
 Hikmet, Menekşeye Hitâb, (Şiir), 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
 Hikmet Celâl, Bir Şarkı, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 39
 Perestîde-i Kalbime, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 39
 Bir İki Söz, Tekzib, 10, 19 Mayıs 1899, 39
 Hikmet Fatin, Hediye-i Nisyân, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Hikmet Hicri, Kardeşim Ârif Vahdî'nin Kitâbesinin Mezârıdır, (Şiir), 148-48,
 31 Kânûnusânî 1902, 181
 Safha-i Hicrân, (Mensur Yazı), 123-23, 9 Ağustos 1901, 154, 155
 Hilmi, Mürüvvet-i İslâmiye, (Makale), [Ayetler, atasözleri var.], 61-13, 25 Mayıs 1900, 52
 Hilmi, Harb Şarkısı, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
 Hilmi-Edrine'den-, Hayâl-i Şâirâne, (Şiir), 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
 Hoca-zâde Nûri, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Hulûsî, Tevhîd, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 46, 47
 Hüseyin Avni, Bir Makâle, (Mensur Yazı), 73-25, 17 Ağustos 1900, 100
 Hüseyin Câhid, Hayât ve Hakîkiye Sahneleri-Doktorun Odasında, (Hatıra), 109-9,
 3 Mayıs 1901, 169, 170
 Hayat ve Hakîkiye Sahneleri, Kuvvet, (Mensur Yazı), 111-11,
 17 Mayıs 1901, 178,
 Hayâta Karşı, (Mensur Yazı), 119-19, 12 Temmuz 1901, 137, 138
 Zengin Olsam, (Mensur Yazı), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
 Musâhabe-i Edebiye, (Sohbet), 98-50, 8 Şubat 1901, 126-128
 Kayıkcı, (Şiir), 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 113
 Serhoş, (Şiir), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113
 Hüseyin Dâniş, ".....-i Eşyâdan-Tevfik Fikret Beg'e, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
 Gilbert, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
 Hüseyin Fehmi, Ruznâme-i Hâtîrâtımdan Son Sahife, (Günlük), 61-13, 25 Mayıs 1900,
 50, 51
 Hüseyin Kâzım-Dağıstânî-, Tahassür, (Şiir), 56-8, 20 Nisan 1900, 30

- Hüseyin Sabri , Mevâdd-ı Askeriye, (Makale), [Askerî makâle], 71-23, 3 Ağustos 1900, 92
 Muhârebe Esnâsında, (Makale), [Askerî Makale], 62-14, 1 Haziran 1900, 54, 55
- Hüseyin Servet, İki Çiçek, (Deneme), 79-31, 28 Eylül 1900, 124
 Son Kurşun, (Hikâye), 54-6, 6 Nisan 1900, 23, 24
 Eflâtun Mendile, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
 Ezan, (Şiir), 108-8, 26 Nisan 1901, 165
 Karşımda, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Hüseyin Sîrât, Bilir misin?-Hüseyin Suad Beg'e, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
 Kâri'ime, (Şiir), 46, 9 Şubat 1900, 184
 Menekşe, (Şiir), 48, 23 Şubat 1900, 191, 192
 Neşîde-i Hasret, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 83, 84
- Hüseyin Suâd, "-Tabut Arkasında-nın Zeyli", (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
 Takdîr-i Melâl, (Şiir), 105-5, 31 Mart 1901, 154
 Tahrîr-i Melâl, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 125
 Tahrîr-i Melâl, (Şiir), 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
 Tahrîr-i Melâl, (Şiir), 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Hüseyin Şevket, Bir Kıt'a, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
 Sensiz!, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- İbni Rıf'at Sâmi, Hasb-i Hâl, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 19
 Şarkı, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
 Yine Ona, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 85, 86
 Cezbât-ı İlâh-cûyânem, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 5
 İlâhî, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 5
- İbnü'l-Âsım, Zâhire, (Hikâye), 60-12, 18 Mayıs 1900, 48
- İbnü'l-Âsım Ra'fet, Beyaz Kıl, (Mensur Yazı), 74-26, 24 Ağustos 1900, 103
- İbnü'l-Cenâb, Diğer, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 34
 Kıt'a, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 34
- İbnü'l-Lâmi' Mahmud Ekrem, Timsâl-i Dehâ İsmâil Safâ, (Şiir), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 116
 Yâdigâr-ı Hayât, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- İbnü'r-Refik Hikmet Hicrî, Bir Sabâh, (Mensur Yazı), 105-5, 31 Mart 1901, 154, 155

İbnü'r-Reşâd Emin Fikri, Mukâbeleye Müdâfaa, (Tenkid), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 153, 154

Nağme-i Dil, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 60

İbnü'r-Rüşdi Emin Fikri , Bu Demlerdir, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 23

İbnü's-Seyyid Gâlib, Mersiyye, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47

İbrâhim Cehdî, Alüfte, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 177

Bakarken, (Şiir), 100-52, 22 Şubat 1901, 133

Bayrın, (Şiir), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159

Bir Şarkı, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 37

Eski Arkadaşım, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 17, 18

Fecr-i Telâkkî, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 85

İncimâd-ı Şebâb, (Şiir), 49, 2 Mart 1900, 1

Ma'şûka-i Hayâliyeme, (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 157, 158

Mahcûbe, (Şiir), 121-21, 26 Temmuz 1901, 145, 146

Müstezâd Eş'ârım, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151

Nağme-i Hayât, (Şiir), 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 113

Öjen Dö La Krova(?), (Şiir), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129

Sûziş-i Telâkkî, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 72

Uzakdakine, (Şiir), 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141

Yine Ona, (Şiir), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157

Zill-i Metrûk-Fâik'e-, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 95

İbrâhim Hâkî, Son Söz, (Mensur Yazı), 74-26, 24 Ağustos 1900, 103

İbrâhim Midhat, Bir Pederin Oğluna Hitâbı, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 73

Sevgilime, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 42

İbrâhim Necâti, Ayrılık, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84, 85

İbrâhim Re'fet, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 161, 162

İmamoğlu Ahmed, Gönül İsteği, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 38

İsak Fererâ, Küçük Hikâyeler, (Hikâye), 150-50, 14 Şubat 1902, 191, 192

Vâlîde, (Hikâye), 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 156

Vâlîde, (Hikâye), 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 158, 159

Vâlîde, (Hikâye), 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 165, 166

Vâlîde, (Hikâye), 145-45, 10 Kânûnusânî 1901, 171, 172

- Makale-i İktisâdiye, (Makale), [Amerika'daki ekonomik gelişme], 149-49, 7 Şubat 1902, 185, 186
- Âkili'l-lahm Nebâtât, (Sohbet), 147-47, 24 Kânûnusânî 1902, 177, 178
- Âkili'l-lahm Nebâtât, (Sohbet), 148-48, 31 Kânûnusânî 1902, 181, 182
- Aşk-ı Mürde, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Bir Latîfe, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 177, 178
- Dehâ..., (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
- Hayat Terâneleri, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 46
- İhtisâsât-ı Şefkat, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- İnan, (Şiir), 47, 16 Şubat 1900, 187, 188
- Karşiki Mezar, (Şiir), 27, 29 Eylül 1899, 108
- Keş ü Güzâr-ı Şebâne , (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Mağdûre-i Hayât, (Şiir), 108-8, 26 Nisan 1901, 165, 166
- Mechul Gözlere, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 60
- Mersiyye, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 25, 26
- Nedâmet, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 60
- O Bî-vefâya, (Şiir), 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- İshak, Her Günkü Ekmeğimiz, (Makale), [Ekmek anlatılıyor.], 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 174
- İsmâil Hakkı, İfâde-i İnzâr, (Mensur Yazı), 153-53, 7 Mart 1902, 201
- İsmâil Safâ, A'mâ, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 83
- Âh Mine'l-aşk, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 14
- Bir Kasîdeden Müfrez, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 79, 80
- Bir Sepet Çiçek, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Çirkin Kız, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 59
- Çocuklarım, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
- Değildir, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Mekteb, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Mev'ıza, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Müelliflere, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- Neşve-i Bahâr, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 21
- Öksüz Ahmed, (Şiir), 25, 15 Eylül 1899, 99
- Senin Olsun, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 9

- Şi'r, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 45
- Talebe Lisânından, (Şiir), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112
- Tâze Bir Kız, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Tevellüh "Andelib'e, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 83
- Türkmen Kızı, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 45
- Yaz Gecesi Yağmuru, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 83
- Yüksek Bir Dağa, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 25
- Zavallı İhtiyar, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 14
- İsmâil Şeyleyânî, Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), (Makale), [Türkçe'nin sadeleştirilmesi.], 21, 21 Ağustos 1899, 85, 86
- Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), (Makale), [Türkçe'nin sadeleştirilmesi.], 22, 25 Ağustos 1899, 89
- Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), (Makale), [Türkçe'nin sadeleştirilmesi.], 23, 1 Eylül 1899, 91, 92
- K. Fâik, Tercümân-ı Hakikat Gazetesi'nin Cumartesi Günkü Nüshasında görülmüştür, (Tenkid)., 12, 2 Haziran 1899, 48
- K. H. N., Gazel-i Müşterek, (Şiir), 104-4, 22 Mart 1901, 149
- Kadrî, Gıdaklar, (Hikâye), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 145, 146
- Roza'nın Evladlığı, (Hikâye), 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 175, 176
- Kalkandelenli Sabri, El-Gafûr, (Şiir), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127, 128
- Kâmil, Ezhâr-ı Tefekkür-5, (Şiir), 54-6, 6 Nisan 1900, 22
- Ezhâr-ı Tefekkür-6, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Ezhâr-ı Tefekkür-7, (Şiir), 56-8, 20 Nisan 1900, 30
- Ezhâr-ı Tefekkür-8, (Şiir), 57-9, 27 Nisan 1900, 34
- Ezhâr-ı Tefekkür-9, (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
- Kâtib-zâde Nazîf, Kalb-i Metrûk, (Hikâye), 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 147
- Kalb-i Metrûk, (Hikâye), 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150, 151
- Kalb-i Metrûk, (Hikâye), 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153, 154
- Kalb-i Metrûk, (Hikâye), 143-43, 27 Kânûnuevvel 1901, 164
- Kalb-i Metrûk, (Hikâye), 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 166-168
- Kalb-i Metrûk, (Hikâye), 145-45, 10 Kânûnusânî. 1901, 169-171
- Evrâk-ı Fersûde, (Mensur Yazı), 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 113, 114

- Evrâk-ı Fersûde, (Mensur Yazı), 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 118, 119
- Evrâk-ı Fersûde, (Mensur Yazı), 133-33, 18 Teşrînievvel 1901, 124
- Evrâk-ı Fersûde, (Mensur Yazı), 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 127, 128
- Evrâk-ı Fersûde, (Mensur Yazı), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 130
- Evrâk-ı Fersûde, (Mensur Yazı), 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 135
- Halid Eyüb Begin Vefâtı, (Mensur Yazı), 150-50, 14 Şubat 1902, 190, 191
- ..., (Şiir), 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- İlk Mülâkât, (Şiir) , 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141
- Kıt'a, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Odada, (Şiir), 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149
- Avcılar, (Tenkid), 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 134
- Küçük Hikâyeler-1, (Hikâye), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 132
- Çamlar Arasında, (Şiir) , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137
- Medhiye-i Hazreti Pâdişâhî, (Şiir), 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146
- Kaytaz-zâde Nâzım, Kızım Hadîce İçin Söylediğim Kıt'a, (Şiir), 23, 1 Eylül 1899, 91
- Kâzım, Hakk ve Hakikat, (Makale), [Tasavvufi bir makâle.], 109-9, 3 Mayıs 1901, 170
- Kâzım Beg, Şarkı, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 26
- Kâzım Fecrî, Rûh-ı Firkat, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 1
- Kemâl Hüzni, Aşk-ı Memnû'ı Okurken, (Deneme), 107-7, 19 Nisan 1900, 163
- ..., (Mensur Yazı), 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 133, 134
- Hayât-ı Müellim, (Mensur Yazı), 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
- Analık, (Şiir), 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Esnâ-yı Vahdetde, (Şiir), 113-13, 31 Mayıs 1901, 114
- Kemâl Mehcûrî, Refika-i Rûhuma, (Şiir), 46, 9 Şubat 1900, 184
- Kemâl Sâfi, Nefer, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 27, 28
- Kemâl Vecdî, Dinle Rûhum, (Şiir), 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Kemâleddin Perî, Gazel, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Kumkapı Muhbirimizden, Muharrerât-ı Vâride, (Haber), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 162
- Kumkapı Muhbiri, Şarkı, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 163
- L. Feride, Şâir, (Deneme), 126-26, 1 Eylül 1901, 165, 166

- L. Kadri-Trabzon'dan-, Fecr, (Mensur Yazı), 110-10, 10 Mayıs 1901, 175
- Leskovikli İbdâh Hilmi, Gayret-i Cansiperâne, (Mensur Yazı), 51-3, 16 Mart 1900, 11
- Leskovikli O. Nûri, Gazel, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 3
- Leskovikli Ra'uf, Hasb-i Hâl, (Şiir), 3, 24 Mart 1899, 10
- Teessürden Terennüm, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
- Kıt'a, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 26
- Ma'îşet "Bir Marîz Lisânından, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 14
- Leylâ, Ah Bahar, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 2
- Leylâ Ferîde, Hakikat, (Şiir), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Şarkı, (Şiir), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- M., İrtikâ gazetesini Resimlerinden: Aktris "Flor Rovabe'ye", (Mensur Yazı), 43, 19 Kânûnusânî 1900, 173
- M. Ali, Ona, (Mensur Yazı), 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 162
- M. Bahâ', Yalnızdım, (Mensur Yazı), 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150
- M. Edib, Sen Olmasan, (Şiir), 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Yeni Açmış Bir Zehre, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Aynen Varaka, (Tenkid), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 168
- Cevâba Mukâbele, (Tenkid), 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 112
- M. Erşed, Gazel, (Şiir), 17, 7 Temmuz 1899, 67
- M. Hâlid, Mevte Hitâb, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- M. Hikmet Hicrî, Müteverrimel, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- M. Nâzım Paşa, Bir Tabloya, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 17
- M. Necdet, Zühre'nin Tesellisi, (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- M. Necib, Sayd-gâhda, (Şiir), 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- M. Nûri Şeydâ, ..., (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Tahassür, (Şiir), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 140
- M. Rauf Sehbenî(?), Ölmek İstiyor, (Mensur Yazı), 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 133
- M. Reşad, Kıt'a, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 46
- Gazel, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 60
- Kitâbe-i Seng-i Mezâr, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 42
- M. Sa'dî, Onun Sesi, (Şiir), 51-3, 16 Mart 1900, 10
- Rûh-ı Kalîl, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 88
- M. Salâhaddin, Feryâd, (Şiir), 99-51, 15 Şubat 1901, 129

- Makber-i Cânân, (Şiir), 128-28, 13 Eylül 1901, 173
- Nazîre, (Şiir), 47, 16 Şubat 1900, 188
- Şarkı, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Şarkı, (Şiir), 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Şarkı, (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- M. Sedad, Sanâyi'-i Nefiseden Tiyatro-9 Tiyatronun Edebiyatda İşgâl Etdiği Mevki',
(Makale), [Tiyatroya dair], 106-6, 12 Nisan 1901, 159-160
- M. Selâmi, Şehîd, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- M. Servet, Hâtıra, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- M. Vâsîf-Beyrutdan-, Jan Jak Ruso'nun Juli'sinden, (Mensur Yazı), 130-30,
27 Eylül 1901, 109, 110
- M. Ziyâ, Lâtin Akvâmı Nezdinde Kadınların Hâli, (Makale), [Kadının eğitime
katoliklerin karşı oluşu anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 32
- M. Ziyâeddin, Kır Çiçeği, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Mâcid Fikrî, Bana Ne ?, (Şiir), 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Cânânıma, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Mahmud Bedî', Hazan, (Şiir), 7, 28 Nisan 1899, 26
- Mevte Hitâb, (Şiir), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115, 116
- Sâil, (Şiir), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Müdâfaa-1, (Tenkid), 37, 8 Kânûnevvvel 1899, 149
- Mahmud Fuad, Tesdîs, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
- Malatyalı Mehmed Bedreddin, Vâlideye Muhabbet, (Deneme), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
- Malatyalı Necmeddin, Âmâl, (Şiir), 45, 2 Şubat 1900, 179, 180
- Manastırlı Rıf'at, Lem'ât (Şemsü'l-Arab'dan Muktebes), (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900,
146,
- Matbuat-ı Dâhiliye Mümeyyizi Reşad, Târîh-i Sûr-ı Hıtân, (Şiir), 13,
9 Haziran 1899, 50
- Mazhar-Ayntâbî Merhûm-, Gazel, (Şiir), 90-42, 14 Kânûnevvvel 1900, 165,
- Mehmed , Musâhabe-i Fenniye, (Tenkid), 150-50, 14 Şubat 1902, 189, 190
- Mehmed Âkif, Perestîde-i Rûhuma, (Sohbet), 68-20, 13 Temmuz 1900, 79
- Gazel, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- Gazel, (Şiir), 69-21, 20 Temmuz 1900, 82
- Sevdiğime, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 78

- Terâne-i Visâl, (Şiir), 57-9, 27 Nisan 1900, 34
- Yavuz Sultan Selim Hazretlerine, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
- Mehmed Âkif-Selânikli-, Manzûme, (Şiir), 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Mehmed Âli, Fark-ı Garîbâne, (Mensur Yazı), 130-30, 27 Eylül 1901, 109
- Mehmed Âsaf, Kumsalda..., (Mensur Yazı), 110-10, 10 Mayıs 1901, 175
- Yağmur Gecesi, (Mensur Yazı), 128-28, 13 Eylül 1901, 175
- Dilârâ, (Tefrika Roman), 154-54, 14 Mart 1902, 207, 208
- Mehmed Celâl, Seninle Berâber, (Deneme), 6, 21 Nisan 1899, 23, 24
- Tahattur, (Hatıra), 9, 12 Mayıs 1899, 34
- Berk-i Hazan, (Hikâye), 26, 22 Eylül 1899, 106
- Dil-şikâr, (Hikâye), 65-17, 22 Haziran 1900, 67, 68
- Fenâ Komşu, (Hikâye), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 114
- Fenâ Komşu, (Hikâye), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 118
- Hikâye-i Müntehibe "İlk Aşk", (Hikâye), 23, 1 Eylül 1899, 92, 93
- Nasıl Unudulur!, (Hikâye), 11, 26 Mayıs 1899, 44
- Peçe Altında, (Hikâye), 57-9, 27 Nisan 1900, 36
- Seni İlk Gördüğüm Gece, (Hikâye), 12, 2 Haziran 1899, 48
- Serâir-i Leyliye, (Hikâye), 17, 7 Temmuz 1899, 69, 70
- Yalnız Bir Tebessüm, (Hikâye), 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 149, 150
- Zergûn, (Hikâye), 27, 29 Eylül 1899, 110
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri.], 26, 22 Eylül 1899, 104
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri.], 27, 29 Eylül 1899, 108, 109
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri.], 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri.], 29, 13 Teşrînievvel 1899, 116
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri], 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120, 121
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri.], 31, 27 Teşrînievvel 1899, 124

- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, (Makale), [Nâbî'nin Şiirleri], 33,
10 Teşrînisânî 1899, 132, 133
- Tedkîkât-ı Edebiye, (Makale), [Dekadanlar, tenkid], 39,
21 Kânûnuevvel 1899, 155, 156
- Tedkîkât-ı Edebiye-4, (Makale), [Dekadanlar, tenkid], 42,
12 Kânûnusânî 1900, 167, 168
- Tedkîkât-ı Edebiye-5, (Makale), [Dekadanlar, tenkid], 43,
19 Kânûnusânî 1900, 172, 173
- Tepedelenli-zâde Kâmil Begfendi'ye, (Mektup), 100-52, 22 Şubat 1901,
134, 135
- Ben Gönüm Bilmez miyim ?, (Mensur Yazı), 116-16, 21 Haziran 1901,
127
- Enîse'ye, (Mensur Yazı), 54-6, 6 Nisan 1900, 23
- Eylül, (Mensur Yazı), 79-31, 28 Eylül 1900, 123
- Gözlerin, (Mensur Yazı), 13, 9 Haziran 1899, 51
- İlk Muhabbetden Sonra, (Mensur Yazı), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 144
- Nisan İçinde, (Mensur Yazı), 59-11, 11 Mayıs 1900, 43
- Yalnız Sen, (Mensur Yazı), 10, 19 Mayıs 1899, 38
- Aşk ve Kadın, (Sohbet), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 140, 141
- Bahar İçinde, (Sohbet), 2, 24 Mart 1899, 7
- Suâlîm –Tepedelenli-zâde Kâmil'e-, (Şiir), 47, 16 Şubat 1900, 187
- ..., (Şiir), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- ..., (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- "Aynen" Böyle İstiyorum, (Şiir), 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- A'mâ, (Şiir), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Ahmed Râsim Beg'e, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 2
- Âlem-i Âb, (Şiir), 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- Bağçevan Kızı, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 96
- Bağlar Başında, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Bahar İçinde, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 37
- Bahâr ve Tarab, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 46
- Bahârî Tahayyül, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 152
- Bahtiyar Yavrum, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 18

- Bana İlham-ı Şi'r eden güzelim, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Bilmedin kıymetimi..., (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Bir Hâtıra, (Şiir), 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126, 127
- Bir Kere Daha Temâyül Eyle, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 112
- Bir Kıt'a, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
- Bir Mutrib-Hoş Âvâze, (Şiir), 25, 15 Eylül 1899, 100
- Bir Müteverrimeye, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Bir Şi'r-i Ma'nîdâr, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 18
- Bu Leylâklar Senin mi?, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Çehre ve Kalb, (Şiir), 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Dudaklarında mı Hâlâ Bırakdığım Bûse, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 59
- Enîs-i Girye, (Şiir), 52-4, 23 Mart 1900, 14
- Eski Yoldan Geçilmez Diye Kim Demiş "Âyine", (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Ezhâr-ı Tefekkür, (Şiir), 52-4, 23 Mart 1900, 14
- Fenârde, (Şiir), 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- Gazel, (Şiir), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 176
- Gelin, (Şiir), 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138
- Gönülde Gonçe-i Emel, (Şiir), 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Gözler Süzerek..., (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 153, 154
- Gözlerinin Câzibesi, (Şiir), 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Güzelliklerin –Tepedelenli-zâde Kâmil'e-, (Şiir), 48, 23 Şubat 1900, 192
- Hangimiz Bahtiyâr-ı Sevdâdır, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
- Her Güzel Şey Seni İhtâr Eyler, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 88
- Hezeyân-ı Mürte'îş, (Şiir), 120-20, 19 Temmuz 1901, 142
- I'tılâ-yı Gâzi, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 26, 27
- İki Yüzlü Bir Çocuk, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 71, 72
- Kalb-i Cerîha-dâr, (Şiir), 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Kar Düşerken, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151, 152
- Koşu Yolunda, (Şiir), 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Küçük Çamlıca'dan Büyük Ada'ya, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- La Dans De Dekadan, (Şiir), 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Lilablon?, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 38

- Mini Mini Fethi'ye, (Şiir), 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Müjgân-ı zer-nisâr, (Şiir), 127-27, 6 Eylül 1901, 169
- Nesîm-i Bahâr, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Neşîde, (Şiir), 72-24, 10 Ağustos 1900, 93, 94
- Niyâz, (Şiir), 105-5, 31 Mart 1901, 153
- Romeo ve Juliet, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
- San'atkâr, (Şiir), 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Seni Bûs Etmek İçün, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 29, 30
- Sevdâ Arıyor Harâbelerde, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 64
- Sevdiğim Zaman, (Şiir), 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
- Sevmemiş, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 77, 78
- Sû'-i İ'tiyâd, (Şiir), 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Şarkı, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Şi'r Düşünürken, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
- Şitâ' Mürgân ve Bârân, (Şiir), 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171, 172
- Şitâ' ve Bahar, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- Tahayyül, (Şiir), 72-24, 10 Ağustos 1900, 93
- Târîh-i Lafzî, (Şiir), 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- Tedkîkât-ı Edebiye-7, (Şiir), 45, 2 Şubat 1900, 180, 181
- Teessür-i Âşıkâne, (Şiir), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
- Tiyatroda, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 90
- Ümîd-i Nev-şukûfte, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Yâdigâr, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Yağmur Sonu, (Şiir), 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138
- Yine Perî-i Şi'rim, (Şiir), 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- Edebiyât-ı Cedîde, (Tenkid), 14, 16 Haziran 1899, 56(54)
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 113-13, 31 Mayıs 1901, 114
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 114
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 73-25, 17 Ağustos 1900, 98, 99

- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 75-27, 1 Eylül 1900, 106, 107
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 76-28, 7 Eylül 1900, 110, 111
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 77-29, 14 Eylül 1900, 114, 115
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 78-30, 21 Eylül 1900, 118, 119
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 79-31, 28 Eylül 1900, 123
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 80-32, 4 Teşrîniyevvel 1900, 126, 127
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 81-33, 12 Teşrîniyevvel 1900, 130, 131
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 82-34, 19 Teşrîniyevvel 1900, 134, 135
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 83-35, 26 Teşrîniyevvel 1900, 138
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 142
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 154
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Taharrî-i Melâl, (Tefrika Hikâye), 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 170
- Tedkîkât-ı Edebiye-6, (Tenkid), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 176, 177
- Tedkîkât-ı Edebiye-9, (Tenkid), 47, 16 Şubat 1900, 188, 189
- Câm-ı Hâlî, (Tenkid), 7, 28 Nisan 1899, 27
- Güzel Eserler İçün-1, (Tenkid), 132-32, 11 Teşrîniyevvel 1901, 117, 118
- Güzel Eserler İçün-2, (Tenkid), 133-33, 18 Teşrîniyevvel 1901, 121, 122
- Güzel Eserler İçün-3, (Tenkid), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Müstecâbî-zâde İsmet Efendi'ye Cevab, (Tenkid), 129-29, 20 Eylül 1901, 178
- Târihler, Kitâbeler, Mersiyyeler, (Tenkid), 4, 7 Mart 1899, 15
- Tedkîkât-ı Edebiye, (Tenkid), 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 160
- Tedkîkât-ı Edebiye-10, (Tenkid), 48, 23 Şubat 1900, 192
- Tedkîkât-ı Edebiye-11, (Tenkid), 49, 2 Mart 1900, 2, 3
- Tedkîkât-ı Edebiye-12, (Tenkid), 50-2, 9 Mart 1900, 6
- Tedkîkât-ı Edebiye-13, (Tenkid), 51-3, 16 Mart 1900, 10, 11
- Tedkîkât-ı Edebiye-14, (Tenkid), 52-4, 23 Mart 1900, 14, 15
- Tedkîkât-ı Edebiye-15, (Tenkid), 53-5, 30 Mart 1900, 18, 19
- Tedkîkât-ı Edebiye-16, (Tenkid), 54-6, 6 Nisan 1900, 22, 23
- Tedkîkât-ı Edebiye-17, (Tenkid), 55-7, 13 Nisan 1900, 27

- Tedkîkât-ı Edebiye-18, (Tenkid), 56-8, 20 Nisan 1900, 30
 Tedkîkât-ı Edebiye-19, (Tenkid), 57-9, 27 Nisan 1900, 34, 35
 Tedkîkât-ı Edebiye-20, (Tenkid), 58-10, 4 Mayıs 1900, 38, 39
 Tedkîkât-ı Edebiye-21, (Tenkid), 59-11, 11 Mayıs 1900, 42, 43
 Tedkîkât-ı Edebiye-23, (Tenkid), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47, 48
 Tedkîkât-ı Edebiye-24, (Tenkid), 62-14, 1 Haziran 1900, 54
 Tedkîkât-ı Edebiye-25, (Tenkid), 63-15, 8 Haziran 1900, 59
 Tedkîkât-ı Edebiye-26, (Tenkid), 64-16, 15 Haziran 1900, 62, 63
 Tedkîkât-ı Edebiye-27, (Tenkid), 65-17, 22 Haziran 1900, 66
 Tedkîkât-ı Edebiye-3, (Tenkid), 41, 5 Kânûnusânî 1899, 164
 Tedkîkât-ı Edebiye-8, (Tenkid), 46, 9 Şubat 1900, 184-186
 Tercüme Numûneleri, (Tenkid), 101-1, 29 Şubat 1901, 138, 139
 Tercüme Numûneleri, (Tenkid), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 166
 Tercüme Numûneleri-10, (Tenkid), 103-3, 15 Mart 1901, 145, 146
 Tercüme Numûneleri-11, (Tenkid), 104-4, 22 Mart 1901, 149, 150
 Tercüme Numûneleri-2, (Tenkid), 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 169-171
 Tercüme Numûneleri-3, (Tenkid), 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173, 174
 Tercüme Numûneleri-3, (Tenkid), 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 110
 Tercüme Numûneleri-5, (Tenkid), 95-47, 18 Kânûnusânî. 1900, 114, 115
 Tercüme Numûneleri-6, (Tenkid), 98-50, 8 Şubat 1901, 125, 126
 Tercüme Numûneleri-7, (Tenkid), 99-51, 15 Şubat 1901, 130
 Tercüme Numûneleri-9, (Tenkid), 101-1, 29 Şubat 1901, 141, 142

Mehmed Cemil, Beytül-mâ'e Bir Nazar, (Hatıra), 127-27, 6 Eylül 1901, 170

Mehmed Ekrem, Fıtnat, (Hikâye), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 131, 132

Tebessümünüz, (Mensur Yazı), 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149, 150

Aşk-ı Giryân , (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 126

Aşk-ı Mürde, (Şiir), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158

Beş Sene Sonra, (Şiir), 130-30, 27 Eylül 1901, 109

Dere Kenârında..., (Şiir), 121-21, 26 Temmuz 1901, 146

Hazin Bir Şi'r, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134

İlk Tahayyül-1, (Şiir), 128-28, 13 Eylül 1901, 173

Öyle Baygın Gözler ki, (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 154

- Mehmed Emin, "Aynen" Şi'rden Müstezad, (Şiir), 128-28, 13 Eylül 1901, 174
 Çiçekciğim, (Şiir), 51-3, 16 Mart 1900, 9
 Göz Yaşım, (Şiir), 47, 16 Şubat 1900, 187
 Kesildi mi Ellerin?, (Şiir), 106-6, 12 Nisan 1901, 157, 158
 Kibritçi Kız, (Şiir), 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
 Ona, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
 Nete Batarya, Tercüme (Hikâye), 151-51, 21 Şubat 1902, 193, 194
- Mehmed Enîsî, Ruznâme-i Âileden Bir Sahîfe, (Günlük), 2, 24 Mart 1899, 7
 Ruznâme-i Âileden Bir Sahîfe, (Hatıra), 1, 20 Mart 1899, 3, 4
 Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, (Makale), [Kızların da eğitim görmesi gerektiği anlatılıyor.], 6, 21 Nisan 1899, 23
 Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, (Makale), [Kızların da eğitim görmesi gerektiği anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Mehmed Hamdi-Giresunlu-, Şarkı, (Şiir), 81-33, 12 Teşrinievvel 1900, 129
 Şarkı, (Şiir), 87-39, 23 Teşrinisânî 1900, 153
 Dilsizliğin Mebde'i, (Deneme), 128-28, 13 Eylül 1901, 175
 Cevâb Mürâcahdır, (Makale), [Soru mu cevap mı daha üstündür.], 46, 9 Şubat 1900, 186
 Ma'sûkama, (Mensur Yazı), 46, 9 Şubat 1900, 186
 Geçmiş Günler, (Hikâye), 132-32, 11 Teşrinievvel 1901, 118, 119
 Ma'kes-i Âlâm-9 Mehbit-ı Aşk, (Hikâye), 108-8, 26 Nisan 1901, 166, 167
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 103-3, 15 Mart 1901, 146, 147
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 105-5, 31 Mart 1901, 155
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 107-7, 19 Nisan 1901, 164
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 110-10, 10 Mayıs 1901, 175, 176
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 113-13, 31 Mayıs 1901, 114
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 122-22, 2 Ağustos 1901, 151, 152
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 126-26, 1 Eylül 1901, 167, 168
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 130-30, 27 Eylül 1901, 110
 Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 136-36, 8 Teşrinisânî 1901, 134, 135

- Şeydâ-yı Garâm, (Hikâye), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 143, 144
- Ma'kes-i Âlâm-10 Bekâ-yı Teessür!..., (Mensur Yazı), 119-19, 12 Temmuz 1901, 138, 139
- Ma'kes-i Âlâm-11, (Mensur Yazı), 124-24, 16 Ağustos 1901, 159,
- Ma'kes-i Âlâm-2, (Mensur Yazı), 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 110, 111
- Ma'kes-i Âlâm-3, (Mensur Yazı), 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 115,
- Ma'kes-i Âlâm-4, (Mensur Yazı), 98-50, 8 Şubat 1901, 126
- Ma'kes-i Âlâm-5, (Mensur Yazı), 101-1, 29 Şubat 1901, 139
- Ma'kes-i Âlâm-7, (Mensur Yazı), 103-3, 15 Mart 1901, 146
- Ma'kes-i Âlâm-8, (Mensur Yazı), 104-4, 22 Mart 1901, 150
- Ma'kes-i Âlem-1, (Mensur Yazı), 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 175
- Neşîde-i Rûh, (Mensur Yazı), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142
- Bir Ayyaşın Vefâtı, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Bir Şarkı, (Şiir), 100-52, 22 Şubat 1901, 134
- Çocukluğum, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Gurûb, (Şiir), 103-3, 15 Mart 1901, 145
- İlm-i Hikmet-1 "Zerre", (Şiir), 99-51, 15 Şubat 1901, 129, 130
- İlm-i Hikmet-2 Kuvvet, (Şiir), 101-1, 29 Şubat 1901, 138
- Mektûb-ı Mahsûs, (Şiir), 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
- Nuhbe-i Âmâlîme Bir Yâdigâr, (Şiir), 104-4, 22 Mart 1901, 149
- Sevdiğim Güzele Karşı, (Şiir), 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Trabzonlu Nu'man Efendi'ye Yazdığı Mersiyye, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Mersiyye, (Şiir), 61-13, 25 Mayıs 1900, 50

Mehmed Hikmet, Sisler Arasından, (Şiir), 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 174

Mehmed Nizâmî, Andelib Beg'e Taklîd, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 64

Çiçek, (Şiir), 17, 7 Temmuz 1899, 67

Gazel, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 56(54)

Hâfız İsmâîl Efendi Kardeşime-Olsa da Hoş Olmasa da, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 64

Leyâl-i İftirak, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 64

Ona!..., (Şiir), 17, 7 Temmuz 1899, 67

Seherde, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 56(54)

Sûr-ı Hıtân, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 53

Kûy-ı Yâr, (Şiir), 125-25, 23 Ağustos 1901, 161

Mehmed Râsîh, Na't-ı Şerîf, (Şiir), 30, 20 Teşrîniyevvel 1899, 119

Mehmed Rauf, Elvâh-ı Muhabbetden-Biri bizim İçün , (Deneme), 62-14, 1 Haziran 1900, 54

Son Mektub, (Mektup), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 141, 142

Bir Müsâmereden Sonra, (Mensur Yazı), 80-32, 4 Teşrîniyevvel 1900, 127

Samer Paleyisde(?), (Mensur Yazı), 114-14, 7 Haziran 1901, 118

Mehmed Sa'dî, İstiyorum ki..., (Şiir), 54-6, 6 Nisan 1900, 22

Neşîde-i Hicrân, (Şiir), 92-44, 28 Kânûniyevvel 1900, 173, 174

Ona, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 111

Safahât-ı Hissiyât, (Şiir), 61-13, 25 Mayıs 1900, 50

Serâb-ı Ümîd, (Şiir), 123-23, 9 Ağustos 1901, 153

Verem, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 85

Yâd-ı Mâzî, (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 41, 42

Mehmed Sâlim, Musâhabe-i Edebiye, (Sohbet), 17, 7 Temmuz 1899, 69

Mehmed Sârım, Evrâk ve Mekâtib, (Tenkid), 22, 25 Ağustos 1899, 90

Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, Mâzî-i Mes'ûd, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178

Teessür-i Rakîk, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 126

Tesâdüf Perisi, (Hikâye), 151-51, 21 Şubat 1902, 196

Tesâdüf Perisi, (Hikâye), 152-52, 28 Şubat 1902, 200

Tesâdüf Perisi, (Hikâye), 154-54, 14 Mart 1902, 208

Gazel, (Şiir), 117-17, 28 Haziran 1901, 129

Güzel Gözler, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 122

Mersiyye, (Şiir), 125-25, 23 Ağustos 1901, 161, 162

- Nazîre, (Şiir) , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137
- Penbe Gül, (Şiir), 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Seyâhat, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174, 175
- Mehmed Şerâfeddin, Ey Yâr!, (Şiir), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Mehmed Tâhir, Zurefâ-yı Asrdan Hacı Râtib Bey Merhûmun Târîh-i İrtihâli, (Şiir), 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Arz-ı Şükrân-ı Azîm ve Tahdîs-i Ni'met, (Teşekkür), 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 173
- Mehmed Vasfî, Bir Kıt'a, (Şiir), 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Mehmed Ziyâ, Rauf Yektâ Begefendi Birâderimize, (Duyuru), 6, 21 Nisan 1899, 24
- Rauf Yektâ Beg'e, (Teşekkür), 19, 21 Temmuz 1899, 78
- Mekkî, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 161
- Gazel, (Şiir), 10, 19 Mayıs 1899, 37
- Münâcât, (Şiir), 12, 2 Haziran 1899, 45
- Sâl-i Cedîd Târihleri, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Melek Sâniye, Sâil, (Şiir), 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Menemenli-zâde Mehmed Tâhir, Çamlar Arasında, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Mes'ud Remzi, Jorj "Espro", (Hikâye), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 166-168
- Harâretin Mâhiyeti, (Makale), [Isıya dair bir yazı], 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 118
- Hayavânâtda Dâü'l-keûl, (Makale), [Fenni bir yazı], 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 143, 144
- Keçi Sütünün Hisse-i Gıdâiyesi, (Makale), [Keçi sütünün faydaları anla], 70-22, 27 Temmuz 1900, 86, 87
- Kürk Avcıları, (Makale), [Kürk avcılığına dair bir yazı], 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150, 151
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 9, 12 Mayıs 1899, 35
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 11, 26 Mayıs 1899, 43, 44
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 16,30 Haziran 1899, 65, 66

- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 22, 25 Ağustos 1899, 90
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 24, 8 Eylül 1899, 98
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 25, 15 Eylül 1899, 100, 101
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –10, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 100-52, 22 Şubat 1901, 132
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –2, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 10, 19 Mayıs 1899, 39, 40
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –5, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 14, 16 Haziran 1899, 58
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –5, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 15, 23 Haziran 1899, 61, 62
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl- 8, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 20, 28 Temmuz 1899, 71
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 21, 21 Ağustos 1899, 86
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 56-8, 20 Nisan 1899, 31, 32
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 152
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, (Makale), [Çocukların eğitime dair], 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 160
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl-3 , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 12, 2 Haziran 1899, 47, 48
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl-9 , (Makale), [Çocukların eğitime dair], 58-10, 4 Mayıs 1900, 40
- Vereme Çâre, (Makale), [Vereme dair gelişme.], 92-44, 28 Kânûnevvel 1900, 176
- Yağmur, (Makale), [Yağmurla ilgili bir yazı], 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134-136

- Zirâat, (Makale), [Tütüne dair bir yazı], 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 153-155
- Zirâat, (Makale), [Ziraata dair bir makale.], 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 115, 116
- Kutb-ı Cenûbîde, (Sohbet), 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 139
- Musâhabe-i Fenniyye, (Sohbet), 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 155, 156
- Mevlevî-zâde Mustafa Subhî, Hayır ve Sa'âdet Kaç Kısmdır ?, (Sohbet), 117-17, 28 Haziran 1901, 129, 130
- Mektublarımdan, (Deneme), 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Midhat Cemâl, Zavallı Aşk, (Mensur Yazı), 128-28, 13 Eylül 1901, 174, 175
- Bir Latîfe, (Şiir), 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 117
- Dudaklarından Öperken, (Şiir), 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Şarkı, (Şiir), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Şarkı, (Şiir), 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 133
- Muharrir, Bir Garîbe Dehâ, (Tenkid), 48, 23 Şubat 1900, 193, 194
- Muhyiddin, "Hazan" Ünvanlı Eski Bir Nazmımdan , (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
- Ey Gonçe Dehen Terennüm Eyle, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 14
- Ferdâ-yı Vuslat, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 18
- Leyle Hitâb, (Şiir), 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Muhyiddin Mekkî, Bedî'-i Hayâlden Bir Sahîfe, (Mensur Yazı), 126-26, 1 Eylül 1901, 166
- Bu Kadar Hicran Niçün ?, (Mensur Yazı), 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Mukaddes, Tranpetci, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 63
- Mustafa Âsım, Manzûme-i Kâinat, (Makale), [Uzaya dair kavramlar.], 3, 24 Mart 1899, 10
- Manzûme-i Kâinat, (Makale), [Uzaya dair kavramlar.], 5, 14 Nisan 1899, 19
- Mustafa Bahri, Defter-i Hâtırâtımdan, (Hatıra), 77-29, 14 Eylül 199, 114, 115
- Kamerle Hasb-i Hâl, (Mensur Yazı), 78-30, 21 Eylül 1900, 118, 119
- Mustafa Kemâl, İngiliz Edebiyatı Numûneleri: Yetim Çocuk, (Hikâye), 24, 8 Eylül 1899, 97
- Nâliş-i Fukarâ, (Hikâye), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 141
- Çayır Kuşu, (Mensur Yazı), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113
- Dostluğun Adem-i Sebâtı, (Sohbet), 25, 15 Eylül 1899, 100
- Akçam, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162, 163
- Çocukluğum, (Şiir), 152-52, 28 Şubat 1902, 197

- Ezhâr-ı Bahâr, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Fakir Âile-Muhâvere, (Şiir), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129
- Kedi ile Fâre, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 175
- Köy Hâtırâtından, (Şiir), 101-1, 29 Şubat 1901, 138
- La Fonten'i Taklîd-3 Baharla Arı, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Muhâvere-i Ma'sûmâne, (Şiir), 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Sıtma, Verem, Tabâbet, (Şiir), 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Türkce Şi'r- Kimsesiz Kız, (Şiir), 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149
- Aynen Varaka -Cevab-, (Tenkid), 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 174, 175
- Mustafa Subhi, Hasb-i Hâl, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Müftî-zâde Atâullah , Eyyâm-ı Firkât, (Mensur Yazı), 31, 27 Teşrînievvel 1899, 124, 125
- Müftî-zâde Mehmed Atâh, Bir Şeb-i Letâfet-i Şârde, (Hatıra), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128, 129
- Münîr, Sâl-i Cedîd Târihleri, (Şiir), 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Müstecâbî-zâde İsmet, Makale-i Mahsûsa, (Makale), [Edebiyat-ı Cedide'ye yönelik eleştiriler], 18, 14 Temmuz 1899, 73, 74
- Bekâ-yı Rûh, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Bergüzâr, (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Bir Hâtıra-i Sermedî, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 135
- Bir Kıt'a, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Enîn, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Gazel, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Gazel, (Şiir), 74-26, 24 Ağustos 1900, 102, 103
- Gilbert, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- İki Kıt'a, (Şiir), 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Nazîre, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Sabah, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
- Şarkı, (Şiir), 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Yazılmış Bulundu, (Tenkid), 17, 7 Temmuz 1899, 67-69
- Humâriye, Tercüme (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 21
- Müş tâkî, Şehîde-i Sevdâ, (Hikâye), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 117, 118
- N. Ekrem, Neşve-i Seher, (Şiir), 154-54, 14 Mart 1902, 205

- Nâci, Hazan, (Mensur Yazı), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 158
- Şarkı, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Nâfiz Paşa Hafîdî Nâfiz, Terâcim-i Ahvâl "İbnü'l-Fârız, (Mensur Yazı), 21,
21 Ağustos 1899, 86
Terâcim-i Ahvâl "İbnü'l-Fârız, (Mensur Yazı), 22,
25 Ağustos 1899, 89, 90
Terâcim-i Ahvâl "İbnü'l-Fârız, (Mensur Yazı), 24,
8 Eylül 1899, 97
- Nâhid, Seninle Berâber, (Mensur Yazı), 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 169
- Sevdiğimin Sesi, (Mensur Yazı), 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 177, 178
- Nâmık Sadri, Emine'nin Sergüzeşti, (Hikâye), 105-5, 31 Mart 1901, 155, 156
- Müte'ellim, (Hikâye), 129-29, 20 Eylül 1901, 178, 179
- Bâziçe-i Efkâr, (Şiir), 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Salâhaddin Eyyûbî, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Aşk İçinde, (Hikâye), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142, 143
- Aşk İçinde, (Hikâye), 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 148
- Aşk İçinde-1, (Hikâye), 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138, 139
- Jülyet, (Hikâye), 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 163, 164
- Jülyet, (Hikâye), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 168
- Nağme-i Beyân, (Makale), [Alafrangalaşma.], 131-31, 4 Teşrînievvel 1901,
114-116
- Bâzice-i Efkâr, (Şiir), 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 169
- Bâziçe-i Efkâr, (Şiir), 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Bâziçe-i Efkâr-2, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Bir Mersiyyeden, (Şiir), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141, 142
- Gün Batarken, (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
- Son Şua'lar, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Son Şua'lar, (Şiir), 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Nağme-i Beyân, (Tenkid), 123-23, 9 Ağustos 1901, 155, 156
- Nağme-i Beyân, (Tenkid), 126-26, 1 Eylül 1901, 167
- Nâsîh Ulvî, Tenkîd, (Makale), [Estetik, kritik, tenkid kavramları.], 59-11, 11 Mayıs 1900,
44
- Nasûhî, Bî-taraf Bir Hâtıra, (Tenkid), 7, 28 Nisan 1899, 25

- Nazif Sürûrî, Sûr-i Hitâm "1317", (Tebrik), 12, 2 Haziran 1899, 45
- Necmeddin, Gazel, (Şiir), 51-3, 16 Mart 1900, 10
- Nefise, Hanım Kızlarımız-Tesettür, (Deneme), 154-54, 14 Mart 1902, 205-207
- Nevres, Üç Şükûfe, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
- Nezih, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 163
- Niyâzî, Gazel, (Şiir), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142
- Gazel, (Şiir), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Nûreddin Ferih ve Ahmed Râsim, Neşîde-i Rûh, (Mensur Yazı), 41, 5 Kânûnusânî 1899, 164
- Nûri, Gazel -Aynen-, (Şiir), 47, 16 Şubat 1900, 188
- Osman Hâkî, Zâbitlik, (Makale), [Askerliğe verilen önem.], 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 111
- Osman Nûri, Sinn ve Dehâ, (Makale), [Akılla yaşa dair bir yazı.], 123-23, 9 Ağustos 1901, 156
- Osman Şems Efendi, Şi'rler, (Şiir), 26, 22 Eylül 1899, 103
- Osman Yümnî, Hikâye-i Muntahibe, (Hikâye), 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 119, 120
- Ömer Aziz, Sirişk-i Hicrân, (Hikâye), 50-2, 9 Mart 1900, 7, 8
- Arkadaşıma, (Mensur Yazı), 73-25, 17 Ağustos 1900, 98
- Arkadaşıma, (Mensur Yazı), 75-27, 1 Eylül 1900, 106
- Ekin Türküleri, (Şiir), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Neşve, (Şiir), 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Mukâbele, (Tenkid), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 138
- Mukâbele, (Tenkid), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143, 144
- Mukâbele, (Tenkid), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 157, 158
- Mukâbele-4, (Tenkid), 56-8, 20 Nisan 1900, 30, 31
- Mukâbele-4, (Tenkid), 57-9, 27 Nisan 1900, 35, 36
- Ömer İhyâ, Devâm-ı Sevdâ, (Şiir), 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Ömer Lütfî, Tahmîs, (Şiir), 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Ömer Seniha, Gece Yarılarında, (Şiir), 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 113, 114
- İ'tizâr-ı Aşk, (Şiir), 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- İ'tizâr-ı Mükerrer, (Şiir), 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- Manolya, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Bir Gece, (Şiir), 77-29, 14 Eylül 199, 113, 114

- Bûlbûl, (Şiir), 66-18, 29 Haziran 1900, 69
- Prezrinli Ömer Lütfi, Nazîre, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Vicdâna Karşı, (Şiir), 24, 8 Eylül 1899, 96
- Rahmi, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Bir Mektub İçine, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Râif Necdet, Tiyatroculuk San'atına Dâir, (Tenkid), 153-53, 7 Mart 1902, 202
- Refik Âli, "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale), [Askerî bir tercüme makâle], 6, 21 Nisan 1899, 24
- "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale), [Askerî bir tercüme makâle], 7, 28 Nisan 1899, 27
- "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale), [Askerî bir tercüme makâle], 8, 5 Mayıs 1899, 32
- "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale), [Askerî bir tercüme makâle], 9, 12 Mayıs 1899, 35, 36
- "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, (Makale), [Askerî bir tercüme makâle], 10, 19 Mayıs 1899, 40
- Reşid Âkif, ..., (Şiir), 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Rızâ Necdet, "Aynen" O muydu?, (Şiir), 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 117
- Rızâ Şevkî, Fikr ve Dimâğ, (Makale), [Tıbbî bir makâle], 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 131
- Fikr ve Dimâğ, (Makale), [Tıbbî bir makâle], 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 136
- Fikr ve Dimâğ, (Makale), [Tıbbî bir makâle], 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 147
- Fikr ve Dimâğ, (Makale), [Tıbbî bir makâle], 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 156
- Rızâ Tevfik, Gelibolu'da, (Mensur Yazı), 19, 21 Temmuz 1899, 75, 76
- S. E., Sebze Bağçelerinin Te'sîs ve İhdâsı, (Makale), [Sebze bahçeleriyle ilgili bilgiler.], 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 127, 128
- Çin Memâlikine Dâir Ma'lûmât-ı Târihiye, (Makale), [Çin'e dair bir araştırma], 76-28, 7 Eylül 1900, 112
- Çin Memâlikine Dâir Ma'lûmât-ı Târihiye, (Makale), [Çin'e dair bir araştırma], 77-29, 14 Eylül 1900, 116
- Çin Memâlikine Dâir Ma'lûmât-ı Târihiye, (Makale), [Çin'e dair bir araştırma], 78-30, 21 Eylül 1900, 119, 120
- Sebze Bağçelerinde Ameliyât-ı İbtidâ'iyye, (Makale), [Sebze bahçeleriyle ilgili bilgiler.], 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130, 131

- S. T., İmlâ Mes'elesinin Teceddüdü Üzerine Bazı Mütâlâa, (Makale), [İmlâ sorununun çözümsüzlüğü.], 20, 28 Temmuz 1899, 80, 81
- Sa'deddin, Bir Bî-vefâya, (Şiir), 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Sa'dî, Gazel, (Şiir), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Ta'zîm-i Üstâd, (Şiir), 65-17, 22 Haziran 1900, 65
- Tahmîd-i Bârî, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 37, 38
- Sâ'ime, Şarkı, (Şiir), 100-52, 22 Şubat 1901, 134
- Sâbit Nu'mân, Türbe-i Şeyhü'l-Ekber'de, (Şiir), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127
- Sabri, Keşşâfların Ta'lim ve Terbiyesi, (Makale), [Askerî yazı], 52-4, 23 Mart 1900, 15, 16
- Makale-i Mahsûsa, (Makale), [Büyüklik küçüklüğe dair yazı.], 99-51, 15 Şubat 1901, 131
- Sâcid , Ebediyen İnan, (Mensur Yazı), 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 156
- Sadri, Manzûme, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 119
- Safvet İlhamî, Perî-i Muhabbet, (Şiir), 27, 29 Eylül 1899, 108
- Nâlem, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899 , 88
- Nevâ-yı Temennî, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Safvetî Kemâl, Müskirât ve Muzırâtı, (Makale), [İçki ve zararı], 58-10, 4 Mayıs 1900, 39, 40
- Nazîre, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Safvetî Ziyâ, Kadın Mektubu "Pervin"den "Şefik"e, (Mektup), 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 171, 172
- Sâhir, Konpartımda, (Hikâye), 43, 19 Kânûnusânî 1900, 173, 174
- Gözleriniz, (Mensur Yazı), 63-15, 8 Haziran 1900, 59
- İ'tirafdan Sonra, (Mensur Yazı), 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Mevâlid-i Hicrân-1, (Mensur Yazı), 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 142, 143
- Neşîde-i İztırâb, (Mensur Yazı), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Mütâlâalarım Karşı, (Sohbet), 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114
- Sarı, eflâtun, siyâh, (Sohbet), 79-31, 28 Eylül 1900, 122
- Hayâl-i Şi'rim, (Şiir), 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Mevâlid-i Hicrân-2, (Şiir), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146, 147
- Anneme, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 111
- Aşk-ı Mahrûm, (Şiir), 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Babama, (Şiir), 72-24, 10 Ağustos 1900, 93

- Gözler, (Şiir), 97-49, 1 Şubat 1901, 121
 Gözler-3 Yeşiller, (Şiir), 101-1, 29 Şubat 1901, 138
 Hamakda, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Hayâl-i Visâl, (Şiir), 49, 2 Mart 1900, 1
 Hediye-i Bîdâr, (Şiir), 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126
 Hediye-i Bîdâr-1, (Şiir), 79-31, 28 Eylül 1900, 121, 122
 Hediye-i Bîdâr, (Şiir), 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 137, 138
 Kırâ'at-ı Muhîât, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
 Leyâl-i Sâhîriyet, (Şiir), 105-5, 31 Mart 1901, 153
 Leyâl-i Sâhîriyet, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 125
 Leyâl-i Sâhîriyet, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 111
 Leyâl-i Sâhîriyet-5, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 121
 Leyle-i Zifâf, (Şiir), 52-4, 23 Mart 1900, 13, 14
 Leyl-i Sâhîriyet, (Şiir), 114-14, 7 Haziran 1901, 117
 Menekşe, (Şiir), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157, 158
 Mûsikî-i Ruh, (Şiir), 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 O Günün Hâtırası, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Rü'yâ-yı Şûh, (Şiir), 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
 Siz Yokken, (Şiir), 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
 Soluk Çiçek, (Şiir), 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
 Şi'rlerimin Rûhu, (Şiir), 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
 Verdiğin Gül, (Şiir), 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
 Yapyalnız, (Şiir), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
 Yazılarıma Karşı -M. Rauf'a-, (Tenkid), 53-5, 30 Mart 1900, 19, 20
 Saîd, Kıt'a, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 1
 Sâlih-Zerretî, Kâbus, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 126
 Sâlim Bin Nûri, Hazreti Şeyhin Nazîresine Nazîre, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 42
 Sâlime Servet, Boş Sandalye, (Deneme), 112-12, 24 Mayıs 1901, 110
 Sâmi -Ayntablı Hasırcı-zâde-, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Sâmi, Şarkı, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
 Türkü, (Şiir), 2, 24 Mart 1899, 6
 Selânikli Abdülkerim Sâmi, Bir Genç Kızın Dem-i Ahîri, (Şiir), 1, 20 Mart 1899, 2
 Seni, Ufkun İlhamı, (Şiir), 112-12, 24 Mayıs 1901, 109

Sergiz Orpelyan, Bağçevân Âlât ve Edevâtı, (Makale), [Zirâî bir makâle], 84-36,

2 Teşrînisânî 1900, 144

Bağçevan Takvimi, (Makale), [Zirâî bir makâle], 88-40,

30 Teşrînisânî 1900, 159, 160

Bağçevanlık Ameliyâtı, (Makale), [Zirâî bir makâle], 86-38,

16 Teşrînisânî 1900, 151, 152

Sebze Bağçelerinin Ameliyât-ı Mühimmesi, (Makale), [Zirâî bir makâle],

87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 155

Toprağı kuvvetlendirecek Maddeler, (Makale), [Zirâî bir makâle], 83-35,

26 Teşrinievvel 1900, 140

Seyyah: Mehmed Ziyâ, Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 108-8, 26 Nisan 1901,

168

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 109-9, 3 Mayıs 1901,

171, 172

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 111-11,

17 Mayıs 1901, 180

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 120-20,

19 Temmuz 1901, 143, 144

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 121-21,

26 Temmuz 1901, 148

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 122-22,

2 Ağustos 1901, 152

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 127-27, 6 Eylül 1901,

170, 172

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 128-28,

13 Eylül 1901, 175

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 129-29,

20 Eylül 1901, 179, 180

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 133-33,

18 Teşrinievvel 1901, 122

Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 134-34,

25 Teşrinievvel 1901, 127

- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 136-36,
8 Teşrînisânî 1901, 135, 136
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 137-37,
15 Teşrînisânî 1901, 139, 140
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 140-40,
6 Kânûnuevvel 1901, 152
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 141-41,
12 Kânûnuevvel 1901, 155
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 143-43,
27 Kânûnuevvel 1901, 162
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 144-44,
3 Kânûnusânî 1901, 166
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 145-45,
10 Kânûnusânî 1902, 172
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 146-46,
17 Kânûnusânî 1902, 174, 175
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 147-47,
24 Kânûnusânî 1902, 179, 180
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 148-48,
31 Kânûnusânî 1902, 182, 183
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 149-49,
7 Şubat 1902, 188
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 150-50,
14 Şubat 1902, 191
- Bursa'dan Konya'ya Seyâhat, (Gezi Yazısı), 151-51,
21 Şubat 1902, 195

Seyyar Muhbirimizden, Ramazan Mektubu, (Sohbet), 42, 12 Kânûnusânî 1900, 170

Seyyid Kemâl, Alev-i Sehâvet, (Hikâye), 79-31, 28 Eylül 1900, 124

Sırrî, ..., (Şiir), 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125

Sirâceddin, Şi'rimiz, (Deneme), 101-1, 29 Şubat 1901, 140

Suların Te'sîrât-ı Mihanikiyesi, (Makale), [Sel, heyelan, vb.], 3,
24 Mart 1899, 11

- Suad Sufûtî, Sürûr-ı Âşıkâne, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Süleyman İzzet, Bahtiyarlık, (Hikâye), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 144
- Süleyman Nesib, ..., (Şiir), 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Ayrıldıkdan Sonra, (Şiir), 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Bir Balodan Sonra, (Şiir), 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Birinci Temennî, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Birine, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 56(54)
- Deniz, (Şiir), 79-31, 28 Eylül 1900, 121
- Esîr-i Hayât, (Şiir), 106-6, 12 Nisan 1901, 157
- Gözlerine Dâir, (Şiir), 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Heyhât, (Şiir), 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171
- Kadınlığa Dâir, (Şiir), 101-1, 29 Şubat 1901, 137
- Kadınlığa Dâir, (Şiir), 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Menekşeye Dâir, (Şiir), 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- Peyâm-ı Da'vet, (Şiir), 66-18, 29 Haziran 1900, 70
- Peyâm-ı Devr-â-devr, (Şiir), 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Rûhumun İhtiyâcı, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 110, 111
- Rûhumun Tesellîsi, (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Şâm-ı Hayat-Fâik Beg'e-, (Şiir), 15, 23 Haziran 1899, 60
- Tegazzül, (Şiir), 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Şehir Mektubcusu, Hafta Mektupları, (Sohbet), 1, 20 Mart 1899, 4
- Hafta Mektupları, (Sohbet), 2, 24 Mart 1899, 8
- Hafta Mektupları, (Sohbet), 3, 24 Mart 1899, 11, 12
- Hafta Mektupları, (Sohbet), 4, 7 Mart 1899, 16
- Hafta Mektupları, (Sohbet), 6, 21 Nisan 1899, 24
- Hafta Mektupları-Benden Sevgilime, (Sohbet), 7, 28 Nisan 1899, 28
- İcmâl-i Edebî, (Tenkid), 1, 20 Mart 1899, 1
- Hafta Mektupları, (Tenkid), 5, 14 Nisan 1899, 20
- Şekib, Seyâhat ve Deniz Banyosu, (Makale), [Tıbbî yazı], 125-25, 23 Ağustos 1901, 162-164
- Şerife, Musâhabe-i Ahlâkiye, (Sohbet), 124-24, 16 Ağustos 1901, 158, 159
- Şevket, Teğaddî-i Nebât, (Makale), [Hayvanlar, bitkiler], 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 175, 176

- Şevki-Diyarbakirli-, Bu Yerlerdir, (Şiir), 126-26, 1 Eylül 1901, 165
 İstirhâm, (Şiir), 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Şeyh Vasfî, Dervîş Sinânî'ye, (Makale), [Eser tanıtımı], 119-19, 12 Temmuz 1901, 138, 139
 Tazmîn, (Şiir), 8, 5 Mayıs 1899, 29
 Bûd-ı Şeyh Vasfî'nin Dîvânı'ndan Mütercemdir, Vecize, 24, 8 Eylül 1899, 97
 Edebiyât-ı Fârisiye Numûnelerinden; Hazreti Şeyh Sa'dî'nin, Vecize, 24, 8 Eylül 1899, 96
 Gazel, (Şiir), 6, 21 Nisan 1899, 21
- Şinâsi, Gilbert, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Tabib Celâl Paşa, Şarkı, (Şiir), 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Tâhirü'l-Mevlevî, Tanzîr-i Gazel-i Nâci, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Tal'at Hicâbi, Yürekler Acısı, (Hatıra), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
 Enîn-i Hayât, (Hikâye), 31, 27 Teşrînievvel 1899, 125, 126
 Enîn-i Hayât, (Hikâye), 32, 10 Teşrînisânî 1899, 134
 Enîn-i Hayât, (Hikâye), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 130
 Bir A'mâ Kızın Tahassürü, (Mensur Yazı), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 152, 153
 Öksüz, (Mensur Yazı), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
 İzhâr-ı Hakikat, (Tenkid), 41, 5 Kânûnusânî 1899, 166
 Yusuf Subhi'nin Vefâtı, (Deneme), 110-10, 10 Mayıs 1901, 176
 Âşiyâne-i Pederde, (Hatıra), 70-22, 27 Temmuz 1900, 88
 Köy Hâtırâtı-10 Ocak başında, (Hatıra), 100-52, 22 Şubat 1901, 136
 Köy Hâtırâtı-11 Mektubumuz, (Hatıra), 103-3, 15 Mart 1901, 147, 148
 Köy Hâtırâtı-12 Hanife, (Hatıra), 113-13, 31 Mayıs 1901, 116
 Köy Hâtırâtı-9 Peykârbaşı (Sohbet)i, (Hatıra), 99-51, 15 Şubat 1901, 131, 132
 Köy Hâtırâtından -4, (Hatıra), 73-25, 17 Ağustos 1900, 98
 Köy Hâtırâtından- Hediye lerim, (Hatıra), 77-29, 14 Eylül 199, 114, 115
 Köy Hâtırâtından, (Hatıra), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 131
 Köy Hâtırâtından-6, (Hatıra), 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 128
 Köy Hâtırâtından-7 Dağlar Dereler, (Hatıra), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900,

147, 148

Köyde Bir Sabah, (Hatıra), 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 119

Köye Girerken, (Hatıra), 68-20, 13 Temmuz 1900, 79

Serhoşun Kızı, (Hikâye), 74-26, 24 Ağustos 1900, 104

Serhoşun Kızı, (Hikâye), 75-27, 1 Eylül 1900, 108

Serhoşun Kızı, (Hikâye), 78-30, 21 Eylül 1900, 120

Köy Hâtîrâtından, (Mensur Yazı), 72-24, 10 Ağustos 1900, 95, 96

Sabah Hayâtı, (Mensur Yazı), 45, 2 Şubat 1900, 181, 182

Tâli'im, (Mensur Yazı), 67-19, 6 Temmuz 1900, 74, 75

Vefâsız!, (Mensur Yazı), 69-21, 20 Temmuz 1900, 83

Köylüler ve köy Hayâtı, (Sohbet), 70-22, 27 Temmuz 1900, 87, 88

Târık Celâl, Münâkaşât-ı Kalemiye, (Deneme), 101-1, 29 Şubat 1901, 140

Prences Dö Hilde'nin Salonunda, (Hatıra), 88-40, 30 Teşrînisânî 1900,
158, 159

Tepedelenli Kâmil, İcâb-ı Sevdâ, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 87

Tepedelenli-zâde Kâmil, Ezhâr-ı Tefekkür-3, (Şiir), 50-2, 9 Mart 1900, 5, 6

Cevâbım-Mehmed Celâl'e-, (Şiir), 47, 16 Şubat 1900, 187

Ezhâr-ı Tefekkür, (Şiir), 48, 23 Şubat 1900, 192

Ezhâr-ı Tefekkür, (Şiir), 60-12, 18 Mayıs 1900, 46

Ezhâr-ı Tefekkür-Mehmed Celâl'e-, (Şiir), 49, 2 Mart 1900, 2

Mektûb-ı Mahsûs, (Tenkid), 102-2, 8 Mart 1901, 142, 144

Terakkî Risâlesi Sâhib-i İmtiyâzı K. Fâik, Sabah'ın Hayat Matbu'âtına Cevâbı, Tekzib, 11,
26 Mayıs 1899, 44

Tevfik Fikret, Berîd-i Ümîd -Kardeşim Câhid'e-, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120

Zavallı Nijad, (Mensur Yazı), 50-2, 9 Mart 1900, 6, 7

Musâhabe-i Edebiye, (Sohbet), 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 178, 179

Son Nağme, (Şiir), 76-28, 7 Eylül 1900, 111, 112

Abdülhak Hamid, (Şiir), 17, 7 Temmuz 1899, 67

Balıkçılar, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 41

Bir Mersiyye, (Şiir), 20, 28 Temmuz 1899, 79

Bir Mukaddime, (Şiir), 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127

Brahma, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136

Bütün Bir Sergüzeşt, (Şiir), 16, 30 Haziran 1899, 63

- Gayyâ-yı Vücûd, (Şiir), 4, 7 Mart 1899, 16
- Heykel-i Sa'y, (Şiir), 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111
- Kahkaha-i Ye's, (Şiir), 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Perî-i Şi'rime, (Şiir), 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Seninle, (Şiir), 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Şehidlikde, (Şiir), 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Tefelsüf, (Şiir), 13, 9 Haziran 1899, 50
- Tevfik İsmet, Bilsen, (Mensur Yazı), 15, 23 Haziran 1899, 60
- Uhrılı Nûreddin, İlk Baharda, (Şiir), 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Kadınların İyi Evsâfı, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Rû'yâda Bir Hitâb Yâhud Âlem-i Hâb, (Şiir), 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Uşşâkî-zâde: Hâlid Ziyâ, Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 112-12, 24 Mayıs 1901, 110-112
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 113-13, 31 Mayıs 1901, 114, 115
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 114-14, 7 Haziran 1901, 118, 119
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 115-15, 14 Haziran 1901, 123, 124
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 116-16, 21 Haziran 1901, 127, 128
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 117-17, 28 Haziran 1901, 130, 131
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 118-18, 5 Temmuz 1901, 135, 136
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 119-19, 12 Temmuz 1901, 140
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 120-20, 19 Temmuz 1901, 142
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 121-21, 26 Temmuz 1901, 147
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 124-24, 16 Ağustos 1901, 160
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 125-25, 23 Ağustos 1901, 164
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 127-27, 6 Eylül 1901, 172
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 128-28, 13 Eylül 1901, 176

- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 129-29, 20 Eylül 1901, 180
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 130-30, 27 Eylül 1901, 111, 112
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 131-31, 4 Teşrîniyevvel 1901, 116
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 132-32, 11 Teşrîniyevvel 1901, 119, 120
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 133-33, 18 Teşrîniyevvel 1901, 122-124
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 134-34, 25 Teşrîniyevvel 1901, 125-127
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 140-40, 6 Kânûniyevvel 1901, 151, 152
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 141-41, 13 Kânûniyevvel 1901, 156
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 142-42, 20 Kânûniyevvel 1901, 159, 160
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 143-43, 27 Kânûniyevvel 1901, 163, 164
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 168
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 145-45, 10 Kânûnusânî 1901, 172
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 147-47, 24 Kânûnusânî 1901, 178, 179
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 148-48, 31 Kânûnusânî 1901, 183, 184
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 149-49, 7 Şubat 1901, 187, 188
- Kırık Hayatlar, (Tefrika Roman), 151-51, 21 Şubat 1901, 194

Ve Huluskâr ve Melûnunuz ve Yanar ve Döner , “Ve Şehir Mektubcusuna, Hiciv, 7,
28 Nisan 1899, 27, 28

Y. Nâdi, Hasb-i Hâl , (Sohbet), 52-4, 23 Mart 1900, 15

Yeni Tayyar Muharrir Nev Cedîd, Hafta Mektupları, (Mektup), 18, 14 Temmuz 1899, 74

Hafta Mektupları, (Mektup), 9, 12 Mayıs 1899, 36

Hafta Mektupları, (Sohbet), 10, 19 Mayıs 1899, 40

- Yunus Nâdi, Zirâat ve Esbâb-ı Terakkîsi, (Makale), [Ziraatı geliştirme yolları anlatılıyor.], 75-27, 1 Eylül 1900, 106, 107
- Elvâh-ı Hayât-ı Beşerden, (Sohbet), 64-16, 15 Haziran 1900, 63, 64
- İngiliz Gazeteleri, (Haber), 73-25, 17 Ağustos 1900, 99, 100
- Yusuf Cevad, Bir Resim Arkasına, (Şiir), 50-2, 9 Mart 1900, 6
- Kıt'a, (Şiir), 5, 14 Nisan 1899, 18
- Sevdiğini Beklerken, (Şiir), 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Temenniyât-ı Âşıkâne, (Şiir), 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Veda'laşırken, (Şiir), 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Temennî-i Mülâkât, (Şiir), 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Yusuf İzzet, Aşk-ı Müstesnâ, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Te'mîn-i Muhabbet, (Şiir), 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Yusuf Nihad, (Takvim)deki Tasvîre- O Kız! , (Şiir), 31, 27 Teşrînievvel 1899, 124
- Yusuf Serverî, Gonçe-i Ümîd, (Şiir), 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Yusuf Ziyâ, Potsdam Küçük Zâbit Mektebinin Târihçesi, (Makale), [Askerî bir tercüme.], 115-15, 14 Haziran 1901, 122, 123
- Yusuf Ziyâeddin, Diger, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Gazel, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 57
- Şarkı, (Şiir), 14, 16 Haziran 1899, 57
- Şarkı, (Şiir), 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Yümnî, ..., (Şiir), 107-7, 19 Nisan 1900, 161
- Zâhid, Mâziye Doğru-Tevfik Fikret Beg'e-, (Şiir), 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131
- Zâhir, Hasb-i Hâl, (Şiir), 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- İbtisâm, (Şiir), 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- Kardeşimin Çocuğu İçün, (Şiir), 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Zihni, Mezâd-ı Dâ'ü'l-ke'ül, (Deneme), 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Ziyâ Şâkir, Göz yaşlarım, (Şiir), 59-11, 11 Mayıs 1900, 42

30. Sayı Sırasına Göre Resimlerin Listesi*

- Mısır'da Nil Sâhilinde Bir Karye , 1, 20 Mart 1899, 1
 Nil Üzerinde "Dehânî" Kayıkları, 2, 24 Mart 1899, 5
 Mısır'da Sakâra Ehrâmı Civârında Kafz Mevki'i, 3, 24 Mart 1899, 9
 Mısır'da Cize Ehrâmı, 4, 7 Mart 1899, 13
 Sakarya Ehrâmı Kurbünde Kafr Mevkî'ı , 5, 14 Nisan 1899, 17
 Cize Ehrâmı, 5, 14 Nisan 1899, 17
 Sâhilde bir Arab Köyü, 6, 21 Nisan 1899, 21
 Kâhire:Nîl'de "Dehânî" Denilen Kayıklar, 6, 21 Nisan 1899, 21
 Tunus'da (Kasba) Meydanı, 7, 28 Nisan 1899, 25
 Tunus'da (Zeytûne) Câmi'-i Şerîfinin Minâresi, 8, 5 Mayıs 1899, 29
 Cidde Kışla-i Hümâyûnu, 9, 12 Mayıs 1899, 33
 Tunus Menâzırından, 10, 19 Mayıs 1899, 37
 Mısır'da Bir Arab Kahvesi, 11, 26 Mayıs 1899, 41
 ..., 12, 2 Haziran 1899, 45
 Şeh-zâde Civan-baht Devletlü Necâbetlü Abdürrahim Efendi Hazretleri, 13,
 9 Haziran 1899, 49
 Şimâlî Amerika'da Jorji Beldesinde Bir Zencinin Bir Çiftci Karısını Katl Etmesinden Yerli
 Zencilerin Yanında İbtidâ Parmakları ve Kulakları Kat'olundukdan Sonra Ateşde İhrâk
 Olunarak İ'dam Olunması , 14, 16 Haziran 1899, 53
 "Harbiye Anbarı" Denilen Osmanlı Silah Müzesinin Dâhili, 15, 23 Haziran 1899, 59
 Tranpetci!, 16, 30 Haziran 1899, 63
 Sûr-ı Hümâyûn-ı Hitân Menâzırından..., 17, 7 Temmuz 1899, 67
 Levha-i Muhabbet, 18, 14 Temmuz 1899, 71
 ..Ferik Saâdetlü Ahmed Afif Paşa Hazretleri, 19, 21 Temmuz 1899, 75
 Atene Şehri, 19, 21 Temmuz 1899, 75
 Lahey Sulh ve Müsâlemet Konferansı'nda Devlet-i Âliye-i Osmâniye Murahhas ve
 Kâtibleri, 20, 28 Temmuz 1899, 79
 Temâşâ-yı Tabî'at, 21, 12 Ağustos 1899, 83
 Tunus'da Bâb-ı Su'îka Meydanı, 22, 20 Ağustos 1899, 87

* Bu bölümde gazetede yer alan resimler gazetedeki sıraları esas alınarak listelenmiştir. Resmin adı, resmin yer aldığı gazetenin sayısı, tarihi ve sayfa numarası belirtilmiştir.

- Çetne'de Saltanat-ı Seniyye Sefârethânesi , 23, 1 Eylül 1899, 91
- Büyükada Yarış Mahaldeki Mevki'-ı Resmî, 24, 8 Eylül 1899, 95
- Büyükada Yarış kulüb A'zâları ile Yarış Hey'eti, 24, 8 Eylül 1899, 95
- Urfâ'da Makâm-ı Halîlürrahmân, 25, 15 Eylül 1899, 99
- Rütbe-i Bâlâ ile Taltîf Buyurulan Şûrâ-yı Devlet Bidâyet Mahkemesi Reîsi Atâfetlü Sa'îd Begefendi Hazretleri, 25, 15 Eylül 1899, 99
- Kasımpaşa'da Uzunyol'da Kâ'in Necm-i Terakkî Mektebinin Tevzî'-i Mükâfât Resmi, 26, 22 Eylül 1899, 103
- Fon Der Goltes Paşa Hazretleri, 26, 22 Eylül 1899, 105
- Kağıdhâne Hârâ-yı Hümâyûnu Hastahânesinin Resm-i Küşâdı, 27, 29 Eylül 1899, 107
- Tarabya'da Piyasa Caddesi'nde Cennet-mekân Sultan Mahmud Han Hazretlerinin Hayrâtından Olub Bu Kere Ta'mîrâtı İkmâl Edilen Su Yollarıyla Çeşmenin Resm-i Küşâdı, 27, 29 Eylül 1899, 107
- Silifke Kasabası ve Seyhan Kasabası, 28, 6 Teşrînievvel 1899 , 111
- Şûrâ-yı devlet Tanzîmât Dâiresi A'zâsından Mahdum Sâmi Hazreti Sadâret-penâhi Merhum İbrâhim Câvid Begefendi, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Feth-i Celîl-i Konstantiniye Resîmîlerinden: Fethiye Câmi'-i Şerîfi, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 119
- Bir Kaç gün evvel Macaristan'da Peşte Kurbundaki Kongrad Köyünde Vukûa Gelen Dehşet-âmiz Bir Vak'a, 31, 27 Teşrînievvel 1899, 123
- Mekteb-i Fünûn-ı Harbiye-i Şâhâne Müntehî Sınıf Talebesinden olub Huzûr-ı Câmiî'n-Nûr Hazreti Pâdişâhîde Mecc ve Kılinc Ta'limi İcrâ Eden Efendiler , 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127
- Kara Hisar Sâhibe Dört Saat Mesâfede Vâkı' Gazlı Göl Kaplıcalarında İskân Edilen 30 Hâne Muhâcirîn-i İslâmiye .., 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131
- Madrid Sefiri Ferîk-i Merhûm Necib Paşa, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131
- Muhammed ali Mirza Han Hazretleri, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 135
- İzmir'de Halkapınar'dan İzmir'e İsâle Edilen Suyun Resm-i Küşâdı, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Mısır'da Bir Harman, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- Çatalca'dan İstasyona Müntehâ Tarîk Üzerinde Müceddid İnşâ Kılınan Karasu Köprüsü, 37, 7 Kânûnuevvel 1899, 147

- İzmid Mekteb-i İ'dâdî-i Mülkiyesinin Tevzî'-i Mükâfât Resmi, 38,
15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Teftiş-i Askerî Komisyon-ı Âlisi A'zâsından Müşir-i Merhûm Âsaf Paşa, 39,
21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Sâye-i Terakkiyât-vâye-i Hazreti Pâdişâhîde İzmid Tersânesinde İnşâ Olunan {Sâ'ik Şâdî}
Ganbut Hümâyûnunun Resm-i Tenzîlinde Hâzır Bulunan Zevât, 40,
28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Sâye-i Ma'ârif-vâye-i Hazreti Pâdişâhîde Kebve Kazâsı Dâhilinde Sıraçlı Müslim
Karyesinde Müceddiden İnşâ Olunan Mekteb-i İbtidâînin Resm-i Küşâdı, 40,
28 Kânûnuevvel 1899, 162
- Urfa'da Halîlürrahmân Tekkesiyle Suyu, 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 163
- Meşhur Hikâye-nüvis Balzak'ın 100. Sene-i Devriye-i Vefâtı Hasebiyle İcrâ Edilen
Oyunda Fransız Aktrislerinden Meşhûre Madmazel (Flor Rovabe) nin Aldığı Vaz'iyet, 42,
12 Kânûnusânî. 1899, 170
- İran Kadîm Kasrı Menâzırından, 43, 19 Kânûnusânî. 1900, 171
- Tarsus Hastahânesi'nde Emir-i Mesnûn Hitânları İcrâ Edilen Etfâl, 44,
26 Kânûnusânî. 1900, 175
- Ümid Burnu Şehrinde Hacı Muhammed Devlî Efendi Tarafından İnşâ Olunan "Hûr-ı
Hamîdiye Câmi'-i Şerîfi, 45, 2 Şubat 1900, 179
- Transval Macaristan'da Lord Meto'en Asâkirinin Bir Tepeye Hücûmu, 46,
9 Şubat 1900, 183
- Makâm-ı Celîl Sadâret Sefere Kalemi Müdürü Merhum Sâlim Beg, 47, 16 Şubat 1900, 187
- Lornsu Markiz Önünde Bir İngiliz Kruvazörü Tarafından Tevkîf Edilen Alman Vapurunun
Sûret-i Tevkîfi, 48, 23 Şubat 1900, 191
- Transval'a Âid, 49-1, 2 Mart 1900, 1
- Meşhur Nurâh Pehlivan, 50-2, 9 Mart 1900, 5
- Meşhur Küçük ve Büyük Yusuf Pehlivan, 50-2, 9 Mart 1900, 5
- Transval Muhârebesi, 51-3, 16 Mart 1900, 9
- Transval'a Âid, 52-4, 23 Mart 1900, 13
- Pâris'de Karmada Fransız Tiyatrosunun Yangını, 53-5, 30 Mart 1900, 17
- Mâbeyn-i Hümâyûn Cenâb-ı Mülûkâne Müşiri Merhum Müşir Gâzî Osman Nûri Paşa,
54-6, 6 Nisan 1900, 21

- Sâye-i Ömr-i Nevâî-i Pâdişâhîde Adana'da Müceddiden İnşâ Olunacak Hükûmet Dâiresinin Vaz'-ı Esâs Resmi, 55-7, 13 Nisan 1900, 35
- Transval'a Âid, 56-8, 30 Nisan 1900, 29
- Eskişehir-Ankara Hattı-Sakarya Vâdisi, 57-9, 27 Nisan 1900, 33
- Sâye-i Ma'mûriyet-vâye-i Hazreti Pâdişâhîde Balıkesir'de Tecdîden ve İ'âneten İnşâ Olunan Hükûmet Dâiresinin Resm-i Kûşâdı, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- İstokholm Sefâret-i Seniyye Dâiresinde Büyük Kabul Salonlarıyla Borden Yemek Salonunun Görünüşü, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- Hicaz Telgraf Hattı Temdîdine Me'mûr Yâverân Hazreti Şehriyârîden Mirlevâ Sa'âdetlü Sâdık El-Müeyyid Paşa , 60-12, 18 Mayıs 1900, 45
- İstokholm Sefâret-i Seniyyesi Dâiresinde Sigara salonundan Büyük Salonun Görünüşü, 60-12, 18 Mayıs 1900, 45
- Rûtbe-i Sâmiye Müşîri İle Mazhar-ı Taltîf-i Âlî Buyurulan Hudûd-ı Yunâniye kumandanı Devletlü Ömer Neş'et Paşa Hazretleri, 61-13, 25 Mayıs 1900, 49
- Sakız Limanı, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Yâver-i Ekrem Hazreti Cihan-bân Müşîr Merhum Mehmed Tâhir Paşa, 63-15, 8 Haziran 1900, 57
- Letâif-i Şebâne, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Almanya İmparatoru Hazretlerinin Der-Saâdeti İkinci Def'a Olarak Ziyâretlerini Tezkâren Sultan Ahmed Meydanı'nda İnşâ Kılınacak Olan Çeşmenin Modeli, 65-17, 22 Haziran 1900, 65
- Samova Adası Menâzırından, 66-18, 29 Haziran 1900, 69
- Romeo ve Juliet, 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
- İki Çiçek, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
- ..Hicâziye'ye ve Yemen Vilâyet-i Celîlesine Temdîd Edilmekte Bulunan Telgraf hattı..., 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- ..Namazgâh İttisâlinden İnşâsı Emr ve Fermân Buyurulan Çeşme, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- Nesîm-i Bahâr, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Tahayyül, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93
- Sırb Kralı Aleksandr Hazretleri, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Sırb Kraliçesi Draga Hazretleri, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94

- Vilâyet-i Şahâne Teftiş Komisyonu Reisi Saâdetlü Ferid Paşa Hazretleri, 72-24,
10 Ağustos 1900, 95
- Siroz'da İnşasına Başlanılan 4 Taburluk Hamîdiye Piyâde Kışla-i Hümâyûnunun Vaz'-ı
Esâs-ı Resmi, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Tebrik-nâme-i Millî, 74-26, 24 Ağustos 1900, 101
- Pâris Meşher-i Umûmîsi: Osmanlı Şu'besi, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
(25.yıl Tebriği), 75-27, 1 Eylül 1900, 105
..., 76-28, 7 Eylül 1900, 109
- Tebrik-nâme-i Millî, 77-29, 14 Eylül 1900, 113
- Tophâne'de Kâdirîler Dergâh-ı Şerîfi İttisâlinde Kâin "Ziyâü't-Ta'lim" Muallimîn ve
Şâkirdânı, 77-29, 14 Eylül 1900, 114
- ...Zırhlı {Mes'ûdiye} Firkateyn-i Hümâyûnu, 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Cülûs-ı Hümâyûn-ı Hazreti Hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdu Şehr-âyininden: "Ma'lûmât"
Matbaası, 79-31, 28 Eylül 1900, 122
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Pâdişâhînin 25. Sene-i Devriyesi Münâsebetiyle Kâhire'de (El-
Ma'lûmât) Şu'besi Tarafından İcrâ Edilen Şehr-âyin, 79-31, 28 Eylül 1900, 123
- Şâh-ı İrân Şehâmetlü Müzafferüddin Kacar Hazretleri, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 125
- Kasımpaşa'da "Necm-i Terakkî" Mektebi Zükûr Talebesi, 81-33,
12 Teşrînievvel 1900, 129
- Kasımpaşa'da Kâin "Necm-i Terakkî" Mektebinin İnâs Kısım-ı Tâlibâtı, 81-33,
12 Teşrînievvel 1900, 129
- Gazeteler Pul Resminin Afvından Dolayı Takdîs-i Ni'met ve Arz-ı Şükrân ve Minnet
Zımında Telgraf Ajansları Müdürleriyle Matbuâtı Osmâniye Erkânından Ba'zılarına
Matbaamızca Keşide Olunan Ziyâfetin Bir Hâtırası, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 133
- Hindistan'da {Dârü'l-Edeb} Müessesesi-i İlmiyesi, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 137
- Şirket-i Hayriye'nin Mağruk 42 Numaralı "Resânet" Vapurunun Ka'r-ı Deryâdan Sûret-i
İhrâcı, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
- Kasımpaşa'da "Necm-i Terakkî" Mektebinin Tevzî'-i Mükâfâtı esnâsında Duâ-yı
Tezâyid-i Ömr ve İclâl-i Hazreti Hilâfet-penâhî, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Konya'da Asâr-ı Selçukiyeden İnce Minâreli Medrese, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
- Pâris Sanâyi' Mektebinden Neş'et Etmiş Mi'mârlardan Der-saâdetli Tahtacıyan Ârâm
Efendi'nin 1900 Meşher-i Umûmîsi Osmanlı Şu'besinden İnzâr-ı Temâşâ Eylediği Cesim
Bir Ağaç Plânının Resmidir., 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 153

- Tavas'da Müceddiden İnşâ Olunan Hükûmet Dâiresinin Resm-i Küşâdı, 88-40,
30 Teşrînisânî 1900, 157
- Âlem-i Âb, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- ...Tipograf Makinesi, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Saltanat-ı Seniyyenin Yergök Şehbenderhânesi, 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 169
- İspanya'nın "Malaga" Limanı Ağzında Gark Olan "Gaznav" Nâm Alman
Mekteb-i Sefîne-i Harbiyesi , 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
- ...İnşaat ve Tefrîşâtı Hitâm Bulan Edirne Dâire-i Belediyesinin Resm-i Küşâdı, 93-45,
3 Kânûnusânî. 1900, 177
- Hindistan Menâzırından, 94-46, 11 Kânûnusânî. 1901, 109
- Afrikâ-yı Cenûbîde Nûr-ı Osmâniye Câmî'-i Şerîfi, 95-47, 18 Kânûnusânî. 1901, 113
- İngiltere Kraliçesi Mûteveffiye Viktoriya Hazretleri, 96-48, 25 Kânûnusânî. 1900, 117
- "Ma'lûmât" ve "Servet" Gazeteleri Sâhib-i İmtiyâzı ve Ser-muharriri Sa'âdetlü Mehmed
Tâhir Begefendi Hazretleri, 97-49, 1 Şubat 1901, 121
- ...Hâriciye Nâzırı Devletlü Tefvîk Paşa Hazretleri, 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- İngiltere Kral-ı Cedîdi Haşmetlü 7. Edvard Hazretleri, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- İngiltere Kraliçesi Haşmetlü Aleksandra Hazretleri, 99-51, 15 Şubat 1901, 132
- İngiltere'de Vindsor Sarayı, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- 1901 Senesinde Amerika'da İcrâ Olunacak Bufalo Sergisinin Manzara-i Umûmîsi, 101-1,
29 Şubat 1901, 137
- Japonya Tiyatrosu, 102-2, 8 Mart 1901, 141
- İzmir Ferme Askeriyesi Kumandanı Ferik Merhum Osman Paşa, 103-3, 15 Mart 1901, 145
- Avusturyalı Kares Nâm Zâtın Eser-i İcâdı Olan Şu Makine Hem Havada uçmak, Hem
Denizde Yüzmek İçün Tertib Olunmuştur... , 104-4, 22 Mart 1901, 149
- Niyâz, 105-5, 31 Mart 1901, 153
- ...Avusturya Meşâhir-i Etıbbâsından Vagraç Şehri Dârü'l-fünûnu Muallimlerinden Eserih,
106-6, 12 Nisan 1901, 157
25. Sene-i Devriye-i Cülûsiye-i Hazreti Hilâfet-penâhî Münâsebet-i Celîlesiyle
Köstence'de İnşâ Olunan Mekteb-i İbtidâî ve Rüşdî, 107-7, 19 Nisan 1901, 161
- ..."Hamîdiye" Hastahânesinin Resm-i Küşâdı, 108-8, 26 Nisan 1901, 165
- Keyf Yatışdırıyorlar, 109-9, 3 Mayıs 1901, 169
- İstanbul Menâzırından: Eyüb Sultan Selsebili, 110-10, 10 Mayıs 1901, 173
- İspanyol Rakısı, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177

- Çarşû-yı Kebîr, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Heğbeliada'nın Manzara-i Umûmiyesi, 113-13, 31 Mayıs 1901, 113
- Edîb-i Mûsikî-şinâs Şeydâ Beg Merhum, 114-14, 7 Haziran 1901, 117
- Teftîş-i Askerî Komisyonu Âlîsi A'zâsından Merhum Riyâzî-i Şehir Müşir Vidinli Tevfik Paşa, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Heğbeliada'da Yalı Caddesi, 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Bolu'da Yıldırım Bayezıd Câmî'-i Şerîfinin Dâhilen Görünüşü, 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
- Büyükada Diyaskelos Manzarası, 119-19, 12 Temmuz 1901, 137
- Sanâyi'-i Nefiseden: Levha, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
- Kavuncu, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Göksu Çeşmesi, 122-22, 2 Ağustos 1901, 149
- Karpuz ve Kavun Sergisi, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- Güzel Havâdis, 124-24, 16 Ağustos 1901, 157
- Heybeliada'da (Servet) Otel ve Gazinosu, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Heğbeliada'da (Servet) Otel ve Gazinosunun Dâhili, 125-25, 23 Ağustos 1901, 164
- Yıldız Saray Şevket-i İhtivâsı, 126-26, 1 Eylül 1901, 166
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Şehen-şâhî Tenvîrâtından Mir Gün, 126-26, 1 Eylül 1901, 167
- ...”Mes’ûdiye” Firkateyn-i Hümâyûnu, 126-26, 1 Eylül 1901, 168
- Şam'da Berde Nehri Kenarında Sultan Selim Câmî'-i Şerîfi, 127-27, 6 Eylül 1901, 169
- Şam'da Büyük Kavak Ağacı, 127-27, 6 Eylül 1901, 171
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Pâdişâhî Tenvîrâtından “Bebek”, 128-28, 13 Eylül 1901, 173
- Hamîdiye Hicaz Demiryolunun Mezirb? Hattına İttisâli, 128-28, 13 Eylül 1901, 173
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Pâdişâhî Yevm-i Mes’ûdunda Boğaziçi'nde Donanmış Bir Kayık, 128-28, 13 Eylül 1901, 175
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Pâdişâhî Yevm-i Mes’ûdunda Adana'da Müceddiden İnşâ Olunan Hükûmet Dâiresinin Resm-i Küşâdı, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Müctemi'a-i Amerika Reîs-i Hükûmeti Müteveffâ Mak Kinli, 130-30, 27 Eylül 1901, 109
- Makarrı Köyü Merkez Rüşdiyesine Müdâvim Şâkirdân, 130-30, 27 Eylül 1901, 111
- ...Sivastopol Şehbenderi İle Teba'a-i Sâdika-i Şâhâne, 130-30, 27 Eylül 1901, 112
- Cülûs-ı Hümâyûn-ı Meyâmin Makrun Hazreti Pâdişâhî Münâsebeti Celîlesiyle Sivastopol Şehbenderhânesinde Merâsim-i Mahsûsa , 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 113
- Makarrı Köyü Mekteb-i Rüşdiyesi, 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 115

- Sultan Ahmed'de Baytar Mektebinin Büyük Nerd-bânı, 131-31, 4 Teşrîniyevvel 1901, 116
- Ahîren İrtihâl-i Dâr-ı Bekâ Eyleyen Emîr-i Afgân Abdurrahman Han, 132-32, 11 Teşrîniyevvel 1901, 117
- ...Hamîdiye Hicaz Demiryolunun Resm-i Küşâdı, 132-32, 11 Teşrîniyevvel 1901, 120
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdunda Timurhisar'da İnşâ Olunan Kışla-i Hümâyûnun Resm-i Küşâdı, 133-33, 18 Teşrîniyevvel 1901, 121
- Almanya'nın Pekin Sefiri Baron Ketler'in Vefâtından Dolayı Beyân-ı Teessüf Etmek Üzre Çin İmparatoru Hazretlerine Gönderilen Mektubun Prens (Con) Tarafından Sûret-i Takdîmi , 133-33, 18 Teşrîniyevvel 1901, 123
- Cülûs-ı Hümâyûn-ı Meyâmin Hazreti Hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdunda Yozgad Hükûmet Dâiresi Pişgâhında Caddenin Garb Tarafından Manzara-i Umûmiyesi, 133-33, 18 Teşrîniyevvel 1901, 124
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Pâdişâhî Rûz-ı Mes'ûdundan Perlepe Hükûmet Konağı Önünde Merâsim-i Mahsûsa, 134-34, 25 Teşrîniyevvel 1901, 125
- Hâriciye Nezâreti Celîlesi Müsteşârı Müteveffâ Artin Paşa, 134-34, 25 Teşrîniyevvel 1901, 126
- Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi A'zâlığına Ta'yîn Buyurulan Sa'âdetlü Ali Nazif Serverî Begefendi, 134-34, 25 Teşrîniyevvel 1901, 126
- ...Hamidiye-Hicaz Demiryolunun Resm-i Küşâdı, 134-34, 25 Teşrîniyevvel 1901, 128
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdunda Perlepe Kışla-i Hümâyûnu Pişgâhında Sûvârî 13. Alayıyla Redif ve İlâve Taburlarının Ümerâ ve Zâbitânı, 135-35, 1 Teşrîniyevvel 1901, 129
- Venezüela'da (Valensiya) Şehrinde Bir Cadde, 135-35, 1 Teşrîniyevvel 1901, 130
- Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdunda Resm-i Küşâdı İcrâ Kılınan Trablusgarb Mekteb-i Sanâyi'i, 135-35, 1 Teşrîniyevvel 1901, 132
- Der-saadet-Selânîk Demiryolunun Nokta-i İttisâkında Bulunan Ferecik İstasyonu , 136-36, 8 Teşrîniyevvel 1901, 133
- Alman Üdebâsından Doktor Hofman'ın Tezkâr-ı Nâmı İçün İnşâsı Mukarrer Olan Âbide, 136-36, 8 Teşrîniyevvel 1901, 134
- Berlin'de İnşâsı Mutasavver Yeni Çeşme, 136-36, 8 Teşrîniyevvel 1901, 135
- Alman Ohlan Asâkirinin Hücûm Manevrası, 136-36, 8 Teşrîniyevvel 1901, 136

Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdunun Hâtıra-i Güzîni Olmak Üzre Mağnisa'da İnşâ Etdirilen Fıskiyeli Havz İle Kışla-i Hümâyûnu, 137-37,

15 Teşrînisânî 1901, 137

Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhîye Musâdîf Rûz-ı Firûzda Cidde'de Hükûmet Dâiresinde İcrâ Kılınan Merâsim-i Mahsûsa , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138

Cülûs-ı Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhîye Musâdîf Rûz-ı Firûzda Cidde'de Hicaz Reji Tütün Dâiresinin Tezyînâtı, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 139

Menâzır-ı Tabîatden Bir Kuru, Resim , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 140

Sadr-ı A'zam Merhum Halil Rıf'at Paşa, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141

İspeçya'da Porto Venere Limanı (İtalya'da), 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142

Venezüela'da Portokaylo Şehri, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 143

..., 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 145

Vilâdet-i Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhî Leyle-i Mes'ûdesinde: Boğaziçi'nde Bir Manzara, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146

Hamîdiye Etfâl Hastahâne-i Âliyesinde İstihdâm Edilmek Üzre Almanya'dan Celb Edilen (Şuster) Nâm Hastâ Bakıcı Kadınların Hastahâne-i Âlî Bağçesinde Merzâ Etfâl İle Birlikde Alınan Resimleri, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149

Sanâyi'-i Nefiseden-Bir Levha, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 151

Sâye-i Terakkiyet-vâye-i Hazreti Pâdişâhîde Gelibolu'da İnşâ Olunan Debboy-ı Hümâyûnun Resm-i Küşâdı, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153

Prens Adlbert Hazretlerinin Mescidü'l-Aksâ'yı Ziyâreti, 141-41,

12 Kânûnuevvel 1901, 154

Yafa Menâzırından, 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 157

Prens Adalbert Hazretlerinin Kudüs-i Şerîf Demiryolu Mevkî'inden , 142-42,

20 Kânûnuevvel 1901, 159

Der-saâdet İran Sefârethânesinde, 143-43, 27 Kânûnuevvel 1901, 161

Alman Ordusu Ta'limlerinden, 143-43, 27 Kânûnuevvel 1901, 163

İki yüz Sene Makdem Teşkil Olunan Saksonya'nın 104 Numaralı Prens (Frederik) Alayı Efrâdının Eski ve Yeni Kıyâfetleri, 144-44, 3 Kânûnusânî.1902, 165

Almanya İmparatoru Hazretlerinin Mahdumlarından Prens Adalbert Hazretlerinin Kudüs-i Şerîfe'de Alman Mektebini Ziyâreti, 144-44, 3 Kânûnusânî.1902, 167

Sanâyi'-i Nefiseden Levha: Çamaşırcı, 145-45, 10 Kânûnusânî.1902, 169

Kahveci, 145-45, 10 Kânûnusânî.1902, 170

- Şehzâdebaşı'nda İbrâhim Paşa Sebili, 145-45, 10 Kânûnusânî. 1902, 171
- Sultan Bayezıd Câmî'-i Şerîfi, 146-46, 17 Kânûnusânî. 1902, 173
- Berlin'de Yeni Te'sis Olunan Bergama Müzesi Menâzırından, 147-47,
24 Kânûnusânî 1902, 177
- Berlin'de Yeni Te'sis Olunan Bergama Müzesi Menâzırından, 147-47,
24 Kânûnusânî 1902, 178
- Berlin'de Yeni Te'sis Olunan Bergama Müzesi Menâzırından, 147-47,
24 Kânûnusânî 1902, 179
- Süleymâniye Yörüklerin Menba'larından Kudüs-i Şerîfe İsâle Olunan Suyun Resm-i
Küşâdı, 148-48, 31 Kânûnusânî 1902, 181
- Saksonya Kralı Hazretlerinin (Dresd) de Ta'mîr Olunan Şatosu Menâzırından, 148-48,
31 Kânûnusânî 1902, 183
- Alman Demiryolu Livâsının Berlin Civârında İcrâ Etdikleri Kış Ta'limleri, 149-49,
7 Şubat 1902, 185
- Ressâm-ı Şehîr (Gabriel Mâkıs)'ın Âsârından: (Tusnelda) Nâm Kadın, 150-50,
14 Şubat 1902, 189
- Hâlid Eyüb Beg, 150-50, 14 Şubat 1902, 190
- Ma'lûmât ve Servet Gazeteleri Muharrirlerinden Yenişehirli-zâde Hâlid Eyüb Beg, 151-51,
21 Şubat 1902, 193
- Sivas Vâlisi Merhum Hacı Hasan Paşa, 151-51, 21 Şubat 1902, 194
- Bir Levha: Deniz Manzarası, 151-51, 21 Şubat 1902, 195
- Hereke Fabrika-i Hümâyûnu, 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- Almanya İmparatoru Hazretlerine Mahsus Nivvyork'da İnşâ Olunmakda Olan Yatın Resm-i
Tevsîminde Hâzır Bulunmak Üzre Amerika'ya Gitmekde Olan (Hü Henzolren?) Yatının
Bahr-ı Muhî-i Atlasîde Alınan Resmi, 152-52, 28 Şubat 1902, 199
- İran-Hemedan'da Velâdet-i Hümâyûn Hazreti Hilâfet-penâhî Yevm-i Mes'ûdunda
Merâsim-i Mahsûsa, 153-53, 7 Mart 1902, 201
- Berlin'de İnşâ Olunan Hevâî Elektrik Demirli Menâzırından, 153-53, 7 Mart 1902, 203
- Şubatın 14. Günü (Triste) Şehrinde Amele Tarafından Olunan Karışıklık Esnâsında Taş
Atanlara Karşı Asâkirin Ateş Etmesi, 154-54, 14 Mart 1902, 206, 207

31. Yazar Adına Göre Makalelerin Listesi*

- ..., Direkler Arasından, [Osmanlı dram ve komedi kumpanyaları tanıtılıyor.], 41,
5 Kânûnusânî 1899, 165, 166
- ..., Feminizm-Anti Semitizm, [Yabancı kelimelere karşı yazılmış bir makale.],
83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 139, 140
- ..., Tiryâkilik Âleminde, [Tütünün çıkışı, yaygınlaşması, zararları], 142-42,
20 Kânûnuevvel 1901, 158
- ..., Zirâat, [Tarıma dair bilgiler.], 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 162, 163
- Ahmed Bâhir, Vezâif-i Matbuât, [Gazetelerin sosyal hayattaki rolü.], 61-13,
25 Mayıs 1900, 51, 52
- Ahmed Cemâl, Avusturya-Macaristan'da Erkân-ı Harbiye Seyahatleri,
[Fransızca'dan tercüme askerî bir Makale.], 1, 20 Mart 1899, 4
- Ahmed Hamdi, Alaturka Alafranga, [Alaturka âdetlerin korunması gerektiği
anlatılıyor.], 27, 29 Eylül 1899, 108
- Alaturka Alafranga, [Alaturka âdetlerin korunması gerektiği
anlatılıyor.], 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112, 113
- Ahmed Râsim, İcmâl-i Edebî, [Câhil şâirlerin halkın dilini bozmaları anlatılıyor.],
3, 24 Mart 1899, 9
- İcmâl-i Edebî, [Dilin sadeleştirilmesi gerektiği anlatılıyor.], 4,
7 Mart 1899, 13, 14
- İngiltere'de Amelenin Ta'lîmi, [İngiltere'deki işçi okulu anlatılıyor.], 37,
8 Kânûnuevvel 1899, 148, 149
- Mülâhaza, [Dilde sadeleşmeye yönelik fikirler anlatılıyor.], 8,
5 Mayıs 1899, 29
- Mülâhaza, [Gazete ve dergilerin dilin sadeleştirilmesine yönelik
çalışmalar yapmasını istiyor.], 5, 14 Nisan 1899, 17
- Ahmed Refik, "Avusturya-Macaristan'da" Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, [Askerî
bir makâle], 11, 26 Mayıs 1899, 43
- Fon Der Goltes'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, [Askerî bir
yazı.], 106-6, 12 Nisan 1901, 158, 159

* Bu bölümde gazetede yer alan makaleler, yazarlarının adına göre listelenmiştir. Makale yazarının adı, makalenin başlığı, makalede ele alınan konu, yayınlandığı gazetenin sayısı, tarihi ve numarası belirtilmiştir.

Fon Der Goltes'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi,[Askerî bir yazı.], 107-7, 19 Nisan 1901, 163, 164

Fon Der Goltes'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, [Askerî bir yazı]., 108-8, 26 Nisan 1901, 167, 168

Hubb-ı Şân ve Hissiyât-ı Cengâverâne, [Vatan uğruna savaşma], 122-22, 2 Ağustos 1901, 150, 151

Ali İhsan, Ramazan,[Ramazanın güzellikleri ve faziletleri anlatılıyor.], 41,

5 Kânûnusânî 1899, 164, 165

Savm, [Orucun sıhhî faydaları anlatılıyor.], 44, 26 Kânûnusânî 1900, 177

Ticâretimiz, [Ticaretimizin gelişmeme sebepleri anlatılıyor.], 40,

28 Kânûnuevvel 1899, 162

Ticâretimiz-2, [Tüccarların niçin zarar ettiği anlatılıyor, gençlerin ticaretle ilgilenmesi isteniliyor.], 42,12 Kânûnusânî 1900,169, 170

Ticâretimiz-3, [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.], 49-1, 2 Mart 1900, 3, 4

Ticâretimiz-4, [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.], 51-3, 16 Mart 1900, 12

Ticâretimiz-5, [Ticaretin gelişmesine dair fikirler anlatılıyor.], 53-5, 30 Mart 1900, 20

Ticâretimiz-6, [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.], 58-10, 4 Mayıs 1900, 40

Ticâretimiz-8, [Ticaretin gelişmesine dair fikirler anlatılıyor.], 66-18, 29 Haziran 1900, 70, 71

Aziz Sâmih, Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 63-15, 8 Haziran 1900, 59, 60

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 67-19, 6 Temmuz 1900, 75, 76

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 68-20, 13 Temmuz 1900, 80

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 69-21, 20 Temmuz 1900, 83, 84

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 64-16, 15 Haziran 1900, 64

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, [Elektriğin askerlikte kullanılması.], 66-18, 29 Haziran 1900, 71, 72

Bir Kafkasyalı, Kafkasya'da Mâh-ı Sıyâm Orucular, [Kafkasya'da oruca verilen önem.], 42, 12 Kânûnusânî 1900, 168

Bolulu H. Tal'at, Tercüme Hakkında Târihe Müstenîd Bir Mütâlâa, [Tercümede dikkat edilecek noktalar], 4, 7 Mart 1899, 15

Cemil, Zevk Mes'elesine Dâir, [Zevkin şahsî, güzelliğin izâfî olduğu anlatılıyor], 126-26, 1 Eylül 1901, 166, 167

Dr. B. 'Ayn., Dilsizlerin Söyletendirilmesi, [Avrupa'daki sağır ve dilsizler okulu], 149-49, 7 Şubat 1902, 186, 187

Dr. Muhyiddin, Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.], 54-6, 6 Nisan 1899, 23

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 160-162

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 41, 5 Kânûnusânî. 1899, 166

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anl.], 42, 12 Kânûnusânî. 1899, 168-169

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 43, 19 Kânûnusânî. 1899, 173

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anl.], 45, 9 Şubat 1899, 182

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.], 46, 16 Şubat 1899, 190

Makale-i Fenniye, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anlatılıyor.], 51-3, 16 Mart 1899, 11, 12

E. Ş., İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair yazı], 32, 3 Teşrînisânî 1899, 129, 130

İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair.], 33, 10 Teşrînisânî 1899, 133

- İmzasız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair.], 34, 17 Teşrînisânî 1899, 137, 138
- Ebu'z-Ziyâ Tefkîk, İmparatoriçe Ojeni, [Yabancı kelimelerin Türkçe'ye girmesi.], 48, 23 Şubat 1900, 192, 193
- İstiklâl-i Saltanat-ı Osmâniye'nin 600.Sene-i Sahîhası, [Osmanlı'nın 600. Kuruluş yılı.], 46, 9 Şubat 1900, 183
- Emir Reşîd, Çin Târihine Bir Atf-ı Nazar, [Çin'in tarihçesi], 75-27, 1 Eylül 1900, 107, 108
- Es'ad Cemil, Fon Der Gultes'den, [Askerî bir makâle], 24, 8 Eylül 1899, 98
- Fon Der Gultes'den, [Askerî bir Makale], 25, 15 Eylül 1899, 101, 102
- Fon Der Gultes'den, [Askerî bir makâle], 26, 22 Eylül 1899, 105
- F. M. Nihânî, Harâretin Mâhiyeti, [Isı üzerine bir yazı.], 106-6, 12 Nisan 1901, 160
- Fâik, Muhâzarât, [Dîvan şâiri Şem'i'nin hayatı.], 33, 10 Teşrînisânî 1899, 133
- Fuad Nazmi, Mülâhazât-ı Edebiye, [Dekadanlara eleştiri.], 47, 16 Şubat 1900, 189, 190
- Mülâhazât-ı Edebiye-3, [Eserlerdeki fikir eksikliği anlatılıyor.], 52-4, 23 Mart 1900, 16
- Hasan Selâhaddin, Fünûn-ı Askeriye- Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, [Askeri makâle], 25, 15 Eylül 1899, 101
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, [Askeri makâle], 26, 22 Eylül 1899, 105, 106
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, [Askeri makâle], 27, 29 Eylül 1899, 109, 110
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, [Askeri makâle], 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113, 114
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, [Askeri makâle], 29, 13 Teşrînievvel 1899, 116, 117
- Hilmi, Mürüvvet-i İslâmiye, [Ayetler, atasözleri var.], 61-13, 25 Mayıs 1900, 52
- Hüseyin Sabri, Mevâdd-ı Askeriye, [Askerî makâle], 71-23, 3 Ağustos 1900, 92
- Muhârebe Esnâsında, [Askerî Makale], 62-14, 1 Haziran 1900, 54, 55

- İsak Fererâ, Makale-i İktisâdiye, [Amerika'daki ekonomik gelişme], 149-49,
7 Şubat 1902, 185, 186
- İshak, Her Günkü Ekmeğimiz, [Ekmek anlatılıyor.], 146-46,
17 Kânûnusânî 1902, 174
- İsmâil Şeyleyânî, Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), [Türkçe'nin
sadeleştirilmesi.], 21, 21 Ağustos 1899, 85, 86
Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), [Türkçe'nin
sadeleştirilmesi.], 22, 25 Ağustos 1899, 89
Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), [Türkçe'nin
sadeleştirilmesi.], 23, 1 Eylül 1899, 91, 92
- Kâzım, Hakk ve Hakikat, [Tasavvufî bir makâle.], 109-9, 3 Mayıs 1901, 170
- M. Sedad, Sanâyi'-i Nefîseden Tiyatro-9 Tiyatronun Edebiyatda İşgâl Ettiği Mevki',
[Tiyatroya dair], 106-6, 12 Nisan 1901, 159-160
- M. Ziyâ, Lâtîn Akvâmı Nezdinde Kadınların Hâli, [Kadının eğitime katoliklerin
karşı oluşu anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 32
- Mehmed Hamdi-Giresunlu-, Cevâb Mürâcahdır, [Soru mu cevap mı daha
üstündür.], 46, 9 Şubat 1900, 186
- Mehmed Celâl, Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri.], 26, 22 Eylül 1899,
104
Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri.], 27, 29 Eylül 1899,
108, 109
Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri.], 28,
6 Teşrînievvel 1899, 113
Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri.], 29,
13 Teşrînievvel 1899, 116
Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri], 30,
20 Teşrînievvel 1899, 120, 121
Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri.], 31,
27 Teşrînievvel 1899, 124
Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, [Nâbî'nin şiirleri], 33,
10 Teşrînisânî 1899, 132, 133
Tedkîkât-ı Edebiye, [Dekadanlar, tenkid], 39,
21 Kânûnuevvel 1899, 155, 156

Tedkîkât-ı Edebiye-4, [Dekadanlar, tenkid], 42,

12 Kânûnusânî 1900, 167, 168

Tedkîkât-ı Edebiye-5, [Dekadanlar, tenkid], 43,

19 Kânûnusânî 1900, 172, 173

Mehmed Enîsî, Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, [Kızların da eğitim görmesi gerektiği anlatılıyor.], 6, 21 Nisan 1899, 23

Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, [Kızların da eğitim görmesi gerektiği anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 31

Mes'ud Remzi, Harâretin Mâhiyeti, [Isıya dair bir yazı], 96-48,

25 Kânûnusânî 1900, 118

Hayavânâtda Dâû'l-keûl, [Fenni bir yazı], 84-36,

2 Teşrînisânî 1900, 143, 144

Keçi Sütünün Hisse-i Gıdâyesi, [Keçi sütünün faydaları anla],

70-22, 27 Temmuz 1900, 86, 87

Kürk Avcıları, [Kürk avcılığına dair bir yazı], 86-38,

16 Teşrînisânî 1900, 150, 151

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , [Çocukların eğitimine dair], 9,

12 Mayıs 1899, 35

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , [Çocukların eğitimine dair], 11,

26 Mayıs 1899, 43, 44

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , [Çocukların eğitimine dair],

16,30 Haziran 1899, 65, 66

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , [Çocukların eğitimine dair], 22,

25 Ağustos 1899, 90

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , [Çocukların eğitimine dair], 24,

8 Eylül 1899, 98

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl , [Çocukların eğitimine dair], 25,

15 Eylül 1899, 100, 101

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -10, [Çocukların eğitimine dair],

100-52, 22 Şubat 1901, 132

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -2, [Çocukların eğitimine dair],

10, 19 Mayıs 1899, 39, 40

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -5, [Çocukların eğitime dair],
14, 16 Haziran 1899, 58

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -5, [Çocukların eğitime dair],
15, 23 Haziran 1899, 61, 62

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl- 8, [Çocukların eğitime dair],
20, 28 Temmuz 1899, 71

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -9, [Çocukların eğitime dair],
21, 21 Ağustos 1899, 86

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -9, [Çocukların eğitime dair],
56-8, 20 Nisan 1899, 31, 32

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -9, [Çocukların eğitime dair],
86-38, 16 Teşrinisânî 1900, 152

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl -9, [Çocukların eğitime dair],
88-40, 30 Teşrinisânî 1900, 160

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl-3 , [Çocukların eğitime dair],
12, 2 Haziran 1899, 47, 48

Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl-9 , [Çocukların eğitime dair],
58-10, 4 Mayıs 1900, 40

Vereme Çâre, [Vereme dair gelişme.], 92-44,
28 Kânûnuevvel 1900, 176

Yağmur, [Yağmurla ilgili bir yazı], 82-34,
19 Teşrinievvel 1900, 134-136

Zirâat, [Tütüne dair bir yazı], 87-39, 23 Teşrinisânî 1900,
153-155

Zirâat, [Ziraata dair bir Makale.], 95-47, 18 Kânûnusânî 1900,
115, 116

Mustafa Âsım, Manzûme-i Kâinat, [Uzaya dair kavramlar.], 3, 24 Mart 1899, 10

Manzûme-i Kâinat, [Uzaya dair kavramlar.], 5, 14 Nisan 1899, 19

Müstecâbî-zâde İsmet, Makale-i Mahsûsa, [Edebiyat-ı Cedide'ye yönelik
eleştiriler], 18, 14 Temmuz 1899, 73, 74

Nâmık Sadrî, Nağme-i Beyân, [Alafrangalaşma.], 131-31, 4 Teşrinievvel 1901,
114-116

Nâsıh Ulvî, Tenkîd, [Estetik, kritik, tenkid kavramları.], 59-11, 11 Mayıs 1900, 44

Osman Hâkî, Zâbitlik, [Askerliğe verilen önem.], 94-46, 11 Kânûnusânî 1900,

111

Osman Nûri, Sinn ve Dehâ, [Akılla yaşa dair bir yazı.], 123-23, 9 Ağustos 1901,

156

Refik Âli, “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, [Askerî bir tercüme makâle], 6, 21 Nisan 1899, 24

“Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, [Askerî bir tercüme makâle], 7, 28 Nisan 1899, 27

“Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, [Askerî bir tercüme makâle], 8, 5 Mayıs 1899, 32

“Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, [Askerî bir tercüme makâle], 9, 12 Mayıs 1899, 35, 36

“Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, [Askerî bir tercüme makâle], 10, 19 Mayıs 1899, 40

Rızâ Şevkî, Fikr ve Dimâğ, [Tıbbî bir makâle], 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 131

Fikr ve Dimâğ, [Tıbbî bir makâle], 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 136

Fikr ve Dimâğ, [Tıbbî bir makâle], 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 147

Fikr ve Dimâğ, [Tıbbî bir makâle], 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 156

S. E. , Sebze Bağçelerinin Te’sîs ve İhdâsı, [Sebze bahçeleriyle ilgili bilgiler.], 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 127, 128

Çin Memâlikine Dâir Ma’lûmât-ı Târihiye, [Çin’e dair bir araştırma], 76-28, 7 Eylül 1900, 112

Çin Memâlikine Dâir Ma’lûmât-ı Târihiye, [Çin’e dair bir araştırma], 77-29, 14 Eylül 1900, 116

Çin Memâlikine Dâir Ma’lûmât-ı Târihiye, [Çin’e dair bir araştırma], 78-30, 21 Eylül 1900, 119, 120

Sebze Bağçelerinde Ameliyât-ı İbtidâ’iyye, [Sebze bahçeleriyle ilgili bilgiler.], 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130, 131

S. T., İmlâ Mes’elesinin Teceddüdü Üzerine Bazı Mütâlâa, [İmlâ sorununun çözümsüzlüğü.], 20, 28 Temmuz 1899, 80, 81

Sabri, Keşşafın Ta’lim ve Terbiyesi, [Askerî yazı], 52-4, 23 Mart 1900, 15, 16

Makale-i Mahsûsa, [Büyüklik küçüklüğe dair yazı.], 99-51, 15 Şubat 1901,

131

Safvetî Kemâl, Mûskirât ve Muzırrâtı, [İçki ve zararı], 58-10, 4 Mayıs 1900,
39, 40

Sergiz Orpelyan, Bağçevân Âlât ve Edevâtı, [Zirâî bir makâle], 84-36,

2 Teşrînisânî 1900, 144

Bağçevan Takvimi, [Zirâî bir makâle], 88-40,

30 Teşrînisânî 1900, 159, 160

Bağçevanlık Ameliyâtı, [Zirâî bir makâle], 86-38,

16 Teşrînisânî 1900, 151, 152

Sebze Bağçelerinin Ameliyât-ı Mühimmesi, [Zirâî bir makâle],

87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 155

Toprağı kuvvetlendirecek Maddeler, [Zirâî bir makâle], 83-35,

26 Teşrînievvel 1900, 140

Sirâceddin, Suların Te'sîrât-ı Mihanikiyesi, [Sel, heyelan, vb.], 3, 24 Mart 1899, 11

Şekib, Seyâhat ve Deniz Banyosu, [Tıbbî yazı], 125-25, 23 Ağustos 1901,

162-164

Şevket, Teğaddî-i Nebât, [Hayvanlar, bitkiler], 92-44,

28 Kânûnuevvel 1900, 175, 176

Şeyh Vasfî, Derviş Sinânî'ye, [Eser tanıtımı], 119-19, 12 Temmuz 1901, 138, 139

Yunus Nâdi, Zirâat ve Esbâb-ı Terakkîsi, [Ziraatı geliştirme yolları anlatılıyor.],

75-27, 1 Eylül 1900, 106, 107

Yusuf Ziyâ, Potsdam Küçük Zâbit Mektebinin Târihçesi, [Askerî bir tercüme.],

115-15, 14 Haziran 1901, 122, 123

32. Makale Adına Göre Makalelerin Listesi*

- “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Ahmed Refik,
[Askerî bir makâle], 11, 26 Mayıs 1899, 43
- “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Refik Âli,
[Askerî bir tercüme makâle], 6, 21 Nisan 1899, 24
- “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Refik Âli,
[Askerî bir tercüme makâle], 7, 28 Nisan 1899, 27
- “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Refik Âli,
[Askerî bir tercüme makâle], 8, 5 Mayıs 1899, 32
- “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Refik Âli,
[Askerî bir tercüme makâle], 9, 12 Mayıs 1899, 35, 36
- “Avusturya-Macaristan’da” Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Refik Âli,
[Askerî bir tercüme makâle], 10, 19 Mayıs 1899, 40
- Alaturka Alafranga, Ahmed Hamdi, [Alaturka âdetlerin korunması gerektiği
anlatılıyor.], 27, 29 Eylül 1899, 108
- Alaturka Alafranga, Ahmed Hamdi, [Alaturka âdetlerin korunması gerektiği
anlatılıyor.], 28, 6 Teşrinievvel 1899, 112, 113
- Avusturya-Macaristan’da Erkân-ı Harbiye Seyahatleri, Ahmed Cemâl,
[Fransızca’dan tercüme askerî bir Makale.], 1,
20 Mart 1899, 4
- Bağçevân Âlât ve Edevâtı, Sergiz Orpelyan, [Zirâî bir makâle], 84-36,
2 Teşrinisânî 1900, 144
- Bağçevan Takvimi, Sergiz Orpelyan, [Zirâî bir makâle], 88-40,
30 Teşrinisânî 1900, 159, 160
- Bağçevanlık Ameliyâtı, Sergiz Orpelyan, [Zirâî bir makâle], 86-38,
16 Teşrinisânî 1900, 151, 152
- Cevâb Mürâcahdır, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, [Soru mu cevap mı daha
üstündür.], 46, 9 Şubat 1900, 186

* Gazetede yer alan makalelerin başlıklarına göre listelendiği bu bölümde; makalenin başlığı, yazarı, yayımlandığı gazetenin sayısı, tarihi ve sayfa numarası belirtilmiştir.

- Çin Memâlikine Dâir Ma'lûmât-ı Târihiye, S. E., [Çin'e dair bir araştırma],
76-28, 7 Eylül 1900, 112
- Çin Memâlikine Dâir Ma'lûmât-ı Târihiye, S. E., [Çin'e dair bir araştırma],
77-29, 14 Eylül 1900, 116
- Çin Memâlikine Dâir Ma'lûmât-ı Târihiye, S. E., [Çin'e dair bir araştırma],
78-30, 21 Eylül 1900, 119, 120
- Çin Târihine Bir Atf-ı Nazar, Emir Reşîd, [Çin'in tarihçesi], 75-27, 1 Eylül 1900,
107, 108
- Derviş Sinânî'ye, Şeyh Vasfî, [Eser tanıtımı], 119-19, 12 Temmuz 1901, 138, 139
- Dilsizlerin Söyletendirilmesi, Dr. B. 'Ayn., [Avrupa'daki sağır ve dilsizler okulu],
149-49, 7 Şubat 1902, 186, 187
- Direkler Arasından, ..., [Osmanlı dram ve komedi kumpanyaları tanıtılıyor.], 41,
5 Kânûnusânî 1899, 165, 166
- Feminizm-Anti Semitizm, ..., [Yabancı kelimelere karşı yazılmış bir makale.],
83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 139, 140
- Fikr ve Dimâğ, Rızâ Şevkî, [Tıbbî bir makâle], 81-33, 12 Teşrînievvel 1900,
131
- Fikr ve Dimâğ, Rızâ Şevkî, [Tıbbî bir makâle], 82-34, 19 Teşrînievvel 1900,
136
- Fikr ve Dimâğ, Rızâ Şevkî, [Tıbbî bir makâle], 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 147
- Fikr ve Dimâğ, Rızâ Şevkî, [Tıbbî bir makâle], 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 156
- Fon Der Goltès'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, Ahmed Refik, [Askerî bir
yazı.], 106-6, 12 Nisan 1901, 158, 159
- Fon Der Goltès'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, Ahmed Refik, [Askerî bir
yazı.], 107-7, 19 Nisan 1901, 163, 164
- Fon Der Goltès'in Emsâl-i Harbiye ve Hükmiyesi, Ahmed Refik, [Askerî bir
yazı.], 108-8, 26 Nisan 1901, 167, 168
- Fon Der Gultes'den, Es'ad Cemil, [Askerî bir makâle], 24, 8 Eylül 1899, 98
- Fon Der Gultes'den, Es'ad Cemil, [Askerî bir Makale], 25, 15 Eylül 1899, 101,
102
- Fon Der Gultes'den, Es'ad Cemil, [Askerî bir makâle], 26, 22 Eylül 1899, 105
- Fünûn-ı Askeriye- Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, Hasan Selâhaddin,
[Askerî makâle], 25, 15 Eylül 1899, 101

- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, Hasan Selâhaddin,
[Askeri makâle], 26, 22 Eylül 1899, 105, 106
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, Hasan Selâhaddin,
[Askeri makâle], 27, 29 Eylül 1899, 109, 110
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, Hasan Selâhaddin,
[Askeri makâle], 28, 6 Teşrîniyevvel 1899, 113, 114
- Fünûn-ı Askeriye -Sahrâ Topculuğunda Islâhât-ı Cedîde, Hasan Selâhaddin,
[Askeri makâle], 29, 13 Teşrîniyevvel 1899, 116, 117
- Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, Mehmed Enîsî, [Kızların da eğitim görmesi
gerektiği anlatılıyor.], 6, 21 Nisan 1899, 23
- Genç Kızların Tahsil ve Terbiyeleri, Mehmed Enîsî, [Kızların da eğitim görmesi
gerektiği anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Hakk ve Hakikat, Kâzım, [Tasavvufî bir makâle.], 109-9, 3 Mayıs 1901, 170
- Harâretin Mâhiyeti, F. M. Nihânî, [Isı üzerine bir yazı.], 106-6, 12 Nisan 1901,
160
- Harâretin Mâhiyeti, Mes'ud Remzi, [Isıya dair bir yazı], 96-48,
25 Kânûnusânî 1900, 118
- Hayavânâtda Dâü'l-keûl, Mes'ud Remzi, [Fenni bir yazı], 84-36,
2 Teşrînisânî 1900, 143, 144
- Her Günkü Ekmeğimiz, İshak, [Ekmek anlatılıyor.], 146-46,
17 Kânûnusânî 1902, 174
- Hubb-ı Şân ve Hissiyât-ı Cengâverâne, Ahmed Refik, [Vatan uğruna savaşma],
122-22, 2 Ağustos 1901, 150, 151
- İcmâl-i Edebî, Ahmed Râsim, [Câhil şâirlerin halkın dilini bozmaları anlatılıyor.],
3, 24 Mart 1899, 9
- İcmâl-i Edebî, Ahmed Râsim, [Dilin sadeleştirilmesi gerektiği anlatılıyor.], 4,
7 Mart 1899, 13, 14
- İmlâ Mes'elesinin Teceddüdü Üzerine Bazı Mütâlâa, S. T., [İmlâ sorununun
çözumsuzluğu.], 20, 28 Temmuz 1899, 80, 81
- İmparatoriçe Ojeni, Ebu'z-Ziyâ Tevfik, [Yabancı kelimelerin Türkçe'ye
girmesi.], 48, 23 Şubat 1900, 192, 193
- İmzasız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, E. Ş., [İmzasız ya da takma adla
yazmaya dair yazı], 32, 3 Teşrînisânî 1899, 129, 130

- İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, E. Ş., [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair.], 33, 10 Teşrînisânî 1899, 133
- İmzâsız Makâlât Nâm-ı Müsteâr İsti'mâli, E. Ş., [İmzasız ya da takma adla yazmaya dair.], 34, 17 Teşrînisânî 1899, 137, 138
- İngiltere'de Amelenin Ta'lîmi, Ahmed Râsim, (Makale), [İngiltere'deki işçi okulu anlatılıyor.], 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 148, 149
- İstiklâl-i Saltanat-ı Osmâniye'nin 600. Sene-i Sahîhası, Ebu'z-Ziyâ Tevfik, [Osmanlı'nın 600. Kuruluş yılı.], 46, 9 Şubat 1900, 183
- Kafkasya'da Mâh-ı Sıyâm Oruclar, Bir Kafkasyalı, [Kafkasya'da oruca verilen önem.], 42, 12 Kânûnusânî 1900, 168
- Keçi Sütünün Hisse-i Gıdâiyesi, Mes'ud Remzi, [Keçi sütünün faydaları anla], 70-22, 27 Temmuz 1900, 86, 87
- Keşşâfların Ta'lim ve Terbiyesi, Sabri, [Askerî yazı], 52-4, 23 Mart 1900, 15, 16
- Kürk Avcıları, Mes'ud Remzi, [Kürk avcılığına dair bir yazı], 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150, 151
- Lâtin Akvâmı Nezdinde Kadınların Hâli, M. Ziyâ, [Kadının eğitime katoliklerin karşı oluşu anlatılıyor.], 8, 5 Mayıs 1899, 32
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 54-6, 6 Nisan 1899, 23
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 160-162
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 41, 5 Kânûnusânî 1899, 166
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 42, 12 Kânûnusânî 1899, 168-169
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 43, 19 Kânûnusânî 1899, 173
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 45, 9 Şubat 1899, 182
- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 46, 16 Şubat 1899, 190

- Makale-i Fenniye, Dr. Muhyiddin, [İnsan ve hayvan fizyolojisi anla], 51-3,
16 Mart 1899, 11, 12
- Makale-i İktisâdiye, İsak Fererâ, [Amerika'daki ekonomik gelişme], 149-49,
7 Şubat 1902, 185, 186
- Makale-i Mahsûsa, Müstecâbî-zâde İsmet, [Edebiyat-ı Cedide'ye yönelik
eleştiriler], 18, 14 Temmuz 1899, 73, 74
- Makale-i Mahsûsa, Sabri, [Büyüklik küçüklüğe dair yazı.], 99-51,
15 Şubat 1901, 131
- Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), İsmâil Şeyleyânî, [Türkçe'nin
sadeleştirilmesi.], 21, 21 Ağustos 1899, 85, 86
- Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), İsmâil Şeyleyânî, [Türkçe'nin
sadeleştirilmesi.], 22, 25 Ağustos 1899, 89
- Makale-i Mahsûsa (Fazîlet-i Lisân-ı Edebî), İsmâil Şeyleyânî, [Türkçe'nin
sadeleştirilmesi.], 23, 1 Eylül 1899, 91, 92
- Manzûme-i Kâinat, Mustafa Âsım, [Uzaya dair kavramlar.], 3, 24 Mart 1899, 10
- Manzûme-i Kâinat, Mustafa Âsım, [Uzaya dair kavramlar.], 5, 14 Nisan 1899, 19
- Mevâdd-ı Askeriye, Hüseyin Sabri, [Askerî makâle], 71-23, 3 Ağustos 1900, 92
- Muhârebe Esnâsında, Hüseyin Sabri, [Askerî Makale], 62-14, 1 Haziran 1900,
54, 55
- Muhâzarât, Fâik, [Dîvan şâiri Şem'î'nin hayatı.], 33, 10 Teşrinisânî 1899, 133
- Mülâhaza, Ahmed Râsim, [Dilde sadeleşmeye yönelik fikirler anlatılıyor.], 8,
5 Mayıs 1899, 29
- Mülâhaza, Ahmed Râsim, [Gazete ve dergilerin dilin sadeleştirilmesine yönelik
çalışmalar yapmasını isteniliyor.], 5, 14 Nisan 1899, 17
- Mülâhazât-ı Edebiye, Fuad Nazmi, [Dekadanlara eleştiri.], 47, 16 Şubat 1900,
189, 190
- Mülâhazât-ı Edebiye-3, Fuad Nazmi, [Eserlerdeki fikir eksikliği anlatılıyor.],
52-4, 23 Mart 1900, 16
- Mürüvvet-i İslâmiye, Hilmi, [Ayatlar, atasözleri var.], 61-13, 25 Mayıs 1900, 52
- Müskirât ve Muzırrâtı, Safvetî Kemâl, [İçki ve zararı], 58-10, 4 Mayıs 1900,
39, 40
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri.], 26, 22 Eylül 1899,

- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri.], 27, 29 Eylül 1899,
108, 109
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri.], 28,
6 Teşrînievvel 1899, 113
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri.], 29,
13 Teşrînievvel 1899, 116
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri], 30,
20 Teşrînievvel 1899, 120, 121
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri.], 31,
27 Teşrînievvel 1899, 124
- Nâbî'de Hayât-ı Âşıkâne, Mehmed Celâl, [Nâbî'nin şiirleri], 33,
10 Teşrînisânî 1899, 132, 133
- Nağme-i Beyân, Nâmık Sadrî, [Alafrangalaşma.], 131-31, 4 Teşrînievvel 1901,
114-116
- Potsdam Küçük Zâbit Mektebinin Târihçesi, Yusuf Ziyâ, [Askerî bir tercüme.],
115-15, 14 Haziran 1901, 122, 123
- Ramazan, Ali İhsan, [Ramazanın güzellikleri ve faziletleri anlatılıyor.], 41,
5 Kânûnusânî 1899, 164, 165
- Sanâyi'-i Nefiseden Tiyatro-9 Tiyatronun Edebiyatda İşgâl Etdiği Mevki', M. Sedad,
(Makale), [Tiyatroya dair], 106-6, 12 Nisan 1901, 159-160
- Savm, Ali İhsan, [Orucun sıhî faydaları anlatılıyor.], 44, 26 Kânûnusânî 1900,
177
- Sebze Bağçelerinde Ameliyât-ı İbtidâ'iyye, S. E., [Sebze bahçeleriyle ilgili
bilgiler.], 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130, 131
- Sebze Bağçelerinin Ameliyât-ı Mühimmesi, Sergiz Orpelyan, [Zirâî bir makâle],
87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 155
- Sebze Bağçelerinin Te'sîs ve İhdâsı, S. E. , [Sebze bahçeleriyle ilgili bilgiler.],
80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 127, 128
- Seyâhat ve Deniz Banyosu, Şekib, [Tıbbî yazı], 125-25, 23 Ağustos 1901,
162-164
- Sinn ve Dehâ, Osman Nûri, [Akılla yaşa dair bir yazı.], 123-23, 9 Ağustos 1901,
156
- Suların Te'sîrât-ı Mihanikiyesi, Sirâceddin, [Sel, heyelan, vb.], 3, 24 Mart 1899, 11

- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair], 9,
12 Mayıs 1899, 35
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair], 11,
26 Mayıs 1899, 43, 44
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
16,30 Haziran 1899, 65, 66
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair], 22,
25 Ağustos 1899, 90
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair], 24,
8 Eylül 1899, 98
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair], 25,
15 Eylül 1899, 100, 101
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –10, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
100-52, 22 Şubat 1901, 132
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –2, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
10, 19 Mayıs 1899, 39, 40
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –5, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
14, 16 Haziran 1899, 58
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –5, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
15, 23 Haziran 1899, 61, 62
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl- 8, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
20, 28 Temmuz 1899, 71
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
21, 21 Ağustos 1899, 86
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
56-8, 20 Nisan 1899, 31, 32
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 152
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl –9, Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 160
- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl-3 , Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
12, 2 Haziran 1899, 47, 48

- Târîh-i Umûmî-i Terbiye-i Etfâl-9 , Mes'ud Remzi, [Çocukların eğitime dair],
58-10, 4 Mayıs 1900, 40
- Tedkîkât-ı Edebiye, Mehmed Celâl,[Dekadanlar, tenkid], 39,
21 Kânûnuevvel 1899,155, 156
- Tedkîkât-ı Edebiye-4, Mehmed Celâl, [Dekadanlar, tenkid], 42,
12 Kânûnusânî 1900,167, 168
- Tedkîkât-ı Edebiye-5, Mehmed Celâl, [Dekadanlar, tenkid], 43,
19 Kânûnusânî 1900,172, 173
- Teğaddî-i Nebât, Şevket, [Hayvanlar, bitkiler], 92-44,
28 Kânûnuevvel 1900,175, 176
- Tenkîd,Nâsîh Ulvî, [Estetik, kritik, tenkid kavramları.], 59-11, 11 Mayıs 1900, 44
- Tercüme Hakkında Târihe Müstenîd Bir Mütâlâa, Bolulu H. Tal'at, [Tercümede
dikkat edilecek noktalar], 4, 7 Mart 1899, 15
- Ticâretimiz, Ali İhsan, [Ticaretimizin gelişme sebepleri anlatılıyor.], 40,
28 Kânûnuevvel 1899, 162
- Ticâretimiz-2, Ali İhsan, [Tüccarların niçin zarar ettiği anlatılarak, gençlerin
ticaretle ilgilenmesi isteniliyor.], 42,12 Kânûnusânî 1900,169, 170
- Ticâretimiz-3, Ali İhsan, [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.], 49,
2 Mart 1900, 3, 4
- Ticâretimiz-4, Ali İhsan, [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.], 51-3,
16 Mart 1900, 12
- Ticâretimiz-5, Ali İhsan, [Ticaretin gelişmesine dair fikirler anlatılıyor.], 53-5,
30 Mart 1900, 20
- Ticâretimiz-6, Ali İhsan, [Ticaretin gelişmesine yönelik fikirler anlatılıyor.],
58-10, 4 Mayıs 1900, 40
- Ticâretimiz-8, Ali İhsan, [Ticaretin gelişmesine dair fikirler anlatılıyor.], 66-18,
29 Haziran 1900, 70, 71
- Tiryâkilik Âleminde, ..., [Tütünün çıkışı, yaygınlaşması, zararları], 142-42,
20 Kânûnuevvel 1901,158
- Toprağı kuvvetlendirecek Maddeler, Sergiz Orpelyan, [Zirâî bir makâle], 83-35,
26 Teşrînievvel 1900, 140
- Vereme Çâre, Mes'ud Remzi, [Vereme dair gelişme.], 92-44,
28 Kânûnuevvel 1900, 176

Vezâif-i Matbuât, Ahmed Bâhir, [Gazetelerin sosyal hayattaki rolü.], 61-13,

25 Mayıs 1900, 51, 52

Yağmur, Mes'ud Remzi, [Yağmurla ilgili bir yazı], 82-34,

19 Teşrîni-evvel 1900, 134-136

Zâbitlik, Osman Hâkî, [Askerliğe verilen önem.], 94-46, 11 Kânûnusânî 1900,

111

Zevk Mes'elesine Dâir, Cemil, [Zevkin şahsî, güzelliğin izâfî olduğu anlatılıyor],

126-26, 1 Eylül 1901, 166, 167

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, Aziz Sâmi, [Elektriğin askerlikte

kullanılması.], 63-15, 8 Haziran 1900, 59, 60

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, Aziz Sâmi, [Elektriğin askerlikte

kullanılması.], 67-19, 6 Temmuz 1900, 75, 76

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, Aziz Sâmi, [Elektriğin askerlikte

kullanılması.], 68-20, 13 Temmuz 1900, 80

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, Aziz Sâmi, [Elektriğin askerlikte

kullanılması.], 69-21, 20 Temmuz 1900, 83, 84

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, Aziz Sâmi, [Elektriğin askerlikte

kullanılması.], 64-16, 15 Haziran 1900, 64

Zıyâ-yı Elektrikînin Muhâberede İsti'mâli, Aziz Sâmi, [Elektriğin askerlikte

kullanılması.], 66-18, 29 Haziran 1900, 71, 72

Zirâat, ..., [Tarıma dair bilgiler.], 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 162, 163

Zirâat, Mes'ud Remzi, [Tütüne dair bir yazı], 87-39, 23 Teşrînisânî 1900,

153-155

Zirâat, Mes'ud Remzi, [Ziraata dair bir makale.], 95-47, 18 Kânûnusânî 1900,

115, 116

Zirâat ve Esbâb-ı Terakkîsi, Yunus Nâdi, [Ziraatı geliştirme yolları anlatılıyor.],

75-27, 1 Eylül 1900, 106, 107

33. Şair Adına Göre Şiirlerin Listesi*

- ..., ..., 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- ..., Edirne'de Meşhûrdur, 42, 12 Kânûnusânî 1899, 170
- ..., Defter-i Hezeyân, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- ..., Eski Bir Kitabın Kenarından, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130
- ..., Hüsnünden, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- ..., İyd-ı Saîd-i Edhâ, 55-7, 13 Nisan 1900, 25
- ..., İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, 21, 21 Ağustos 1899, 85
- ..., La Priere, 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- ..., La Priere, 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- ..., Münâcât, 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- ..., Münâcât, 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- ..., Nâdime-i Sevdâ, 13, 9 Haziran 1899, 50, 51
- ..., Şarkı Karcıgar, 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- ..., Şarkı, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- ..., Şarkı, 77-29, 14 Eylül 199, 114
- ..., Târih, 65-17, 22 Haziran 1900, 65
- ..., Trablus Şam Cerîdesinin "El-Edebiyat" Serlevhası Altındaki Kısım-ı Mahsûsundan
İktibas ve Tercüme, 44, 26 K. Sânî 1900, 175
- Abdullah, Bir Tutam Fûlye, 6, 21 Nisan 1899, 22
- Bir Tutam Fûlye, 7, 28 Nisan 1899, 26
- Bir Tutam Fûlye, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Abdülhalim Memduh, Hazan, 5, 14 Nisan 1899, 20
- Nazîre, 5, 14 Nisan 1899, 20
- Nazîre-i Gazel-i Sâmi, 7, 28 Nisan 1899, 27
- Abdüllatif -Fehmi, Na't, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 121
- Abdüllâtif Ken'an, Nisyân-Bahar Feyz Nişân, 56-8, 20 Nisan 1900, 30
- Abdüllatif-Fehmi, Müşterek Bir Gazel, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Adviye, Yâd Et, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Âgâh Paşa, Târih, 109-9, 3 Mayıs 1901, 169

* Bu bölümde gazetede yer alan şiirler şairlerinin adına göre listelenmiştir. Şairin adı, şiirin başlığı, yayınlandığı gazetenin sayısı, tarihi ve sayfası belirtilmiştir.

- Ahmed Celâl-Burgazlı-, Nazm, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Ahmed Cemâl, Bir Ahşam, 79-31, 28 Eylül 1900, 122
- Yâd Et, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- Ahmed Cemil, İcbâr-ı Tabîat-ı Sühan-sâz, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
- Kırılan Nâyime, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150
- Sâil, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Ümîd, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141, 142
- Ahmed Hâşim, Senin İçün, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Ahmed İhsan, Gazel, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Ahmed Kâmil, Hiçî-i Aşk, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Ahmed Kemâl, Cezâ-yı Peymân, 24, 8 Eylül 1899, 96
- Hastalığımda, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Sabaha Karşı, 25, 15 Eylül 1899, 99
- Ahmed Nâfi', Diger, 1, 20 Mart 1899, 2
- Kıt'a, 1, 20 Mart 1899, 2
- Ahmed Râif, Şitâ', 2, 24 Mart 1899, 6
- Ahmed Safâ, Bir Muzhıkede, 27, 29 Eylül 1899, 107, 108
- Ahmed Süreyyâ, Gazel, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
- Ahmed Şinâsî, Aşkın!, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- Baygın Bakışlarında, 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Vefât Eden Sevdığım İçün, 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Ali Kemâl, Sen Piyer Kilisesi'nde, 7, 28 Nisan 1899, 25
- Ali Nusret Han Dehlevî, Beyât-ı Fârisî Numûnelerinden "Nazm", 18,
- 14 Temmuz 1899, 73
- Hind ve İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, 12,
- 2 Haziran 1899, 46, 47
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri, 22, 25 Ağustos 1899, 88, 89
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden -Tercümesi-, 18,
- 14 Temmuz 1899, 73
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, 16, 30 Haziran 1899, 64
- Münâcât, 26, 22 Eylül 1899, 104
- Nâsih..., 11, 26 Mayıs 1899, 41, 42

- Ali Suâd, Mehtâba Karşı, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112
 Sabah Olurken, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Andelib, Elimde Bir Gül Pejmürde Kaldı Nevbahârımdan, 7, 28 Nisan 1899, 26, 27
 Gazel, 11, 26 Mayıs 1899, 41
 Kitâbe-i Seng-i Mezar, 8, 5 Mayıs 1899, 31
 Nevha-i Âşıkâne, 20, 28 Temmuz 1899, 80
 Tahayyül, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126
 Tazmîn, 26, 22 Eylül 1899, 104
- Andelib-Muhsin, Müşterek Şarkı, 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Ârif Hikmet, Hayâlinden İstimdâd, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Âsaf, Nâle, 6, 21 Nisan 1899, 22
- Asker oğlu, Sevgi Dileği, 10, 19 Mayıs 1899, 38
- Avram Nâun, Zenginlere!, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
 Hasta Bir kız, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131, 132
 Hazan, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Ayn. Celâl, Bir Gece, 129-29, 20 Eylül 1901, 177, 178
 Gazel, 129-29, 20 Eylül 1901, 178
- Ayn. H., Gügercin, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Ayn. Hakkı, Nikâh-ı Teşci', 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Ayn. Ken'an, Şarkı, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Ayn. Lütî, Niçün Değişdi!, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Ayn Nâci, Hüsn-i Medfûn, 50-2, 9 Mart 1900, 5
 Leyl-i İntizâr, 52-4, 23 Mart 1900, 14
 Âşiyân-ı Hayâl, 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
 Bekâ-yı Nihân, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
 Beyaz Bir Gece, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
 Çünkü Aşkım..., 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
 Elhân-ı Rü'yâ, 110-10, 10 Mayıs 1901, 173, 174
 Elhân-ı Rü'yâ-2, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
 Elhân-ı Rü'yâ-3, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
 Elhân-ı Rü'yâ-4, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
 Gözlerin, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
 Gözlerinin Karşısında, 117-17, 28 Haziran 1901, 129

- Medfenim, 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 109, 110
- Mersiyye-i Aşk, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
- Perî-i Sîhr, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171
- Sensiz Güzelliklere, 66-18, 29 Haziran 1900, 69, 70
- Tekâzâ-yı Sânihât, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 125, 126
- Terâne-i Niyâz, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129
- Yalnız Sen, 27, 29 Eylül 1899, 107
- Yeldâ-i Yâd, 114-14, 7 Haziran 1901, 117
- Ayn Nâdir, Elvâh-ı Tabîatden (Misâfirim-1), 48, 23 Şubat 1900, 191
- Elvâh-ı Tabîatden Karaca Ahmed Mezarlığı, 50-2, 9 Mart 1900, 5
- Elvâh-ı Tabîatden-16 Göksu Deresi, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Elvâh-ı Tabîatden-4, 52-4, 23 Mart 1900, 13
- Fonograf Karşısında, 60-12, 18 Mayıs 1900, 45, 46
- Kayıkçı, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Pâris Meşhûr-ı Umûmîsi Resm-i Küşâdî, 55-7, 13 Nisan 1900, 29
- Son Bûse, 57-9, 27 Nisan 1900, 33, 34
- Yeni Begler-2, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Betoven, 51-3, 16 Mart 1900, 9
- Böğürtlen, 65-17, 22 Haziran 1900, 66
- Elvâh-ı Tabîatden -19 Bir Derede, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Elvâh-ı Tabîatden-15, 54-6, 6 Nisan 1900, 22
- Elvâh-ı Tabîatden-18 (İki Dost), 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- Hamal, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- İşret, 49, 2 Mart 1900, 1, 2
- Küçük Şeyler-1 Gelincik, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157
- Nuveyde' me Yâdigâr-ı Muhabbet, 14, 16 Haziran 1899, 53
- Timsâl-i Ümîd, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
- Vapur, 54-6, 6 Nisan 1900, 21, 22
- Yâd-ı Cânân, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
- Yeni Begler-3, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Yeni Begler-4, 66-18, 29 Haziran 1900, 69
- Yeni Begler-5, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Yeni Begler-6, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157

- Ayn Nûri-Leskovikli, Medhiye, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146, 147
- Ayn. Nûri, Öksüz, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Ayn. Tâhir, Gazel, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Ayn. Vecdî, Emel-i Âşıkâne, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Bağdat Müftîsi Allâme-i Merhûm Zehâvî Efendi, Diger, 24, 8 Eylül 1899, 98
Rubâî, 24, 8 Eylül 1899, 98
- Bahâeddin, Gurûb ve Yâd-ı Mâzî, 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Bedri Ziyâ, Şarkı, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- Bekir Fahri, Bir Manzûme, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145, 146
Yeni Sevdâ, 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 110
Yeni Sevdâ-2, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114
Yeni Sevdâ-3, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 118
- Bolulu H. Tal'at, Eski Yoldan Geçilmez Diye Kim Dedi, 15, 23 Haziran 1899, 60
- C. L., Hâtıra-i Zifâf, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- C. Refîî, Mezâr-ı Garam, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Celâl Sâhir, Leyâl-i Sâhriyet-7, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
Leyâl-i Sâhriyet-8, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
Perîşân Gölgele, 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
Şâirin Saçları, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141, 142
Tabî'atın Karşısında, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Celâl, Sevdâ-yı Tahrîr, Şiir, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137, 138
- Cemâl Âsaf, Şarkı, 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
- Cenab Şahâbeddin, Diyojen'e, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111, 112
Eş'âr-ı Bergüzîde Kendim İçün, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 137
Eş'âr-ı Güzîde, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 133, 134
Şi'rim İçün, 76-28, 7 Eylül 1900, 110
- Cevad Refîî, Hayâl-i Cânân, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
Mersiyye (Gazî Osman Paşa Merhûm İçün), 55-7, 13 Nisan 1900, 27
Mersiyye, 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Cihangir Andicânî, Dersâadet Hâtıralarımdan Erenköyü'nde "Terâne-i Sahrâ, 16,
30 Haziran 1899, 64
- Con, Üstad-nâme Berdûş, Cenâb Çâ-yı Ferûşe, 3, 24 Mart 1899, 12
- Çengelköyü'nden K. Hicrî, Kıt'a, 21, 21 Ağustos 1899, 85

Çöbcü Mehmed Ağa Bendeleri, Ahmed Celâl Begin "Tahayyül" adlı Manzûmesine Nazîre,

Şiir, 5, 14 Nisan 1899, 20

Ş..., 14, 16 Haziran 1899, 57

Yârân-ı Pâmâl, 3, 24 Mart 1899, 11, 12

Depdeveş, Tefekkür, 23, 1 Eylül 1899, 91

Doktor Rızâ, Bir Resim Arkasına, 18, 14 Temmuz 1899, 71

E. B. , Bülbüle Hitâben -Andelib Beg'e, 21, 21 Ağustos 1899, 84

E. Erşed, Rü'yâda Mülâkât, 11, 26 Mayıs 1899, 42

Şarkı, 1, 20 Mart 1899, 3

Telehhüf, 3, 24 Mart 1899, 10

E. Vedad, Levha-i Mâtem, 53-5, 30 Mart 1900, 18

Şarkımsı, 152-52, 28 Şubat 1902, 197

Emin Fikret, Sensiz Olamam Ben, 20, 28 Temmuz 1899, 80

Emin Fikri, Gazel, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151

Envâr, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 162

Enver, Gazel, 45, 2 Şubat 1900, 179

Es'ad Necib, Bir Hicrân-ı Muvakkatden Sonra, 54-6, 6 Nisan 1900, 22

Bir Tablo İçün, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115

Çeşme Başında, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131

Hiçden Tesellî, 27, 29 Eylül 1899, 107

Resmini Yaparken, 25, 15 Eylül 1899, 100

Şekvâ-yı Firâk, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171

Eskişehirli Hoca-zâde Mehmed Râsih, Tahassür-i Garîbâne, 2, 24 Mart 1899, 6

Tahrîr-i Bî-nazîr Rıf'at Begefendi'ye, 2,

24 Mart 1899, 6

Eşref, ..., 60-12, 18 Mayıs 1900, 47

Târih, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47

F. Vicdân, İştikâ', 26, 22 Eylül 1899, 104

Fâhir, Mâzî-i âmâlim, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50

Nedîm-i Sevdâ, 63-15, 8 Haziran 1900, 58

Fâik Âli, İhtisâsât-ı Marîzâne, 4, 7 Mart 1899, 16

Hâlâ O Rü'yâ, 106-6, 12 Nisan 1901, 157

İnanma, 3, 24 Mart 1899, 10

- Uzaklardakine, 5, 14 Nisan 1899, 17
- Belki!, 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- Enîn-i Tahassür, 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- Hayme-nişîn, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Senelerden Sonra, 52-4, 23 Mart 1900, 13
- ..., 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Abdü'l-Hak Mihrü'n-nisâ, 122-22, 2 Ağustos 1901, 149
- Aşk-ı Hayâlî, 56-8, 20 Nisan 1900, 29, 30
- Balıkçıl-Kardeşime-, 24, 8 Eylül 1899, 95
- Bilmem Kime Karşı, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Bir Hayât, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
- Bir Hicrân, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Bir Hüsn-i Gâibe, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Bir Hüsn-i Nev-Tesettüre Karşı, 25, 15 Eylül 1899, 99, 100
- Bir Merhûme İçün, 49, 2 Mart 1900, 1
- Bir Müsâmere-i Edebiye Hâtırası, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- Bu Da Öyle, 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Denizlere Karşı, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Dicle Hâtıralarından , 53-5, 30 Mart 1900, 17, 18
- Eylül, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- Ezan, 6, 21 Nisan 1899, 21
- Fânîliğim, 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 177
- Felsefelerim, 45, 2 Şubat 1900, 179
- Ferîşte-i Ezhâre, 108-8, 26 Nisan 1901, 165
- Gece Yanlıları, 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 109
- Geçmiş Bir Mâtemin Zill-ı Pâyidârı, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Gözlerinden Bir Gölge, 66-18, 29 Haziran 1900, 70
- Gurûb, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Hafâyâ-yı Leyâl, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Hafâyâ-yı Leyâl-5-Ra'd ve Berk, 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Hayâl-i Seyyâl, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- Hayât-ı Aşkı, 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
- Hirâs-ı Hicrân, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158

- Hüsn-i Gürîzân, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114
Hüsn-i Mahzûn, 26, 22 Eylül 1899, 103, 104
İbhâma Dâir, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 117, 118
İbtîlâ-yı Hayât, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
İnfîlât-ı Marîzâne, 26, 22 Eylül 1899, 104
Kehkeşâna Karşı, 8, 5 Mayıs 1899, 30
Kitâbe-i Seng-i Mezâr, 105-5, 31 Mart 1901, 154
Madmazel Le'a, 56-8, 20 Nisan 1900, 29, 30
Mehtâb, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
Müstesnâ Geceler, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
Müstesnâ Geceler, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
Nağme-i Tesellî, 106-6, 12 Nisan 1901, 157
Nesîm-i Âşînâ, 8, 5 Mayıs 1899, 30
O Mechûleye, 97-49, 1 Şubat 1901, 121
Onun Gözleri, 51-3, 16 Mart 1900, 9
Onun Hayâlî, 100-52, 22 Şubat 1901, 134
Onun Sîmâsı, 114-14, 7 Haziran 1901, 117
Rehâvet-i His, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
Rûh-ı Bîdâr, 19, 21 Temmuz 1899, 76
Rûh-ı Feyfâ-güzîn, 18, 14 Temmuz 1899, 72
Samîmiyet-i Sevdâ, 13, 9 Haziran 1899, 50
Silviya'ya, 103-3, 15 Mart 1901, 145
Sitârem, 24, 8 Eylül 1899, 95, 96
Südlerimin Âtîsi, 45, 2 Şubat 1900, 179
Şekîb, 22, 25 Ağustos 1899, 87, 88
Tulû', 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
Ufukların, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
Ufûl Etmiş Mehâsin Karşısında, 113-13, 31 Mayıs 1901, 113
Uyanmasın, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 117
Ferid Rebîî, Şarkı, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
Fürûgî, Terâne-i Garâm, 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
Hayâl-i Cânân, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
Garib Harâbâtî, Şarkı "Dümû"-ı Teessür, 23, 1 Eylül 1899, 91

- H. Nâzım, Bir Mehtabda, 21, 21 Ağustos 1899, 84
 Fakat Heyhât, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 Feryâd, 60-12, 18 Mayıs 1900, 45
 Gurub Levhalarından, 19, 21 Temmuz 1899, 76, 77
 Karlar Erirken, 5, 14 Nisan 1899, 18
 Nikâh-i Pür-Heyecân, 26, 22 Eylül 1899, 103
- H. Niyâzi, Sürûd-ı Garâm, 8, 5 Mayıs 1899, 30
 H. Remzi, Âh Ey Bî-vefâ, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
 H. Subhi, Sevdigime, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
 Hadîce Nûriye, Âsâr-ı Manzûme, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
 Hâfız Ali Rızâ, ..., 98-50, 8 Şubat 1901, 125
 Hâfız Bahâeddin, Gazel, 1, 20 Mart 1899, 3
 Gazel, 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Hâfız Hüseyin Şevket, Çalışmak, 64-16, 15 Haziran 1900, 62
 Hâfız Hüsnî, Gazel, 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
 Hâfız İsmâil El-Mevlevî, Hazreti Mevlânâ'ya, 23, 1 Eylül 1899, 91
 Hazreti Şems'e, 23, 1 Eylül 1899, 91
 Mükevkeb Bir Gecede, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Hâfız Müctebâ, Gâzî Osman Nûri Paşa Merhûmun İrtihâl-i Dâr-ı Naîm Eylediğine Târîh-i
 Muzâıfdir, 55-7, 13 Nisan 1900, 27
- Hafız Şem'i, Kardeşim Süleyman Beg'in Kerîmesi Lâmia İçün, 35,
 24 Teşrînisânî 1899, 140
- Hakkı, Tahassür, 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 157, 158
 Halebden M. Rıf'at, Tahrîr-i Bî-nazîr Rıf'at Beg efendiye, 1, 20 Mart 1899, 1
 Hâlid-Çorlulu-, Kıt'a, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Halil Nihad, Gazel, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 172
 Gece Yarısı, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
 Şarkı, 48, 23 Şubat 1900, 192
- Hamdi, Gazel, 71-23, 3 Ağustos 1900, 90
 Şarkı, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89, 90
- Harputlu Hayri, Ma'nalı Bakışlar, 6, 21 Nisan 1899, 22
 Hasan Sâmi, Bir Manzûme, 10, 19 Mayıs 1899, 37, 38
 Yâd u Feryâd, 3, 24 Mart 1899, 10

- Hasan Tahsin, Gazel, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
 Gazel, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- Hasan Tahsin-Söğüdlü-, Nevha-i Aşk, 110-10, 10 Mayıs 1901, 175
- Hâtîf, Gazel, 1, 20 Mart 1899, 2
- Hattat-zâde Abdullah Zühdi, Pûşîde-i Tûrâb Olan Bir Muhterem Lisânından, 20,
 28 Temmuz 1899, 80
- Hayret, Gazel, 19, 21 Temmuz 1899, 75
- Hayriye Bint Halil, Şarkı, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Hâzım, Gazel Türkü, 4, 7 Mart 1899, 14, 15
- Hersekli Ârif Hikmet, Diger, 6, 21 Nisan 1899, 21
 Nâ-tamam Bir Gazel, 6, 21 Nisan 1899, 21
 Nazm, 19, 21 Temmuz 1899, 75
- Hikmet Celâl, Bir Şarkı, 10, 19 Mayıs 1899, 39
 Perestîde-i Kalbime, 10, 19 Mayıs 1899, 39
- Hikmet Fatin, Hediye-i Nisyân, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Hikmet Hicri, Kardeşim Ârif Vahdî'nin Kitâbesinin Mezârıdır, 148-48,
 31 Kânûnusânî 1902, 181
- Hikmet, Menekşeye Hitâb, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Hilmi, Harb Şarkısı, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
- Hilmi-Edirne'den-, Hayâl-i Şâirâne, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- Hoca-zâde Nûri, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Hulûsî, Tevhîd, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46, 47
- Hüseyin Câhid, Kayıkcı, 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 113
 Serhoş, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113
- Hüseyin Dâniş, "...-i Eşyâdan-Tevfik Fikret Beg'e, 13, 9 Haziran 1899, 50
 Gilbert, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Hüseyin Kâzım-Dağıstânî-, Tahassür, 56-8, 20 Nisan 1900, 30
- Hüseyin Servet, Eflâtun Mendile, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
 Ezan, 108-8, 26 Nisan 1901, 165
 Karşımda, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Hüseyin Sîret, Bilir misin?-Hüseyin Suad Beg'e, 13, 9 Haziran 1899, 50
 Kâri'ime, 46, 9 Şubat 1900, 184
 Menekşe, 48, 23 Şubat 1900, 191, 192

- Neşîde-i Hasret, 21, 21 Ağustos 1899, 83, 84
- Hüseyin Suâd, “-Tabut Arkasında-nın Zeyli”, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Takdîr-i Melâl, 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Takrîr-i Melâl, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Takrîr-i Melâl, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
- Takrîr-i Melâl, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Hüseyin Şevket, Bir Kıt’a, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Sensiz!, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- İbni Rıf’at Sâmi, Hasb-i Hâl, 5, 14 Nisan 1899, 19
- Şarkı, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- Yine Ona, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85, 86
- Cezbât-ı İlâh-cüyânem, 2, 24 Mart 1899, 5
- İlâhî, 2, 24 Mart 1899, 5
- İbnü’l-Cenâb, Diğer, 9, 12 Mayıs 1899, 34
- Kıt’a, 9, 12 Mayıs 1899, 34
- İbnü’l-Lâmi’ Mahmud Ekrem, Timsâl-i Dehâ İsmâil Safâ, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 116
- Yâdigâr-ı Hayât, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- İbnü’r-Reşid: Emin Fikri, Nağme-i Dil, 15, 23 Haziran 1899, 60
- İbnü’r-Rüşdî Emin Fikri , Bu Demlerdir, 6, 21 Nisan 1899, 23
- İbnü’s-Seyyid Gâlib, Mersiyye, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- İbrâhim Cehdî, Alûfte, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
- Bakarken, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- Bayrın, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Bir Şarkı, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Eski Arkadaşım, 5, 14 Nisan 1899, 17, 18
- Fecr-i Telâkkî, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- İncimâd-ı Şebâb, 49, 2 Mart 1900, 1
- Ma’sûka-i Hayâliyeme, 124-24, 16 Ağustos 1901, 157, 158
- Mahcûbe, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145, 146
- Mütezâd Eş’ârım, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Nağme-i Hayât, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 113
- Öjen Dö La Krova(?), 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129

- Sûziş-i Telâkkî, 18, 14 Temmuz 1899, 72
 Uzakdakine, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
 Yine Ona, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157
 Zill-i Metrûk-Fâik'e-, 24, 8 Eylül 1899, 95
 İbrâhim Midhat, Bir Pederin Oğluna Hitâbı, 18, 14 Temmuz 1899, 73
 Sevgilime, 11, 26 Mayıs 1899, 42
 İbrâhim Necâtî, Ayrılık, 21, 21 Ağustos 1899, 84, 85
 İbrâhim Re'fet, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 161, 162
 İmamoğlu Ahmed, Gönül İsteği, 10, 19 Mayıs 1899, 38
 Îsak Fererâ, Aşk-ı Mürde, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
 Bir Latîfe, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177, 178
 Dehâ..., 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
 Hayat Terâneleri, 12, 2 Haziran 1899, 46
 İhtisâsât-ı Şefkat, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
 İnan, 47, 16 Şubat 1900, 187, 188
 Karşıkî Mezar, 27, 29 Eylül 1899, 108
 Keşt ü Güzâr-ı Şebâne , 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
 Mağdûre-i Hayât, 108-8, 26 Nisan 1901, 165, 166
 Mechul Gözlere, 15, 23 Haziran 1899, 60
 Mersiyye, 7, 28 Nisan 1899, 25, 26
 Nedâmet, 15, 23 Haziran 1899, 60
 O Bî-vefâya, 152-52, 28 Şubat 1902, 197
 İsmâil Safâ, A'mâ, 21, 21 Ağustos 1899, 83
 Âh Mine'l-aşk, 4, 7 Mart 1899, 14
 Bir Kasîdeden Müfrez, 20, 28 Temmuz 1899, 79, 80
 Bir Sepet Çiçek, 9, 12 Mayıs 1899, 33
 Çirkin Kız, 15, 23 Haziran 1899, 59
 Çocuklarım, 2, 24 Mart 1899, 6
 Değildir, 19, 21 Temmuz 1899, 76
 Mekteb, 18, 14 Temmuz 1899, 71
 Mev'ıza, 22, 25 Ağustos 1899 , 87
 Müelliflere, 23, 1 Eylül 1899, 91
 Neşve-i Bahâr, 6, 21 Nisan 1899, 21

- Öksüz Ahmed, 25, 15 Eylül 1899, 99
 Senin Olsun, 3, 24 Mart 1899, 9
 Şi'r, 12, 2 Haziran 1899, 45
 Talebe Lisânından, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112
 Tâze Bir Kız, 22, 25 Ağustos 1899, 87
 Tevellüh "Andelib'e, 21, 21 Ağustos 1899, 83
 Türkmen Kızı, 12, 2 Haziran 1899, 45
 Yaz Gecesi Yağmuru, 21, 21 Ağustos 1899, 83
 Yüksek Bir Dağa, 7, 28 Nisan 1899, 25
 Zavallı İhtiyar, 4, 7 Mart 1899, 14
 K. H. N., Gazel-i Müşterek, 104-4, 22 Mart 1901, 149
 Kalkandelenli Sabri, El-Gafûr, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127, 128
 Kâmil, Ezhâr-ı Tefekkür-5, 54-6, 6 Nisan 1900, 22
 Ezhâr-ı Tefekkür-6, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
 Ezhâr-ı Tefekkür-7, 56-8, 20 Nisan 1900, 30
 Ezhâr-ı Tefekkür-8, 57-9, 27 Nisan 1900, 34
 Ezhâr-ı Tefekkür-9, 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
 Kâtib-zâde Nazif, ..., 126-26, 1 Eylül 1901, 165
 Çamlar Arasında, Şiir, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137
 İlk Mülâkât, Şiir, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141
 Kıt'a, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
 Medhiye-i Hazreti Pâdişâhî, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146
 Odada, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149
 Kaytaz-zâde Nâzım, Kızım Hadîce İçin Söylediğim Kıt'a, 23, 1 Eylül 1899, 91
 Kâzım Beg, Şarkı, 7, 28 Nisan 1899, 26
 Kâzım Fecrî, Rûh-ı Firkat, 1, 20 Mart 1899, 1
 Kemâl Hüznî, Analık, 108-8, 26 Nisan 1901, 166
 Esnâ-yı Vahdetde, 113-13, 31 Mayıs 1901, 114
 Kemâl Mehcûrî, Refîka-i Rûhuma, 46, 9 Şubat 1900, 184
 Kemâl Sâfî, Nefer, 55-7, 13 Nisan 1900, 27, 28
 Kemâl Vecdî, Dinle Rûhum, 128-28, 13 Eylül 1901, 174
 Kemâleddin Perî, Gazel, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
 Kumkapu Muhbiri, Şarkı, 107-7, 19 Nisan 1900, 163

- Leskovikli O. Nûri, Gazel, 1, 20 Mart 1899, 3
- Leskovikli Ra'uf, Hasb-i Hâl, 3, 24 Mart 1899, 10
- Teessürden Terennüm, 2, 24 Mart 1899, 6
- Kıt'a, 7, 28 Nisan 1899, 26
- Ma'îşet "Bir Marîz Lisânından, 4, 7 Mart 1899, 14
- Leylâ Ferîde, Hakîkat, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Şarkı, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Leylâ, Ah Bahar, 1, 20 Mart 1899, 2
- M. Edib, Sen Olmasan, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Yeni Açmış Bir Zehre, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- M. Erşed, Gazel, 17, 7 Temmuz 1899, 67
- M. Hâlid, Mevte Hitâb, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- M. Hikmet Hicrî, Müteverrimel, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- M. Nâzım Paşa, Bir Tabloya, 5, 14 Nisan 1899, 17
- M. Necdet, Zühre'nin Tesellîsi, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- M. Necib, Sayd-gâhda, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- M. Nûri Şeydâ, ..., 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Tahassür, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 140
- M. Reşad, Kıt'a, 12, 2 Haziran 1899, 46
- Gazel, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Kitâbe-i Seng-i Mezâr, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- M. Sa'dî, Onun Sesi, 51-3, 16 Mart 1900, 10
- Rûh-ı Kalîl, 22, 25 Ağustos 1899, 88
- M. Salâhaddin, Feryâd, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Makber-i Cânân, 128-28, 13 Eylül 1901, 173
- Nazîre, 47, 16 Şubat 1900, 188
- Şarkı, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Şarkı, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Şarkı, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- M. Selâmi, Şehîd, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- M. Servet, Hâtıra, 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- M. Ziyâeddin, Kır Çiçeği, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Mâcid Fikrî, Bana Ne ?, 117-17, 28 Haziran 1901, 129

- Cânânîma, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Mahmud Bedî', Hazan, 7, 28 Nisan 1899, 26
- Mevte Hitâb, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115, 116
- Sâil, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Mahmud Fuad, Tesdîs, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
- Malatyalı Necmeddin, Âmâl, 45, 2 Şubat 1900, 179, 180
- Manastırlı Rıf'at, Lem'ât (Şemsü'-Arab'dan Muktebes), 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- Mazhar-Ayntâbî Merhûm-, Gazel, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Mehmed Âkif, Gazel, 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- Gazel, 69-21, 20 Temmuz 1900, 82
- Sevdiğime, 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- Terâne-i Visâl, 57-9, 27 Nisan 1900, 34
- Yavuz Sultan Selim Hazretlerine, 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
- Mehmed Âkif-Selânikli-, Manzûme, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Mehmed Celâl, Suâlîm –Tepedelenli-zâde Kâmil'e-, 47, 16 Şubat 1900, 187
- ..., 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- ..., 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- "Aynen" Böyle İstiyorum, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- A'mâ, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Ahmed Râsim Beg'e, 1, 20 Mart 1899, 2
- Âlem-i Âb, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- Bağçevan Kızı, 24, 8 Eylül 1899, 96
- Bağlar Başında, 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Bahar İçinde, 10, 19 Mayıs 1899, 37
- Bahâr ve Tarab, 12, 2 Haziran 1899, 46
- Bahârı Tahayyül, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 152
- Bahtiyar Yavrum, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Bana İlham-ı Şi'r eden güzelim, 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Bilmedin kıymetimi..., 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Bir Hâtıra, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126, 127
- Bir Kere Daha Temâyül Eyle, 76-28, 7 Eylül 1900, 112
- Bir Kıt'a, 2, 24 Mart 1899, 6

- Bir Mutrib-Hoş Âvâze, 25, 15 Eylül 1899, 100
- Bir Müteverrimeye, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Bir Şi'r-i Ma'nîdâr, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Bu Leylâklar Senin mi?, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Çehre ve Kalb, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Dudaklarında mı Hâlâ Bırakdığım Bûse, 15, 23 Haziran 1899, 59
- Enîs-i Girye, 52-4, 23 Mart 1900, 14
- Eski Yoldan Geçilmez Diye Kim Demiş "Âyine", 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Ezhâr-ı Tefekkür, 52-4, 23 Mart 1900, 14
- Fenârde, 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- Gazel, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 176
- Gelin, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138
- Gönülde Gonce-i Emel, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Gözler Süzerek..., 123-23, 9 Ağustos 1901, 153, 154
- Gözlerinin Câzibesi, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Güzelliklerin -Tepedelenli-zâde Kâmil'e-, 48, 23 Şubat 1900, 192
- Hangimiz Bahtiyâr-ı Sevdâdır, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Her Güzel Şey Seni İhtâr Eyler, 22, 25 Ağustos 1899, 88
- Hezeyân-ı Mürte'îş, 120-20, 19 Temmuz 1901, 142
- I'tılâ-yı Gâzi, 55-7, 13 Nisan 1900, 26, 27
- İki Yüzlü Bir Çocuk, 18, 14 Temmuz 1899, 71, 72
- Kalb-i Cerîha-dâr, 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Kar Düşerken, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151, 152
- Koşu Yolunda, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Küçük Çamlıca'dan Büyük Ada'ya, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- La Dans De Dekadan, 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Lilablon?, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Mini Mini Fethi'ye, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Müjgân-ı zer-nisâr, 127-27, 6 Eylül 1901, 169
- Nesîm-i Bahâr, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Neşîde, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93, 94
- Niyâz, 105-5, 31 Mart 1901, 153

Romeo ve Juliet, 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
 San'atkâr, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
 Seni Bûs Etmek İçün, 8, 5 Mayıs 1899, 29, 30
 Sevdâ Arıyor Harâbelerde, 16, 30 Haziran 1899, 64
 Sevdiğim Zaman, 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
 Sevmemiş, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77, 78
 Sû'-i İ'tiyâd, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
 Şarkı, 19, 21 Temmuz 1899, 76
 Şi'r Düşünürken, 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
 Şitâ' Mürğân ve Bârân, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171, 172
 Şitâ' ve Bahar, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
 Tahayyül, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93
 Târîh-i Lafzî, 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
 Tedkîkât-ı Edebiye-7, 45, 2 Şubat 1900, 180, 181
 Teessür-i Âşıkâne, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
 Tiyatroda, 71-23, 3 Ağustos 1900, 90
 Ümîd-i Nev-şukûfte, 20, 28 Temmuz 1899, 80
 Yâdigâr, 11, 26 Mayıs 1899, 41
 Yağmur Sonu, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138
 Yine Perî-i Şi'rim, 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163

Mehmed Ekrem, Aşk-ı Giryân , 116-16, 21 Haziran 1901, 126
 Aşk-ı Mürde, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
 Beş Sene Sonra, 130-30, 27 Eylül 1901, 109
 Dere Kenârında..., 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
 Hazin Bir Şi'r, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
 İlk Tahayyül-1, 128-28, 13 Eylül 1901, 173
 Öyle Baygın Gözler ki, 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
 Mehmed Emin, "Aynen" Şi'rden Müstezad, 128-28, 13 Eylül 1901, 174
 Çiçekciğim, 51-3, 16 Mart 1900, 9
 Göz Yaşım, 47, 16 Şubat 1900, 187
 Kesildi mi Ellerin?, 106-6, 12 Nisan 1901, 157, 158
 Kibritçi Kız, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
 Ona, 2, 24 Mart 1899, 6

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, Şarkı, 81-33, 12 Teşrîni-evvel 1900, 129

Şarkı, 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 153

Bir Ayyaşın Vefâtı, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178

Bir Şarkı, 100-52, 22 Şubat 1901, 134

Çocukluğum, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174

Gurûb, 103-3, 15 Mart 1901, 145

İlm-i Hikmet-1 "Zerre", 99-51, 15 Şubat 1901, 129, 130

İlm-i Hikmet-2 Kuvvet, 101-1, 29 Şubat 1901, 138

Mektûb-ı Mahsûs, 122-22, 2 Ağustos 1901, 150

Mersiyye, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50

Nuhbe-i Âmâlîme Bir Yâdigâr, 104-4, 22 Mart 1901, 149

Sevdiğim Güzele Karşı, 99-51, 15 Şubat 1901, 129

Trabzonlu Nu'man Efendi'ye Yazdığı Mersiyye, 116-16, 21 Haziran 1901, 126

Mehmed Hikmet, Sisler Arasından, 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 174

Mehmed Nizâmî, Andelib Beg'e Taklîd, 16, 30 Haziran 1899, 64

Çiçek, 17, 7 Temmuz 1899, 67

Gazel, 14, 16 Haziran 1899, 56(54)

Hâfız İsmâîl Efendi Kardeşime-Olsa da Hoş Olmasa da, 16 30 Haziran 1899, 64

Leyâl-i İftirak, 16, 30 Haziran 1899, 64

Ona!.., 17, 7 Temmuz 1899, 67

Seherde, 14, 16 Haziran 1899, 56(54)

Sûr-ı Hıtân, 14, 16 Haziran 1899, 53

Mehmed Nizâmî-Filibeli-, Kûy-ı Yâr, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161

Mehmed Râsîh, Na't-ı Şerîf, 30, 20 Teşrîni-evvel 1899, 119

Mehmed Sa'dî, İstiyorum ki..., 54-6, 6 Nisan 1900, 22

Neşîde-i Hicrân, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173, 174

Ona, 76-28, 7 Eylül 1900, 111

Safahât-ı Hissiyât, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50

Serâb-ı Ümîd, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153

Verem, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85

- Yâd-ı Mâzî, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41, 42
- Mehmed Sıdkı, Mâzî-i Mes'ûd, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Teessür-i Rakîk, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, Gazel, 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Güzel Gözler, 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Mersiyye, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161, 162
- Nazîre, Şiir , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137
- Penbe Gül, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Seyâhat, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174, 175
- Mehmed Şerâfeddin, Ey Yâr!, 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Mehmed Tâhir, Zurefâ-yı Asrdan Hacı Râtib Bey Merhûmun Târîh-i İrtihâli, 44,
26 Kânûnusânî 1900, 175
- Mehmed Vasfî, Bir Kıt'a, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Mekkî, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 161
- Gazel, 10, 19 Mayıs 1899, 37
- Münâcât, 12, 2 Haziran 1899, 45
- Sâl-i Cedîd Târihleri, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Melek Sâniye, Sâil, 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Menemenli-zâde Mehmed Tâhir, Çamlar Arasında, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Midhat Cemâl, Bir Latîfe, 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 117
- Dudaklarından Öperken, 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Şarkı, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Şarkı, 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 133
- Muhyiddin, "Hazan" Ünvanlı Eski Bir Nazmımdan , 2, 24 Mart 1899, 6
- Ey Gonçe Dehen Terennüm Eyle, 4, 7 Mart 1899, 14
- Ferdâ-yı Vuslat, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Leyle Hitâb, 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Mukaddes, Tranpetci, 16, 30 Haziran 1899, 63
- Mustafa Kemâl, Akçam, 107-7, 19 Nisan 1900, 162, 163
- Çocukluğum, 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- Ezhâr-ı Bahâr, 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Fakir Âile-Muhâvere, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129
- Kedi ile Fâre, 110-10, 10 Mayıs 1901, 175

- Köy Hâtırâtından, 101-1, 29 Şubat 1901, 138
- La Fonten'i Taklîd-3 Baharla Arı, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Muhâvere-i Ma'sûmâne, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Sıtma, Verem, Tabâbet, 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Türkce Şi'r- Kimsesiz Kız, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149
- Mustafa Subhi, Hasb-i Hâl, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Münîr, Sâl-i Cedîd Târihleri, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Müstecâbî-zâde İsmet, Bekâ-yı Rûh, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Bergüzâr, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Bir Hâtıra-i Sermedî, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 135
- Bir Kıt'a, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Enîn, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Gazel, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Gazel, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102, 103
- Gilbert, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- İki Kıt'a, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Nazîre, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Sabah, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
- Şarkı, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- N. Ekrem, Neşve-i Seher, 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Nâci, Şarkı, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Nâmık Sadrî, Bâzice-i Efkâr, 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 169
- Bâziçe-i Efkâr, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Bâziçe-i Efkâr, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Bâziçe-i Efkâr-2, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Bir Mersiyyeden, Şiir , 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141, 142
- Gün Batarken, 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
- Salâhaddin Eyyûbî, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Son Şua'lar, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Son Şua'lar, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Necmeddin, Gazel, 51-3, 16 Mart 1900, 10
- Nevres, Üç Şükûfe, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Nezih, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 163

- Niyâzî, Gazel, Şiir , 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142
 Gazel, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
 Nûri, Gazel –Aynen-, 47, 16 Şubat 1900, 188
 Osman Şems Efendi, Şi'rler, 26, 22 Eylül 1899, 103
 Ömer Aziz, Ekin Türküleri, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
 Neşve, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
 Ömer İhyâ, Devâm-ı Sevdâ, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
 Ömer Lütfi, Tahmîs, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
 Ömer Seniî, Bir Gece, 77-29, 14 Eylül 199, 113, 114
 Bülbül, 66-18, 29 Haziran 1900, 69
 Gece Yarılarında, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 113, 114
 İ'tizâr-ı Aşk, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
 İ'tizâr-ı Mükerrer, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
 Manolya, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
 Prezrinli Ömer Lütfi, Nazîre, 21, 21 Ağustos 1899, 84
 Vicdâna Karşı, 24, 8 Eylül 1899, 96
 Rahmi, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Bir Mektub İçine, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
 Reşid Âkif, ..., 55-7, 13 Nisan 1900, 26
 Rızâ Necdet, "Aynen" O muydu?, 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 117
 Sa'deddin, Bir Bî-vefâya, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
 Sa'dî, Gazel, 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
 Ta'zîm-i Üstâd, 65-17, 22 Haziran 1900, 65
 Tahmîd-i Bârî, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37, 38
 Sâ'ime, Şarkı, 100-52, 22 Şubat 1901, 134
 Sâbit Nu'mân, Türbe-i Şeyhü'l-Ekber'de, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127
 Sadri, Manzûme, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 119
 Safvet İlhâmî, Nâlem, 22, 25 Ağustos 1899, 88
 Nevâ-yı Temennî, 21, 21 Ağustos 1899, 84
 Perî-i Muhabbet, 27, 29 Eylül 1899, 108
 Safvetî Kemâl, Nazîre, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
 Sâhir , Hayâl-i Şi'rim, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 Sâhir , Mevâlid-i Hicrân-2, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146, 147

- Anneme, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
 Aşk-ı Mahrûm, 53-5, 30 Mart 1900, 18
 Babama, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93
 Gözler, 97-49, 1 Şubat 1901, 121
 Gözler-3 Yeşiller, 101-1, 29 Şubat 1901, 138
 Hamakda, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Hayâl-i Visâl, 49, 2 Mart 1900, 1
 Hediye-i Bîdâr, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126
 Hediye-i Bîdâr-1, 79-31, 28 Eylül 1900, 121, 122
 Hediye-i Bîdâr, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 137, 138
 Kırâ't-ı Muhîtât, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
 Leyâl-i Sâhriyet, 105-5, 31 Mart 1901, 153
 Leyâl-i Sâhriyet, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
 Leyâl-i Sâhriyet, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
 Leyâl-i Sâhriyet-5, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
 Leyle-i Zifâf, 52-4, 23 Mart 1900, 13, 14
 Leyl-i Sâhriyet, 114-14, 7 Haziran 1901, 117
 Menekşe, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157, 158
 Mûsikî-i Ruh, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 O Günün Hâtırası, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Rü'yâ-yı Şûh, 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
 Siz Yokken, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
 Soluk Çiçek, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
 Şi'rlerimin Rûhu, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
 Verdiğin Gül, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
 Yapyalnız, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
 Saîd, Kıt'a, 1, 20 Mart 1899, 1
 Sâlih-Zerretî, Kâbus, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
 Sâlim Bin Nûri, Hazreti Şeyhin Nazîresine Nazîre, 11, 26 Mayıs 1899, 42
 Sâmi -Ayntablı Hasırcı-zâde-, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 Sâmi, Şarkı, 2, 24 Mart 1899, 6
 Türkü, 2, 24 Mart 1899, 6
 Selânikli Abdülkerim Sâmi, Bir Genç Kızın Dem-i Ahîri, 1, 20 Mart 1899, 2

- Senih, Ufkun İlhamı, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Sırrî, ..., 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- Suad Sufûtî, Sürûr-ı Âşıkâne, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Süleyman Nesib, ..., 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Ayrıldıktan Sonra, 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Bir Balodan Sonra, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Birinci Temennî, 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Birine, 14, 16 Haziran 1899, 56(54)
- Deniz, 79-31, 28 Eylül 1900, 121
- Esîr-i Hayât, 106-6, 12 Nisan 1901, 157
- Gözlerine Dâir, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Heyhât, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171
- Kadınlığa Dâir, 101-1, 29 Şubat 1901, 137
- Kadınlığa Dâir, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Menekşeye Dâir, 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- Peyâm-ı Da'vet, 66-18, 29 Haziran 1900, 70
- Peyâm-ı Devr-â-devr, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Rûhumun İhtiyâcî, 76-28, 7 Eylül 1900, 110, 111
- Rûhumun Tesellîsi, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Şâm-ı Hayat-Fâik Beg'e-, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Tegazzül, 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Şevki-Diyarbakirli-, Bu Yerlerdir, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- İstirhâm, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Şeyh Vassî, Gazel, 6, 21 Nisan 1899, 21
- Tazmîn, 8, 5 Mayıs 1899, 29
- Şinâsi, Gilbert, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Tabib Celâl Paşa, Şarkı, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Tâhirü'l-Mevlevî, Tanzîr-i Gazel-i Nâci, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Tepedelenli Kâmil, İcâb-ı Sevdâ, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Tepedelenli-zâde Kâmil, Ezhâr-ı Tefekkür-3, 50-2, 9 Mart 1900, 5, 6
- Cevâbım-Mehmed Celâl'e-, 47, 16 Şubat 1900, 187
- Ezhâr-ı Tefekkür, 48, 23 Şubat 1900, 192
- Ezhâr-ı Tefekkür, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46

- Ezhâr-ı Tefekkür-Mehmed Celâl'e-, 49, 2 Mart 1900, 2
- Tevfik Fikret, Berîd-i Ümîd -Kardeşim Câhid'e-, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Son Nağme, 76-28, 7 Eylül 1900, 111, 112
- Abdülhak Hamid, 17, 7 Temmuz 1899, 67
- Balıkçılar, 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Bir Mersiyye, 20, 28 Temmuz 1899, 79
- Bir Mukaddime, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127
- Brahma, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Bütün Bir Sergüzeşt, 16, 30 Haziran 1899, 63
- Çirkin, 7, 28 Nisan 1899, 25
- Gayyâ-yı Vücûd, 4, 7 Mart 1899, 16
- Heykel-i Sa'y, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111
- Kahkaha-i Ye's, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Perî-i Şî'rime, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Seninle, 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Şehidlikde, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Tefelsüf, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Uhrılı Nûreddin, İlk Baharda, 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Kadınların İyi Evsâfı, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Rû'yâda Bir Hitâb Yâhud Âlem-i Hâb, 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Yusuf Cevad, Bir Resim Arkasına, 50-2, 9 Mart 1900, 6
- Kıt'a, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Sevdiğini Beklerken, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Temennî-i Mülâkât, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Temenniyât-ı Âşıkâne, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Veda'laşırken, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Yusuf İzzet, Aşk-ı Müstesnâ, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Te'mîn-i Muhabbet, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Yusuf Nihad, (Takvim)deki Tasvîre- O Kız! , 31, 27 Teşrînievvel 1899, 124
- Yusuf Serverî, Gonc-i Ümîd, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Yusuf Ziyâeddin, Diger, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Gazel, 14, 16 Haziran 1899, 57

Şarkı, 14, 16 Haziran 1899, 57

Şarkı, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120

Yümnî, ..., 107-7, 19 Nisan 1900, 161

Zâhid, Mâzîye Doğru-Tevfik Fikret Beg'e-, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131

Zâhir, Hasb-i Hâl, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136

İbtisâm, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143

Kardeşimin Çocuğu İçün, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151

Ziyâ Şâkir, Göz yaşlarım, 59-11, 11 Mayıs 1900, 42



33. Şiir Adına Göre Şiirlerin Listesi*

- ..., ..., 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
 ..., Envâr, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 ..., Eşref, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
 ..., Fâik Âli, 150-50, 14 Şubat 1902, 189
 ..., Hâfız Ali Rızâ, 98-50, 8 Şubat 1901, 125
 ..., Hoca-zâde Nûri, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 ..., İbrâhim Re'fet, 107-7, 19 Nisan 1900, 161, 162
 ..., Kâtib-zâde Nazif, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
 ..., M. Nûri Şeydâ, 33, 10 Teşrînîsânî 1899, 132
 ..., Mehmed Celâl, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
 ..., Mehmed Celâl, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
 ..., Mekki, 107-7, 19 Nisan 1900, 161
 ..., Nezih, 107-7, 19 Nisan 1900, 163
 ..., Rahmi, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 ..., Reşid Âkif, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
 ..., Sâmi -Ayntablî Hasırcı-zâde-, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
 ..., Sırrî, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
 ..., Süleyman Nesib, 150-50, 14 Şubat 1902, 189
 ..., Yümnî, 107-7, 19 Nisan 1900, 161
 ".....-i Eşyâdan-Tevfik Fikret Beg'e, Hüseyin Dâniş, 13, 9 Haziran 1899, 50
 Abdü'l-Hak Mihrü'n-nisâ, Fâik Âli, 122-22, 2 Ağustos 1901, 149
 Abdülhak Hamid, Tevfik Fikret, 17, 7 Temmuz 1899, 67
 Ah Bahar, Leylâ, 1, 20 Mart 1899, 2
 Âh Ey Bî-vefâ, H. Remzi, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
 Âh Mine'l-aşk, İsmâil Safâ, 4, 7 Mart 1899, 14
 Ahmed Celâl Begin "Tahayyül" adlı Manzûmesine Nazîre, Çöbcü Mehmed Ağa
 Bendeleri, Şiir, 5, 14 Nisan 1899, 20
 Ahmed Râsim Beg'e, Mehmed Celâl, 1, 20 Mart 1899, 2
 Akçam, Mustafa Kemâl, 107-7, 19 Nisan 1900, 162, 163

* Şiirlerin başlıklarına göre şiirlerin listelendiği bu bölümde; şiirlerin adı, şairi, yayınlandığı gazetenin sayısı, tarihi, sayfa numarası belirtilmiştir.

- Âlem-i Âb, Mehmed Celâl, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- Âlûfte, İbrâhim Cehdî, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
- A'mâ, İsmâil Safâ, 21, 21 Ağustos 1899, 83
- A'mâ, Mehmed Celâl, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Âmâl, Malatyalı Necmeddin, 45, 2 Şubat 1900, 179, 180
- Analık, Kemâl Hüznî, 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Andelib Beg'e Taklîd, Mehmed Nizâmî, 16, 30 Haziran 1899, 64
- Anneme, Sâhir, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
- Âsâr-ı Manzûme, Hadîce Nûriye, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 161
- Âşiyân-ı Hayâl, Ayn. Nâci, 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- Aşk-ı Giryân, Mehmed Ekrem, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Aşk-ı Hayâlî, Fâik Âli, 56-8, 20 Nisan 1900, 29, 30
- Aşk-ı Mahrûm, Sâhir, 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Aşk-ı Mürde, İsak Fererâ, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Aşk-ı Mürde, Mehmed Ekrem, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Aşk-ı Müstesnâ, Yusuf İzzet, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Aşkın!, Ahmed Şinâsî, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- "Aynen" Böyle İstiyorum, Mehmed Celâl, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- "Aynen" O muydu?, Rızâ Necdet, 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 117
- "Aynen" Şi'rden Müstezad, Mehmed Emin, 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Ayrıldıkdan Sonra, Süleyman Nesib, 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Ayrılık, İbrâhim Necâti, 21, 21 Ağustos 1899, 84, 85
- Babama, Sâhir, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93
- Bağçevan Kızı, Mehmed Celâl, 24, 8 Eylül 1899, 96
- Bağlar Başında, Mehmed Celâl, 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Bahar İçinde, Mehmed Celâl, 10, 19 Mayıs 1899, 37
- Bahâr ve Tarab, Mehmed Celâl, 12, 2 Haziran 1899, 46
- Bahârı Tahayyül, Mehmed Celâl, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 152
- Bahtiyar Yavrum, Mehmed Celâl, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Bakarken, İbrâhim Cehdî, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- Balıkçıl-Kardeşime-, Fâik Âli, 24, 8 Eylül 1899, 95
- Balıkçılar, Tevfik Fikret, 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Bana İlham-ı Şi'r eden güzelim, Mehmed Celâl, 18, 14 Temmuz 1899, 72

- Bana Ne ?, Mâcid Fikrî, 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Baygın Bakışlarında, Ahmed Şinâsî, 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Bayrın, İbrâhim Cehdî, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Bâzice-i Efkâr, Nâmık Sadrî, 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 169
- Bâziçe-i Efkâr, Nâmık Sadrî, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Bâziçe-i Efkâr, Nâmık Sadri, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Bâziçe-i Efkâr-2, Nâmık Sadrî, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Bekâ-yı Nihân, Ayn. Nâcî, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
- Bekâ-yı Rûh, Müstecâbî-zâde İsmet, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Belki!, Fâik Âli , 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- Bergüzâr, Müstecâbî-zâde İsmet, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Berîd-i Ümîd -Kardeşim Câhid'e-, Tevfik Fikret, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Beş Sene Sonra, Mehmed Ekrem, 130-30, 27 Eylül 1901, 109
- Betoven, Ayn. Nâdir, 51-3, 16 Mart 1900, 9
- Beyât-ı Fârisî Numûnelerinden "Nazm", Ali Nusret Han Dehlevî, 18, 14 Temmuz 1899, 73
- Beyaz Bir Gece, Ayn. Nâci, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Bilir misin?-Hüseyin Suad Beg'e, Hüseyin Sîret, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Bilmedin kıymetimi..., Mehmed Celâl, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Bilmem Kime Karşı, Fâik Âli, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Bir Ahşam, Ahmed Cemâl, 79-31, 28 Eylül 1900, 122
- Bir Ayyaşın Vefâtı, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Bir Balodan Sonra, Süleyman Nesib, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Bir Bî-vefâya, Sa'deddin, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Bir Gece, Ayn. Celâl, 129-29, 20 Eylül 1901, 177, 178
- Bir Gece, Ömer Senîh, 77-29, 14 Eylül 199, 113, 114
- Bir Genç Kızın Dem-i Ahîri, Selânikli Abdülkerim Sâmî, 1, 20 Mart 1899, 2
- Bir Hâtıra, Mehmed Celâl, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126, 127
- Bir Hâtıra-i Sermedî, Müstecâbî-zâde İsmet, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 135
- Bir Hayât, Fâik Âli, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
- Bir Hicrân, Fâik Âli, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Bir Hicrân-ı Muvakkatden Sonra, Es'ad Necib, 54-6, 6 Nisan 1900, 22
- Bir Hüsn-i Gâibe, Fâik Âli, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175

- Bir Hüsn-i Nev-Tesettüre Karşı, Fâik Âli, 25, 15 Eylül 1899, 99, 100
- Bir Kasîdeden Müfrez, İsmâil Safâ, 20, 28 Temmuz 1899, 79, 80
- Bir Kere Daha Temâyül Eyle, Mehmed Celâl, 76-28, 7 Eylül 1900, 112
- Bir Kıt'a, Hüseyin Şevket, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Bir Kıt'a, Mehmed Celâl, 2, 24 Mart 1899, 6
- Bir Kıt'a, Mehmed Vasfî, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Bir Kıt'a, Müstecâbî-zâde İsmet, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Bir Latîfe, İsak Fererâ, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177, 178
- Bir Latîfe, Midhat Cemâl, 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 117
- Bir Manzûme, Bekir Fahri, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145, 146
- Bir Manzûme, Hasan Sâmih, 10, 19 Mayıs 1899, 37, 38
- Bir Mehtabda, H. Nâzım, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Bir Mektub İçine, Rahmi, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Bir Merhûme İçün, Fâik Âli, 49, 2 Mart 1900, 1
- Bir Mersiyye, Tevfik Fikret, 20, 28 Temmuz 1899, 79
- Bir Mersiyyeden, Nâmık Sadrî, Şiir, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141, 142
- Bir Mukaddime, Tevfik Fikret, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127
- Bir Mutrib-Hoş Âvâze, Mehmed Celâl, 25, 15 Eylül 1899, 100
- Bir Muzhikede, Ahmed Safâ, 27, 29 Eylül 1899, 107, 108
- Bir Müsâmere-i Edebiye Hâtırası, Fâik Âli, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- Bir Müteverrimeye, Mehmed Celâl, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Bir Pederin Oğluna Hitâbı, İbrâhim Midhat, 18, 14 Temmuz 1899, 73
- Bir Resim Arkasına, Doktor Rızâ, 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Bir Resim Arkasına, Yusuf Cevad, 50-2, 9 Mart 1900, 6
- Bir Sepet Çiçek, İsmâil Safâ, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Bir Şarkı, Hikmet Celâl, 10, 19 Mayıs 1899, 39
- Bir Şarkı, İbrâhim Cehdî, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Bir Şarkı, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 100-52, 22 Şubat 1901, 134
- Bir Şî'r-i Ma'nîdâr, Mehmed Celâl, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Bir Tablo İçün, Es'ad Necib, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Bir Tabloya, M. Nâzım Paşa, 5, 14 Nisan 1899, 17
- Bir Tutam Fûlye, Abdullah, 6, 21 Nisan 1899, 22
- Bir Tutam Fûlye, Abdullah, 7, 28 Nisan 1899, 26

- Bir Tutam Fûlye, Abdullah, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Birinci Temennî, Süleyman Nesib, 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Birine, Süleyman Nesib, 14, 16 Haziran 1899, 56(54)
- Böğürtlen, Ayn. Nâdir, 65-17, 22 Haziran 1900, 66
- Brahma, Tevfik Fikret, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Bu Da Öyle, Fâik Âli, 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Bu Demlerdir, İbnü'r-Rüşdi Emin Fikri , 6, 21 Nisan 1899, 23
- Bu Leylâklar Senin mi?, Mehmed Celâl, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Bu Yerlerdir, Şevki-Diyarbakirli-, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Bülbül, Ömer Senîh, 66-18, 29 Haziran 1900, 69
- Bülbüle Hitâben -Andelib Beg'e, E. B. , 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Bütün Bir Sergüzeşt, Tevfik Fikret, 16, 30 Haziran 1899, 63
- Cânânıma, Mâcid Fikrî, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Cevâbım-Mehmed Celâl'e-, Tepedelenli-zâde Kâmil, 47, 16 Şubat 1900, 187
- Cezâ-yı Peymân, Ahmed Kemâl, 24, 8 Eylül 1899, 96
- Cezbât-ı İlâh-cüyânem, İbni Rif'at Sâmi, 2, 24 Mart 1899, 5
- Çalışmak, Hâfız Hüseyin Şevket, 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Çamlar Arasında, Kâtib-zâde Nazîf, Şiir , 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137
- Çamlar Arasında, Menemenli-zâde Mehmed Tâhir, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Çehre ve Kalb, Mehmed Celâl, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Çeşme Başında, Es'ad Necib, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131
- Çiçek, Mehmed Nizâmî, 17, 7 Temmuz 1899, 67
- Çiçekciğim, Mehmed Emin, 51-3, 16 Mart 1900, 9
- Çirkin, Tevfik Fikret, 7, 28 Nisan 1899, 25
- Çirkin Kız, İsmâil Safâ, 15, 23 Haziran 1899, 59
- Çocuklarım, İsmâil Safâ, 2, 24 Mart 1899, 6
- Çocukluğum, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Çocukluğum, Mustafa Kemâl, 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- Çünkü Aşkım..., Ayn. Nâcî, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Defter-i Hezeyân, ..., 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Değildir, İsmâil Safâ, 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Dehâ..., İsak Fererâ, 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
- Deniz, Süleyman Nesib, 79-31, 28 Eylül 1900, 121

- Denizlere Karşı, Fâik Âli, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Dere Kenârında..., Mehmed Ekrem, 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
- Dersaâdet Hâtıralarımdan Erenköyü'nde "Terâne-i Sahrâ, Cihangir Andicânî, 16,
30 Haziran 1899, 64
- Devâm-ı Sevdâ, Ömer İhyâ, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Dicle Hâtıralarından, Fâik Âli, 53-5, 30 Mart 1900, 17, 18
- Diger, Ahmed Nâfi', 1, 20 Mart 1899, 2
- Diger, Bağdat Müftîsi Allâme-i Merhûm Zehâvî Efendi, 24, 8 Eylül 1899, 98
- Diger, Hersekli Ârif Hikmet, 6, 21 Nisan 1899, 21
- Diger, Yusuf Ziyâeddin, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Diger, İbnü'l-Cenâb, 9, 12 Mayıs 1899, 34
- Dinle Rûhum, Kemâl Vecdî, 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Diyojen'e, Cenab Şahâbeddin, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111, 112
- Dudaklarında mı Hâlâ Bırakdığım Bûse, Mehmed Celâl, 15, 23 Haziran 1899, 59
- Dudaklarından Öperken, Midhat Cemâl, 128-28, 13 Eylül 1901, 174
- Edirne'de Meşhûrdur, ... , 42, 12 Kânûnusânî 1899, 170
- Eflâtun Mendile, Hüseyin Servet, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Ekin Türküleri, Ömer Aziz, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- El-Gafûr, Kalkandelenli Sabri, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127, 128
- Elhân-ı Rü'yâ, Ayn. Nâci, 110-10, 10 Mayıs 1901, 173, 174
- Elhân-ı Rü'yâ-2, Ayn. Nâci, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Elhân-ı Rü'yâ-3, Ayn. Nâci, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- Elhân-ı Rü'yâ-4, Ayn. Nâci, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Elimde Bir Gül Pejmürde Kaldı Nevbahârımdan, Andelib, 7, 28 Nisan 1899, 26, 27
- Elvâh-ı Tabîatden (Misâfirim-1), Ayn Nâdir, 48, 23 Şubat 1900, 191
- Elvâh-ı Tabîatden -19 Bir Derede, Ayn. Nâdir, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Elvâh-ı Tabîatden Karaca Ahmed Mezarlığı, Ayn Nâdir, 50-2, 9 Mart 1900, 5
- Elvâh-ı Tabîatden-15, Ayn. Nâdir, 54-6, 6 Nisan 1900, 22
- Elvâh-ı Tabîatden-16 Göksu Deresi, Ayn Nâdir, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
- Elvâh-ı Tabîatden-18 (İki Dost), Ayn. Nâdir, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41
- Elvâh-ı Tabîatden-4, Ayn Nâdir, 52-4, 23 Mart 1900, 13
- Emel-i Âşıkâne, Ayn. Vecdî, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Enîn, Müstecâbî-zâde İsmet, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86

Enîn-i Tahassür, Fâik Âli , 98-50, 8 Şubat 1901, 125
 Enîs-i Girye, Mehmed Celâl, 52-4, 23 Mart 1900, 14
 Esîr-i Hayât, Süleyman Nesib, 106-6, 12 Nisan 1901, 157
 Eski Arkadaşım, İbrâhim Cehdî, 5, 14 Nisan 1899, 17, 18
 Eski Bir Kitabın Kenarından, ..., 81-33, 12 Teşrîniyevvel 1900, 130
 Eski Yoldan Geçilmez Diye Kim Dedi, Bolulu H. Tal'at , 15, 23 Haziran 1899, 60
 Eski Yoldan Geçilmez Diye Kim Demiş "Âyine", Mehmed Celâl, 9, 12 Mayıs 1899,

33

Esnâ-yı Vahdetde, Kemâl Hüznî, 113-13, 31 Mayıs 1901, 114
 Eş'âr-ı Bergüzîde Kendim İçün, Cenab Şahâbeddin, 83-35, 26 Teşrîniyevvel 1900,

137

Eş'âr-ı Güzîde, Cenab Şahâbeddin, Şiir, 82-34, 19 Teşrîniyevvel 1900, 133, 134
 Ey Gonc Dehen Terennüm Eyle, Muhyiddin, 4, 7 Mart 1899, 14
 Ey Yâr!, Mehmed Şerâfeddin, 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
 Eylül, Fâik Âli, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
 Ezan, Fâik Âli, 6, 21 Nisan 1899, 21
 Ezan, Hüseyin Servet, 108-8, 26 Nisan 1901, 165
 Ezhâr-ı Bahâr, Mustafa Kemâl, 115-15, 14 Haziran 1901, 122
 Ezhâr-ı Tefekkür, Mehmed Celâl, 52-4, 23 Mart 1900, 14
 Ezhâr-ı Tefekkür, Tepedelenli-zâde Kâmil, 48, 23 Şubat 1900, 192
 Ezhâr-ı Tefekkür, Tepedelenli-zâde Kâmil, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
 Ezhâr-ı Tefekkür-3, Tepedelenli-zâde Kâmil , 50-2, 9 Mart 1900, 5, 6
 Ezhâr-ı Tefekkür-5, Kâmil , 54-6, 6 Nisan 1900, 22
 Ezhâr-ı Tefekkür-6, Kâmil, 55-7, 13 Nisan 1900, 26
 Ezhâr-ı Tefekkür-7, Kâmil, 56-8, 20 Nisan 1900, 30
 Ezhâr-ı Tefekkür-8, Kâmil, 57-9, 27 Nisan 1900, 34
 Ezhâr-ı Tefekkür-9, Kâmil, 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
 Ezhâr-ı Tefekkür-Mehmed Celâl'e-, Tepedelenli-zâde Kâmil, 49, 2 Mart 1900, 2
 Fakat Heyhât, H. Nâzım, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
 Fakir Âile-Muhâvere, Mustafa Kemâl, 81-33, 12 Teşrîniyevvel 1900, 129
 Fânîliğim, Fâik Âli, 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 177
 Fecr-i Telâkkî, İbrâhim Cehdî, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
 Felsefelerim, Fâik Âli, 45, 2 Şubat 1900, 179

- Fenârde, Mehmed Celâl, 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- Ferdâ-yı Vuslat, Muhyiddin, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Ferişte-i Ezhâre, Fâik Âli, 108-8, 26 Nisan 1901, 165
- Feryâd, H. Nâzım, 60-12, 18 Mayıs 1900, 45
- Feryâd, M. Salâhaddin, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Fonograf Karşısında, Ayn Nâdir, 60-12, 18 Mayıs 1900, 45, 46
- Gayyâ-yı Vücûd, Tevfik Fikret, 4, 7 Mart 1899, 16
- Gazel, Ahmed İhsan, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Gazel, Ahmed Süreyyâ, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
- Gazel, Andelib, 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Gazel, Ayn. Celâl, 129-29, 20 Eylül 1901, 178
- Gazel, Ayn. Tâhir, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Gazel, Emin Fikri, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Gazel, Enver, 45, 2 Şubat 1900, 179
- Gazel, Hâfız Bahâeddin, 1, 20 Mart 1899, 3
- Gazel, Hâfız Bahâeddin, 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Gazel, Hâfız Hüsnî, 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Gazel, Halil Nihad, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 172
- Gazel, Hamdi, 71-23, 3 Ağustos 1900, 90
- Gazel, Hasan Tahsin, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Gazel, Hasan Tahsin, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- Gazel, Hâtîf, 1, 20 Mart 1899, 2
- Gazel, Hayret, 19, 21 Temmuz 1899, 75
- Gazel, Kemâleddin Perî, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Gazel, Leskovikli O. Nûri, 1, 20 Mart 1899, 3
- Gazel, M. Erşed, 17, 7 Temmuz 1899, 67
- Gazel, M. Reşad, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Gazel, Mazhar-Ayntâbî Merhûm-, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Gazel, Mehmed Âkif, 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- Gazel, Mehmed Âkif, 69-21, 20 Temmuz 1900, 82
- Gazel, Mehmed Celâl, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 176
- Gazel, Mehmed Nizâmî, 14, 16 Haziran 1899, 56(54)
- Gazel, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 117-17, 28 Haziran 1901, 129

- Gazel, Mekki, 10, 19 Mayıs 1899, 37
- Gazel, Müstecâbi-zâde İsmet, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Gazel, Müstecâbi-zâde İsmet, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102, 103
- Gazel, Necmeddin, 51-3, 16 Mart 1900, 10
- Gazel, Niyâzi, Şiir , 138-38, 22 Teşrinisânî 1901, 142
- Gazel, Niyâzi, 135-35, 1 Teşrinisânî 1901, 129
- Gazel, Sa'dî, 39, 21 Kânûnuevvel 1899, 155
- Gazel, Şeyh Vassî, 6, 21 Nisan 1899, 21
- Gazel, Yusuf Ziyâeddin, 14, 16 Haziran 1899, 57
- Gazel –Aynen-, Nûri, 47, 16 Şubat 1900, 188
- Gazel Türkü, Hâzım, 4, 7 Mart 1899, 14, 15
- Gazel-i Müşterek, K. H. N., 104-4, 22 Mart 1901, 149
- Gâzî Osman Nûri Paşa Merhûmun İrtihâl-i Dâr-ı Naîm Eylediğine Târîh-i Muzâıfıdır,
Hâfız Müctebâ, 55-7, 13 Nisan 1900, 27
- Gece Yarıları, Fâik Âli, 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 109
- Gece Yarılarında, Ömer Seni, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 113, 114
- Gece Yarısı, Halil Nihad, 86-38, 16 Teşrinisânî 1900, 149
- Geçmiş Bir Mâtemin Zill-ı Pâyidârı, Fâik Âli, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Gelin, Mehmed Celâl, 83-35, 26 Teşrinievvel 1900, 138
- Gilbert, Hüseyin Dâniş, 33, 10 Teşrinisânî 1899, 132
- Gilbert, Müstecâbi-zâde İsmet, 33, 10 Teşrinisânî 1899, 132
- Gilbert, Şinâsi, 33, 10 Teşrinisânî 1899, 132
- Gonce-i Ümîd, Yusuf Serverî, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Gönül İsteği, İmamoğlu Ahmed, 10, 19 Mayıs 1899, 38
- Gönülde Gonce-i Emel, Mehmed Celâl, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Göz Yaşım, Mehmed Emin, 47, 16 Şubat 1900, 187
- Göz yaşlarım, Ziyâ Şâkir, 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
- Gözler, Sâhir, 97-49, 1 Şubat 1901, 121
- Gözler Süzerek..., Mehmed Celâl, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153, 154
- Gözler-3 Yeşiller, Sâhir, 101-1, 29 Şubat 1901, 138
- Gözlerin, Ayn. Nâcî, Şiir, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
- Gözlerinden Bir Gölge, Fâik Âli, 66-18, 29 Haziran 1900, 70
- Gözlerine Dâir, Süleyman Nesib, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102

- Gözlerinin Câzibesi, Mehmed Celâl, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102
- Gözlerinin Karşısında, Ayn. Nâcî, 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Gurûb, Fâik Âli, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Gurûb, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 103-3, 15 Mart 1901, 145
- Gurûb Levhalarından, H. Nâzım, 19, 21 Temmuz 1899, 76, 77
- Gurûb ve Yâd-ı Mâzî, Bahâeddin, 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Gügercin, Ayn. H., 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 145
- Gün Batarken, Nâmık Sadrî, 59-11, 11 Mayıs 1900, 42
- Güzel Gözler, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Güzelliklerin –Tepedelenli-zâde Kâmil’e-, Mehmed Celâl, 48, 23 Şubat 1900, 192
- Hafâyâ-yı Leyâl, Fâik Âli, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Hafâyâ-yı Leyâl-5-Ra’d ve Berk, Fâik Âli, 117-17, 28 Haziran 1901, 129
- Hâfız İsmâil Efendi Kardeşime-Olsa da Hoş Olmasa da, Mehmed Nizâmî, 16, 30 Haziran 1899, 64
- Hâlâ O Rü’yâ, Fâik Âli, 106-6, 12 Nisan 1901, 157
- Hakikat, Leylâ Ferîde, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Hamakda, Sâhir, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Hamal, Ayn. Nâdir, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Hangimiz Bahtiyâr-ı Sevdâdır, Mehmed Celâl, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Harb Şarkısı, Hilmi, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
- Hasb-i Hâl, İbni Rıf’at Sâmi, 5, 14 Nisan 1899, 19
- Hasb-i Hâl, Leskovikli Ra’uf, 3, 24 Mart 1899, 10
- Hasb-i Hâl, Mustafa Subhi, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Hasb-i Hâl, Zâhir, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Hasta Bir kız, Avram Nâun?, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131, 132
- Hastalığımda, Ahmed Kemâl, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Hâtıra, M. Servet, 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- Hâtıra-i Zifâf, C. L., 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- Hayâl-i Cânân, Cevad Refîî, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Hayâl-i Cânân, Fûrûğî, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Hayâl-i Seyyâl, Fâik Âli, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- Hayâl-i Şâirâne, Hilmi-Edirne’den-, 89-41, 7 Kânûnevvel 1900, 161
- Hayâl-i Şi’rim, Sâhir, 62-14, 1 Haziran 1900, 53

- Hayâl-i Visâl, Sâhir, 49, 2 Mart 1900, 1
- Hayâlınden İstimdâd, Ârif Hikmet, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Hayat Terâneleri, İsak Fererâ, 12, 2 Haziran 1899, 46
- Hayât-ı Aşkım, Fâik Âli, 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
- Hayme-nişîn, Fâik Âli, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- “Hazan” Ünvanlı Eski Bir Nazmımdan, Muhyiddin, 2, 24 Mart 1899, 6
- Hazan, Abdülhalim Memduh, 5, 14 Nisan 1899, 20
- Hazan, Avram Nâun?, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Hazan, Mahmud Bedî’, 7, 28 Nisan 1899, 26
- Hazin Bir Şi’r, Mehmed Ekrem, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Hazreti Mevlânâ’ya, Hâfız İsmâil El-Mevlevî, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Hazreti Şems’e, Hâfız İsmâil El-Mevlevî, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Hazreti Şeyhin Nazîresine Nazîre, Sâlim Bin Nûri, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Hediye-i Bîdâr, Sâhir, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126
- Hediye-i Bîdâr-1, Sâhir, 79-31, 28 Eylül 1900, 121, 122
- Hediye-i Nisyân, Hikmet Fatin, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Hediyye-i Bîdâr, Sâhir, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 137, 138
- Her Güzel Şey Seni İhtâr Eyler, Mehmed Celâl, 22, 25 Ağustos 1899, 88
- Heyhât, Süleyman Nesib, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171
- Heykel-i Sa’y, Tevfik Fikret, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 111
- Hezeyân-ı Mürte’iş, Mehmed Celâl, 120-20, 19 Temmuz 1901, 142
- Hiçden Tesellî, Es’ad Necib, 27, 29 Eylül 1899, 107
- Hiç-i Aşk, Ahmed Kâmil, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Hind ve İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, Ali Nusret Han Dehlevî, 12,
2 Haziran 1899, 46, 47
- Hirâs-ı Hicrân, Fâik Âli, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158
- Hüsn-i Gürîzân, Fâik Âli, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114
- Hüsn-i Mahzûn, Fâik Âli, 26, 22 Eylül 1899, 103, 104
- Hüsn-i Medfûn, Ayn Nâci, 50-2, 9 Mart 1900, 5
- Hüsnünden, ..., 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- İ’tılâ-yı Gâzi, Mehmed Celâl, 55-7, 13 Nisan 1900, 26, 27
- İyd-i Saîd-i Edhâ, ..., 55-7, 13 Nisan 1900, 25
- İ’tizâr-ı Aşk, Ömer Senih, 99-51, 15 Şubat 1901, 129

- İ'tizâr-ı Mükerrer, Ömer Seni, 100-52, 22 Şubat 1901, 133
- İbhâma Dâir, Fâik Âli, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 117, 118
- İbtîlâ-yı Hayât, Fâik Âli, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- İbtisâm, Zâhir, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- İcâb-ı Sevdâ, Tepedelenli Kâmil, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- İcbâr-ı Tabîat-ı Sühan-sâz, Ahmed Cemil, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
- İhtisâsât-ı Marîzâne, Fâik Âli, 4, 7 Mart 1899, 16
- İhtisâsât-ı Şefkat, İsak Fererâ, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- İki Kıt'a, Müstecâbî-zâde İsmet, 70-22, 27 Temmuz 1900, 86
- İki Yüzlü Bir Çocuk, Mehmed Celâl, 18, 14 Temmuz 1899, 71, 72
- İlâhî, İbni Rif'at Sâmih, 2, 24 Mart 1899, 5
- İlk Baharda, Uhrılı Nûreddin, 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- İlk Mülâkât, Kâtib-zâde Nazif, Şiir, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 141
- İlk Tahayyül-1, Mehmed Ekrem, 128-28, 13 Eylül 1901, 173
- İlm-i Hikmet-1 "Zerre", Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 99-51, 15 Şubat 1901, 129, 130
- İlm-i Hikmet-2 Kuvvet, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 101-1, 29 Şubat 1901, 138
- İnan, İsak Fererâ, 47, 16 Şubat 1900, 187, 188
- İnanma, Fâik Âli, 3, 24 Mart 1899, 10
- İncimâd-ı Şebâb, İbrâhim Cehdî, 49, 2 Mart 1900, 1
- İnfîlât-ı Marîzâne, Fâik Âli, 26, 22 Eylül 1899, 104
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri, Ali Nusret Han Dehlevî, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri, Ali Nusret Han Dehlevî, 22, 25 Ağustos 1899, 88, 89
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, ..., 21, 21 Ağustos 1899, 85
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden, Ali Nusret Han dehlevî, 16, 30 Haziran 1899, 64
- İngiliz Edebiyatı Numûnelerinden -Tercümesi-, Ali Nusret Han Dehlevî, 18,
14 Temmuz 1899, 73
- İstirhâm, Şevkî-Diyarbakirli-, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- İstiyorum ki..., Mehmed Sa'dî, 54-6, 6 Nisan 1900, 22
- İşret, Ayn. Nâdir, 49, 2 Mart 1900, 1, 2
- İştikâ', F. Vîcdân, 26, 22 Eylül 1899, 104
- Kâbus, Sâlih-Zerretî, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Kadınların İyi Evsâfı, Uhrılı Nûreddin, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Kadınlığa Dâir, Süleyman Nesib, 101-1, 29 Şubat 1901, 137

- Kadınlığa Dâir, Süleyman Nesib, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Kahkaha-i Ye's, Tevfik Fikret, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Kalb-i Cerîha-dâr, Mehmed Celâl, 78-30, 21 Eylül 1900, 117
- Kar Düşerken, Mehmed Celâl, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151, 152
- Kardeşim Ârif Vahdî'nin Kitâbesinin Mezârıdır, Hikmet Hicri, 148-48,
31 Kânûnusânî 1902, 181
- Kardeşim Süleyman Beg'in Kerîmesi Lâmia İçün, Hafız Şem'î, 35,
24 Teşrînisânî 1899, 140
- Kardeşimin Çocuğu İçün, Zâhir, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Kâri'ime, Hüseyin Sîret, 46, 9 Şubat 1900, 184
- Karlar Erirken, H. Nâzım, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Karşiki Mezar, Âsak Fererâ, 27, 29 Eylül 1899, 108
- Karşımda, Hüseyin Servet, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Kayıkçı, Hüseyin Câhid, 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 113
- Kayıkçı, Ayn Nâdir, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Kedi ile Fâre, Mustafa Kemâl, 110-10, 10 Mayıs 1901, 175
- Kehkeşâna Karşı, Fâik Âli, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Kesildi mi Ellerin?, Mehmed Emin, 106-6, 12 Nisan 1901, 157, 158
- Keş ü Güzâr-ı Şebâne , Âsak Fererâ, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Kır Çiçeği, M. Ziyâeddin, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Kırâ'at-ı Muhîât, Sâhir, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
- Kırılan Nâyime, Ahmed Cemil, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150
- Kıt'a, Ahmed Nâfi', 1, 20 Mart 1899, 2
- Kıt'a, Çengelköyünden K. Hicrî, 21, 21 Ağustos 1899, 85
- Kıt'a, Hâlid-Çorlulu-, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Kıt'a, İbnü'l-Cenâb, 9, 12 Mayıs 1899, 34
- Kıt'a, Kâtib-zâde Nazif, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Kıt'a, Leskovikli Rauf, 7, 28 Nisan 1899, 26
- Kıt'a, M. Reşad , 12, 2 Haziran 1899, 46
- Kıt'a, Saîd, 1, 20 Mart 1899, 1
- Kıt'a, Yusuf Cevad, 5, 14 Nisan 1899, 18
- Kızım Hadîce İçin Söylediğim Kıt'a, Kayta-zâde Nâzım, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Kibritçi Kız, Mehmed Emin, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77

- Kitâbe-i Seng-i Mezar, Andelib, 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Kitâbe-i Seng-i Mezâr, Fâik Âli, 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Kitâbe-i Seng-i Mezâr, M. Reşad, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Koşu Yolunda, Mehmed Celâl, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Köy Hâtırâtından, Mustafa Kemâl, 101-1, 29 Şubat 1901, 138
- Kûy-ı Yâr, Mehmed Nizâmî-Filibeli-, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Küçük Çamlıca'dan Büyük Ada'ya, Mehmed Celâl, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- Küçük Şeyler-1 Gelincik, Ayn. Nâdir, 88-40, 30 Teşrinisânî 1900, 157
- La Dans De Dekadan, Mehmed Celâl, 53-5, 30 Mart 1900, 18
- La Fonten'i Taklîd-3 Baharla Arı, Mustafa Kemâl, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- La Priere, ..., 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- La Priere, ..., 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- Lem'ât (Şemsü'-Arab'dan Muktebes), Manastırlı Rıf'at, 85-37,
9 Teşrinisânî 1900, 146
- Levha-i Mâtem, E. Vedad, 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Leyâl-i İftirak, Mehmed Nizâmî, 16, 30 Haziran 1899, 64
- Leyâl-i Sâhriyet, Sâhir, 105-5, 31 Mart 1901, 153
- Leyâl-i Sâhriyet, Sâhir, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Leyâl-i Sâhriyet, Sâhir, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
- Leyâl-i Sâhriyet-5, Sâhir, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- Leyâl-i Sâhriyet-7, Celâl Sâhir, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
- Leyâl-i Sâhriyet-8, Celâl Sâhir, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- Leyl-i İntizâr, Ayn Nâci, 52-4, 23 Mart 1900, 14
- Leyle Hitâb, Muhyiddin, 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Leyle-i Zifâf, Sâhir, 52-4, 23 Mart 1900, 13, 14
- Leyl-i Sâhriyet, Sâhir, 114-14, 7 Haziran 1901, 117
- Lilablon?, Mehmed Celâl, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Ma'îşet 'Bir Marîz Lisânından, Leskovikli Rauf, 4, 7 Mart 1899, 14
- Ma'nâlî Bakışlar, Harputlu Hayri, 6, 21 Nisan 1899, 22
- Ma'şûka-i Hayâliyeme, İbrâhim Cehdî, 124-24, 16 Ağustos 1901, 157, 158
- Madmazel Le'a, Fâik Âli, 56-8, 20 Nisan 1900, 29, 30
- Mağdûre-i Hayât, İsak Fererâ, 108-8, 26 Nisan 1901, 165, 166
- Mahcûbe, İbrâhim Cehdî, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145, 146

- Makber-i Cânân, M. Salâhaddin, 128-28, 13 Eylül 1901, 173
- Manolya, Ömer Seni, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Manzûme, Mehmed Âkif-Selânikli-, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Manzûme, Sadri, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 119
- Mâzî-i âmâlim, Fâhir, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Mâzî-i Mes'ûd, Mehmed Sıdkı, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Mâziye Doğru-Tevfik Fikret Beg'e-, Zâhid, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 131
- Mechul Gözlere, İsak Fererâ, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Medfenim, Ayn. Nâcî, 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 109, 110
- Medhiye, Ayn Nûri-Leskovikli, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146, 147
- Medhiye-i Hazreti Pâdişâhî, Kâtib-zâde Nazîf, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 146
- Mehtâb, Fâik Âli, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- Mehtâba Karşı, Ali Suâd, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112
- Mekteb, İsmâil Safâ, 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Mektûb-ı Mahsûs, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
- Menekşe, Hüseyin Sîret, 48, 23 Şubat 1900, 191, 192
- Menekşe, Sâhir, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157, 158
- Menekşeye Dâir, Süleyman Nesib, 98-50, 8 Şubat 1901, 125
- Menekşeye Hitâb, Hikmet, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Mersiyye, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Mersiyye (Gazî Osman Paşa Merhûm İçün), Cevad Refîi, 55-7, 13 Nisan 1900, 27
- Mersiyye-i Aşk, Ayn. Nâcî, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
- Mersiyye, Cevad Refîi, 53-5, 30 Mart 1900, 18
- Mersiyye, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161, 162
- Mersiyye, İbnü's-Seyyid Gâlib, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Mersiyye, İsak Fererâ, 7, 28 Nisan 1899, 25, 26
- Mev'ıza, İsmâil Safâ, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Mevâlid-i Hicrân-2, Sâhir, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146, 147
- Mevte Hitâb, M. Hâlid, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Mevte Hitâb, Mahmud Bedî', 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115, 116
- Mezâr-ı Garam, C. Refîi, 33, 10 Teşrînisânî 1899, 132
- Mini Mini Fethi'ye, Mehmed Celâl, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109,
- Muhâvere-i Ma'sûmâne, Mustafa Kemâl, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97

- Mûsikî-i Ruh, Sâhir, 62-14, 1 Haziran 1900, 53
- Müelliflere, İsmâil Safâ, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Müjgân-ı zer-nisâr, Mehmed Celâl, 127-27, 6 Eylül 1901, 169
- Mükevkeb Bir Gecede, Hâfız İsmâil El-Mevlevî, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Münâcât, ..., 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- Münâcât, ..., 42, 12 Kânûnusânî 1900, 167
- Münâcât, Ali Nusret Han Dehlevî, 26, 22 Eylül 1899, 104
- Münâcât, Mekkî, 12, 2 Haziran 1899, 45
- Müstesnâ Geceler, Fâik Âli, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Müstesnâ Geceler, Fâik Âli, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Müstezâd Eş'ârım, İbrâhim Cehdî, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 151
- Müşterek Bir Gazel, Abdüllatif-Fehmi, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Müşterek Şarkı, Andelib-Muhsin, 8, 5 Mayıs 1899, 31
- Müteverrimel, M. Hikmet Hicrî, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Na't, Abdüllatif -Fehmi, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 121
- Na't-ı Şerîf, Mehmed Râsîh, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 119
- Nâdime-i Sevdâ, ..., 13, 9 Haziran 1899, 50, 51
- Nağme-i Dil, İbnürreşid: Emin Fikri, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Nağme-i Hayât, İbrâhim Cehdî, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 113
- Nağme-i Tesellî, Fâik Âli, 106-6, 12 Nisan 1901, 157
- Nâle, Âsaf, 6, 21 Nisan 1899, 22
- Nâlem, Safvet İlhamî, 22, 25 Ağustos 1899, 88
- Nâsih..., Ali Nusret Han Dehlevî, 11, 26 Mayıs 1899, 41, 42
- Nâ-tamam Bir Gazel, Hersekli Ârif Hikmet, 6, 21 Nisan 1899, 21
- Nazîre, Abdülhalim Memduh, 5, 14 Nisan 1899, 20
- Nazîre, M. Salâhaddin, 47, 16 Şubat 1900, 188
- Nazîre, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, Şiir, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137
- Nazîre, Müstecâbî-zâde İsmet, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Nazîre, Prezrinli Ömer Lütfi, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Nazîre, Safvetî Kemâl, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Nazîre-i Gazel-i Sâmi, Abdülhalim Memduh, 7, 28 Nisan 1899, 27
- Nazm, Ahmed Celâl-Burgazlı-, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Nazm, Hersekli Ârif Hikmet, 19, 21 Temmuz 1899, 75

- Nedâmet, İsak Fererâ, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Nedîm-i Sevdâ, Fâhir, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Nefer, Kemâl Sâfi, 55-7, 13 Nisan 1900, 27, 28
- Nesîm-i Âşinâ, Fâik Âli, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Nesîm-i Bahâr, Mehmed Celâl, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Neşîde, Mehmed Celâl, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93, 94
- Neşîde-i Hasret, Hüseyin Sîret, 21, 21 Ağustos 1899, 83, 84
- Neşîde-i Hicrân, Mehmed Sa'dî, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173, 174
- Neşve, Ömer Aziz, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Neşve-i Bahâr, İsmâil Safâ, 6, 21 Nisan 1899, 21
- Neşve-i Seher, N. Ekrem, 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Nevâ-yı Temennî, Safvet İlhamî, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Nevha-i Âşıkâne, Andelib, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Nevha-i Aşk, Hasan Tahsin-Söğüdlü-, 110-10, 10 Mayıs 1901, 175
- Niçün Değişdi!, Ayn. Lütfi, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Nikâh-ı Teşcî', Ayn. Hakkı, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Nikâh-i Pür-Heyecân, H. Nâzım, 26, 22 Eylül 1899, 103
- Nisyan-Bahar Feyz Nişân, Abdüllâtif Ken'an, 56-8, 20 Nisan 1900, 30
- Niyâz, Mehmed Celâl, 105-5, 31 Mart 1901, 153
- Nuhbe-i Âmâlîme Bir Yâdigâr, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 104-4,
22 Mart 1901, 149,
- Nuveyde'me Yâdigâr-ı Muhabbet, Ayn. Nâdir, 14, 16 Haziran 1899, 53
- O Bî-vefâya, İsak Fererâ, 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- O Günün Hâtırası, Sâhir, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- O Mechûleye, Fâik Âli, 97-49, 1 Şubat 1901, 121
- Odada, Kâtib-zâde Nazif, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149
- Ona, Mehmed Emin, 2, 24 Mart 1899, 6
- Ona, Mehmed Sa'dî, 76-28, 7 Eylül 1900, 111
- Ona!.., Mehmed Nizâmî, 17, 7 Temmuz 1899, 67
- Onun Gözleri, Fâik Âli, 51-3, 16 Mart 1900, 9
- Onun Hayâlî, Fâik Âli, 100-52, 22 Şubat 1901, 134
- Onun Sesi, M. Sa'dî, 51-3, 16 Mart 1900, 10
- Onun Sîmâsı, Fâik Âli, 114-14, 7 Haziran 1901, 117

- Öjen Dö La Krova(?), İbrâhim Cehdî, 81-33, 12 Teşrîniyevvel 1900, 129
- Öksüz, Ayn. Nûrî, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Öksüz Ahmed, İsmâil Safâ, 25, 15 Eylül 1899, 99
- Öyle Baygın Gözler ki, Mehmed Ekrem, 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
- Pâris Meşhûr-ı Umûmîsi Resm-i Küşâdî, Ayn Nâdir, 55-7, 13 Nisan 1900, 29
- Penbe Gül, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 129-29, 20 Eylül 1901, 177
- Perestîde-i Kalbime, Hikmet Celâl, 10, 19 Mayıs 1899, 39
- Perî-i Muhabbet, Safvet İlhamî, 27, 29 Eylül 1899, 108
- Perî-i Sihir, Ayn. Nâcî, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171
- Perî-i Şî'rime, Tevfik Fikret, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Perişân Gölgele, Celâl Sâhir, 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
- Peyâm-ı Da'vet, Süleyman Nesib, 66-18, 29 Haziran 1900, 70
- Peyâm-ı Devr-â-devr, Süleyman Nesib, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Pûşîde-i Tûrâb Olan Bir Muhterem Lisânından, Hattat-zâde Abdullah Zühdî, 20,
28 Temmuz 1899, 80
- Refika-i Rûhuma, Kemâl Mehcûrî, 46, 9 Şubat 1900, 184
- Rehâvet-i His, Fâik Âli, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37
- Resmini Yaparken, Es'ad Necib, 25, 15 Eylül 1899, 100
- Romeo ve Juliet, Mehmed Celâl, 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
- Rubâî, Bağdat Müftîsi Allâme-i Merhûm Zehâvî Efendi, 24, 8 Eylül 1899, 98
- Rûh-ı Bîdâr, Fâik Âli, 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Rûh-ı Feyfâ-güzîn, Fâik Âli, 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Rûh-ı Firkat, Kâzım Fecrî, 1, 20 Mart 1899, 1
- Rûh-ı Kalîl, M. Sa'dî, 22, 25 Ağustos 1899, 88
- Rûhumun İhtiyâcı, Süleyman Nesib, 76-28, 7 Eylül 1900, 110, 111
- Rûhumun Tesellîsi, Süleyman Nesib, 107-7, 19 Nisan 1900, 162
- Rû'yâda Bir Hitâb Yâhud Âlem-i Hâb, Uhrîlî Nûreddin, 115-15,
14 Haziran 1901, 122
- Rû'yâda Mülâkât, E. Erşed, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Rû'yâ-yı Şûh, Sâhir, 69-21, 20 Temmuz 1900, 81
- Sabah, Müstecâbî-zâde İsmet, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
- Sabah Olurken, Ali Suâd, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Sabaha Karşı, Ahmed Kemâl, 25, 15 Eylül 1899, 99

- Safahât-ı Hissiyât, Mehmed Sa'dî, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Sâil, Ahmed Cemil, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Sâil, Mahmud Bedî', 29, 13 Teşrînievvel 1899, 115
- Sâil, Melek Sâniye, 64-16, 15 Haziran 1900, 62
- Salâhaddin Eyyûbî, Nâmık Sadri, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Sâl-i Cedîd Târihleri, Mekkî, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Sâl-i Cedîd Târihleri, Münîr, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Samîmiyet-i Sevdâ, Fâik Âli, 13, 9 Haziran 1899, 50
- San'atkâr, Mehmed Celâl, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Sayd-gâhda, M. Necib, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Seherde, Mehmed Nizâmî, 14, 16 Haziran 1899, 56(54)
- Sen Olmasan, M. Edib, 125-25, 23 Ağustos 1901, 161
- Sen Piyer Kilisesi'nde, Ali Kemâl, 7, 28 Nisan 1899, 25
- Senelerden Sonra, Fâik Âli, 52-4, 23 Mart 1900, 13
- Seni Bûs Etmek İçün, Mehmed Celâl, 8, 5 Mayıs 1899, 29, 30
- Senin İçün, Ahmed Hâşim, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Senin Olsun, İsmâil Safâ, 3, 24 Mart 1899, 9
- Seninle, Tevfik Fikret, 18, 14 Temmuz 1899, 71
- Sensiz Güzelliklere, Ayn. Nâci, 66-18, 29 Haziran 1900, 69, 70
- Sensiz Olamam Ben, Emin Fikret, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Sensiz!, Hüseyin Şevket, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Serâb-ı Ümîd, Mehmed Sa'dî, 123-23, 9 Ağustos 1901, 153
- Serhoş, Hüseyin Câhid, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 113
- Sevdâ Arıyor Harâbelerde, Mehmed Celâl, 16, 30 Haziran 1899, 64
- Sevdâ-yı Tahrîr, Celâl, Şiir, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 137, 138
- Sevdiğim Güzele Karşı, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 99-51, 15 Şubat 1901, 129
- Sevdiğim Zaman, Mehmed Celâl, 122-22, 2 Ağustos 1901, 150
- Sevdiğime, H. Subhi, 73-25, 17 Ağustos 1900, 97
- Sevdiğime, Mehmed Âkif, 68-20, 13 Temmuz 1900, 78
- Sevdiğini Beklerken, Yusuf Cevad, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 139
- Sevgi Dileği, Asker oğlu, 10, 19 Mayıs 1899, 38
- Sevgilime, İbrâhim Midhat, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Sevmemiş, Mehmed Celâl, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77, 78

- Seyâhat, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174, 175
- Sıtma, Verem, Tabâbet, 108-8, 26 Nisan 1901, 166
- Silviya'ya, Fâik Âli, 103-3, 15 Mart 1901, 145
- Sisler Arasından, Mehmed Hikmet, 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 174
- Sitârem, Fâik Âli, 24, 8 Eylül 1899, 95, 96
- Siz Yokken, Sâhir, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Suluk Çiçek, Sâhir, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Son Bûse, Ayn Nâdir, 57-9, 27 Nisan 1900, 33, 34
- Son Nağme, Tevfik Fikret, 76-28, 7 Eylül 1900, 111, 112
- Son Şua'lar, Nâmık Sadrî, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Son Şua'lar, Nâmık Sadrî, 118-18, 5 Temmuz 1901, 134
- Sû'-i İ'tiyâd, Mehmed Celâl, 64-16, 15 Haziran 1900, 61
- Suâlim –Tepedelenli-zâde Kâmil'e-, Mehmed Celâl, 47, 16 Şubat 1900, 187
- Sûr-ı Hûtân, Mehmed Nizâmî, 14, 16 Haziran 1899, 53
- Sûziş-i Telâkkî, İbrâhim Cehdî, 18, 14 Temmuz 1899, 72
- Sûdlerimin Âtisi, Fâik Âli, 45, 2 Şubat 1900, 179
- Sürûd-ı Garâm, H. Niyâzi, 8, 5 Mayıs 1899, 30
- Sürûr-ı Âşıkâne, Suad Sufûtî, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Ş..., Çöbcü Mehmed Ağa Bendeleri, 14, 16 Haziran 1899, 57
- Şâirin Saçları, Celâl Sâhir, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141, 142
- Şâm-ı Hayat-Fâik Beg'e-, Süleyman Nesib, 15, 23 Haziran 1899, 60
- Şarkı, ..., 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153
- Şarkı, ..., 77-29, 14 Eylül 199, 114
- Şarkı, Ayn. Ken'an, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Şarkı, Bedri Ziyâ, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- Şarkı, Cemâl Âsaf, 121-21, 26 Temmuz 1901, 146
- Şarkı, E. Erşed, 1, 20 Mart 1899, 3
- Şarkı, Ferid Rebîî, 134-34, 25 Teşrînievvel 1901, 125
- Şarkı, Halil Nihad, 48, 23 Şubat 1900, 192
- Şarkı, Hamdi, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89, 90
- Şarkı, Hayriye Bint Halil, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165
- Şarkı, İbni Rıf'at Sâmihi, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- Şarkı, Kâzım Beg, 7, 28 Nisan 1899, 26

- Şarkı, Kumkapu Muhbiri, 107-7, 19 Nisan 1900, 163
- Şarkı, Leylâ Ferîde, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Şarkı, M. Salâhaddin, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Şarkı, M. Salâhaddin, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94
- Şarkı, M. Salâhaddin, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- Şarkı, Mehmed Celâl, 19, 21 Temmuz 1899, 76
- Şarkı, Mehmed Hamdi, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129
- Şarkı, Mehmed Hamdi, 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 153
- Şarkı, Midhat Cemâl, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 129
- Şarkı, Midhat Cemâl, 136-36, 8 Teşrînisânî 1901, 133
- Şarkı, Müstecâbî-zâde İsmet, 126-26, 1 Eylül 1901, 165
- Şarkı, Nâci, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Şarkı, Sâ'ime, 100-52, 22 Şubat 1901, 134
- Şarkı, Sâmi, 2, 24 Mart 1899, 6
- Şarkı, Tabib Celâl Paşa, 71-23, 3 Ağustos 1900, 89
- Şarkı, Yusuf Ziyâeddin, 14, 16 Haziran 1899, 57
- Şarkı, Yusuf Ziyâeddin, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Şarkı "Dümû"-ı Teessür, Garib Harâbâtî, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Şarkı Karcıgar, ..., 115-15, 14 Haziran 1901, 122
- Şarkımsı, E. Vedad, 152-52, 28 Şubat 1902, 197
- Şehîd, M. Selâmi, 111-11, 17 Mayıs 1901, 178
- Şehidlikde, Tevfik Fikret, 21, 21 Ağustos 1899, 84
- Şekîb, Fâik Âli, 22, 25 Ağustos 1899, 87, 88
- Şekvâ-yı Firâk, Es'ad Necib, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171
- Şi'r, İsmâil Safâ, 12, 2 Haziran 1899, 45
- Şi'r Düşünürken, Mehmed Celâl, 118-18, 5 Temmuz 1901, 133
- Şi'rim İçün, Cenab Şahâbeddin, 76-28, 7 Eylül 1900, 110
- Şi'rler, Osman Şems Efendi, 26, 22 Eylül 1899, 103
- Şi'rlerimin Rûhu, Sâhir, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
- Şitâ', Ahmed Râif, 2, 24 Mart 1899, 6
- Şitâ' Mürgân ve Bârân, Mehmed Celâl, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 171, 172
- Şitâ' ve Bahar, Mehmed Celâl, 115-15, 14 Haziran 1901, 121
- Ta'zîm-i Üstâd, Sa'dî, 65-17, 22 Haziran 1900, 65

- Tabî'atın Karşısında, Celâl Sâhir, 121-21, 26 Temmuz 1901, 145
- “-Tabut Arkasında-nın Zeyli”, Hüseyin Suâd, 9, 12 Mayıs 1899, 33
- Tahassür, Hakkı, 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 157, 158
- Tahassür; Hüseyin Kâzım-Dağıstânî-, 56-8, 20 Nisan 1900, 30
- Tahassür, M. Nûri Şeydâ, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 140
- Tahassür-i Garîbâne, Eskişehirli Hoca-zâde Mehmed Râsih, 2, 24 Mart 1899, 6
- Tahayyül, Andelib, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126
- Tahayyül, Mehmed Celâl, 72-24, 10 Ağustos 1900, 93
- Tahmîd-i Bârî, Sa'dî, 58-10, 4 Mayıs 1900, 37, 38
- Tahmîs, Ömer Lütî, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- Tahrîr-i Bî-nazîr Rıf'at Beg efendiye, Halebden M. Rıf'at, 1, 20 Mart 1899, 1
- Tahrîr-i Bî-nazîr Rıf'at Begefendi'ye, Eskişehirli Hoca-zâde Mehmed Râsih, 2, 24 Mart 1899, 6
- Takdîr-i Melâl, Hüseyin Suâd, 105-5, 31 Mart 1901, 154
- Takrîr-i Melâl, Hüseyin Suâd, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Takrîr-i Melâl, Hüseyin Suâd, 120-20, 19 Temmuz 1901, 141
- Takrîr-i Melâl, Hüseyin Suâd, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134
- (Takvim)deki Tasvîre- O Kız! , Yusuf Nihad, 31, 27 Teşrînievvel 1899, 124
- Talebe Lisânından, İsmâil Safâ, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 112
- Tanzîr-i Gazel-i Nâci, Tâhirü'l-Mevlevî, 30, 20 Teşrînievvel 1899, 120
- Târih, ..., 65-17, 22 Haziran 1900, 65
- Târih, Âgâh Paşa, 109-9, 3 Mayıs 1901, 169
- Târih, Eşref, 60-12, 18 Mayıs 1900, 47
- Târih-i Lafzî, Mehmed Celâl, 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- Tâze Bir Kız, İsmâil Safâ, 22, 25 Ağustos 1899, 87
- Tazmîn, Andelib, 26, 22 Eylül 1899, 104
- Tazmîn, Şeyh Vasfî, 8, 5 Mayıs 1899, 29
- Te'mîn-i Muhabbet, Yusuf İzzet, 58-10, 4 Mayıs 1900, 38
- Teessürden Terennüm, Leskovikli Ra'uf, 2, 24 Mart 1899, 6
- Teessür-i Âşıkâne, Mehmed Celâl, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 128
- Teessür-i Rakîk, Mehmed Sıdkı, 116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Tefekkür, Depdeveş, 23, 1 Eylül 1899, 91
- Tefelsüf, Tevfik Fikret, 13, 9 Haziran 1899, 50

- Tegazzül, Süleyman Nesib, 150-50, 14 Şubat 1902, 189
- Tekâzâ-yı Sânihât, Ayn. Nâcî, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 125, 126
- Telehhüf, E. Erşed, 3, 24 Mart 1899, 10
- Temennî-i Mülâkât, Yusuf Cevâd, 11, 26 Mayıs 1899, 42
- Temenniyât-ı Âşıkâne, Yusuf Cevad, 116-16, 21 Haziran 1901, 125
- Terâne-i Garâm, Fûrûgî, 123-23, 9 Ağustos 1901, 154
- Terâne-i Niyâz, Ayn. Nâcî, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 129
- Terâne-i Visâl, Mehmed Âkif, 57-9, 27 Nisan 1900, 34
- Tesdîs, Mahmud Fuad, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46
- Tevellüh “Andelib’e, İsmâil Safâ, 21, 21 Ağustos 1899, 83
- Tevhîd, Hulûsî, 60-12, 18 Mayıs 1900, 46, 47
- Timsâl-i Dehâ İsmâil Safâ, İbnü’l-Lâmi’ Mahmud Ekrem, 29,
13 Teşrînievvel 1899, 116
- Timsâl-i Ümîd, Ayn. Nâdir, 68-20, 13 Temmuz 1900, 77
- Tiyatroda, Mehmed Celâl, 71-23, 3 Ağustos 1900, 90
- Trablus Şam Cerîdesinin “El-Edebiyat” Serlevhası Altındaki Kısım-ı Mahsûsundan İktibas
ve Tercüme, ..., 44, 26 K. Sâni 1900, 175
- Trabzonlu Nu’mân Efendi’ye Yazdığı Mersiyye, Mehmed Hamdi-Giresunlu-,
116-16, 21 Haziran 1901, 126
- Tranpetci, Mukaddes, 16, 30 Haziran 1899, 63
- Tulû’, Fâik Âli, 111-11, 17 Mayıs 1901, 177
- Türbe-i Şeyhü’l-Ekber’de, Sâbit Nu’mân, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 127
- Türkce Şi’r- Kimsesiz Kız, Mustafa Kemâl, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 149
- Türkmen Kızı, İsmâil Safâ, 12, 2 Haziran 1899, 45
- Türkü, Sâmih, 2, 24 Mart 1899, 6
- Ufkun İlhamı, Senih, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Ufukların, Fâik Âli, 112-12, 24 Mayıs 1901, 109
- Ufûl Etmiş Mehâsin Karşısında, Fâik Âli, 113-13, 31 Mayıs 1901, 113
- Uyanmasın, Fâik Âli, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 117
- Uzadkine, İbrâhim Cehdî, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141
- Uzaklardakine, Fâik Âli, 5, 14 Nisan 1899, 17
- Üç Şükûfe, Nevres, 13, 9 Haziran 1899, 50
- Ümîd, Ahmed Cemil, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 141, 142

- Ümîd-i Nev-şukûfte, Mehmed Celâl, 20, 28 Temmuz 1899, 80
- Üstad-nâme Berdûş, Cenâb Çâ-yı Ferûşe, Con, 3, 24 Mart 1899, 12
- Vapur, Ayn. Nâdir, 54-6, 6 Nisan 1900, 21, 22
- Veda'laşırken, Yusuf Cevad, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 147
- Vefât Eden Sevdigim İçün, Ahmed Şinâsî, 154-54, 14 Mart 1902, 205
- Verdiğin Gül, Sâhir, 92-44, 28 Kânûnuevvel 1900, 173
- Verem, Mehmed Sa'dî, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85
- Vicdâna Karşı, Prezirinli Ömer Lütfi, 24, 8 Eylül 1899, 96
- Yâd Et, Advîye, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Yâd Et, Ahmed Cemâl, 85-37, 9 Teşrînisânî 1900, 146
- Yâd u Feryâd, Hasan Sâmih, 3, 24 Mart 1899, 10
- Yâd-ı Cânân, Ayn. Nâdir, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 149
- Yâd-ı Mâzî, Mehmed Sa'dî, 59-11, 11 Mayıs 1900, 41, 42
- Yâdigâr, Mehmed Celâl, 11, 26 Mayıs 1899, 41
- Yâdigâr-ı Hayât, İbnü'l-Lâmi' Mahmud Ekrem, 34, 17 Teşrînisânî 1899, 136
- Yağmur Sonu, Mehmed Celâl, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138
- Yalnız Sen, Ayn. Nâci, 27, 29 Eylül 1899, 107
- Yapyalnız, Sâhir, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 143
- Yârân-ı Pâmâl, Çöbcü Mehmed Ağa Bendeleri, 3, 24 Mart 1899, 11, 12
- Yavuz Sultan Selim Hazretlerine, Mehmed Âkif, 67-19, 6 Temmuz 1900, 73
- Yaz Gecesi Yağmuru, İsmâil Safâ, 21, 21 Ağustos 1899, 83
- Yeldâ-i Yâd, Ayn. Nâci, 114-14, 7 Haziran 1901, 117
- Yeni Açmış Bir Zehre, M. Edib, 110-10, 10 Mayıs 1901, 174
- Yeni Begler-2, Ayn. Nâdir, 61-13, 25 Mayıs 1900, 50
- Yeni Begler-3, Ayn. Nâdir, 63-15, 8 Haziran 1900, 58
- Yeni Begler-4, Ayn. Nâdir, 66-18, 29 Haziran 1900, 69
- Yeni Begler-5, Ayn. Nâdir, 67-19, 6 Temmuz 1900, 74
- Yeni Begler-6, Ayn. Nâdir, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157
- Yeni Sevdâ, Bekir Fahri, 94-46, 11 Kânûnusânî 1900, 110
- Yeni Sevdâ-2, Bekir Fahri, 95-47, 18 Kânûnusânî 1900, 114
- Yeni Sevdâ-3, Bekir Fahri, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 118
- Yine Ona, İbni Rıf'at Sâmih, 70-22, 27 Temmuz 1900, 85, 86
- Yine Ona, İbrâhim Cehdî, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 157

- Yine Perî-i Şi'rim, Mehmed Celâl, 41, 5 Kânûnusânî 1899, 163
- Yüksek Bir Dağa, İsmâil Safâ, 7, 28 Nisan 1899, 25
- Zavallı İhtiyar, İsmâil Safâ, 4, 7 Mart 1899, 14
- Zenginlere!, Avram Nâun, 40, 28 Kânûnuevvel 1899, 159
- Zıll-i Metrûk-Fâik'e-, İbrâhim Cehdî, 24, 8 Eylül 1899, 95
- Zurefâ-yı Asrdan Hacı Râtib Bey Merhûmun Târîh-i İrtihâli, Mehmed Tâhir, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 175
- Zühre'nin Tesellîsi, M. Necdet, 124-24, 16 Ağustos 1901, 158



35. Yazar Adına Göre Hikâyelerin Listesi*

- Âdem Rızâ, Zavallı Nâdire, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165, 166
 Ahmed Fâik, Madmazel Kokot, 62-14, 1 Haziran 1900, 555, 56
 Ahmed Hikmet, Lâne-i Münkesir, 111-11, 17 Mayıs 1901, 179
 Lâne-i Münkesir, 112-12, 24 Mayıs 1901, 112
 Lâne-i Münkesir, 114-14, 7 Haziran 1901, 119, 120
 Lâne-i Münkesir, 115-15, 14 Haziran 1901, 124
 Lâne-i Münkesir, 116-16, 21 Haziran 1901, 128
 Lâne-i Münkesir, 117-17, 28 Haziran 1901, 131, 132
 Lâne-i Münkesir, 118-18, 5 Temmuz 1901, 136
 Ramazan İçinde Bayram, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 177, 178
 Ahmed Muhtar, Edebiyât-ı Askeriyeden, 148-48, 31 Kânûnusânî 1902, 182
 Ali Firûz, Nikâb, 130-30, 27 Eylül 1901, 110, 111
 Ali İhsan, Arkadaşım, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 150
 Arkadaşım, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 154
 Andelib, Ubeydü'n-Ni'âlî, Tefrika Hikâye, 22, 25 Ağustos 1899, 88
 Ayn Hâkî, Şi'rin Sûret-i Te'sîri, 59-11, 11 Mayıs 1900, 43
 Ayn. Nihad, Juli Roman, 16, 30 Haziran 1899, 66
 Juli Roman, 17, 7 Temmuz 1899, 70
 Juli Roman, 18, 14 Temmuz 1899, 74
 Behcet, Juli, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 132
 Ekinli Ayn Hâkî, Bir Güzâriş-i Şegaf-füzûn, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 177
 F. R., Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 10, 19 Mayıs 1899, 38
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 11, 26 Mayıs 1899, 42
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 12, 2 Haziran 1899, 46
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 14, 16 Haziran 1899, 54
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 17, 7 Temmuz 1899, 68
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 18, 14 Temmuz 1899, 72
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 19, 21 Temmuz 1899, 76

* Bu bölümde hikâyeler, yazar adına göre listelenmiştir. Hikâye yazarının adı, hikâyenin başlığı, yayınlandığı gazetenin sayısı, tarihi, sayfa numarası belirtilmiştir.

- Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 3, 24 Mart 1899, 10
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 4, 7 Mart 1899, 14
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 5, 14 Nisan 1899, 18
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 6, 21 Nisan 1899, 22
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 7, 28 Nisan 1899, 26
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 8, 5 Mayıs 1899, 30
 Sergüzeşt-i Hulûsî, Tefrika Hikâye, 9, 12 Mayıs 1899, 34
 Fâik Âli, Küçük Hasan, 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 179, 180
 Fâik Necib, Ni'met, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150
 Fâik Nesib, Küçük Kız, 104-4, 22 Mart 1901, 152
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, Küçük Hikâyeler, 61-13, 25 Mayıs 1900, 52
 Küçük Hikâyeler, 62-14, 1 Haziran 1900, 56
 Küçük Hikâyeler, 64-16, 15 Haziran 1900, 64
 Küçük Hikâyeler, 65-17, 22 Haziran 1900, 68
 Küçük Hikâyeler, 66-18, 29 Haziran 1900, 72
 Küçük Hikâyeler, 69-21, 20 Temmuz 1900, 84
 Küçük Hikâyeler, 72-24, 10 Ağustos 1900, 96
 Küçük Hikâyeler, 74-26, 29 Ağustos 1900, 103, 104
 Küçük Hikâyeler, 76-28, 7 Eylül 1900, 112
 Küçük Hikâyeler, 77-29, 14 Eylül 1900, 116
 Hüseyin Servet, Son Kurşun, 54-6, 6 Nisan 1900, 23, 24
 İbnü'l-Âsım, Zâhire, 60-12, 18 Mayıs 1900, 48
 Îsak Fererâ, Küçük Hikâyeler, 150-50, 14 Şubat 1902, 191, 192
 Vâlîde, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 156
 Vâlîde, 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 158, 159
 Vâlîde, 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 165, 166
 Vâlîde, 145-45, 10 Kânûnusânî 1901, 171, 172
 Kadri, Gıdaklar, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 145, 146
 Roza'nın Evladlığı, 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 175, 176
 Kâtib-zâde Nazif, Kalb-i Metrûk, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 147
 Kalb-i Metrûk, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150, 151
 Kalb-i Metrûk, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153, 154
 Kalb-i Metrûk, 143-43, 27 Kânûnuevvel 1901, 164

Kalb-i Metrûk, 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 166-168

Kalb-i Metrûk, 145-45, 10 Kânûnusânî 1901, 169-171

Küçük Hikâyeler-1, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 132

Mehmed Celâl, Berk-i Hazan, 26, 22 Eylül 1899, 106

Dil-şikâr, 65-17, 22 Haziran 1900, 67, 68

Fenâ Komşu, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 114

Fenâ Komşu, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 118

Hikâye-i Müntehibe "İlk Aşk", 23, 1 Eylül 1899, 92, 93

Nasıl Unudulur!, 11, 26 Mayıs 1899, 44

Peçe Altında, 57-9, 27 Nisan 1900, 36

Seni İlk Gördüğüm Gece, 12, 2 Haziran 1899, 48

Serâir-i Leyliye, 17, 7 Temmuz 1899, 69, 70

Yalnız Bir Tebessüm, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 149, 150

Zergûn, 27, 29 Eylül 1899, 110

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 113-13, 31 Mayıs 1901, 114

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 115-15, 14 Haziran 1901, 122

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 128-28, 13 Eylül 1901, 174

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 114

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 73-25, 17 Ağustos 1900, 98, 99

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 75-27, 1 Eylül 1900, 106, 107

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 76-28, 7 Eylül 1900, 110, 111

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 77-29, 14 Eylül 1900, 114, 115

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 78-30, 21 Eylül 1900, 118, 119

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 79-31, 28 Eylül 1900, 123

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900, 126, 127

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 130, 131

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900, 134, 135

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 142

Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150

- Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 154
- Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158
- Taharrî-i Melâl, Tefrika Hikâye, 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 170
- Mehmed Ekrem, Fitnat, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 131, 132
- Mehmed Hamdi-Giresunlu-, Geçmiş Günler, 132-32, 11 Teşrînievvel 1901,
118, 119
- Ma'kes-i Âlâm-9 Mehbit-ı Aşk, 108-8, 26 Nisan 1901,
166, 167
- Şeydâ-yı Garâm, 103-3, 15 Mart 1901, 146, 147
- Şeydâ-yı Garâm, 105-5, 31 Mart 1901, 155
- Şeydâ-yı Garâm, 107-7, 19 Nisan 1901, 164
- Şeydâ-yı Garâm, 110-10, 10 Mayıs 1901, 175, 176
- Şeydâ-yı Garâm, 113-13, 31 Mayıs 1901, 114
- Şeydâ-yı Garâm, 122-22, 2 Ağustos 1901, 151, 152
- Şeydâ-yı Garâm, 126-26, 1 Eylül 1901, 167, 168
- Şeydâ-yı Garâm, 130-30, 27 Eylül 1901, 110
- Şeydâ-yı Garâm, 136-36, 8 Teşrînisânî 1901,
134, 135
- Şeydâ-yı Garâm, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901,
143, 144
- Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, Tesâdüf Perisi, 151-51, 21 Şubat 1902, 196
- Tesâdüf Perisi, 152-52, 28 Şubat 1902, 200
- Tesâdüf Perisi, 154-54, 14 Mart 1902, 208
- Mes'ud Remzi, Jorj "Espro", 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 166-168
- Mustafa Kemâl, İngiliz Edebiyatı Numûneleri: Yetim Çocuk, 24, 8 Eylül 1899, 97
- Nâliş-i Fukarâ, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 141
- Müş tâkî, Şehîde-i Sevdâ, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 117, 118
- Nâmık Sadri, Emine'nin Sergüzeşti, 105-5, 31 Mart 1901, 155, 156
- Müte'ellim, 129-29, 20 Eylül 1901, 178, 179
- Aşk İçinde, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142, 143
- Aşk İçinde, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 148
- Aşk İçinde-1, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138, 139
- Jülyet, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 163, 164

- Jülyet, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 168
- Osman Yümnî, Hikâye-i Müntehibe, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 119, 120
- Ömer Aziz, Sirişk-i Hicrân, 50-2, 9 Mart 1900, 7, 8
- Sâhir, Konpartımanda, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 173, 174
- Seyyid Kemâl, Alev-i Sehâvet, 79-31, 28 Eylül 1900, 124
- Süleyman İzzet, Bahtiyarlık, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 144
- Tal'at Hicâbi, Enîn-i Hayât, 31, 27 Teşrînievvel 1899, 125, 126
- Enîn-i Hayât, 32, 10 Teşrînisânî 1899, 134
- Enîn-i Hayât, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 130
- Serhoşun Kızı, 74-26, 24 Ağustos 1900, 104
- Serhoşun Kızı, 75-27, 1 Eylül 1900, 108
- Serhoşun Kızı, 78-30, 21 Eylül 1900, 120



36. Hikâye Adına Göre Hikâyelerin Listesi*

- Alev-i Sehâvet, Seyyid Kemâl, 79-31, 28 Eylül 1900, 124
- Arkadaşım, Ali İhsan, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 150
- Ali İhsan, 38, 15 Kânûnuevvel 1899, 154
- Aşk İçinde, Nâmık Sadrî, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 142, 143
- Nâmık Sadrî, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 148
- Nâmık Sadrî, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138, 139
- Bahtiyarlık, Süleyman İzzet, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901, 144
- Berk-i Hazan, Mehmed Celâl, 26, 22 Eylül 1899, 106
- Bir Güzâriş-i Şegaf-füzûn, Ekinli Ayn Hâkî, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 177
- Dil-şikâr, Mehmed Celâl, 65-17, 22 Haziran 1900, 67, 68
- Edebiyât-ı Askeriyeden, Ahmed Muhtar, 148-48, 31 Kânûnusânî 1902, 182
- Emine'nin Sergüzeşti, Nâmık Sadri, 105-5, 31 Mart 1901, 155, 156
- Enîn-i Hayât, Tal'at Hicâbi, 31, 27 Teşrînievvel 1899, 125, 126
- Tal'at Hicâbi, 32, 10 Teşrînisânî 1899, 134
- Tal'at Hicâbi, 32, 3 Teşrînisânî 1899, 130
- Fenâ Komşu, Mehmed Celâl, 28, 6 Teşrînievvel 1899, 114
- Mehmed Celâl, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 118
- Fıtnat, Mehmed Ekrem, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 131, 132
- Geçmiş Günler, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 132-32, 11 Teşrînievvel 1901, 118, 119
- Gıdıklar, Kadrî, 36, 1 Kânûnuevvel 1899, 145, 146
- Hikâye-i Muntahibe, Osman Yümnî, 96-48, 25 Kânûnusânî 1900, 119, 120
- Hikâye-i Muntahibe "İlk Aşk", Mehmed Celâl, 23, 1 Eylül 1899, 92, 93
- İngiliz Edebiyatı Numûneleri: Yetim Çocuk, Mustafa Kemâl, 24, 8 Eylül 1899, 97
- Jorj "Espro", Mes'ud Remzi, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 166-168
- Juli, Behcet, 135-35, 1 Teşrînisânî 1901, 132

* Hikâye başlıklarına göre hikâyelerin listelendiği bu bölümde; hikâyenin başlığı, yazarı, yayınlandığı gazetenin sayısı, tarihi ve sayfa numarası belirtilmiştir.

- Juli Roman, Ayn. Nihad, 16, 30 Haziran 1899, 66
 Ayn. Nihad, 17, 7 Temmuz 1899, 70
 Ayn. Nihad, 18, 14 Temmuz 1899, 74
 Jülyet, Nâmık Sadrî, 89-41, 7 Kânûnuevvel 1900, 163, 164
 Nâmık Sadrî, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 168
 Kalb-i Metrûk, Kâtib-zâde Nazif, 139-39, 27 Teşrînisânî 1901, 147
 Kâtib-zâde Nazif, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150, 151
 Kâtib-zâde Nazif, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 153, 154
 Kâtib-zâde Nazif, 143-43, 27 Kânûnuevvel 1901, 164
 Kâtib-zâde Nazif, 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 166-168
 Kâtib-zâde Nazif, 145-45, 10 Kânûnusânî 1901, 169-171
 Konpartımanda, Sâhîr, 43, 19 Kânûnusânî 1900, 173, 174
 Küçük Hasan, Fâik Âli, 93-45, 3 Kânûnusânî 1900, 179, 180
 Küçük Hikâyeler, Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 61-13, 25 Mayıs 1900, 52
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 62-14, 1 Haziran 1900, 56
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 64-16, 15 Haziran 1900, 64
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 65-17, 22 Haziran 1900, 68
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 66-18, 29 Haziran 1900, 72
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 69-21, 20 Temmuz 1900, 84
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 72-24, 10 Ağustos 1900, 96
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 74-26, 29 Ağustos 1900, 103, 104
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 76-28, 7 Eylül 1900, 112
 Fâtıma Fahrü'n-Nisâ, 77-29, 14 Eylül 1900, 116
 Küçük Hikâyeler, İsak Fererâ, 150-50, 14 Şubat 1902, 191, 192
 Küçük Hikâyeler-1, Kâtib-zâde Nazîf, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900, 132
 Küçük Kız, Fâik Nesib, 104-4, 22 Mart 1901, 152
 Lâne-i Münkesir, Ahmed Hikmet, 111-11, 17 Mayıs 1901, 179
 Ahmed Hikmet, 112-12, 24 Mayıs 1901, 112
 Ahmed Hikmet, 114-14, 7 Haziran 1901, 119, 120
 Ahmed Hikmet, 115-15, 14 Haziran 1901, 124
 Ahmed Hikmet, 116-16, 21 Haziran 1901, 128
 Ahmed Hikmet, 117-17, 28 Haziran 1901, 131, 132
 Ahmed Hikmet, 118-18, 5 Temmuz 1901, 136

Ma'kes-i Âlâm-9 Mehbit-ı Aşk, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 108-8,
26 Nisan 1901, 166, 167

Madmazel Kokot, Ahmed Fâik, 62-14, 1 Haziran 1900, 55, 56

Müte'ellim, Nâmık Sadri, 129-29, 20 Eylül 1901, 178, 179

Nâliş-i Fukarâ, Mustafa Kemâl, 35, 24 Teşrînisânî 1899, 141

Nasıl Unudulur!, Mehmed Celâl, 11, 26 Mayıs 1899, 44

Ni'met, Fâik Necib, 140-40, 6 Kânûnuevvel 1901, 150

Nikâb, Ali Firûz, 130-30, 27 Eylül 1901, 110, 111

Peçe Altında, Mehmed Celâl, 57-9, 27 Nisan 1900, 36

Ramazan İçinde Bayram, Ahmed Hikmet, 44, 26 Kânûnusânî 1900, 177, 178

Roza'nın Evladlığı, Kadri, 146-46, 17 Kânûnusânî 1902, 175, 176

Seni İlk Gördüğüm Gece, Mehmed Celâl, 12, 2 Haziran 1899, 48

Serâir-i Leyliye, Mehmed Celâl, 17, 7 Temmuz 1899, 69, 70

Sergüzeşt-i Hulûsî, F. R., Tefrika Hikâye, 10, 19 Mayıs 1899, 38

F. R., Tefrika Hikâye, 11, 26 Mayıs 1899, 42

F. R., Tefrika Hikâye, 12, 2 Haziran 1899, 46

F. R., Tefrika Hikâye, 14, 16 Haziran 1899, 54

F. R., Tefrika Hikâye, 17, 7 Temmuz 1899, 68

F. R., Tefrika Hikâye, 18, 14 Temmuz 1899, 72

F. R., Tefrika Hikâye, 19, 21 Temmuz 1899, 76

F. R., Tefrika Hikâye, 3, 24 Mart 1899, 10

F. R., Tefrika Hikâye, 4, 7 Mart 1899, 14

F. R., Tefrika Hikâye, 5, 14 Nisan 1899, 18

F. R., Tefrika Hikâye, 6, 21 Nisan 1899, 22

F. R., Tefrika Hikâye, 7, 28 Nisan 1899, 26

F. R., Tefrika Hikâye, 8, 5 Mayıs 1899, 30

F. R., Tefrika Hikâye, 9, 12 Mayıs 1899, 34

Serhoşun Kızı, Tal'at Hicâbî, 74-26, 24 Ağustos 1900, 104

Tal'at Hicâbî, 75-27, 1 Eylül 1900, 108

Tal'at Hicâbî, 78-30, 21 Eylül 1900, 120

Sirişk-i Hicrân, Ömer Aziz, 50-2, 9 Mart 1900, 7, 8

Son Kurşun, Hüseyin Servet, 54-6, 6 Nisan 1900, 23, 24

Şehîde-i Sevdâ, Müştâkî, 29, 13 Teşrînievvel 1899, 117, 118

Şeydâ-yı Garâm, Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 103-3, 15 Mart 1901, 146, 147

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 105-5, 31 Mart 1901, 155

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 107-7, 19 Nisan 1901, 164

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 110-10, 10 Mayıs 1901,
175,176

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 113-13, 31 Mayıs 1901, 114

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 122-22, 2 Ağustos 1901,
151, 152

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 126-26, 1 Eylül 1901, 167, 168

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 130-30, 27 Eylül 1901, 110

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 136-36, 8 Teşrînisânî 1901,
134, 135

Mehmed Hamdi-Giresunlu-, 138-38, 22 Teşrînisânî 1901,
143, 144

Şi'rîn Sûret-i Te'sîri, Ayn Hâkî, 59-11, 11 Mayıs 1900, 43

Taharrî-i Melâl, Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 113-13, 31 Mayıs 1901, 114

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 115-15, 14 Haziran 1901, 122

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 128-28, 13 Eylül 1901, 174

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 131-31, 4 Teşrînievvel 1901, 114

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 137-37, 15 Teşrînisânî 1901, 138

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 72-24, 10 Ağustos 1900, 94

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 73-25, 17 Ağustos 1900, 98, 99

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 74-26, 24 Ağustos 1900, 102

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 75-27, 1 Eylül 1900, 106, 107

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 76-28, 7 Eylül 1900, 110, 111

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 77-29, 14 Eylül 1900, 114, 115

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 78-30, 21 Eylül 1900, 118, 119

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 79-31, 28 Eylül 1900, 123

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 80-32, 4 Teşrînievvel 1900,
126,127

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 81-33, 12 Teşrînievvel 1900,
130, 131

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 82-34, 19 Teşrînievvel 1900,

134, 135

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 83-35, 26 Teşrînievvel 1900, 138

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 84-36, 2 Teşrînisânî 1900, 142

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 86-38, 16 Teşrînisânî 1900, 150

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 87-39, 23 Teşrînisânî 1900, 154

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 88-40, 30 Teşrînisânî 1900, 158

Mehmed Celâl, Tefrika Hikâye, 91-43, 21 Kânûnuevvel 1900, 170

Tesâdüf Perisi, Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 151-51, 21 Şubat 1902, 196

Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 152-52, 28 Şubat 1902, 200

Mehmed Sıdkı-İskeçeli-, 154-54, 14 Mart 1902, 208

Ubeydû'n-Ni'âlî, Andelib, Tefrika Hikâye, 22, 25 Ağustos 1899, 88

Vâlîde, Îsak Fererâ, 141-41, 12 Kânûnuevvel 1901, 156

Îsak Fererâ, 142-42, 20 Kânûnuevvel 1901, 158, 159

Îsak Fererâ, 144-44, 3 Kânûnusânî 1901, 165, 166

Îsak Fererâ, 145-45, 10 Kânûnusânî 1901, 171, 172

Yalnız Bir Tebessüm, Mehmed Celâl, 37, 8 Kânûnuevvel 1899, 149, 150

Zâhire, İbnü'l-Âsım, 60-12, 18 Mayıs 1900, 48

Zavallı Nâdire, Âdem Rızâ, 90-42, 14 Kânûnuevvel 1900, 165, 166

Zergûn, Mehmed Celâl, 27, 29 Eylül 1899, 110

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. METİNLER

40. Edebî Yazılar

NÂM-DÂRÂN-I ZENÂN-I İSLÂMİYYÂN

[Haftalık Ma'lûmât'ın 272. nüshasından mâ-ba'd]

NİGÂR HANIM

Nigâr Hanım'ın iktidâr-ı şî'riyesini bizim söylemekliğimiz ma'lûmu i'lâm kâbilinden bir şey olur. Zîrâ âsâr-ı aliyelerini muhtevî bulunan iki cild "Efsûs" ile "Nîrân" ve "Aks-i Sadâ" meydanda parıl parıl parlıyor. Âlem-i matbuâtta aldığı mevkı'-ı mühim kendisini erbâb ve ehl-i edebe tanıtmışdır. Âsâr-ı kıymetdârlarından hiç birini kûşe-i nisyâna atmayıp cümlesini tab' ve neşr etdirmeleri faâliyet husûsunda dahî şâyân-ı takdîr bulunduklarını ibrâza kâfidir.

Nigâr Hanım, Mekteb-i Harbiye-i şâhâne lisân muallimlerinden Mîr-livâ Osman Paşa merhûmun kerîmesidir. Osman Paşa an-asl Macaristan ahâlisinden iken "1748" târîh-i Mîlâdisinde Avusturya ve Macaristan muhârebese netîcesinde ihtidâ eylemişdir.

Nigâr Hanım dört yaşında iken Türkce kırâatına ve Fransızca taallûme başladılmış. Yedi yaşında Kadıköyü'nde Madam "Garos"un idâresinde bulunan mektebe leylî olarak verilmiş ve orada iken kendisine Türkce ders vermek üzere pederi tarafından şimdi Meclis-i Kebîr Maârif a'zâsından bulunan fazîletli Şükrü Efendi hazretleri muallim ta'yîn olunmuş. Piyanoya meşhûr Dikran Çukacıyan Efendi'den bed' eylemiş. Resim dersini de Simon Efendi'den almağa başlamış. Üç sene sonra mektebdan alınarak hânesinde tahsiline devam olunurken pederi Osman Paşa kerîmesi hakkındaki azm ve niyyetine mugâyir olarak kendisini genc bir sinde evlendirmişdir. Bu izdivacdân üç mahdûmu dünyaya gelmişdir ki Nigâr Hanım'ın kendisini bahtiyâr bir vâlîde eden mahdûmları hakkındaki makâlât-ı matbûası hissiyât-ı mâderâneiyi pek güzel tasvîr eder.

Nigâr Hanım'ın müddet-i tedrisi on bir yaşına kadar ya'nî tehhül eyledikleri zamana kadar devam eyleyib ondan sonraki tahsilleri her şeye dikkat eylemek ve her bilmediği lûgata tesâdüf eyledikçe lûgat kitabına bakmadan geçmemek gibi gayret ve ihtimamları olduğunu kendileri söylüyorlar ki kendilerini bu iktidara getiren asıl isti'dâd-ı

fitriye ve zekâ-yı tabîîyeleri demek oluyor. Kendisinin bu gördüğü kadar tahsîl pek çok kızlara veriliyor. Fakat onlardan bir Nigâr daha çıkamıyor. Ma'lûmdur ki bu gibileri yalnız tahsîl ve ta'lîm ile meydana getirmek kâbil değildir. Herkes tahsîl edebilir. Lâkin bir "Nigâr" olmak herkesin elinde değildir. İrfânı zekâsı gibi mükemmel talâkat-ı lisâna da mâlikdir. Âsârını okuyan kendini gören bu mükemmeliyetleri görerek "İşte her cihetle bahtiyar bir kimse !" deyivereceğinde şübhe yoktur. Lâkin kendisinin bunu kabûl etmeyib büyük bir noksânı bulunduğunu cevâben bildireceğinde de şübhe yoktur. O ise "Tâli'i !"

Terceme-i hâlini yazmak için kendisinden tafsîlât istediğimde: "İşte âsârıma bak ! Onlardan yaz !" dedi. Âcize de: "Biz geçmişleri âsârından tettebbu' ediyoruz. Cenâb-ı Hakk çok zaman ömr versin ! Hissiyât-ı tıflâne ve şebâbınızı elbet tahattur edersiniz. Nasıl yetiştiniz onlardan daha a'lâ anlaşılıyor" dedim. "Bana neler soruyorsun ? Onları şimdi tahattur mu edeceğim ! Hissiyât-ı tahassüsât ! Hâ !... Onlar öldü gömüldü !" diye cevap verdi. "Pek a'lâ ! Şimdi söylediklerin nereden geliyor ? Bunlar tahassüsât-ı kalbiyen değil mi ?" sözüme cevâben "Kalb mi ? O ne kelime ?" dedi. Ve "Benden tafsîlât mı istiyorsun. İşte bu sözlerimi yaz !" dedi "Ye's" denilen bir kelime ile tasvîr edilebilecek olan o günkü hâli ile öyle söylüyordu. Lâkin o kadar büyük ve şefîk bir kalbe mâlikdir ki kendisini tanıyanlardan bunu teslîm etmeyecek yoktur sanırım.

İşte bir terceme-i hâl ki ömr-i edebîsi parlak muvaffakiyetlerle, takdîrler, alkışlar ile tezyîn ve tes'îd olunmuş. Lâkin hayât-ı husûsî ciheti muzlim-i kesîf sehâb-ı âlâm bir necm-i nâdiri't-tulû'ı örtmek, âf-tâb-ı cihândan hakkı olan ziyâsına hâil olmak ile onun sûret-i hayâtını bir leyl-i muzlimîne benzetmiş ! Terceme-i hâline dâir kendisinden aldığım notlarda bu cihetler ne kadar müessirâne bir sûretde gösteriliyor. Yukarıda nakl eylediğim muhâveremizde kendisi tarafından "Ne kelime ?" olduğu suâl buyurulan "kalb" mecrûh !.. Bir gayret-i merdâne ve fevka'l-âde ile kimseye yaş göstermemiş olan çeşmânına o kalb-i mecrûh pek mutî' görünmüyor. O ağlıyor ! İşte Efsûs'lar, Nîrân, Aks-i Sadâ ! Kalb hep ağlıyor, feryâd ediyor. Ba'zan tahassüsâtından çağlıyor, ba'zan ihsâsâtdan incimâd ediyor. Sûr-ı hayâtiye dürlü dürlü renklerle, kisvelerle görülüyor. Garibdir ki o kadar nâleler, enînler sâhibesi o halde dahî bahtiyârdır. Evet ! Bahtiyârlığı i'tâ edecek esbâbın aksi olan ahvâl ile de yine mes'ûd ve bahtiyâr !... Zîrâ ne kadar muztarib olanlar, inleyenler var. Onların feryâdlarını, nâlelerini kim dinliyor ? Bu herkese dinletiyor. Bunları herkes kemâl-i hâhişle okuyor, bir nazm-ı güzîn, bir nağme-i hazîn ile kalblere geçen, te'sîr eden o nâleler, enînler, feryâdlar kârîini mütelezviz ediyor. Bu aks-i te'sîri husûle getirmek: Her

feryâdın işi midir ?... “Kalbim” “İnfirâd” ve Fıtratım ser-levhalı manzûmelerini “Aks-i Sadâ” nâm eserlerinden nakl ediyoruz.

“KALBİM”

Vahdetine derd ü gamda tenhâ
Mahzûn u şikeste hâl idim ben
Güm-geşte vü bî-mecâl idim ben
Mehcûrî-i iştiyâk ü sevdâ
Etmişdi bana bu hâli îcâb
El-hâsıl idim hazîn ü bî-tâb

Bitmişdi güzel tahayyülâtım:
Görmekde idim gam-ı zevâli
Gönlüm gibi ben cihâmı hâli
Mahv olmuş idi teemmülâtım
Yokdu bu gönülde bir teessür
Etmiş gibi haylidir tahaccür

Hem handeye âşinâ değildim
Hem ağlamadan da bî-haberdim
Ne şâd idim ne bî-kederdim
Hiç bir şey’e mübtelâ değildim
İnsân değil, cemâd idim ben
Gayret-şiken-i ibâd idim ben

En sevgili levha-i tabîat
Teessürü eylemişdi gâib
Efkâra cilâ veren garâbet
Vermezdi şuûruma ciyâdet
Olmuşdu sükûn i'tiyâdım
Bilmezdi emel nedir fuâdım

Dönmüşdü gönül yetîme gûyâ
 Mehcûr-ı muhabbet ü meveddet
 Bitmişdi o sevgili esâret
 Ol tatlı, ol âteşîn hulyâ
 Sevmek denilen belâ-yı mübrem
 Sevdâ denilen belâ-yı a'zam

Lâkin bana lâzım ol meşakkat
 Onsuz beni ben de bilmez oldum
 Her hâlimi başka dürlü buldum
 Hiç anlamadım ömürde lezzet
 Sevdâ bana ihtiyâc imiş bir
 Bildim ki o ibtihâc imiş bir

Çok sürmedi bu tefekkürâtım
 Sevk etdi beni nasîb-i hod-kam
 Bir âlem-i hubb u hisse encâm
 Hâbîde olan teessürâtım
 Etdi o zaman yine teyakkuz
 Kûşemde o hâtıfı telâffuz

Bahs eyler idi safâ-yı dilden
 Rengîn ü güzel terânelerle
 Kalbî, hissî fesânelerle
 Bir şevk ile ibtilâ-yı dilden
 Kim aşk-ı mukâvemet berendâz
 Oldu yine bu dilimle dem-sâz

Ey dil, yine bî-karârsın sen.
 Pek nâleye müste'idsin. Efsûs !
 Her şey sana yek elimle mahsûs
 Hayfâ, yine zâr zârsın sen
 Temkîn ile sev, nedir bu cinnet
 Bilmez misin i'tidâl-i dikkat

Âyâ, ne bu intizâr sende
 Dil-dârını beklemezsin elbet
 Peygâmına mı aceb bu hasret
 Hiç yok mudur ıstıbâr sende
 Bedbaht, nedir bu ıztırâbın
 Muhrik o kadar mı iktirâbın

Hey'ât ! Ne sûd olursan âşık
 Ancak elemin çekersin aşkın
 Âlâm ü gamın çekersin 'aşkın
 Hiç kimseye olmuyor mutâbık
 Sevdâ-zedelikdeki şiârın
 'Azrâîlisin gibi Nigâr'ın

“FİTRATIM”

Hevâya dâir olur her dakîka akvâlim
 Garâma müncer olur her müessir ef'âlim
 Sevilmeği severim lezzeti hayâtın odur
 Odur benim bu cihanda ehass-ı âmâlim

Alâkasız yaşamam bir dakîka ben lâkin
 Soran da var ise ancak odur benim hâlim
 Sevilmeden geçemem mâye-i hayâtımdır
 Onunçün eyler ona hep taallûk-ı âmâlim

İşte Nigâr Hanım'ın kalbini, hâlini, fıtratını kendi lisân-ı şî'riyle dinledik bir de felsefesini görelim.

Cihâna kimse fenâ gelmiyor bu âlemde
Fakat tabîat-ı taklîd ile dolan meşhûn
Kabâyıh u gazab ü seyyiât gûnâ-gûn
Muahhiren oluyor rû-nümâ hep âdemde:

Nigâr Hanım mükemmel bir şâire olmağa berâber en a'lâ da bir ev kadınıdır. Hânesinin kadınca umûrundan gayrı erkekce olacak umûrunu da bir gayret-i merdâne ile hüsn-i idâre buyururlar. Dikiş ve nakış gibi şeyleri pek iyi bilir. Nigâr Hanım zamanın nâdireni yetiştirdiği bir cevher-i kıymetdârdır. Kıymeti tanınmış, takdîr olunmuş binâen aleyh bizim kendisini tanıtmamıza ihtiyâcı yoktur. Hakkında ne kadar senâ-hân olsak, kendisini göstermiş olduğu eş'ârı kadar tatlı bir lisânla söyleyemeyiz. Buraya derc eylediğimiz manzûmeleri dahî âsârını okuyamamış bulunanlara iktidâr-ı şî'riyelerini tanıtıyor. Gayreti, sebâtı, iktidârı ile kendisiyle güleşen feleğe yine galebe etmiş oluyor. O onu ne kadar ezmek istemiş ise de Nigâr Hanım meydân-ı şî'r ve ma'rifetde almış olduğu mevkî'-ı âliyeden ona kemâl-i muvaffakiyet ile bakarak gülüyor. O feleğin müsâade göstereceği merâtib-i bahtiyârînin hiç biri bu kadar âli olamayacağını bu takdîrât ve teveccûhe umûmu kendi gibi bir şâireye mâlikiyetden dolayı bu fahr-i mübâhât-ı millî onu bir mes'ûdiyet-i bî-nihâye ile bahtiyâr kıldığı cihetle gayrı onun müsâadâtından ne kadar müstağnî bulunduğunu ibrâz ediyor.

Bahtiyâr kadın pek çok var fakat sâirden temeyyüzle meydân-ı ma'rifetde bir mevkî'-ı âlî ihrâz eylemek bahtiyarlığı her zaman erkeklerde dahî ancak bir kaç kişiye nasîb oluyor. Meydân-ı ma'rifetde o dereceyi bulan kadınlara *elle* yerine *il* zamiri kullandılar. Demek artık kadınlıktan çıkıyor. Erkekden kadından bir müellif, bir şâir, bir artist nâmını ihrâz edenler, maârifin bu derece-i kemâlini bulanlar başka dürlü nazar-ı i'tibâra alınıyor. Onlardan bahs olunacağı vakt bu bir iyi erkektir yâhud kadındır denilmez. Bu muktedir bir müellifdir, yâhud şâirdir denilir.

İCMÂL-İ EDEBÎ

Sade yazalım. Peki. Fakat bu temennînin nâtık olduğu müşkilâtı def' etmek için biraz derince düşünelim. Ümmetin beş altı asırdan beri hissiyât ve ihtirâsâtına tercemân edindiği kelimâta, nezâhet-i üslûb ve ifâde denilen meziyet-i edîbâneyi i'lâ için uğraşmış bulduğu sanâyi'-i lafziye ve ma'neviyeye, kelâmın hiss ve vicdân üzerinde hâsıl ettiği te'sîrât-ı hârikayı idâme edecek vesâit-i iknâ'iyeye mukâbil kelimât, üslûb ve sanâyi' ve vesâit bularak sâde yazalım. Evvel emrde şu nokta-i mühimmeyi ele alalım ki lisânda her kelime ma'nâ-yı hakîkîsi i'tibârıyla müsta'mel değildir. Öyle kelimeler vardır ki me'ânî-i mecâziyesi delâletiyle dâhil olduğu terkîb veya cümlede başka bir vazîfe, başka bir şîve ile isbât-ı vücûd ederek ezhân-ı kârînde başka bir ma'nâ tevlîd eder. Meselâ hiss kelimesi her zaman duygu demek değildir. Bu kelime üzerine in'itâf edib kalan nazar-ı ırfân onu her cümlede, her terkîbde başka bir edâ, başka bir hiss ile muhât görür. Ma'neviyât-ı beşeriyede anlamak ve duymak dediğimiz hâssaların kâffesi yazı, kelime, terkîb, cümle ile âşikâr olaydı insanlar sûret-i mütenevvi'a-i üslûba ihtiyac görmezlerdi. Onun içindir ki kelâmı aksâm-ı adîdeye ayıran erbâb-ı edeb o kısımların ihtivâ edeceği üslûb-ı beyân ve tarz-ı ifâdeyi dahî ta'rif etmişlerdir. Bu imtiyâz, bizim sâde yazalım diye ortaya atılan sâde-dilân üdebâmızın müddeayât-ı hûd-fürûşânesiyle teessüs etmemişdir. İhtiyâc ile meydana gelmiştir.

Her lisân için sâdelik bir meziyetdir. Bir meziyet-i makbûledir. Fakat sâdelikten maksad lisânları teşkil eden kelimâtın avâm ağzında yıpranmış olanlarını vâsita-i ifâde etmek değildir. Her san'atın tâbî' olduğu kavâ'id, usûl, tarz ve ıstılâhât olduğu gibi san'at-ı edebiye dahî kavâ'id-i mahsûsa, usûl, tarz ve ıstılâhât ile tezeyyün etmiştir. Bundan mâ-adâ lisânın esas teşekkülünde hâiz olduğu kuvveti gâib etmemesi için bir zâbita-i ma'rifetle muhâfaza edilmiştir ki o da şîvedir. Şîve hangi kânuna, hangi nizâm ve âdete tâbî' ise lisân o kânunu, o nizâmı, o âdeti tanır. Ona itaat eder. Kavânîn-i sâirede cârî olan usûl-i mefsûhiyet ve mensûhiyet bu zâbitanın kânununda da cârîdir. Fakat fesh ve nesh edilecek maddeler üdebâ ve lisân-şinâsân-ı zamânın re'yi ve tasvîbiyle ortadan kaldırılır. Yerine başkaları ikâme edilir. Bakın. Şinâsî merhûm asrın ihtiyâcâtını kendinden evvel zuhûr eden Âkif Paşa, Reşîd Paşa gibi esâtize-i erbâb-ı kalemin meyl etdikleri vâdide hissederek cümleler arasındaki zincîr-i teselsülde bir kaç halka kırdığı gibi terkîb ve teşkil-i cümlede dahi asıldan ayrılmamak üzere bir parça, bir zerre eser-i salâh

gösterebilmiştir. Bunlardan sonra gelen ba'zı duhât-ı edebî eser-i Şinâsî'ye sûretâ ittibâ' ettiğini ve fakat teblîğ-i hiss ve tebyîn-i ifâdede üslûb-ı müzeyyen ve ihtîşâm-ı kelimâne ri'âyet ederek ümmetin nazar ve vicdânında yenilik denilen fikr-i terakki-perverâneyi uyandırdığını teslim ederler. Hâmid, evvelkilerin ri'âyet ettiği tarza bedel kelimâtı hissiyâtına tâbi'iyetde âdetâ muzattar bırakarak Ekrem Beg gibi zevâbıt-ı lisâniyeye âgâh bir edîb-i hassâs edebiyât-ı Osmâniyenin ihtiyâc-ı hâzırını tehvîne, Nâcî gibi bir lisân-şinâs tenkîhine, Sezâî Beg gibi sâir kirâm-ı üdebâ ile yetişmiş, yetişecek şübbân erbâb-ı kalem dahî fenn-i edebde rû-nümûn olan bu cereyân-ı tekâmül arasında şîve ve esâs-ı lisânı tahkîme birer muâvin-i zî-kudret kesilmişlerdir. Bir sahîfe-i edebiyede görülen en ufak bir eser-i inhırâfın sütunlar dolusu i'tirâzâta mahal açması bu cereyân-ı tekâmülün îcab ettiği taşkınlıklara benzer. Lisân nedir, ne sûretle tekâmül eyler, ne sûretle mazhar-ı terakkî olur, kelime, hiss, hüsn-i ifâde nedir ? Tabîat-ı beyân ve sâdegî-i elfâzın ifâde üzerindeki tahakkümü ne derecededir, lisânın kavâ'id-i ne yolda olmalıdır, Türkce dediğimiz bu lisân nelere muhtâcdır, ıslâhât-ı lisâniyenin tâbi' olduğu makâsıd ne türlü mâni'alarla husûl-pezîr olamaz. Ne türlü mülâhazât ve tettebbu'ât ile meydana gelir. Buralarını bilmeyen, hatta anlayamayan âvâmın celb-i teveccühü için moda çıkarmak ve lisânı uryân, perîşân, akraba ve hîşânından dûr, müzeyyenât-ı edebiye ve lafziyesinden mahrûm bırakmak cereyân-ı evvele zıdd ve muâriz ikinci bir seyl-i terakkî-şikenâna açmak demektir.

Mülâhazât-ı mesrûde-i âcizânemden avam bir şey okumasın gibi bir fikr çıkarılmasın. Onlar için ne kadar çalışılırsa terakkiyât-ı dâhiliyemize o kadar hizmet edilmiş olur. Hatta Ahmed Midhat Efendi hazretlerinin onlara mahsus müellefât-ı makbûle yetiştirerek dâire-i vukûf ve ma'lûmâtlarını tevsi' etmeğe çalışdıkları rub'-ı asrdan beri bu meslek-i münferide sâlik olanlarımız dahi çoğaldı. Bu himmet-i âliye semeresiyledir ki heves-i kırâat gönülden gönüle geçerek maârif-i umûmiyenin neşr ve ta'mîminden cümlece maksûd olan fikr-i terakkîyi karîben isbât edecek netîcelere dest-res olmak ihtimâli kesb-i kuvvet etdi. Edebiyât-ı Osmâniye'de şu'beler açıldı. Türkce şi'rler, Türkce yazmak, kavâ'id-i Osmâniyeyi değiştirmek, lisânı terâkîb-i nahviyye-i Arabiye ve Fârisiye'den kurtarmak, meselâ eğlenmek ma'nâsına yakşamak, koltuk verme ma'nâsına şataf gibi kelimeler kullanmak, ben geldim yerine özüm geldi demek, mâzîye geçmiş, hâle geçiyor, âtiye ileri, denize koca yalak mukâbillerini bulmak gibi bid'atler zuhûr etdi. Fakat fikr-i ticâret ve zirâatı mülhem, İslâmiyet ve Türklüğü mübîn, maişet-i beytiyeyi muarref,

izdivâc ve tenâsülde mündemic hükm-i ictimâ'iyeyi müfesser, örf ve âdet ve kânûn ve nizâmı nâtık, vezâif-i ictimâ'îye ve İslâmiyeyi hâkî, Türklüğün ne dürlü bir meziyet-i kavmiyeye ilm olduğunu muvazzah, san'at ve ma'rifetin bir milleti servet ve saâdetin hangi derecesine es'âd edeceğini müş'ir ve daha sâir levâzım-ı medeniyeyi şâmil eserler henüz görünmedi. Maa-mâ-fih bu nevâkısın ikmâl edileceğinde ümidimiz ber-kemâldir. Zamanımız çok. Biraz daha bekleyiverelim. Ne olur ? Hem şi'r ve edeb-i âvâm biraz feyz alsın.

Ahmed RÂSİM (Nr.4, s.13,14)



LİSÂNİMİZİN VE BİLHASSA İMLÂMIZIN KARİBEN KESB EDECEĞİ HÂL

Türk dilinin sâdeleştirilmesi ile “sarf ve nahvinin, imlâsının, lûgatinin”[*] yoluna konulması gereği (lüzûmu) bir vakitten beri duyulmuşdu. Bunun (bunun) için (içün) yıllarca çalışıldığı halde bir türlü başa çıkarılamamışdı.

Hele Tagrı (Tanrı)ya şükürler olsun, ba’zı erbâb-ı himmet ve ictihâd sâyesinde bugün buna muvâfık olundu. Ön önce imlânın düzeltilmesi gerek olmağla o üç zât söyleşüb danışdılar. “Dilimizin okunmasını kolaylaştıralım. Yabancılar da hî okutalım” dediler. Ona göre temeller koydular. Bunlardan Türk dilindeki bilgiçlikleri bütün âlemce ma’lûm ve musaddak olduğundan artık, kimsenin şöyle böyle demeye hakkı yoktur. Bundan sonra her kişi imlâsını bu kâ’ideye uyduracaktır. Eskileri unutulım, “eslâf” nâmıyla içimize karışmış olanların ne kendilerini, ne eserlerini anmayalım.

... (Nr.4,s.16)

* “Sarf , nahv, lûgat, imlâ” lâfzlarının Türkçe mukâbilleri – bu imlâ işi tamâmıyla olub bitdikden sonra – bulunacak, bulunamazsa uydurulacaktır.

MÜLÂHAZA

“Bugünkü lisân” ve “Yarınki lisân”... İşte size iki terkîb-i nâkıs! Bunlara bir üçüncü daha ilâve ederek “Dünki lisân” dahi diyebilirsiniz. Hattâ arefe ve ferdâ-yı eyyâma dâir ne kadar mevzûât-ı takvîmiye var ise cümlesinin sonuna bir lisân kelimesi rabt ederek uzun uzadıya bir silsile-i terâkib meydana getirebilirsiniz. Size kimse bir şey diyemez. Çünkü meydan boş. Efkâr mütehâlif. Noksân-ı muhâkeme ve fikdân-ı tettebbu’ seyyiesiyle mahkûm ve dûçâr-ı techîl olmak korkuları zâil olmuş. Her menâzıra-i müfideye mükâbere-i tarafgîrî ile mukâbele etmek moda hükmüne girmiş. Ne yapalım ? Büyük küçük cümlemiz böyleyiz. Fakat bu iki terkîb-i nâkısı ikmâl edecek ve yâhud istikmâliyle uğraşacak yine biziz. Öyle değil mi ? Vasatda buluruz. Eslâf, hecemât, beyhûde-gûyânemizden dolayı ru-gerdân, ehlâf-ı düş himmetine bırakacağımız bâr-girân-ı metâ’ıbı görerek bizden girizân ister iseniz hep berâber düşünelim. İster iseniz ayrı ayrı beyân-ı mülâhaza ederek içimizden kim tarîk-i mükâbereye sapacak olursa onu müttehiden menâzıradan afv ve men’ edelim. İşte elimizde mühim bir mes’ele var. Bugünkü lisân, yarınki lisân. Ma’lûmât, Servet, İrtikâ her zaman bir sahîfesini, üsbû’î Ma’lûmât her hafta dört sahîfesini bu dürlü şerâiti hâvî olan makâlât-ı edîbâneye arz ediyor. Sâir gazete ve risâleler de, bu babda makâleler yazacak olurlar ise bunları her üç ayda bir kâffesi hülâsa edilerek meâl-i hakîkîsi i’tibârıyla vücûda gelen ve hakkında infâk edilen mevâddı ayrıca basıp neşr edelim. Nice bu usûle ri’âyet edildiği takdirde bir fâide-i umûmiye hâsıl olur ki o da avâm ve havâssın efkâr-ı intikâdı ve lisâna dâir gizli duran ma’lûmât bir sebîl-i ma’rifetden akıb gider. Ya’ni her mütehassıs, her müştâk kendisinin arayıp bulamadığı, bulub da anlatamadığı dekâ’ika dest-res olur. İhtimâl ki efkâr-ı edebiye bunun hâricinde kalır. Bu madde şimdilik mevzû’-ı bahs olamaz. Biz yalnız ıslâhât-ı lisâniye nâmına hareket edeceğiz.

Bu emr-i hayra “Kâmûs-ı Umûmî” mes’elesini de terdîf edebiliriz. Çünkü kabul edilecek kelimât ve terâkib-i mübâhesât ve menâzırât-ı edîbâne netîcesinde ta’ayyün edebileceği gibi Türkler ve Osmanlılar arasında müstâ’mel olub da henüz dâire-i mazbûtiyete girmemiş nice ıstılâhât-ı zirâiye, ticâriye ve beytiye ve âdâb-ı muâşeret-i Osmâniyeyi nâtik ta’bîrât-ı mahsûsa dahî birer birer meydana çıkar. Vilâyet gazeteleri mahallerince tedkîkât-ı ibtidâ’iyede bulunarak elde ettikleri bu nev’ kelimât ve ıstılâhâtı gâyet muvazzah sûretde yazarlar. Zirâ bizim sebk eden tecrübelerimize göre hatta en ufak bir lûgat tertîb ve tanzîm etmek için bir kişinin kifâyet ve ehliyeti kifâyet edemiyor. Zirâ

elimizde müsteşhedâtdan ma'dûd olacak bir şey olmadığı gibi ârâ-yı lisâniyyûnu cem' edecek vâsıtamız dahî mefkûddur. Hele sarf ve nahvimizin îcâbât-ı asriyeye göre tedvînine masrûf olacak hidemât-ı hâliye ve müstakbele ümmetin "lisân" diye elinden dilinden feryâd ettiği derd-i müşkili oldukça tahfîf edeceği cihetle husûle gelecek ecr ve sevâb bu devrin berekât-ı me'âsırından ma'dûd olur. Bundan mâ-adâ Arabî ve Fârisînin ve elsine-i ecnebiyenin derecât-ı te'sîri ayrı ayrı anlaşılır. Görülen ve görülecek olan lüzûma binâen kabul edeceğimiz kelimât ve terâkib-i cedîde için bir hadd-i münâsib ta'yîn edilir. 'İndî bir hükm ile bu yanlıştır. Hatâdır diyemeyiz. Hiç bir kimse de 'indî bir hükm ile yanlış ve hatâ-âlûd yazmağa cesaret edemez.

Mühim olarak bir de "şîve" bahsi düzelir. Osmanlı şîvesi budur diyerek bir şey gösterebiliriz. Acemâne, Frengâne ta'birleri ortadan kalkar. Lisân kendi tabîat-ı teşkili mukteziyâtından olarak her dürlü efkâr-ı medeniyeye mutâbık bir kâlib-ı mahsûs bulur. Îcâd eder. İhtiyâc-ı umûmîye göre açılıp kapanır. Hiç olmazsa safsata ve hayâlden kurtulmuş, tafra-fürûşâne edâlara hatme çekmiş oluruz.

Ahmed RÂSİM (Nr.5,s.17)

MÜLÂHAZA

“Sâdelik ve Türkce yazmak” mes’elesi hakkında ahîren erbâb-ı kalem taraflarından serd edilen mütâlâ’ât-ı musîbe meyânında en ziyâde câlib-i nazar-ı ehemmiyetim olan iki fikr-i selîmdir. Bu iki fikrden biri Fikret Begefendi’nin “Tasfiye-i lisân” ser-nâmesiyle “Servet-i Fünûn”da münteşir bir musâhabesi dâhilinde ve diğeri de Müstecâbî-zâde İsmet Beg’in (Musavver Terakkî)nin 32. nüshasında munderic musâhabe arasındadır İşte her ikisini de aynen buraya nakl ediyorum. Bilib bilmeden mübâhis-i lisâniyeye atılan üdebâ veyâ muharrirînimizin bu iki mütâlâaya dikkat edecek olurlarsa istifâde ederler.

“Tasfiye-i Lisân”dan:

“Tasfiye-i Lisân...Vâkıa fenâ bir ünvân değil. Lâkin hangi lisân ve nasıl tasfiye edilecek ? Osmanlıca’nın yüzlerce seneden beri alışmış olduğumuz Arabî ve Fârisî kelimelerini, terkîblerini kaldırarak yerine Türkcelerini koymak sûretiyle mi ? Bu epeyce bir zaman için tevîd-i garâbet ve müşkilât etmekden başka bir şey’e yaramaz. Ve o müddet içinde lisânımızın şu hâliyle devam ve tevessu’undan doğabilecek istifâdeler mahv olmuş olur. Atacağımız kelimelere iyi halefler bulub bulamayacağımız da başka mes’ele.

“Benim söylediğimi kardeşim anlamazsa söylediğim ne işe yarar ? !..Fakat bu yalnız benim çalışmamla, yalnız benim himmetimle olmaz. O da himmet etmeli o da çalışmalı[*]. “Ben ona sesimi duyurmak için nasıl biraz aşağı inmek, biraz eğilmek mecbûriyetinde isem o da kendisine hitâb eden sadâyı işitmek için biraz başını kaldırmak, biraz doğrulmak, biraz yükselmek mecbûriyetindedir.”

“Bir taraf inceliğinden öbür taraf kabalığundan biraz terk etmelidir ki muvâzenet ve mukârenet hâsıl olsun. “Havâss ve avâm”

“Osmanlıca’yı bulunduğu şekli ve hey’etde tahdîd ve tenkîh edeceksek bunda büyük bir ihtiyâtla davranmamız iktizâ eder. “Su” nâmına yalnız bir kelime kullanmak “Âtî” var diye (istikbâl)i kullanmamak lisânı tasfiye etmez. Fakirleşdirir. Yerinde isti’mâl edilmek şartıyla her kelimenin ayrı kuvveti, ayrı tabîatı, rûhu vardır.”

* Pek doğru.

Müstecâbî-zâde İsmet Beg'in sâdelik hakkındaki mülâhazasından:

“Her nedense biz öteden beri sâdelikten bahs olundukca mes’eleyi pek yanlış telâkkî ediyor, pek yanlış muhâkemâta sapıyoruz. Zannederiz ki ifâdede sâdelik Arabî, Fârisî kelimâtdan, edeben her dürlü tezeyyünâtdan ârî olarak sırf lisân-ı avâm ile yazı yazmakdan ibâretidir. Hâlbuki buna lisân-ı edebde üslûb-ı âdî nâmı verilir ki edeben hiç bir kıymet ve ehemmiyeti hâ’iz değildir. İfâdeyi, sâde, müzeyyen, âlî nâmlarıyla üçe taksim eden bûleğâ-yı mütekaddimîn teblîğ-i hissiyât ve tehyîc-i ihtirâsât için yerine göre hangi üslûbun ihtiyâr edilmesi lâzım geleceğini irâe ve ta’yîn ve bu üç üslûbun yek-digerine nazaran ne gibi tezyînât-ı edebiye ve sanâyî’-i beyâniyeyi hâvî olması îcâb edeceğini pek güzel tavzîh ve tebyîn etmişlerdir.”

“Sâde yazıyorum zannıyla her dürlü meziyyât-ı kelâmiyeden ârî olarak lisân-ı avâm ile yazılan şeylere edeben verilecek nâm (kaba) vasfından ibâretidir.

Manzûrumuz olan şu iki fikrin her ikisi de tabîat-ı maksada tamamı tamamına mutâbıktır. Evvelce dahî arz etmiş olduğumuz vech ile bizce maksûd-ı yegâne ashâb-ı iktidârın lisân hakkındaki mütâlâ’ât-ı muhakkasını bir araya cem’ etmek ve ona göre îcâb eden teşebbüsât-ı ıslâh-cûyâneyi –yine onların vukûf ve kudreti munzam olmak şartıyla- ileriye götürmektir. Fakat ne çâre ki şimdiye kadar henüz bir eser-i fi’li göremedik.

Ahmed RÂSİM (Nr.8,s.29)

İMLÂ MES'ELESİNİN TECEDDÜDÜ ÜZERİNE BA'ZI MÜTÂLÂA

Tercümân-ı Hakikat cerîde-i mu'teberesinin imlâmızın bir usûl-i haseneye iktirânı için erbâb-ı kalemden ol bâbdaki mütâlâalarını irsâl eylemeleri için bir da'vet-i mahsûsada bulunduğunu ve bununla imlâ hakkında bir karâr-ı kat'î ittihâzıyla herkesin o yolda tahrîr-i sûtûr eylemesi için dahî lâzım gelen mu'âvenetde bulunacağını biz bile okumuş anlamış idik !

Evvelki günki Tercümân nüshalarında üdebâ-yı Osmâniye'den Sa'âdetlü Reşad Begefendi'nin bir mütâlâa-nâmelerini okuyarak erbâb-ı kaleme kendilerinin şu sûretle peyrev olduklarına doğrusu ya derecesiz memnun olduk ! Bizde birisi bir şey için beyân-ı mütâlâa etdi mi onu ta'kib edenlerin ardı arası kesilmez demek oluyor ki bunların içinde en cesuru ibtidâ ortaya atılan oluyor! Şu cür'et-i fevka'l-âde-i edîbânelerinden dolayı Reşad Begefendi'ye şâyân-ı tebrîk bir âlem-i edebiyât kahramanı görmekten kendimizi alamadık! İsti'mâl ettiğimiz ta'bîrâtdan kendilerinin bunu istihzâya haml buyurmamalarını ricâ ederiz. Bu gibi mübâhase istihzâ filân sığmayacağını kendileri de bilirler.

Biz burada liyâkât-ı edebiyemizi göstermek veyâ göstermek isteyenlerin mestûrâtını tashîh etmek gibi bir küstahlıkda bulunacak değiliz. Şunu anlatmak isteyeceğiz ki biz de bu yolda vukû' bulan makâlât-ı mahsûsa bir netîce hâsıl etmeyib "kellim kellim lâ yenfa" sırrına mazhar oluyor.! Ez-cümle mûsikî mes'elesi gibi makâlât-ı mûsikiye ashâbı i'tirâz değil ammâ şu kadar söyleyelim ki mûsikiye nisbeti olanlar o azîm velveleleri derc eyleyen Tercümân-ı Hakikat ve İkdâm gazetelerini her gün alıp okudukları halde maa't-teessüf nazariyyât veyâ ameliyyâtı hakkında olsun ufak bir istifâde bile idemediler. Bizim mûsikiyle kat'ıyyen münâsebetimiz olmayıb bunu onda ihtisâsı olanlardan işidib durduk. Ve hulâsasının da hiç bir şey'e muncerr olmadığını yine onlardan anladık. İmlâ mes'elesinden de bir netîce elde edilemeyeceğine şimdiden emniyet hâsıl edilmelidir. Zîrâ herkesin kendi fikrinin tervîc gibi husûsundaki inâd ve ısrârından bî-çâre imlâ müdhiş bir hastalığa giriftâr olarak doktorlar eline düşmüş ve nihâyet Kanber Efendi tedavi felân etmiş ve hatta desturlar ve müjdeler yapmış halka tebşîr etmemişse de hâlâ o mes'ele ortada yuvarlanmakda bulunmuştur.

Zavallı imlâyı bir müddet kendi hâline bırakalım dinlensin ve Kanber Efendi'nin vermiş oldukları ilaclardan istifâde edib aklı başına gelsin de ondan sonra yeniden başlayalım. Çünkü böyle olmazsa imlâ daha müdhiş hastalıklara uğrar da ma'âz-Âh bu def'a her tarafı yaralanırsa sonra o parçaları Tercümân-ı Hakikat cerîde-i mu'teberesi nasıl toplar ?

S. T. (Nr.20,s.80-81)



MAKÂLE-İ MAHSÛSA

{ FAZÎLET-İ LİSÂN-I EDEBÎ }

Asrımızın muhterem Türk muharrirleri Türkce'nin ba'zı noksânâtını ıslâh zımında gazeteler vâsıtasıyla neşr eyledikleri makâlâtı nazar-ı dikkatle gözden geçirmek şerefini hâ'iz bulunuyorum. Mübâhesât-ı mezkûreye girişlerden bir kısmı Arabî ve Fârisî'nin Türkce'ye eşedd-i lüzûmunu gösterib diğerleri ise lisânımızı ve edebiyâtımızı taklîd devrinden kurtarmağa çalışmamızı ve lûgat ahz ve teşkîlinde hadd-i ma'kûlû, derece-i lüzûmu tecâvüz etmemekliğimizi işâretle sâye-i terakkiyât-vâye-i hazret-i şehriyârîde ulûm ve ma'ârifin günden güne iktisâb eylediği kemâlâta bir zamîme-i fâhire olmak üzere şu noksânımızın da bu'ûn-ı Rabbü'l-ızza karîben ikmâl edileceği ümîdinde bulunuyorlar.

Rû-yı zemînde din kardeşlerimizin pek çoğu Türkce'yi kullanıb ulemâdan başka hiç biri bir başka lisân bilmedikleri ve zuhûr-ı İslâm'dan beri ulemâ ve fuzalâdan bin kâfile geçib Türk kavminin mensûb olduğu lisânı başka bilmedikleri lisânlara tebdîl kasdı ile onu bozub taratmağa faysal veremeyib vermedikleri meydanda duruyor^[1]

Bu esbâba mebnî Kafkasya muhâcirlerinden ben gibi bizâasız bir nev-heves cebr-i nefis edemeyib (Millet uğrunda ibrâz olunan hidemât-ı muktedireye endâze olmaz.) mâ-sadaknah ittibâ' etmek üzere hakkında zîrdeki bir kaç kelime-i nâçizânemi arz etmeğe cesâret etdim:

¹ Hicret-i Nebeviye'nin (SAV) 115. Senesinde ya'ni Benî Ümeyye zamanında Cenâb-ı Müselleme Bin Abdülmelik Derbend ve Dağıstan memâlikini feth ve teshîr etmesini müte'âkıb temâm ehlini müslümân ve her yerde câmi'ler ta'mîr ederek her memlekete başka başka hâkim ve kadılar nasbıyla onlara İslâm şer'îati ta'lîm edilmesini emr verdi. Yanında olan kendi akvâmından şehbâl Abdullah Abbas oğlunu onların üzerlerine serdâr ve hâkim-i umûmî nasb ederek emr buyurdu ki Gürcistan sınırından deşt-i Kıpçak'a kadar umûm-ı Dağıstan bi'l-küllîye onun fermânından nûkûl etmeyib itâ'atında ber-devâm ve ber-karâr olsunlar. El-yevm Kamuk'da Şemhâl Tar Hunseli o şehbâl Abdullah Abbas oğlunun silsilesindendir. Fakat bu feth ve teshîr olunan memleketlerin dâhilî nizâm ve intizâmının ru'yeti hengâmında mezkûr hâkim ve kadılar müttehid olarak münâsib gördüler ki şu memâlikde kullanılır pek çok muhtelî lisânları mahv ve izâle ve onların ıvazlarında vâhid 'Arab lisânının intişârına sa'y ve gayret göstermeli, binâen aleyh memleketin her tarafında mektebler açılıb yalnız 'Arab lisânı okutulmağa bidâ' olundu. Bundan sonra tahrîr-i lisânını a'lâ derecede öğrendiler ise de takrîr-i lisânlarını unutturmak mümkün olamadı. El-hâle hêzê 'Arab lisânı üzere yazılmış her türlü mektûb kitab gazete ve ihbârâmeleri pek iyice okur ve fehm ederler ise de en yakın komşularında ve onlar için en elzem olan Türk, Fârisî lisânları üzere yazılan mektûb, kitâb, gazete ve her nev' salâ okuyamıyor ve anlardan hiç bir şey anlayamıyorlar. Ve şu esbâba mebnî edebiyât-ı lisâniye hakkında pek müşkilâta uğradıklarından ve metrûk bir hâle gelmiş 'Arab lisânının Türk komşuları arasında onlara göre o kadar ehemmiyeti görülmeyişinden ve şimdiki hâlde onlara göre başka bir ehemmiyetli lisân öğrenmeğe pek ihtiyacılı bulunduklarından mecbûren onlardan ba'zan Türk, ba'zan Fârisî ve ba'zan dahî Rus lisânı öğrenmeğe koşuşmaktadırlar.

Nebî-i müctebâ, Peygamber-i zî-şânımız (SAV) efendimiz hazretlerinin her bir sözünde nice nice hükm-i celîle mündemic olduğu ehlinin ma'lûmudur. Ehâdis-i şerîfe-i nebeviyelerinden biri (Kellimü'n-nâs....ilh) hadîsidir. Ya'nî adamlara onların akl u fehmleri mikdârınca söz söyleyiniz değil ki kendi akl u ma'rifetiniz mikdârınca, bu hadîsde emr sûretiyle mukarrir ve muharrirlere gayretle menfaatli büyük bir destûr tavsiye buyurulduğundan gerekdir ki mukarrir ve muharrirler menfaat-ı umûmiye nokta-i nazarıyla dâimâ bu hadîse muvâfık güftâr ü refâtarda bulunub ve bu gibi büyük bir yoldan inhirâf etmeyib dâimâ muttalibin rûhunu ve sözün hulâsasını fehm ettirmek fikrinde olalar. Çünkü insanların akl u ma'rifetde ve fehm ü ferâsetde biri birinden olan tefâvütü bedîhî olmakla berâber insanlar ma'denlerdir altun ve gümüş ma'denleri gibi me'âlinde olan hadîs-i şerîf ile şu tefâvüte işâret buyurulmuşdur. Çünkü ma'denî olan şeyler kemmiyyet ve i'tibârca biri birinden mütefâvıt iseler de insanlar ondan bin mertebe ziyâde yek-digerinden farklıdır. Her ne hikmete mebnî ise 'âlemde hemîşe böyle görünmüşdür ki zekî ve fehîm olanlar yüzde bir nisbetindedirler. Ya'nî yüzde doksan dokuzun fehm ü ferâseti derece-i kemâlde olmayıb mertebe mertebe dündür.

Şunu da unutmamalıdır ki insanlar arasındaki bu tefâvütten mâ-adâ yeryüzünde olan din kardeşlerimizin lehce ve şive-i lisânı bir kaç kısma ayrılıyor. Bir kısmı lisân-ı mâder-zâdından başka Arabca ve Fârisîce ve Türkce'yi mükemmel sûretde tahsîl ettiklerinden her şey'in künhüne vâkıfdırlar ve onların fehmi mertebesinde mezkûr lisânlarda o kadar kitablار yazılmışdır ki hadd u hasrdan hâricdir. Elbette bu gibi 'âlemler üzre ettikleri metâlibi onların hakkında yazılmış olan kitablardan istihrâc ederler ve başka kısımları ise kendilerinin lisânından başka gayrî bir lisân bilmediklerinden gâyet de mühimdir ki onlar için yazılan kitâb ve risâleler onların lisân-ı mâder-zâdlarına muvâfık ola. Ya'nî mümkün olduğu kadar o makûle eserlerde muğlâk 'ibâreler ve me'nûs olmayan kelimeler isti'mâlinden ihtirâz oluna. Demek istiyorum ki içinde yaşadığımız asrda kullanılan Türk lisânı Arabî ve Fârisî'den mürekkeb bir lisân olub Lisân-ı Osmânî nâmını almış ve lûgatının beyânı için dahî müte'addid lûgat kitabları neşr olunmuş olduğuna binâen lisânımızca isti'mâl olunan arabî ve Fârisî kelimeler bizimle onlar arasında müşterek demekdir. Lâkin böyle mahsûr ve mahdûd bir iştirâkden lâzım gelmez ki herkes Arabî ve Fârisî'de olan mehâreti derecesinde onların lûgatlerini eserlerine idhâl ile 'umûm halkın istifâdesini eşkâl edeler. Ve bir de ba'zı kitablarda tefsîr ve şerhsiz yazılmış olan âyet ve hadîsler ba'zı mütâlâa edenlerin ziyâdesiyle melâl ü kelâlini mûcib

olur. Muharrirler onları beylüğinden mutâlâa edenleri dahî kendisi gibi addeder ise bu sehvdır. Çünkü âyet ve hadîsin ma'nâsını istihrâca muktedir olan adamlar pek azdır. Doğrusu dikkat olursa Arabî ve Fârisî kelimeleri o yerde kullanmak lâzımdır ki Türk lûgatında onun mukâbili olmaya ve yâhud muhâfaza-i fesâhat ve belâgat için mecbûriyet hâsıl ola. Hulâsa, dâimâ lâzımdır ki tahrîrât-ı miyân-ı nâsda müte'ârif olan takrîrâta muvâfık ola. Ve bunun için denilmiştir ki nasıl söylüyor isen öyle yaz. Ve hilâf-ı hikmetdir ki lisân-ı tahrîri başka ola, lisân-ı takrîri başka. Ve ba'zı muharrirlerin yazılarında zabt u rabt olmaması ta'kîd bulması mezkûr kâ'ideye ri'âyet olmamasındandır.

İsmâil Şeyleyânî (Nr. 21, s.85-86)



MAKÂLE-İ MAHSÛSA

{ FAZÎLET-İ LİSÂN-I EDEBÎ }

Bu vakte kadar zamânımızda yazılan ba'zı pür-'ibâre kitablar gibi yazmağa alıştığımdan münşiyâne yazmakdan aczimi zâten i'tiraf ve kusûrum için i'tizar dahî ederim. Vatan-ı aslîm olan Kafkasya'da bulunduğum müddetce tekâzâ-yı vakte göre Rus lisânıyla ve onların kânûn ve kavâ'idî ile baş kitâbetlerde bulunub 'ömrümün en mühim kısmı onların 'usûl-i tahrîri içinde zâyî' olarak bizim için asıl elzem olan Lisân-ı Osmânî'yi hakkıyla tahsilde kâsır kaldığımdan dolayı cidden te'essûf ederim.

Âyet ve hadîsin tercemeleri bahsine gelince eli kalem tutanların çoğu onların tefsîr ve şerhine muktedir olmayıb mütâlâa vaktinde fehm etmediği bir âyet ve hadîse tesâdüf etdikde gâyet de müte'essif ve sûhte dimağ olduğundan kelâl ve melâle dûçâr olur ve mütâlâasından lezzet ve halâvet bulmadığından gâh nefsinî hizmet ve gâh musannıfa melâmet eder. Ve eğer musannıflar mütâlâa edenleri kıyâs-ı nefis ederler ise 'âcize göre bu kıyâs bâtıldır. Ve buna delîl olarak bir hikâyem vardır ki onun zikri makâma münâsib görülmüşdür. Ma'lûmdur ki bu hâlde Rusya'nın bir neçe büyük şehirlerinde (Vostoçni Fakul'tiyet?) vardır. Ya'nî elsine-i şarkıyye ta'lîm olan mektebler. Ve onlardan yetişen tâlib Arabî ve Fârisî ve Türkî lisânları üzre yazıb okumakda ve mertebe-i kemâlde olmasalar bile kendilerine lâzım olan derecede kesb-i ma'lûmât etmektedirler. Ve ekseriyâ sefir ve şeh-bendleri onlardan yaparlar. Hemân mektebden ikmâl-i tahsîl edenlerden birisi ki benim ile hem-civâr idi bir akşam fakirhâneye gelib İstanbul'da tab' olunan (Mir'ât-ı Kâ'inât) kitabını dahî berâberce getirmiş idi. Onun birinci cildinin 423. sahîfesinde bir yere nişan koyub benden su'âl etdi. O da Ebû Muttalib hakkında idi ki Peygamber-i zî-şânımız (SAV) Efendimiz Hazretleri Mi'râc'dan mürâcaatında arz-ı dergâh etmiştir: "Yâ Rab her seferden gelen kimesnenin kendi kavmine bir dürlü armağanı olur ümmetime benim armağanım nedir dedikde Hakk Te'âlâ Hazretleri buyurdu ki "Ben onlar içinim ne kadar ki ma'îşet ederler ve ben onlar içinim kabirlerde ve ben onlar içinim neşirlerde..." Mezkûr şahsın takrîrinden ma'lûm olurdu ki gûyâ Efendimiz Hazretleri ümmeti için mahsûsî bir nice şeyler hediye getirmiş imiş. Bendenizin dahî Arabca'da mahâretim olmadığından o âdeme karşı 'âciz ve şermende oldum. Sonra onun arzusıyla bir hâceye zahmet verib terceme etdirdim. İşte musannıf-ı merhûm mezkûr hadîsin tercemesini yazmış olsaydı; elbette böyle bir güçlük çekilmez idi. Bunun için Türkce kitab muharrirleri begâyet-i mühimdir ki

yukarıda yazılan esbâb ve mutâlebe göre hareket ederler ve Hazret-i Mollâ-yı Rûmî'nin: "Der-miyân-ı gûdekânem ey sanem lâzım âmed gûdekâ nedem zenem" ya'nî çocuklar arasında olduğumdan lâzımdır ki çocuklar gibi söyleyeyim beytini nazardan dūr tutmayalar.

Takrîr bahsine gelince elsine-i şarkıyyeyi 'ârif olan Rus muharrirlerinden Lazrof nâm kimse Türkce yazdığı bir kitabda 'ibârât-ı galîza ve mehâric-i hurûfa ri'âyet ile mükâleme edenler hakkında bir hâcenin avâma söylediği sözleri derc edib zeylinde hâceye ta'na ve teşnî' etmiştir. Şöyle ki: "Türklerden bir kaç kimse yolda gider iken bunlardan biri hâce imiş. Bunlaristirâhat için bir yere konarak hâce atını yolun kenarında bir ağaca bağlayıp kendisi namaza meşgûl olur. Bu esnâda at açılıp gider. Hâce atı tutub yuvarını bulamaz. Bunun üzerine Türk arkadaşına hitâben söyler ki: Şecerânâ cereke taht-i zılmındaistirâhât için nüzûl etdikde feres-i mü'ennesin kurb-ı feminden leccâm munkatı' olmuş onu buldun mu?" Türk hâceye bakarak bir şey anlamaz. Hâce bu kelimeleri bir iki def'a tekrar eder bî-çâre Türk yine hiç bir şey fehm etmez. Hâcenin ağzına bakar durur. Nihâyet hâcenin hiddetini görüb korkusundan titremeğe başlar. Hâceye hitâben: "Efendim Hazretleri kulunuz 'ilm ve fenden bî-haber olduğumdan kelâmınızı anlamıyorum" der. Hâce ise gâyet hiddetlenerek "Behey hayvan! Ben senin ile Türkce konuşuyorum Frenkce konuşmuyorum ne için benim sözlerimi anlamıyorsun?" der.

Zamânımızda Arab ve Fârisî lisânlarını ve onların sarf ve nahv kâ'iedelerini lâıyıkı ile bilmek ve bunları tahsîl etmeğe sa'y ve gayret göstermek el-hamdü li-llah memâlik-i devlet-i 'âliyyede ber-kemâl ise de etrâf ve eknâfda olan milletdaşlarımız için zeyilde yazılan esbâba göre yok hükümündedir. Çünkü onlardan çoğu âhir hükûmetlerin taht-ı idâresinde olub bu hükûmât ise onların terbiyelerine takayyüd etmekde ve medâris ve mekâtib-i İslâmiyelerine revâh vermek değil belki fikr-i tahrîb ile bakmakda idüğünden ahâlînin çoğu ahvâl-i 'âlemden bî-haber ve maârif-i 'âlemden dahî bütün bütün bî-behredirler. Çünkü onların salâbet-i dîniye ve gayret-i İslâmiyelerine bir diyecek yoksa da içlerinde ma'ârifce okumak ve yazmağa muktedir âdemler gâyet de azdır ve ittihâd-ı milliyet husûsunda her ne kadar der-i aliyyede tab' u neşr olunan kütüb ve resâ'ili ve gazete vesâir ihbar-nâmeleri okumağa şevkmendler iseler de burada olan yazıların ekseri münşiyâne Arab ve Fârisî lûgatları ile pek karışık yazılmış olduğundan onlardan lâıyıkınca istifâdeden mahrûm kalırlar. Bu ise milletdaşlığa ve âdâb-ı mürüvvete münâfidir.

İsmâil Şeyleyânî (Nr.22,s.89)

MAKÂLE-İ MAHSÛSA

{ FAZÎLET-İ LÎSÂN-I EDEBÎ }

Pes her milletin terakkîsi efrâdının cem'îyyet ve gayretine mevkûf olduğundan kalem ile milletine hizmet edenlere çok münâsibdir ki bir matlabı yazdıklarında öyle sâde lûgat üzre yazmalıdır ki az okumuş adamlar dahî fehm edeler ve belki hiç okumak ve yazmak bilmeyenler de dinlediklerinde onu anlayabilecekler. Muharririn asl-ı kemâli dahî bundan ma'lûm oluyor.

Oldur sühânına feyzi ânın 'âmm olub müdâm
Ârâyîş-i mecâlis ehl-i kabûl ola
Ve ândan ne sûd kim ola mübhem 'ibârâtı
Her yerde istimâ'ın idenler melûl ola

Başka lisânlardan lûgat ve kelime almadık bir lisân olmadığı cümlelerin ma'lûmudur. Amma o derecede ki biz Arab ve Fâris lisânlarından alıp ve almakdayız. Kadîm eyyâmından lisânımıza dâhil olan lûgat ve kelimeler şimdiki halde öyle takarrür etmiştir ki onları Türk lisânından ihrâc edip redd etmek nâ-mümkündür. Meselâ cân, kitâb, sabr, fıkır, isbât ve bunlar gibi pek çokları. El-hâleh hêzih mevcûd ve müsta'mel olub lisânımızda bulunan parlak Türk lûgat ve kelimelerimizi ne için reddetmek ? Ve onların 'ıvazlarına nâz eden Arab ve Farisî lûgat ve kelimelerini ne için sokmak ? Meselâ ne için göz, baş, od, su yerine çeşm, ayn, re's, ser, âteş, nâr, âb, mâ ve bunlar gibi pek çoğunu saymak olur.

Buna cevâben bendenize derler ki 'ibâret ile söylemek ve yazmak ve kendi hüner-i ma'rifet ve kemâlini izhâr etmek için Türkce nâ-ma'zûrdur. Bunun cevâbını 'âcizleri kulağım ile işitdiğimi arz edelim: Bendeniz Kafkas'da bulunduğum hengâmda bir gün Şemâhî şehrine gitmiş ve orada cum'a günü hulûl etdikde câmi'-i şerîfe vardım. Namazdan sonra Lemaslıh'a acele câmi'den çıkıp gitdim. Amma o hâlde câmi'de namazdan sonra bir hâce pek belâgat ile va'z etmekte idi. Bir kadardan sonra o va'zı dinleyenlerden az okumuş bir ihtiyar hacıya tesâdüf etdim ve ondan sordum ki vâ'iz efendi bugün neden söylüyor idi, ihtiyar cevâbında dedi ki: Vâ'iz efendi bir va'z söyledi ki tâ on, onbeş sene okuyub kâmil hâce olmaz ise onun söylediği sözlerden hiç bir şey lâyıkınca anlayıp başa düşünmezsin" Yine sordum ki pes hiç fıkır ve matlûbu da anlayamadın mı ? İhtiyâr dedi: "Evet ! Mazmûnunu bildim cehennem ve onda olan meşakkat ve eziyetden söyledi ammâ elfâzı pür-'ibâret ve çetin olduğundan söylediklerini kâmilince bilemedim." Şimdi insâf

buyurulsun: Şu ‘izzetli okumuş ‘ârifler kimden ötrü yazarlar ? Elbette ‘ulemâ ve kendileri gibi çok okumuş ‘âriflere kendilerini göstermekden başka yerde kalan az okumuş ve hiç okuyub yazmak bilmiyor avâm kardaşlarımız bu dürlü edebiyâtdan ne istifâde eder ve ne lezzet alabilirler.

Avrupalılar dahî kendi lisânlarında âsân yazmakla kendi kavmlerine tefhîm-i metâlib edib dünyâca mertebe-i a’lâya terakkî etdiler. Ve her nev’ tasnîfât ve te’lîfât ve nizâmâtlarından bir fıkra bir kaç bin adam olan meclisde okundukda hem çok okumuş ve hem az okumuş olan ve hatta hiç okumak ve yazmak bilmeyen Hamletleri dahî dinledikde o okunan metâlibi anlayıb ve kemâlince fehm edib istedikleri kadar müstefid olurlar. Hele işbu asr-ı ma’ârif hasr-ı pâdişâhîde lehü’l-hamd ma’ârif-i İslâmiye başka âb u tâb bulub rûz-be-rûz terakkî etdiğinden dînî ve dünyevî ne kadar kitablar Türkce’ye terceme olunmuş ve ne kadar girân-bahâ eserler zuhûr etmişdir. Ve dünyânın her tarafında dahî bu nisbetde mü’esser-i İslâmiye tevessu’a başlayıb münferiden ve müctemi’an çok kimesnelerin ihtidâsı işidilmekdedir.

Kafkasya Muhâcirlerinden ve Gürcistan Hânedânından Ahmed Beg-zâde

İsmâil Şeyleyânî (Nr.23, s.91-92)

-İRTİKÂ-

Lisânımızın basitlendirilmesine mütedâ’ir bir hayli ma’lûmât ve mütâlâ’ât-ı mühimmeyi şâmil olan bu makâle ezher cihet nâfi’ ve istifâdeli bir eser-i ‘âlimâne ve fâzılâne olmağla sâhib-i makâleye ve bundan sonra gönderecekleri makâlât-ı nâfi’alarını fikirleri yazılarına uymak üzre açık Türkce ile yazarak gönderdikleri hâlinde kâri’lerin daha çok müstefid olacaklarını şekk ü şübheden vâreste görürüz.

- EVRÂK U MEKÂTÎB -

[Haziranın 8. günü çıkan (Servet) Gazetesinin yaprağında yazıları görülen Müftî-zâde Ali İhsân Efendi kardaşımıza]

TÜRKCE'YE DÂ'İR

Ara sıra yazı yazıp kendine fakirce armağan etmekde bulunduğumuz (Servet) Gazetesinin Mayıs 15 sene 1315 târîhli nüshasında (Gazete Okuyanlara) başlangıçlı sözlerimi görmüş ve dikkatle okumuşsunuz; sonra da hem beğenmişsiniz, hem de ba'zı yerlerine ilişmişsiniz; şu kadar ki begenib begenmediginiz için size bir şey diyemem; bir şey'i begenib begenmemek insanın elindedir, ona kimse karışamaz ve karışmak için de bir madde yoktur; lâkin ilişdiğiniz yerleri cevabsız da bırakamam çünkü Tanrıma çok şükürler olsun bu gibi şeylere cevap vermeğe kudretim var, kudretsiz değilim; amma siz diyeceksiniz ki (Mâdem ki kudretli bir adamdınız, bu âna kadar sözlerimi niçin cevabsız bıraktınız ?) Ben de derim ki (İşlerim çok, yardımcım yok; bir kaç kere cevap yazmağa yeltendim, elim değmedi bütün yeltenişlerim fâidesiz kaldı. Ne yapayım, o vakt cevap vermek nasîb değilmiş, şimdi kısmet oluyor !)

Herkes bilir ve siz de pek a'lâ bilirsiniz ki bir kavmin dili hakkında yazılan yazılar o kavmin anlayacağı yolda yazılmazsa zerre kadar fâidesi görülemez, fâidesiz şeyle uğraşmak ise akıllı adamlar için abesdir, belki de 'aybdır !. Akı çok adamlar fâideli, gerekli şeylerle uğraşmalı ki akı az olan insanoğulları fâidelensinler; yoksa öyle kuru kuru uğraşıtlardan hiç bir fâide çıkmaz. Meselâ: Şimdi 'Arabca, 'Acemce, Fransızca bilmeyen Türk kardaşlarımıza İstanbul Türkcesiyle yazılmış kitabları okutmağa çalışmak pek de akıllıca bir hareket sayılamaz, zîrâ o zavallılar sevimli İstanbul'umuzun o tatlı Türkcesine yabancıdırlar. Bilseler a'lâ, güzel, fakat bilmiyorlar ki !

Derde bakınız ki bu şirin, bu sevimli İstanbul Türkcesi'ni Türk kardaşlarımızın bulundukları yerlere kadar yaymak ve onları bizim gibi yazı yazmağa, konuşmağa alışdırmak da güc! Hattâ diyebilirim ki mümkün bile olmaz.

Mehmed SÂRİM(Nr.22,s.90)

TÜRKCE'YE DÂİR

O halde yazıcılarımızla, amma kudretli, görgülü yazıcılarımızla baş başa, el ele verib ne yapmalıyız bilir misiniz? İstanbul Türkcesi yine İstanbul'umuzda kıyâmete kadar kalmak üzere dînimize, ahlâkımıza, zirâatimize, san'atımıza dâir küçük küçük kitaplar yazmalıyız. Sonra bu kitapları Ma'ârif Nezâret-i celîlesi onların köylerindeki şehirlerindeki mekteblere göndermeli, o mekteblere de düzgün, açık, kuvvetli söz söyler, yazı yazar çalışkan, usanmak nedir bilmez hâceler seçilib ta'yîn edilmeli. Fakat Türk yavrularına mahsûs olarak yazılacak Türkce kitaplar, İstanbul Türkcesi'nden açık yazılmalı. Bir de bu kitabcıkların içine 'umûmîleşmemiş 'Arabca, 'Acemce, Firenkce sözleri sokmamalı, uğratmamalı. Bu kâ'ideye ileride onların fâideleri için Firenkce yazılmış kitablardan Türk diline çevrilecek kitaplarda da ri'âyet edilmeli. Tâ ki Türk kardaşlarımızın yavrucukları onları anlaya anlaya, seve seve okusunlar da fâidelensinler ve ileride de bizi rahmetle ansınlar.

Şaka söylemiyorum, eger böyle yapmazsak Türk kardaşlarımız bizi mahşere kadar 'ayblarlar, kınarlar ! Ben öyle sanırım ki bizim gayretli, insanlıklı yazıcılarımız, bilgiclerimiz ma'ârif nezâret-i celîlesi tarafından azıcık gayretlendirilse, heveslendirilse İstanbul Türkcesi'nden çok açık, çok anladışlı yolda kitaplar yazabilirler, ve yazacaklarına da hiç şübhem yoktur. Meydana çıkarılacak Türkce ile yazılacak ufacık ufacık kitaplar için yukarıdan aşağı yazdığım sözler kes kes kararlaştırıldıktan sonra taşrada ulu şehirlerde çıkmakta bulunan gazeteler –ammâ oralarda bulunan İstanbullularımızı mahrûm etmemek şartıyla o memleketler halkının konuştukları dil ile değil, yeniden yazılacak kitaplar için beğenilecek Türkce ile her gün fâideli fâideli şeyler yazmalıdırlar. Tâ ki Türk kardaşlarımız için beğenilib meydana konulan yeni Türkce yavaş yavaş yol alsın ilerlesin !

Hâsıl-ı kelâm: Türk kardaşlarımızın fâidelenmelerine çalışmak- Türk adı üzerimizde kaldıkca- boynumuza borcudur. Baksanız a ! O bîcâreler bizim için gece gündüz çalışıp çabalyorlar. Bizim için çalışdıkları şundan bellidir ki bize dürlü dürlü yenilecek, içilecek şeyler gönderib duruyorlar. Biz de onlar için zihnlerimizi, gözlerimizi, parmaklarımızı yorarsak kıyâmet mi kopar.

İnsanlar himmet ederlerse yüce yüce dağları kayaları kökünden bile koparırlar, iş himmetde ! Şimdi gelemim asıl bahse: Bendeniz gördüğünüz makâlemde "Bizde pek çok kitab var, bunlar İstanbul Türkcesi'yle yazılmaz da başka bir Türkce ile yazılırsa pek tatsız,

pek tuzsuz olur...” demişdim. Siz de, bu sözlerime ilişir gibi görünerek “Başka Türkce dediğimiz kelimeler ise şimdiye kadar kullandığımız ecnebî kelimelerden dolayı terk edilmiş olan kelimelerden başka bir şey değildir. Hem de varsın tatsız, tuzsuz olsun. Tabii şimdi alışmadığımız için öyle geliyor ; matlûb ‘umûmun istifâdesidir. Hem de öyle İstanbul lisânıyla konuştuğumuz gibi sâde yazılmış bir kitâba mâlik miyiz ?” diyorsunuz. Cevab vereyim: Türkce yerine kullanmağa mecbûr olduğumuz ecnebî kelimelerin asıl Türkceleri şimdi seve seve yazdığımız, okuduğumuz güzel Türkcemize pek yabancı geldiği yâhud ecnebî kelimelerden pek çoğunun Türkceleri bulunduğu için ister istemez kullanıyoruz. Zannederim ki bunda hatâ etmiyoruz, isâbet ediyoruz ! Meselâ bugün “Dâire, araba, kelimelerinin Türkce karşılıklarını bulmak kâbil değildir. İsterseniz bir kere arayınız tarayınız, bulabilirseniz size elmas gibi parlak bir âferin var ! Şimdi siz bu yaldızlı va’di işidir iştmez ihtimâl ki hemân “Lehçe-i Osmânî”yi açıb “Dâire”ye koca dam, “Araba”ya da Ganro denildiğini görünce Servet’imizle i’lân edersiniz ! Öyle amma o bizim ışıklı âferini alamazsınız ! Çünkü bize Türkce diye göstereceğiniz mostralar İstanbul’umuzun o tatlı, o nâzik edâlî dilini kabalaştırmakdan başka bir şey’e yaramaz. Her hâlde uzun günlerden beri dürlü dürlü kılıklara gire gire en biçimli bir hâle gelen Türkcemizde kullandığımız ecnebî kelimelerin Türkce karşılıkları dilimize çirkinlik, biçimsizlik, kabalık, soğukluk verdikçe o gibi Türkce kelimeleri dile almayı ecnebî kelimelerden dilimize yaraşan kelimeleri almakdan vaz geçemeyiz, zîrâ muhtâcız ! Bu böyle, bir de evvelce de söylemişdim; yine tekrar ediyorum. Bizde pek çok kitab var, bunları İstanbul Türkcesi’yle yazmazsak pek yavan, pek kaba olur. Bi’l-farz edebiyâta dâir bir kitab yazsak da üslûb-ı müzeyyene, üslûb-ı ‘âlîye ‘Arabca ‘Acemce kelimeler karışdırmayarak sâde Türkce birer misâl yazmağa kalkışsak hem pek tatsız olur hem de pek gülünc ! Demek ki sırf Türkce bir edebiyât kitabı yazmak kâbil değil! –Olmaz ya- Hani ya olsa bile İstanbul Türkcesi’nden zevk alanlar bu gibi kitablara ellerine almak şöyle dursun yan gözle bile bakamazlar. Kezâ tefsire, ‘ilm-i hadîse, fıkha dâir olan kitablarda İstanbul Türkcesi’yle yazılmayıp da Çağatayca, Uygurca, Özbekce yazılırsa –yazılmaz ya, neyse !- hiç bir İstanbullu fâidelenemez. Burası da böyle ! Gelelim “İstanbul lisânıyla konuştuğumuz gibi sâde yazılmış bir kitaba mâlik miyiz?” tarzındaki suâlinizin cevâbına: Evet azîzim; İstanbul dili üzre sâde yazılmış bizde bir değil bir çok kitab vardır, gâlibâ siz farkına varmamışsınız.

Merhûm sevgili Nâcî'mizin "Yazmış Bulundum"u ve Konya Mektubcusu Nâzım Begefendi Hazretlerinin "Muhâtaba" isimli eseri, bir şöhretli yazıcımızın "Zavallı Çocuk"u, "İntibâh"ı ve daha isimlerini hatırlayamadığım bir çok eserler hep İstanbul Türkcesi'yle yazılmış sâde ve güzel şeylerdir. Şimdilik Allah'a ısmarladık. İleride îcâb ederse yine in-şâ'-Allah konuşuruz.

Mehmed SÂRİM (Nr.23,s.94)



BİR GARÎBE DAHÂ

Muktebes Cerîdesi'nin imlâmızı zîr ü zeber etmekden 'ibâret olan birinci marifeti –yine kendi lisânıyla- İrtikâ'mızın nüsah-i sâbıkasından birisinde gösterildiği kârîin-i kirâmımızca malûmdur. Bu mes'eleye dâir ahîren Bursa'dan "Necib" imzâlı bir mektûb-ı garîbü'l-meâl aldık ki en rûhlu noktaları için mu'arrız cevâbda bir kaç söz yazarak sâhib-i varakayı irşâd etmeği vecâib-i insâniyetden görmekdeyiz. Necib Beg yâhud Efendi mukâyese-i terakkiyât-ı 'âlem bâbında garbı şarka karıştırdıktan sonra asıl maksada Muktebes'i müdâfaaya nakl-i kelâm ederek diyor ki:

"Muharrir Beg, dekadın mikrobluğunu biraz bırakır da hakîkate takarrüb buyursanız size sorarım: -İmlânın şu eskiden beri kullanılan 'usûlü mü kolay öğrenilir, yoksa (Muktebes)in kullandığı yeni, mantıkî 'usûlü mü ? Türkce 'ibâreyi ne kadar zamanda öğrendiniz ? Bir ecnebî lisânı bilerseniz bir de onun 'ibâresini ne kadar zamanda öğrendiniz? Muhikkâne bir mülâhaza edin."

Sâhib-i varakanın talebine, keyfine göre ondan sonra biraz etraflıca, derince düşünmeli, memleketimiz hâricindeki din kardaşlarımızı teemmül buyurmalı; en sonra da şu suâlîne cevap vermeli imişiz:

"Bu imlâya, (Muktebes İmlâsına) hangi ma'kûl sebebe mebnî i'tirâz buyuruluyor ?"

Sâhib-i varakanın asıl ma'rifeti şu sâha-i matbuâtta hükm süren kaht-ı âsâra bizim meydan vermekde olduğumuzu iddiâda tezâhür eyliyor. Bu vâdiye gelince biz kime hitâb ettiğimizi anlar gibi olduk. Çünkü meydân-ı matbuâtın herkes için açık olduğu bu meydanda herkesin serbest bulunduğu Bursa gibi iki adımlık bir yerde değil; dünyanın öbür ucunda dahî âşikâr bir keyfiyet iken böyle bir garîb iddiâyâ düşmek iz'ansız çocuklardan başka kimsenin elinden gelmez. Bâ-husus ki "Ma'lûmât" idârehânesinin vâdî-i neşriyât-ı Osmâniye'de sebk eden hidemâtını görmemek, görmemeğe çalışmak ne büyük gaflet, ne büyük küfrân-ı ni'metdir! Zaman ileriledikçe "Cihân, cihân-ı terakkîdir" hakîkati mütezâyid bir sūr'atle icrâ-yı ahkâm eylemekdedir. Herkes mensûb olduğu millete, içinde yaşadığı memlekete hizmeti ise bir mecbûriyet-i vicdâniye olarak telâkkî etmekdedir. Bununla berâber bu hidemât; ne lâklâkiyât ile ve ne de bütün mesâ'î-i şahsiyenin o yola hasrıyla husûl bulamaz. Bu hâllerden birincisi hiç kâle alınmağa bile değmeyib ikincisi ya'nî menâfi'-i memleket ve millete hizmet edeceğim diye büsbütün

menâfî'-i şahsiyeden tecerrüd-i ümîd olunanla taban tabana zıd netâyic husûle getirir. Bugün hakikat-ı ictimâiyenin te'âvün, muâvenât-ı mütekâbile olduğu Bursa'da husûsuyla sâhib-i varaka gibi eşhâsca mechûl olsa bile en müterakkî milel ve memâlikde bir misâl-i zî-hayât sûretinde görünmekdedir. İnsan memleketine, ebnâ-yı vatana meselâ matbuât âleminde hizmet edebilmek için matbaa ve idârede –daha ziyâde hidemâtı, onların bekâsını müstelzem olmak üzere- bir sûret-i meşrû'ada intifâ' etmek muvâfık-ı hikmet değil midir ?

Âlem-i matbuâtta mübâhesât-ı bî-ma'nâ cereyân ediyor, bir boşluk hükm sürüyormuş. Bunu biz sâhib-i varakadan evvel i'lân ile inzâr-ı intibâhı celb etmeğe sa'y etmişizdir. Mâdem ki Necib Efendi matbuâtımızdaki boşluğu hissetmiştir ve mâdem ki bu boşluğu hissedecek kadar vukûfa mâlikdir; niçin âsâr-ı ciddiye ile telâfî-i mâ-fât etmeğe gayret etmiyor ? Bir de sâhib-i varaka âsâr-ı vâhiyeyi ta'dâd ederken âsâr-ı ciddiye de o miyâneye karışdırmış, mâ-hâsıl matbuâtımıza başdan tırnağa kadar hezliyyâtdır hükm-i kat'îsini verib işin içinden çıkmıştır.

Kendisince Napoli'on ahvâlinde bahs eden, Frederik'den dersler, bahsler söyleyen askerler Napoli'onluk, Frederiklik satıyorlarmış!

Zihî insâf !... Bu nasıl iddiâ-yı garîbedir ? Fe-tebâreke'llah ! O ne dikkat-i nazardır ki bugün ele alınabilecek, kütübhâne-i askerîmizi tezyîn eyleyebilecek i'tikâdında bulunduğumuz âsârı bile hiç addedecek kadar şâibe-dâr-ı noksan bulmaktadır ! Mektubun yazılmasına sebep-i aslî olan Muktebes'i müdâfaasına ya'nî Muktebes imlâsının makbûliyetine nakl-i kelâm eyleyecek olursak daha büyük bir garâbete ma'rûz kalacağız. Sâhib-i varaka Muktebes imlâsını medh ü senâ ediyor; mantıkî buluyor, buna taarruzumuzun muhakk olmadığını, ona ittibâ'da selâmet-i külliye bulunduğunu iddiâ ve i'lân ediyor da sonra o imlâyı kendisi ittibâ' eylemiyor; iktidâ etmediği imâma bizim iktidâ etmemizi arzu ediyor. Hayretde kalsınlar irfânına !

Necib Efendi'nin iddiâ ettiği gibi biz Muktebes'i tenkîd ile hiç bir menfa'at-ı şahsiyeye hizmet etmiş olmadık. Bunu söylemek bile bize tuhaf, tenezzül görünüyor. Biz gerek maddî, gerek ma'nevî menâfiimizi te'mîn için Muktebes'i tenkîde muhtâc değiliz. Rûh-ı millet demek olan ma'ârifin intişârını ve onun mütemmemâtından olan cerâid-i ciddiye İzmir gibi merâkiz-i medeniyetimizin ileri gelenlerinden olan bir şehirde teksîrini kim arzu etmez ? Fakat cerâid-i ciddiye !.. Ya'nî çocuk oyuncaklarının değil !

İmlâmızı dûcâr-ı tezelzül eden çocukları müdâfaaya koyulanlara nasıl merâm anladacağımızı bilememekdeyiz. Ey oğul ! Hiçliğinden dolayı âvâze-i şikâyet koparmakda olduğunuz ‘âlem-i matbuâtı, şu’ûnât-ı kalemiyeyi dikkatle ta’kîb etse idiniz hâl-i hâzırda imlâmız için muhâfazakâr olmakdan başka çâre-i necât, emniyet-i istikbâl olmadığını Ahmed Midhatler, Ebu’z-Ziyâlar gibi vâkıf-ı gül geçinen ashâb-ı ‘irfânın i’lân etdiklerini işidir de görür de mütenebbih olur ve öyle mel’abe-i etfâle kapılmazdınız. Mâhiyet-i lisânı bilmiş olsa idiniz öyle bir iddiâ-yı vâhiye düşmeyeceğiniz tabîiydi. Bir lisânın, husûsuyla bizimki gibi hâl-i müşevveşiteyde bulunan bir lisânın ıslâhı için ne gibi vukûf ve ma’lûmâtı hâiz olmak muktezîdir bilir misiniz ? Onları size birer birer ta’dâd edecek olsak muhterem Muktebes muharrirlerinin daha yirmi seneden aşağı olmamak; ciddî, sebat-perverâne olmak şartlarıyla tettebbu’ât-ı lâzımede bulunmaları iktizâ edeceğini sizin de bizim gibi teslim edeceğinize şübhe yoktur. Lisân ve imlâmızı ıslâh için be-heme-hâl bir hey’et-i fâzılanın vücûduna ihtiyâc vardır. O çocukluklar, -hiç ma’lûmât-ı vukûfâ mâlik olmaksızın- kendi fikrine teba’iyyet edişler mes’eleyi işkâl etmekden başka bir şey’e yaramaz. Anlaşıldı mı ? Hem siz mübâhasâtın başlığını idrâk ile berâber neden bu vâdiye dökülmüş, neden ‘âlemi düşmekle ithâm ettiğiniz kuyuya düşmüşsünüz ? Vaz geçiniz, vaz geçiniz ! Boşlukdan, koflukdan vaz geçiniz, müntesibîn-i matbuâtı, hâdimîn-i milleti teşnî’a koyulmak gibi âdîliklere bürüneceğinize elinizden gelirse iki ciddî satırla ebnâ-yı nev’ınızın hüsn-i hâline gayret ediniz. Çünkü hükm-i insâniyet bu, hükm-i vicdân budur.

28 Kânûnusânî sene 315

Muharrir (Nr.48, s.193-194)

İCMÂL-İ EDEBÎ

“Tarîk gazetesiyle neşr olunan lisâna dâir makâleyi elbet de okumuşsunuzdur. Bu makâle ihtivâ ettiği tîr-i zebândan tecrîd edilecek olursa çırılçıplak bir müdde’âdan ‘ibâret kalır ki o da (Türkce şi’r, edeb-i Osmânî’nin gâyesidir. Gâye-i âtîsidir.) hükm-i ‘indîsidir. Bu hükme göre müdevvenât-ı kadîme-i şi’riyemiz ile mücelledât-ı cedîde-i edebiyemizden her ikisinin de nâtık olduğu hissiyât, hüsniyât-ı milliyeye bî-gâne kalıyor, fi’l-vâkı’ edebiyât ve âsâr-ı şi’riyemiz seyyie-i taklîd ile haylîden haylîye rahne-dâr olmuş, hele ‘Arabî ve Fârisî’nin nüfûz ve te’sîriyle hey’et-i ictimâ’iyemiz arasında üçünden ya’nî Arab, Fars ve Türk şîvesinden bambaşka bir lisân zuhûr ederek onunla tekellüm etmek, onunla ifâde-i mukâsıd ve teblîğ-i hissiyât eylemek zarûret hükmünü almış ise de lisân ve edeb denilen müktesebât-ı kavmiye bir kere te’sîs etdi mi onu esâsından kaldırıp yerine başka bir şey’i ikâme etmek âdetâ muhâldir. Fakat, ıslâh ve terbiye etmek her zaman için mümkündür. Hele asırlardan beri –iyi kötü her ne ise- şu ümmetin kâffe-i hakâyık-ı hissiyesine vâsita-i teblîğ olan ve bugün bütün kütüb-i ‘ilmiye ve fenniye ve edebiyemizde hükmü cârî bulunan bir lisânı mürekkeb olduğu kelimât-ı mu’âveneden ayırmak, henüz meydanda bulunmayan kâmûs-ı ‘umûmisinden yabancı addedilen elfâz ve terâkibi silib çıkarmak ve bu teşebbüs netîcesi olarak ‘uryân ve perîşân kalan bir dil ile ihtirâsât ve hissiyâtı ve külliyyât-ı fenniye-i ifâde ve istifâdeye kalkışmak maksadı bilmemekden ve kabûlü için çalışılan mesleği tahdîd edememekden mütevellid bir noksân-ı tetabbu’dur.

Gerçi bir hey’et-i ictimâiyede avâma mahsûs ve havâssa müteallık ayrı ayrı eserler neşredilmek sûretiyle taammüm eden ma’ârif-i ‘ilmiye ve edebiyeden avâma mahsûs olan parçaların, onların anlayacağı lisân ile yazılması ve havâssa ta’alluk edenlerin dahi yine onların dâire-i zevk ve hissi dâhilinde bulunan vesâit-i beyâniye ile tevşîh ve tezyîn kılınması bir millet içinde iki nev’ inhisâr ve fikri uyandırmakdan hâlî kalmaz. Fakat ne yapılabilir ki evvel emrde cümlelerin mertebe-i ‘irfân ve iz’ânı bir olmak için ma’ârif-i ‘umûmiyece ittihâz edilen usûlün henüz matlûb olan nokta-i tekâmüle adem-i su’ûdu ve meşâgil-i ictimâiyenin her ferde nasîb kıldığı nev’ ma’îşet ve fitratın her şahısta ibdâ’ ve halk eylediği ahvâl-i zekâ’iye arasındaki tefâvüt cem’iyetleri şu sûretle inkisâma düşürmüştür. Bütün cihân-ı edeb “edeb” lafzının hayat bulduğu dakîkadan i’tibâren fikr ve hiss ve kelime diye feryâd edegelmiştir. İşte bu üç lâzıme-i edebî şahsın hüviyet-i ma’neviye ve maddiyesinin îcâd edebildiği fûrû’ ve fûrûku edâ için birer mu’âvin hizmetini görmekdedir. Müşahhas o fûrû’ ve fûrûku anladacak fikr ve hiss ve kelimededen

hangisini kendisinde bulamazsa bir diğerine mürâcaat ile ikmâl-i noksân eder. Meselâ bizler evvelce Fars ve ‘Arab’a mürâcaat ederek imlâ husûsunda kullandığımız hattı yek-digerine mezc ettiğimiz gibi tabî’at-ı tahassüsât ve mizâc-ı ifâdâtımızı dahi onlara benzetmeye meyl göstermişiz. Şimdiki lisân 3-4 def’a şekl-i zâhirîce değişmiş olduğu halde şimdi yine değiştirmek istiyoruz. Fakat nasıl ? Ne dürlü ? Buraları meşkûk-ı mühim, muğlâk.

İ’tikâdımca bu üç lâzımeden birincisi olan fikr, ta’mîk ve tetebbu’ ve tedkîk-i eşyâ ve tabâyi’ de şahsın derece-i kudretiyle mütenâsibdir. Hiss onun zâde-i terbiyetidir. Kelime en hafif bir kaydsızlıktan düşüb pâre pâre olan bâziçe-i beyânîdir. Ya’nî edîb olan, edîb olacak ferd çocukluğa mahsûs olan icraatlarla onu hırpalamamalıdır. Seve seve kullanmalıdır. İşte şu nokta-i tekâmüle varan kim olursa olsun, hangi milletin efrâdından bulunursa bulunsun mensûb olduğu hey’et-i ictimâiyenin kuvve-i muhassıla-i ‘irfânı mürekkebânından addedilir. Ya’nî o fikr, o hiss, o kelime ile yazdığı şeyler doğrudan doğruya milletin fikri, hissi, kelimesi olur. Artık siz bu ferdi ziyâdeleştirin. Zümre-i erbâb-ı kalemi göz önüne getirin. Onların mecmûuna hissiyât ve ihtirâsât-ı kavmiyetin musavviri nazarıyla bakın. İhtimâl ki Âşık Ömer de bu zümreye girer. Kademi olduğu halde yine saff-ı ni’alde oturur. Arada sırada ondan da bahs edilir. Meselâ ateş ma’nâsına (od) kullandınız mıydı ? diye kendisine bir su’âl teveccüh ederse evet ! der. Sâf, mağbûn, oldukça câhil, belki de okuma yazma bilmediğinden tabî’at-ı şâirânesi hâlet-i mebnâda kaldığı için saz gürültüsüne getirerek diliyle bağırması, en sonra Azerbaycanlı bir yazıcı ondan ezberlediğini kırık, düşük bir imlâ ile yazıp Vâlîde-hanında ve yâhud Bodrum matbaalarında basdırıp Marconi vesâtıtıyla Anadolu halkına dağıtmıştır. Fakat derûnunda neler var ? Ne hezeyânlar hikâye edilmiştir. Bunları aramak ve ona taklîd edenleri men’ etmek o zümrenin ‘ahde-i dirâyetine mevdû’ bir vazîfedir.

Ahmed Râsim (Nr.3, s.9)

TERCEME HAKKINDA TÂRİHE MÜSTENİD BİR MÜTÂLÂA

Bugün Avrupa’da vaktiyle ‘Arablardan terceme olunmuş ba’zı kitaplar vardır ki aslı üzre nakl ve terceme edilmemiştir. Zîrâ onlar kendi yaşadıkları hayat dâhilindeki efkâr ve âdâta göre yazıp o yolda tertîb ve terceme etmişlerdir. Ba’zılarımız ise o ‘ilmin, o fennin ehli olmadığımız halde yalnız lisâna olan vukûf ve âşinâlığımız sâyesinde bir sûretini alıp Türkçe’ye aynıyla nakl ve terceme ediyoruz. Sonra okuyan kimse bir mu’allime ‘arz-ı ihtiyâc etmeksizin o kitabdan bir semere-i iktitâf, bir sermâye-i istihsâl edemediği gibi lisân-ı ecnebî üzre olan aslı da zâten diyânete makrûn ve müstenid olmaması hasebiyle ahlâk-ı ‘umûmiye üzerinde te’sîrini icrâdan hâlî kalmıyor.

Bu sözlerimizden “Avrupa lisânından hiç bir eser terceme olunmasın oraya hiç ihtiyâcımız yoktur.” Netîcesini çıkaranlar fikrimizi lâıykıyla anlayamayanlardır. Avrupa lisânından da terceme olunmalı. Fakat erbâbı terceme etmeli, bugün hiç cebir okumamış bir kimse Fransızca’dan bir cebir kitabı terceme etse, o ‘ilme âşinâ diğer biri de aynı kitabı terceme etse bu iki terceme arasında dağlar kadar fark görülür.

Binâen aleyh bir ‘ilme, her bir fenne dâir bir eseri o ‘ilmin, o fennin ehli nakl ve terceme eylemeli, yâhud lisân-ı ‘Arab’ın dekâyık ve gavâmızına âşinâ olmakla berâber yine o ‘ilmin erbâbı ‘Arabca’dan da tedkîk etmelidir. Bu cihetler ahlâk-ı ‘umûmiyeye de temas ettiğiinden bilhassa câ-yı nazardır.

İşte şu serd edilen ‘usûl ve şerâit tahtında bâğ-ı vatana dikilen bir nihâl-i ümîd-i sa’âdetden ancak yarım asr sonra matlûb olan semerât-ı nâfi’a iktitâf edilebilir ki bu da kendi bağçemizden yetiştiği için diğerlerine her cihetce hâiz-i rûchân ve tefevvukdur. Bu sûretle gayret olunursa ‘ulûm ve fûnûnun bizde de matlûb derecede terakkîsiyle berâber kemâlât-ı insâniyemiz de tekemmül eder.

9 Mart sene 315

Bolulu H. Tal’at(Nr.4,s.15)

İRTİKÂ

Cerîdemizin hacmi müsâ’id olmadığı için makâlenizin ‘umûmca ma’lûm olan ba’zı bî-lüzûm yerlerini tayye mecbûr olduk. Fikr-i ‘âlinize biz de iştirâk ederiz.

TENKÎD

İnsan; füyûzât-ı nâ-mütenâhî içinde fikrini, bu fikrin menba'-ı rûhunu terbiye ve sîmâ tehzîb eder. Bu 'usûl-i tehzîb ve ta'bîr-i esahlâla tenmiye-i rûh muhtelif sûretle cîlve-nümâdır ki bundan da tahavvül-i efkâr ve tebeddül-i ihsâs gibi hâlât zuhûr eder. İşte güzellik hakkında efkâr-ı beşer muhtelifdir. İnsan kendisine zevk-âver olan şeyleri incizâb-ı derûnla sever, menfûrî olanları bir hiss-i nefretle reddeyleyler. Beşeri, sahne-i târihde ta mebd'e'-i hilkâtine kadar ta'kîb edelim. Bu yorgunluk bize yine efkârın dâimâ mütebeddîl olduğunu göstermekle berâber bu hâlin de terbiye göreninden dâimâ hisse-çîn olduğunu irâ'e eder.

Güzellik bir duygudan başka bir şey olmadığı hâlde görgü, iklîm, edyân, milliyet gibi bir takım te'sîrât-ı maddiye ve ma'neviye (psikolojik) ile te'sîr-yâbdır. Daha doğrusu bu duygu (*goût*) muhît ile tebeddül eder.

Tabîî bu tebeddül-i efkâr gene eşyâya değil, sûret-i maddeye râci'dir. Bir de herkes aynı rûtbe ve derecede fikrini terbiye etmemiş olup hakikat-ı eşyâ hakkında nâkıs ma'lûmâtları bulunduğundan bu kabîl efrâdın Tabîî fikrleri, mülâhazaları hâiz-i ehemmiyet olamaz. Fakat mütehâlif, mütekâsir olan bu kadar efkârı da intihâb ve kabûl pek müşkil bir mes'ele olduğundan işin içinden çıkılmaz. Fi'l-hakîka sûret-i zâhire de böyledir. Taharrî-i hakikat insanı bütün envâr-ı füyûzâta gark eder. Teâlî-yâb olmak taharrî-i hakikate vâbestedir. Şu halde sûretâ mütebâyin olan duygu hakkında bir kânûn-ı muntazam vaz'ı gayr-i kâbil midir?...Hâyır !...

“Güzel şey'i sevmek, bi'l-cümle mevcûdâtıdan telezzüz peydâ edecek yolda istifâde etmek, hâsılı bir nev' güzelliğe, saâdet ve kemâle müncezib bulunmak insanın doğuşu icâbındandır. İşte güzellik fikri –ki fûnûn-ı nefîsenin mevzû'u demektir- insanın bu meyelânından neş'et eder.” Cidden münevver-i efkâr olan zevât müttehiden duygu hakkında bir kânûn-ı muntazam vaz' etmişlerdir ki buna “Fenn-i Bedâyi” [Estetik] nâmı verilmiştir. Estetik rûhun mikyâsıdır. Bu fenn-i celîlin menba'ı rûhdur, nefis-i nâtıkadır.

Zevk-i selîm erbâbının 'ilm-i rûh (Psikoloji) tedkîk-i felsefe-i rûh kânûnlarına mürâ'atle vaz' etdikleri (fenn-i bedâyi'), güzel ve çirkini ayırmak da bir tarîk ahsenidir.

Şu halde âsâr-ı edebiyemizi, ebediyyen eydî-i ihtirâmda dolaşacak, âsâr-ı ‘âliye’yi tedkîk edib ciddiyet ve ‘ulviyetlerini meydana koyacak ancak estetik kânunlarına tebe’an yapılan tenkîdâtıdır.

Fuyûzât tenkîdle istihsâl olunur. Tenkîd pek ‘âlî iken maa’t-te’essûf ba’zan, kadri tenzîl olunur.

Bir edîbimiz şimdi bizim yaptığımız tenkîde “muâheze” nâm-ı muhikkını vermişti. Ne kadar doğru.

Tenkîd ise “Kritik” lafz-ı Fransevîsinin mukâbilidir. Dünyâda şahsiyâtdan kurtulmuş hiç bir şey olamadığı gibi, bizim tenkîdât-ı edebiyemiz de dâire-i şahsiyâtın ta merkezinde müstakırr kalmıştır. Kavâ’id, imlâ, vezn ve kâfiye hatası yapacak zevâtın hiç bir vakitte erbâb-ı dehâya pey-rev olamayacağı bedîhiyyât-ı umûrdan iken bunların o eser-i pîç-â-pîçleri hakkında ceffe’l-kalem olsun muhikk bulunsun yürüdülen mü’âhezât-ı perde-bîrûnâne’ye tenkîd lafzı verilip bir hatâ-yı fâhiş ihtiyâr olunur. Maa’t-te’essûf erbâb-ı kalemimiz hep bu vâdî-i pestîde dolaşib duruyorlar. Ba’zan tenkide mukârin şeyler görölüyor. Fakat sâhib-i eser mukaddimesini pek bî-tarâfâne yürütürken, gitdikce şahsiyât ve temeddüh ve husûsiyet vâdilerine dökölüyor. Nihâyet istifâdesi mefkûd kalıyor.

Henüz evc-i kemâle vâsıl olamayan ‘ilmimiz içinde (fenn-i bedâyi’in) fikdânı cidden ehemmdir.

İşte bu noksâniyet nezih kalemlerimizi takdîr etdiremiyor !

Birisi çıkar da müddet-i ‘ömründe 20-30.000 sahîfelik yazı yazar ise acaba te’mîn-i şöhret edebilir mi ?...

Fransa’da bir Monteskiyo çıkmış (*esprit des lois*) “rûhu’l-kavânîn” nâmında bir kaç yüz sahîfelik bir kitabıyla te’mîn-i şöhret ederek hayât-ı ebedîye nâil olmuş !...

Hâtıra-i enâmda saklanmağa lâayık bir söz söyleyen sahîfeler dolusu yazı yazar muharrirlerden ziyâde te’mîn-i şöhret ediyor.

Eserinin kesret ve killetiyle bir edîbi, bir muharriri düşünmek olmaz, onun kudret-i ‘ilmiyesini mâhiyet-i edebiyesini mütâlâa etmek lâzımdır.

Bizde sözün, makâlenin sâhibine, imzâsına bakılır, mündericâtı nazar-ı dikkate alınmaz. Henüz şöret-i edebiyeleri şâyi' olmamış ne kadar sâhib-i kalem vardır ki, erbâb-ı iktidâra pey-rev olabilir. Bunlardan birisi şöret-i ma'lûma ashâbına bir nakîsa atfetse bî-çâre kahkaha-i cehele içinde boğulur kalır !.. Fe-sübhân-Allah !..

Terakkîmize, terakkî-i edebî ve lisânımıza medâr-ı 'azm olacak tenkîde sarılalım. Mu'âhezât erbâb-ı edebe yakışmaz. Şahsiyyât ise hiç münâsebet almaz.

İzmir'de münteşir İzmir gazetesi makâlât-ı ahlâkiyesi hakkında (M.S.) imzâsıyla verilen cevaplar ve buna edilen mukâbeleler ma'lûm hep şahsî !..[(M.S.) perdesi altından çık !] demek ile âdetâ iş şahsiyâta çıkacak !... Bu kadar yürüdülen kalemlerle –herkes kendi hesâbına olarak- şunu demek istiyor:

Ben 'âlimim, sen câhilsin

Biz de "Mâhiyeti isbât eden âsâr-ı 'ameldir." diyerek makâlemize hitâm verimiz.

Nâsîh 'Ulvî (Nr.59-11, s.44)

MUSÂHABE-İ EDEBİYE

Bu'tûn?-ı hâzıra hakikat-girîzdir: Bütün o taharrîler, tedkikler, tettebbu'lar bu hâl-i iştibâhın hûd-firîb nişânelerinden başka bir şey değil. Beşeriyet hayât-ı medîdesinin devre-i ma'sûmiyetini o kadar acı tecrübelerle ma'lûl geçirmiş ki artık kendisine verilen hakikatlerin en doğrularını bile tereddüdsüz kabûl etmemekte haklı görünüyor...

Edebiyâtdan bahs edeceğiz değil mi ? Benim dediğim şey'e siz şi'rler, romanlar, makâleler, musâhabeler...ilh diyebilirsiniz. Eğer doğruya, doğruluğa muhtâc iseniz bunların pek azında bu ihtiyâc-ı rûhunuzu hoşnûd edecek meziyyet-i samîmiyeye tesâdüf edeceğinizden emin olun. Kaba Türkce, özün söze uymasına merak ediyorsanız okuduklarınızın bilmem ki binde kaçıyla iktifâ etmelisiniz; tâ ki, yine şübhesiz aldanmış olmakla berâber, aldanmadığınıza hükmetmek, aldanmadığınıza aldanmak hakkına mâlik olabilesiniz... Daha muayyen bir dâireye çekilelim: Tabî'atın elvâh-ı mehâsinini nazar-ı hayretinize 'arz ederken bütün âfâk-ı temâşâsı bulanık bir kadehin dâire-i ittisâ'ından ayrılamayan; insâniyetin tekâmîl bâr-i âlâmını dûş-ı rikkat ve ihtisâsına almış, bu vazîfe-i insâniye altında ezilmiş görünürken ebnâ-yı cinsine karşı en küçük bir hasse-i muâveneti ta'ahhüd ve tahammül edemeyen; ağlar ve sizi de birlikde ağlatmağa çalışırken, kendisiyle ağlamadığınız için kalbsizliğinizi, ruhsuzluğunuzu, mürüvvetsizliğinizi, insafsızlığınızı yüzünüze haykırırken içinden kıs kıs gülen, hiç ağlamayan, hatta siz ağlarsanız ağlamanıza kahkahalar eden şâirleri mi istersiniz ? İşte Hugo, 19. asrın bu müheykel dehâ-yı şi'ri ... "Sefiller" şâ'irinin terceme-i hâlini yazan müdekkiklerinden bir çoğuna inanmak lâzım gelirse Hugo'nun insanlara karşı gösterdiği irtibât, rikkat, te'essür, helecân ve galeyân yalnız kaleminde, insanlar için dökdüğü yaşlar yalnız kirpiklerindedir. O hayât husûsunda pek az mütehassısdır. Te'mîm-i şöhrat için telvîn-i hüviyet etmiş, mu'azzam hayâlinin sehâir elleriyle biçdiği müşa'sa' hil'at-i san'at içinde nazarları kamaşdırmağa çalışmıştır.

Fâke şahsiyet-i edebiyesinden bahs diyor ki: "Hugo'nun hassâsiyeti ba'zan şedîd ve bu şiddetiyle kavânîni san'ata ittibâ'a gayr-ı muktedir, ekseriyâ âciz ve soğuktur; o zaman yapma görünür..."

Hayât-ı şahsiyesine gelince: "Hakikat şu ki, ilk gençlik zamânı istisnâ edilirse, Hugo iyi bir adam değildi; afv etmeği bilmezdi. Gayz ve 'adâveti müdhîşdi. İkinci İmparatorluk zamânının -ba'zı sâf ve halîm kalbler tarafından nefret edilen- adamlarına âid şiddetleri ne

ise fakat meselâ Vöynü kendisini kürsî-i hitâbetde gülünc bulduğu için kabaca anasına sövmek; meselâ Mösyö Tizar şi'rleri güzel bulmadığı için otuz sene sonra “Mösyö Tizar’a benzeyen bir eşek anırıyor !” diye yazmak; daha bu kabîlden bin dürlü şeyler...

Nahveti bir kere uyanınca tekmîl hüviyetini alıb götürür. Şunu da bi-hakk ‘ilâve edebiliriz ki Hugo’da o hiss aslâ uyumazdı. San’at-kârların bu ‘umûmî nâkisası onda bî-pâyân olan dehâsıyla müsâvî bir derecede idi...

“Viktor Hugo insâniyet-i ‘âdiye ve vasatiyeden bir şahsıdır. Şatöbriyan, yâhud Bayrın gibi muzlim bir gurûr ile mağrûr ve yüksek değildir; La Martin’de olan şımarık çocuk şûhî-i nisvîsi, hoşnudluk da kendisinde yoktur; o burjuvalar gibi sırf tefahhur ve nahvet içinde münkeşifdir, nefesine karşı zarâfet nedir bilmeyen, hiç saklanmayan, herkese kurulan bir hayret-i saf-dilânesi vardır. Kendisini kâh sırtında bir cihân taşıyan atlas dağına kâh Mon Bilân’a benzetir. Ne ile meşgûl olduğunu kendi kendine sorar ve cevap verir: -Meşgalenin san’atını mı icrâ ediyorum !”

Lanson, târîh-i edebiyâtında, Hugo’nun mizac ve tabî’atına dâir hemen aynı mütâlâ’âtı serd ediyor. Müte’azzım bir hırs-ı iştihâr, mudhik bir i’tinâ-yı nefis ile yazılmış, yığılmış olan o ehrâm-ı eş’ârın insana muhabbetden ziyâde hayret verdiği şübhe edilemez. Bu ehrâmın bir kaç taş sökülüb de içerisine nüfûz edilecek olursa bu korkunc bir çok samîmiyet karşısında kalınmak tehlikesi vardır...

Maa-mâ-fih eserle mü’essirin, kavl ile fi’lin dudaklarla yüreğin bu ‘adem-i teşârükü Hugo’yu büyük şâ’irlik mertebesinden tenzîl etmez. Bu mertebeyi ona veren yazılarıdır; yazılarında o her zaman muhâfaza-i menzilet edecek, bu ehrâm o cesedi ile’l-ebed hayretlere, ihtirâmlara ‘arz edecektir.

Ekseriyetle bu böyle oluyor; sahâyif-i muharrireden müteşekkil mücelledât ile safâyih-i vekâyı’dan ‘ibâret kütüb-i hayât arasında pek geniş, pek derin açıklık var, en samîmî addolunanlar bunu en mâhirâne örtenlerdir. “Şi’rin güzeli yazılamayanlardır.” demek o kadar doğru değildir. “Hakîkî hisler söylenmeyenlerdir.” dersek daha doğru bir şey söylemiş oluruz.

Şâ'irler, san'at-kârlar, muharripler, cem'iiyet-i beşeriyenin müte'addid lisânlarıdır; bu mu'azzam kitle-i zî-hayât hissiyâtını onlar vâsıtasıyla tebliğ eder. Hâlbuki dil ne kadar kemiksiz bir şeydir, düşününüz !

Maksadım, köhne bir nazariyeye ittibâ ile “şâ'irler yalancıdırlar” demek değil; kavî ile fi'l, sûretle ma'nâ arasında âdetâ mukadder ve zarûriyyü'l-vücûd bir 'adem-i tevâfukun vücûdunu teslîm etmektir. Şâ'irlerde şu fazlalık var ki tevdî'ât-ı kalbiyeleri başkalarınınkinden pek ziyâde coşgun ve mübâlağalıdır. Şi'rin kabâhati işte bu cûş-i müfritin tercemânı, o dalganın köpüğü olmaktır. Ve işte bunun için san'at ve edebiyatda “şahsiyet – gayr-i şahsiyet” mes'elesi bir çokları tarafından ikincinin lehine olarak halledilmek isteniliyor. Şahsiyetsiz rûh, rûhsuz şi'r olamayacağını düşünerek bir terkîb-i riyâzî ile “Deyin ki şahsiyetsiz şi'r olamaz” netîcesini istihsâl pek kolay olduğu için daha derinlere gitmek istemeyenler mes'eleye –şi'r noktasından- halledilmiş nazarıyla bakabilirler. O halde şunu kabûl etmeliyiz ki hiç kimse, ne kadar samîmî görünür ise görünsün, şahsiyetini söze olduğu gibi tevdî' etmez; onu süsleyecek, temizleyecek, parlatacak, ve öyle süslenmiş, temizlenmiş, parlatılmış bir inci, bir gelin olarak nazar-ı takdîr ve kabûlünüze takdîm edecektir. Fakat ba'zan bir çamura inci, bir korkuluğa gelin şekli verebilir. Bir şâ'ir-i mütefenninin dediği gibi:

Kimyâ neye kâdir değil, âbı şerer eyler !

Şi'rde gayr-ı şahsiyetin, daha doğrusu şahsiyet-i gayr-ı müte'essirenin numûnesi LÖ Kont Dö Lil'dir. Onun şi'rleri hep a'sâr-ı mâziyeye yâhud tabî'ate â'id şeylerdir. Kendinden kat'an bahs etmez. İntihâb ettiği mevzu'ların zâten buna tahammülü yoktur. Onun te'sîr-i şahsiyeti yalnız bu intihâbdadır. Mizacı akşamı samîmiyete müsâ'ade etmiyor. Bir gurur 'ulvî-i san'atle yükselen nâsiyesi öyle her esen rüzgârı solub buruşan alınlıdan değildir. Eş'ârı okunurken bu metânet bütün mehâbetiyle göz önüne gelir. Şâ'irin hayât-ı husûsiyesini tedkîk edenler sîmâ-yı hakîkîsinin semâ-yı şi'riyesiyle tevâfukunu söylüyorlar...İşte aldatmayan bir kalem.

LÖ Kont Dö Lil bir çok zaman süren tengî-i ma'îşet içinde o bülend-i nâsiye-i san'atını ekmemiş, maddiyetden ârî bir menfa'at-ı 'ulvîye tazammun etmeyen hiç bir işe el sürmemiştir. Mahremlerinden ba'zıları zarûret hâline vâkıf olduklarından kendisi için bir şey yapmak istiyorlar, onu sıkıntısından kurtarmak çârelerini düşünüyorlardı. İçlerinden biri Mösyö Fok, mahdûd fakat hayr-endiş zekâsıyla muhibb-i muhtereminin pek müstesnâ

bulduğu fetânet ve kâbiliyetine mahsûl-dâr bir zemîn-i iştigâl aradığı sırada –şarkılarının velvele-i şetâretiyle bütün Pâris’i ayağa kaldıran- Tereza’nın Alkazar sahnesinde ilk nağmât-ı muvaffakiyeti işidilmeğe başlamışdı. Mösyö Fok aradığını bulduğundan emin ve mahzûz hemân Lö Kont Dö Lil’e koşar, der ki:

- Azîzim insanın elinde hüner olunca dâimâ para kazanmak mümkündür.

Şâ’ir dudaklarında ince bir tebessümle cevap verir:

- Demek ki bende yok
- Nasıl yok ? Hepimiz iktidârına hayrânız; fakat...
- Fakat, henüz şöhet ve muvaffakiyet kazanamadım değil mi ?
- Ah azîzim, şöhet esbâbına tevessül etmeyince gelmez ki. Neden Tereza için bir şarkı yapmıyorsun ?

Tereza !... Meyhânelerde, kafe şantanlarda, hattâ tüvilleride? Tegannî etmiş bir kadın için şarkı yazmak... O Lö Kont Dö Lil... Sâf ve ‘ulvî bir gâye-i hayâliyyeye muvâfık olmayan her şey’i terk ve reddederek zarûret ve sefâlete rûhunun tekmil kuvvetiyle sarıldığı halde...

Şâ’ir dudaklarında, ve çenesinde heyecânının nişâne-i mu’tâdı olan hafif bir ihtizâz ile sükût ediyordu. Mösyö Fok tarafından sâf-dilâne bir teklife asla intizâr etmemişdi. Nihâyet tek gözlüğünün altından keskin bir lem’a-i istihzâ ile parlayan nazarını muhâtabının müte’accib sîmâsına dikerek dedi ki:

Tereza için şarkı yazmak ? Bu elimden gelmeyecek bir şey; hakîkten yapamam !

Bunun üzerine, Lö Kont Dö Lil ile Tereza, bir erbâb-ı şî’r ile bir laterina arasındaki farka vâkıf olmayan Mösyö Fok kemâl-i safvetle mırıldandı:

- Fakat, mâdem ki şâ’irsin, az yerim.

MUSÂHABE-İ EDEBİYE

Zevk-i Edebiyenin Esbâb ve Suver-i Tahavvülâtı

Her memleketin edebiyâtında, her zamanda birbiriyle asla yaraşmaz ihtilâflara meydan veren “Zevk-i Edebî” mes’elesi bi’t-tab’ en ziyâde ehemmiyetle telâkkî edilecek bir noktadır. Âsâr-ı edebiyeyi tarz-ı telâkkîleri i’tibârıyla tamâmen müsâvî iki kimse hemân hemân bulunamayacağı gibi bu eserlerin bize verdiği ihtisâsâtın bile senelere taba’iyyetle değişib gitdiği düşünülecek olursa bu kadar tahavvüle isti’dâdı olan şu zevk-i edebîyi ba’zı evsâf-ı tabâyı’-ı esâsiyesi i’tibârıyla ta’yîn ve tesbît hemân muhâl gibi addolunmak zarûrîdir.

Maa-mâ-fih asrların o nâ-mütenâhî, o dâimî cereyânı esnâsında zevk-i edebînin oldukça uzun uzun parçalar üzerinde bir müddet evsâf-ı ‘umûmiyesini muhâfaza ederek diğerlerinden kâbil fark ve temyîz bir hüviyete mâlik olduğu görülüyor. O derecedeki tek bir şahsda ây ile, ihtimâl ki sene ile tecdîd-i tahavvülü lâzım gelen zevk-i edebî ‘umûm bir kavme ta’âlluk edince ba’zan asrlarla hesap olunmak îcâb ediyor. Hâlbuki hayât-ı beşeriyet muvâcehesinde asrların da ehemmiyetce dakîkalardan farkı olabilir mi ? Herhalde bizim için muhakkak olan bir şey varsa o da zevk-i edebînin hiç bir an sâbit kalmayıb dâimî bir tahavvülün bâziçesi olmasıdır. Bunun için; mütehassıs zihnler bu mes’ele karşısında iki su’âle birer cevap bulmak arzusuyla meşgûl oluyorlar. Zevk-i edebî niçin tahavvül ediyor ? Ve nasıl tahavvül ediyor ?

Bu su’âlleri hall ile uğraşan Avrupa ‘ulemâsı bize izâhât-ı âtiyeyi veriyorlar:

Zevk-i edebînin tahavvülünü hâl-i ictimâ’înin tahavvülüne atfetmek doğru bir hareket olamaz, çünkü “Hâl-i ictimâ’î değişince efrâddaki hâl ve fikri ve dimâğîyi de değiştiriyor.” tarzındaki izâhât bizi memnûn edecek bir cevap teşkîl edemez. Hâl-i ictimâ’î ile edebiyât arasındaki münâsebet gayr-ı kâbil-i inkârdır. Fakat tahavvül-i edebîye tahavvül-i ictimâ’î sebep gösterilince o vakt yalnız suâlin yeri değişmiş olur, zihn tahavvül-i ictimâ’înin sebebini arar. Binâen aleyh doğrudan doğruya bir cevap taharrîsi daha muvâfıkdır. Bu cevâbı ise beşeriyet ve kâinâtın sûret-i teşekkülü i’tâ eder. Çünkü bu sûret-i teşekkülü gerek insanları gerek insanların terkîb etdikleri hey’et-i ictimâ’iyyeyi bi’z-zarûre tahavvül mecbûriyeti altında bulundurur. Hattâ bütün efrâdı beyninde bir âhenk, bir tevâfuk tam hüküm-fermâ olan bir hey’et-i ictimâ’iye tahavvül olursa bile bu

heyet hâl-i muvâzenetini muhâfaza edemeyerek tahavvüle ve tahavvülü ile zevk-i edebîyi değişdirmeğe mecbûr olur. Bu hey'et-i mecmuânın terkîb etdiği efrâd üzerinde birbirlerinden farklı ve şiddetleri gayr-ı müsâvî bir takım kuvvetler te'sîr gösterdiği cihetle bir zaman mürûrundan sonra hâsıl olacak netîcelerin birbirlerinden farklı zuhûr etmesi tabîîdir. Fikrce, hiss ve temâyülce tamâmen müsâvî farz etdiğimiz bu efrâdın ba'zısı sâhillerde sâkin olacaktır. Bir kere bu muhît-i maddîlerin tuhafı o efrâd üzerinde muhtelif netîceler hâsıl ederek âhenk-i ibtidâ'îyi ihlâl edecektir. Bundan başka nüfus aynı halde kalmaz, artar, eksilir, ihtilât eder, hâsılı bin dürlü sebep ve sûret ile âhenk-i ibtidâ'î tahavvül içinde zevk-i edebî sâbit kalabilir mi ?

Böyle bir hey'et-i mecmûa farz edilmeyib de yalnız bir ferde bakılacak olsa da kendisine ibtidâ hoş görünen bir manzaraya, bir meşgaleye lâ yankatı' ve uzun bir müddet mazbut kalmak, bundan mütelezviz olmak tabî'at-ı beşeriyeye mugâyır olduğu için o ferdin zevk-i husûsîsi de tahavvüle uğradığı görülür.

Hiç değişmeksizin uzun bir müddet imtidâd eden şeylerden nihâyet mahzûz olmamanın hükmü pek kolay îzâh edilir. Bir şey'i hissetmek kuvvetimiz mahdûd olduğu için ihtisâsâtımız tekerrür ede ede bu kuvvet ve kâbiliyeti bitirir. Bâ-husûs ihtisâs şiddetli ve devamlı olacak olursa bu kâbiliyet daha çabuk biter. Diğer merâkiz-i asabiye bir tarafa bırakılarak münhasıran bir merkez-i asabî isti'mâl edilince bu çabuk yorulur. Bu merkezin faâliyetinde evvelce zevk bulurken sonra bir elem hissetmeğe başlarız. Elem hissetmekle berâber bu müddet zarfında hâl-i mu'attaliyetde kalmış olan merâkiz-i sâ'ireye meşgûliyet bulmak arzusuna kapılırız. İşte bunun içindir ki tahavvül ve tenevvüe o kadar müştâkız. Bu tenevvü' yorgunluğumuzu izâle eder, hassâsiyetimizin henüz muhâfaza-i tarâvet etdiği noktaların faâliyetini intâc ederek ihtiyâcımızı teskîn eyler.

Hayât-ı yevmiyemizde görülen ba'zı şeylerin sebebi bu ihtiyâc-ı tahavvüldür. Mekteblerde teneffüsler, ta'tiller, derslerin tenevvü'ü, modanın birden bire değişmesi, seyâhat oyun merâkı... Bunlar hep tabîat-ı beşeriyenin ihtiyâc-ı tahavvülünü teskîne hizmet eder.

İhtimâl ki bizi tahavvüle bu kadar muhtâc eden şey gerek kendimizde, gerek etrafımızda her şey'in her an değişmekte olmasıdır. Zâten mevcûdiyet-i maddiye ve ma'neviyemiz dâimî bir tahavvülden başka bir şey midir ? Mürekkebe olduğumuz anâsır-ı müddet-i hayâtımızda defa'ât ile teceddüd eder. Yaşca ilerlemiş olan bir zâtın bedeninde

çocukluğundaki anâsır-ı uzviyesinin pek azı kalmıştır. İçimizden bir kimse:”Dün ne hâlde isem bugün de o hâldeyim, oyum” diyebilir mi, diyecek olursa haklı görülebilir mi ?

Etrâfımızda hiç bir şey sâbit, gayr-ı müteharrik kalmaz. Gündüzler geceleri, baharlar kışları ta’kîb eder. Ağaçlar semâlar bize hemân her an başka manzaralarla nümâyân olur. Alfred Dö Muse etrâfımızdaki şeylerin bu dâimî tahavvülünü –nesren terceme edilen- şu beytle anlatıyor:

“Evet, iki mahlûk-ı fânînin dünyâda teâtî etdikleri ilk bûse, ilk ahdler rüzgârlarla yaprakları dağılmış bir ağacın altında, toz hâline gelmiş bir kayanın üzerinde vukû’a geldi.

“Onlar bu serî’u’z-zevâl neş’elerine her an mütehavvil semâ-yı pür-sehâbı şâhid tutdular.

“Etraflarında her şey: Kuşlar yapraklar arasında: Çiçekler ellerinin içinde, haşerât ayaklarının altında mahkûm-ı memât oluyordu. Unutulmuş hutût-ı vechiyelerinin hayâl-i lertzânına ma’kes olan menba’-ı sâf ve berrak bile kuruyor, ölüyordu.”

“Ve bütün bu enkaz üzerinde, nahîf ve âciz ellerini birbirlerine rabt ederek bir an zevkin şimşekleriyle mütehayyır bir hâlde, âzâde-i memât kaldıklarını zannediyorlardı.”

Hayât ile memât, birbirlerine gayr-ı kâbil tefrîk râbitalarla bağlı olan bu iki kuvvet nihâyetsiz bir harekete benzer: Her şey ölür fakat doğmak için; her şey doğar fakat ölmek için.

Zevk-i edebînin tahavvülü bütün kâinâta şâmil bir kânûn-ı ‘umûmî netîcesi olduğu böyle anlaşıldıktan sonra aranacak cihet bu tahavvülün sûret ve keyfiyet-i vukû’udur. Bunu da bize “aks-i ‘amel” ve “te vessü” ve inkişâf esâslarıyla îzâh ediyorlar.

Çünkü şurasına dikkat olunmuştur ki bir devr zarfındaki temâyülât, devr-i âtîde onun zıddı temâyülâta meydan veriyor. Faraza bir zamanda realizm mesleği galebe edecek olursa bunu müte’âkıb olarak diğer bir zaman geliyor ki onda idealizm mesleği hüküm-fermâ oluyor. Şehir hayâtı, kibar hayâtı endişeleri, inzivâ’ arzularına, hayât-ı sahrâ’iye iştihaklarına meydan açıyor.

“Kânûn-ı tevâlî” nâmı verilebilecek bu kânûn - Herbert Spensez’in dediği gibi- ‘umûmîdir, bütün kâinâta şâmilidir. Bu büyük İngiliz feylesofu her hareketin, binâen aleyh

her tahavvül ve tekâmülün az çok müşevveş bir nazma tebe'ıyyet ettiğini görmüş, isbât etmiştir. Emvâc-ı bahr-i muhîtin sâhile doğru medd ü cezirleri kâbil-i hisâbdır. Damarlarımızda cevelân eden kanların gidib gelmeleri darbân-ı nabz ile ölçülüyor. Nevbet de, yemek, uyumak ihtiyâcı gibi mevkût fâsılalarla geliyor. Evcâ' ve ıztırâbâtın şiddeti de, fırtınanın şiddeti gibi gâyet şedîd anlarla bi'n-nisbe sükûnet onları geçirir. Ziyâ, sadâ mevcelerle intişâr eder. Bu mevceler deniz dalgaları gibi şişer kabarır... "Kânûn-ı Tevâlî" bütün kâinâtta meşhûd olurken tekâmül-i ictimâ'î ve bunun zımnında bulunan tekâmül-i edebî niçin bir istisnâ teşkil etsin ?

Maa-mâ-fih bir şey hakkında bir hükm-i kat'î verebilmek için ihtimâl ile iktifâ edilemez, delil ister. Tekâmül-i edebiyenin de kânûn-ı tevâlîye tâbiyetini isbât edecek delâil ise hem ahvâl-ı rûhiyeden, hem târihten istihrâc ediliyor.

Bir hey'et-i ictimâiyenin temâyülâtı uzun müddet bir cihete ma'tûf olub da sanâyi'-i nefise safahât-ı âlemden yalnız birini diğerlerine tercîhen irâe edecek olursa dâimâ aynı şey'i görmekten, dâimâ bir cihete doğru yürümekten bir bıkkınlık husûle gelmesi tabiidir. Binâen aleyh tabî'at-ı beşeriyedeki ihtiyâc-ı tahavvülün sevkiyle başka tasavvurlara meyledebilir, yeni şeyler arzu olunur. Hâlbuki birdenbire bize en yeni görünecek şey o ana kadar nazarımızdan en uzakda kalanı olduğuna şübhe mi var ? Nazardan en ziyâde uzakda kalan ise yaptığımız, gördüğümüzün tamamıyla zıddıdır. İşte bundan dolaydır ki faraza idealizm mesleği uzun müddet imtidâd ile ifrat derecelerine varacak olursa bu müddet zarfında en ziyâde ihmâl edilmiş olan realizm mesleği hemân taklîd-i tabî'atı rehber edinerek, hakikat halde mevcûd olan şeyleri tedkîk ve müşâhedeyi tavsiye eyleyerek hüküm-fermâ olmağa başlar. Bir müddet bu tenâfur ve zıddiyet bütün şiddetiyle görüldükden sonra, iki esas beyinde muvakkat bir i'tilâf vukûa gelir, nisbî bir an sükûnet başlar.

Şâyân-ı dikkatdir ki birbirine zıdd iki temâyülden birinin şiddet ve devâmı diğerinin şiddet ve devâmına müsâvî gibidir. Eğer hayâtın münhasıran bir tarz-ı telâkkî-i husûsîsi bir müddet te'sîrini icrâ etmişse buna tamâmıyla zıdd, mübâyin olan hikmet-i bedâyi' mesleğinin de aynı müddet hüküm-fermâ olması muhtemeldir. Bu da aks-i amelin amele müsâvî olması hâl-i 'umûmîsinin bir safha-i husûsîsinden 'ibâretidir.

Târihe atf-ı nazar edilecek olursa bu kânûn-ı tevâlînin mevcûdiyetini isbât edecek bir çok delâile tesâdüf ederiz. Asırların birbirine bir tezaad ve tebâyün teşkîl-i kesb-i irtibât ve teselsül etdiklerini isbât pek kolaydır.

On altıncı asr mîlâdî Avrupa için büyük bir devre-i fa'âliyetdir. Ne cihete bakılırsa bir yenilik, bir gayret, bir fa'âliyet görülür keşfiyyât-ı bahriyenin te'sîriyle ahvâl-i iktisâdiye değişir, ticâret âlemi bahr-i sefid havzasından bahr-i muhîte geçer; Hindistan'da, Amerika'da, Avrupa için büyük birer mahrec-i ticâret, birer menba'-ı servet peydâ olur. Rönesans nâmı verilen tahavvülât-ı fikriye yalnız kadîm Yunan ve Lâtin âsâr, efkâr ve mesleğinin ihyâsından 'ibâret değil. 'Ulûm ve fûnûn da, edebiyat da, felsefe de bir fa'âliyet-i müsmirenin nokta-i azîmetidir. Reformanın zuhûru katolik kilisesini ayırarak Avrupa'yı iki muhtelif kısma tefrîk eyler, uzun muhârebelere meydan açar. Hâsılı bu müşevveş, bu müteşebbis asrın şiddetli darbelerindeki son istihzâzlar sonraki asr nısfına kadar imtidâd edib gider.

Hâlbuki 16. asrı ta'kîb eden asrda bir intizâm, bir fikr-i muhafazakârâne nazara çarpar. Fikr ve hey'et-i ictimâ'îye idârenin kilisenin encümen-i dânişlerin, an'anât-ı târihiyenin dürlü dürlü kâidelerin te'sirleri altında bulunur.

İki asrın birbiriyle şu sûretle mukâyasesi biraz mübhem olabileceği için daha vâzıh bir misâl gösterelim:

19.asrda Fransa'da romantizm meslek-i edebîsi kuvve-i muhayyilenin son derece-i ifrâtını irâe eder. Muse ile mukallidleri ihtirâs-ı beşerîyi büyük bir mevki'-i ibcâle çıkarmışlardı.

“Sevmekden iyi, ıztırâb çekmekden doğru bir şey yoktur. İnsanın bu âlem-i fenâda ‘dehâ’ nâmını verdiği şey ihtiyâc-ı muhabbetden başka bir şey değildir.”

Sözlerini kemâl-i şevk ve tehâlûkle tekrar ederlerdi.

Hâlbuki bunlardan sonra rağbet-i kârî'îni celb eden parnasyen meslek-i edebîsi bî-hiss kalmak, eserlerini gayr-ı şahsî bulundurmamak arzusundadır. Daha bunun gibi bir çok misâller tekâsül-i edebînin cereyân-ı tabîîsini birbirine mu'âriz olan bir takım silsile-i harekâtdan 'ibâret olduğunu isbât eder.

Fakat bir tevâlî-i muntazamanın birbirlerine zıdd hâlât-ı rûhiye ve fikriyeyi müteâkıben meydân-ı rağbete çıkardığı, realizmi idealizmin, bedbinliği nikbinliğin ta'kîb ettiği doğru ise edebiyâtın da ilk nokta-i azîmeti olan hâle tekrar avdetinde sanki hiç tahavvüle uğramış gibi bir mevki'de bulunması, dâimâ kendi izlerinin üzerinden geçerek bir dâirede devr etmesi lâzım geleceği zannolunur. Bu ise fikr-i terakkîyi ortadan kaldırır. Çünkü edebiyât realizmden idealizme, idealizmden realizme geçmekden 'ibâret olacak olursa tekâmül nerede kalır ? Hâlbuki "Kânûn-ı Tevâlî" iyi anlaşılmayacak olursa edebiyât böyle iki kutb beyinde münhasır bulunur, dâimâ birinden diğerine geçer gibi yanlış bir fikr peydâ edilmesi mahzûru vardır.

Tecrübe bize vekâyı'nın böyle sâde ve ümîd kırarak bir sûretde cereyân etmediğini gösteriyor. Aralarında uzun bir realizm devresi bulunan iki idealizm devresi birbirleriyle mukâyese edilince bu iki devre beyinde müşâbehet görülür, fakat birbirlerinin aynı olduklarına hükm olunamaz. Birinde ta'kîb edilen gâye-i hayâl diğerindekinin aynı değildir. Gâye-i hayâlî aradaki realizm devri esnâsında muzlim ve mensî bir hayât ile pây-dâr kalırken, bu zamân-ı kûsûfda büyük bir tahavvüle uğramıştır. Demek oluyor ki edebiyât evvelki hâlinden farklıdır. Bunun da sebebi hey'et-i ictimâiyenin şerâit-i dâhiliye ve hâriciyesinin değişmesidir. 'Ulûm ve sanâyi' ba'zı keşfiyât ve ihtirâ'âtta bulunur, ba'zı ahvâl ve vekâyı'nın zuhûru efkâr, eşyâyı ta'dîl eder, ba'zı âsâr yazılır ki bunlar kendilerinden sonra yazılacaklar üzerinde icrâ-yı te'sîr eyler.

İşte bu muhtelif sebeplerin netîcesi olarak edebiyâtın tahavvül etmesindendir ki tekâmül-i edebî bir dâire üzerinde lâ yankatı' dönmekten 'ibâret değildir, tekâmül-i edebî için bir hatt çizilecek olsa bunu bir helezon sûretinde irâe etmek iktizâ eyler, helezonun her devresi geçilirken insan kendisini aynı noktalardan bir def'a daha geçiyor zanneder. Hâlbuki dâimâ daha ileride ve daha yukarıda bulunur. Tahavvülât-ı edebiye aks-i amel ve tevessü' ve inkişâf sûretiyle vukû' bulur denilmesinin sebebi budur.

Tevessü' ve inkişâf tezâyid ve tenevvü' demektir, taklîd ve îcâd demektir. Bir edebiyatda hüküm-fermâ olan temâyülât azalmağa başlayınca, bu temâyülât ile birlikde mevcûd oldukları hâlde ikinci üçüncü derecede, zulmetde, ihmâl ve nisyân altında kalanlar diğerlerine tefevvuk etmeğe hazırlanırlar. Muharrirler eslâflarına mu'âriz olmakla berâber onların izlerini ta'kîb ederler, eslâflarının mu'ârizları oldukları kadar vârisleridirler de.

Zâten başka dürlü olmak kâbil midir ? Bir batın kendisini ta'kîb eden batna hâzır bir lisân, uzun bir bahriye ile anlaşılmış bir takım kalıplar, usûller terk etmez mi ? Yeni yetişenler bu metrûkâtın bir kısmını reddetseler bile kendilerinden evvel mevcûd olan şeylerin hiç birine ehemmiyet vermeyerek dünyâ kendilerinin rû-yı arzda zuhûrlarıyla ibtidâ' eylemiş gibi bütün medeniyete yeniden başlayabilirler mi ? Bütün mâzîyi unutmak isteseler bile dimağlarında eslâflarının hulyâlarından, kâbiliyetlerinden, hâtıralarından mutlaka bir eser, bir bakıyye bulunur. An'anât-ı kadîme ne kadar şiddetle kesr edilecek olsa bu günü düne bend eden zincir kırılmaz.

Bu hey'et-i mecmuayı terkîb eden uzvlar arasındaki âhenk ne kadar tam olursa olsun yine muhtelif muhtelif kısımlar vardır. Denilebilir ki her devrede temâyülât hep birden mevcuddur fakat bu temâyülâtın yalnız biri galebe ederek diğerleri mensî münferid durur. Yeni yetişen üdebâ hâzır buldukları temâyülâta karşı i'tirâz ederlerken bu temâyülât-ı hâzırının ferâmûş ettirmiş olduğu ba'zı temâyülâtı meydana çıkarmağa sa'y etmiş olurlar.

Fransa'da realizm meslek-i edebîsi yek-nazarda romantizm mesleği ile tamâmıyla bir tezad teşkîl eder. Romantizmi ta'kîb eden realizmde âsâr-ı mensûre âsâr-ı manzûmeye tefevvuk eder, muhayyelâta mukâbil hakikat-i eşyâ ve hayât sahîh ve kat'î bir tedkîk ve müşâhede altına alınır. Hâlbuki Emil Zola ve tilmîzlerinin eserlerini siyahlara gark eden o bedbinlik; lisân-ı edebîyi lisân-ı tekellüm hudûduna kadar tevsî' için gösterdikleri mesâî, üslûb-ı ifâdeleri bunun romantizme müşâbehetini söylüyor. Hattâ Zola bile bunu teslîme mecbûr kalıyor.

Bir edebiyâtın aks-i amel ve tevessü' ve keşşâf sûretiyle tahavvül ettiğini isbât için başka misâllere hâcet kalmaz zannederiz. Fakat bir devr kendisinden evvelki devrin irâe ve ihzâr eylediği anâsır arasında ne gibi kâideler, ne gibi sebeblere tebe'ıyyet ederek bir intihâbda bulunuyor, ba'zısını beğeniyor kabûl ediyor, ba'zısını reddediyor ? Kânûn-ı tevâlî bu suâllere de birer cevâb ihzâr edebilir.

Bir hey'et-i ictimâiyede aynı zamanda mevcûd olan temâyülâtın kâffesi aynı kuvvetde değildir, onun için zamân-ı imtidadları birbirine müsâvî olamaz. Ba'zıları vardır ki asrlarca sürer, ba'zıları daha az pây-dâr kalır, ba'zıları ise beş on seneyi tecâvüz edemedikleri gibi bir iki mevsim içinde mahsur olanları bile bulunur. Hâlbuki en çok süren temâyülât bile en az imtidâd eden temâyülât gibi aynı kânûna göre teâkub ve tevâlî eder. Bunun netîcesi olarak biri tekâmülünü icrâya başladığı zaman diğeri kendi tekâmülünü

itmâm etmiş olur. Bir kısmı devre-i tekâmüllerinin henüz sülüsüne vâsıl olmuş iken diğeri nokta-i evci bulmuş, bir diğeri de inhitâta düşmüş olabilir. Bu sebeble hâsıl olan teşevvüş içinde, hepsinde hüküm-fermâ olan kânûn-ı yegâne-i tevâlînin sâdeliği nazardan dûr kalır.

Zevk-i edebînin tahavvülâtı için gösterilen şu sebep ve kânûn gâyet umûmîdir. Bunlar tahavvülât-ı edebînin niçin dâimî olduğunu, ne gibi bir tarîk ta'kîb ettiğini gösterirlerse de bi'l-farz 19.asrda trajedilere niçin rağbet edilmeyib de romanların çoğaldığı, ehemmiyet kesb ettiği gibi ikinci derece kalan husûsî hâller bu kânûn ve sebep ile îzâh edilemez.

Bir milletin hayât-ı edebîyesinde bu kadar muhtelif zevklerin sebep-i zuhûru, sebep-i zevâlî tamâmıyla îzâh edilmedikce, güzellik fikrinin uğradığı tahavvülât gûna-gûn ve edebiyât tarafından fa'âliyet-i sâire-i ictimâ'îye üzerinde peydâ edilen te'sîrât birbirine kat'ıyen rabt olunmadıkca hiç bir kimse:

- Hazer ediniz, edebiyatın bu nev'i nev'-i zamanda tevessü' edemez, çünkü tevessûn şerâiti şunlardır.

Demeğe hak kazanamaz. Çünkü bu şerâit henüz kâmilin ve kat'ıyen meydana çıkarılamamıştır.

Şu mütâlâ'ât-ı umûmîyi edebiyatımıza tatbîk cihetini ise kâri'lere bırakınız. Çünkü zâten vâzıh olan bu ciheti bütün bütün îzâha kıyâm etmekde ne fâide var ?

Hüseyin Câhid (Nr.98-50, s.126-128)

ZEVK MES'ELESİNE DÂİR

Zevk mes'elesine dâir yazılıb da, zamanında her nasılsa neşredilememiş olan bu nâçiz makâleyi nâm-ı edîbânelerine takdîm ediyorum. Bendenize kala idi bunu asla neşretmez idim; fakat en ufak arzusunu büyük bir emr makâmında telâkkî ettiğim rûfekâmdan biri bunun neşri için bendenizi teşvîk, hattâ ısrâr etdi. Bunun için bendeniz de değersiz makâleyi sıkılarak takdîm ediyorum:

Ahîren okumak hakkında ittihâz ettiğim mesleğe rağmen biraz da ben söylemek, şu bitib tükenmek bilmeyen mes'ele-i zevk hakkında biraz da ben yazmak istiyorum. Lüzûmundan fazla uzatarak bir netîce-i müfideye iktirânı kat'iyen muhtemel olmayan şu mes'ele-i zevke dâir ne olur, bir kaç söz de ben söylemiş olayım.

Bî-sûd münâkaşâta mahall-i cevelân olmakdan, hiç bir vakt kurtulamayan sâhifelerimizde varsın benim de bir kaç satırım bulunmuş olsun ! Emînim ki kâriîn-i kirâm, büyük bir hüsn-i niyete iğtirâren tesvîd edilen bu bir kaç satırı çok görmez. Mâdem ki bahs umûmîdir; herkes muhâkemâtını, mütâlââtını yazar ve nazar-ı dikkate alınacağından da emin olabilir. Ne ise mes'ele burada değil. Sevgili doktorumuzun dediği gibi bir zamandan beri rahât ve âsûde intişâr eden sahâyif-i edebiyemizin üç, dört haftadan beri hemen pür-tehevvür taşan yazılarla dolduğu görülüyor ! Zevk şahsî, hüsn nisbîdir; hayır, zevk şahsî, fakat hüsn nisbî değildir. Da'vâları tekrâr edib duruyor Zevk şahsî.

Bunda mübâhaseler umûman müttetik; fakat hüsn nisbî midir, değil midir ? İşte mes'elenin nokta-i ihtilâfı !

Bir vesîle-i münâkaşa îcâd etmiş olmak için ibtidâ' mes'eleyi ortaya süren takım:

-Zevk şahsî, binâen aleyh hüsn nisbîdir ! İddiâsıyla pür-hiddet bağırıyor.

Mu'arızın:

-Zevk şahsî, a'lâ, fakat hüsn neden nisbî olsun ? Ne için bu iddiâda bulunuyorsunuz ?

Yaygarasıyla müdâfaa ediyor. Bana kalırsa

-Büyük bir cür'etle mağlûb olarak -zevkin şahsî olmakla berâber hüsnün nisbî olmadığını iddiâ edebilir ve derim ki: Zevk şahsîdir. Zîrâ herkes bir şey'i nikât-ı

muhtelifeden teşhîs ve tettebbu' etmekle mütelezzez olur ve bu da herkesin seviyye-i ilmiye, terbiye-i fikriye ve görgüsüyle mebsûten mütenâsibdir. Köylü Ahmed Ağa ile kalem odacısı beyinde hissen ve fikren pek büyük fark bulunduğu gibi bir rüşdiye me'zûnuyla bir i'dâdiye, bir âliye me'zûnu arasında da aynı fark aynı kuvvetle icrâ-yı hükmeder. Hattâ bu fark aynı dersleri görmüş, aynı sınıfta bulunmuş iki arkadaş beyinde bile onların ibtidâ-yı hayatlarında te'sîrine tâbi' bulundukları muhît ve aldıkları terbiyeden tevellüd etmiş olarak mevcûd olabilir. Binâen aleyh zevk bu nokta-i nazardan şahsîdir. Lâkin zevkin şu sûretle şahsiyeti "hüsn"ün nisbî olması iddiâsına bir sebep olamaz "hüsn" mücerred midir, değil midir ? Bunun tedkîki el-yevm dâire-i ihâtamızdan uzak, hem zannedildiğinden pek uzaktır eğer bununla iştigâlden vazgeçmiş olmayarak isbât-ı müddeâ için mes'eleyi lüzûmlu lüzûmsuz istiknâha kalkışacak olursak –zannederim ki- iyi bir şey yapmış olmayacağız ne ise burası muârizlara âid – güzelliği ta'yîn için şimdilik elde lâ- yetegayyer bir mi'yâr vardır. Vâkıa bu mi'yârın sâbit olduğu iddiâ edilemez zâten her bir şey tâbi'-i hareket olmak hasebiyle sâbit değildir. Lâkin yine her şey'in en vâhidde ma'rûz-ı tebeddül ve tahavvül olması bize güzelliğin bir zaman muvakkat bir mi'yâr-ı sahîhe tâbi' olmadığı iddiâsını der-miyâna bir salâhiyet vermiş olmaz çünkü o mi'yâr-ı sahîhinin ve daha bir çok şeylerin her dakîka değil, hattâ her sâniye hâl-i tahavvül ve tebeddülde bulunmasını bahâne ittihaz ile bunları esas olarak kabûlden imtinâ' için o tahavvül ve tebeddülün vücûdunu o sâniyede hissetmiş olmamız iktizâ eder. Hâlbuki bu da kâbil değildir bunun kâbil olmadığını anladığımız ve bu tahavvül ve tebeddülün vücûdunu hissetmediğimiz takdirde o mi'yârı –hiç değilse on beş yirmi senelik bir zamân-ı muvakkat için- lâ yetagayyer olarak kabûl etmeğe mecbûr ve bu halde bir eser-i edebînin bir takım kavâid-i mahsûsaya –hikmet-i bedâiyî'- tâbi' olacağını, her san'atkârın buna teba'iyete mecbûr olduğunu i'tirâf ederiz.

Ezvâk-ı umûmiye-i şahsiyenin terkîbinden şu sûretle hâsıl olan bu "Güzellik muvakkat bir zaman için bir mi'yâr-ı sahîh olabilir bütün yazı yazarlarımız da âdâb-ı milletin muhassalasına teba'iyete mecbûr kalır. Zâten Ahmed Râsim Efendi bunu vaktiyle iddiâ etmiş, fakat her nedense bu mecbûriyet o zaman hüsn-i kabûl görmemişti.

Şİ’R NEDİR ?

Şi’r; rûhun bir tasa’ud-ı ânîsidir ki mevzûn ve müessir bir lisân ile mütekellimdir.

Alâmet-i mümeyyizesine hissiyât ve kuvve-i muhâkeme ile müretteb olan kuvve-i hayâliye yardımıyla tasavvurâtı elfâz-ı mûntahabe ile ifâde etmektedir. Şi’r suver-i zihniyyeyi bize âhenk-i kelâm ile hissetdirir. Âhenk, kalbi tehzîz, hayâle te’sîr eden bir şeydir. Şi’r ile nesrin bu farklarından başka esaslarına ta’allûk eder diğer bir farkları vardır ki o da şudur: Gerçi şi’r olsun nesr olsun her ikisi de düşünen, hisseden rûhun vâsita-i beyân-ı zî-meâli iseler de bu düşünme, hissetme muhtelif sûrette vâkı’dır.

Hissiyât ve efkâr, kuvve-i hayâliyenin ecniha-i hafifesi üzerine çıkıp da efkâr-ı müsebbiteden efkâr-ı tasavvuriyyeye doğru yükseldiği, hüsn-i mutlakın manzara-i dil-firîbe meczûb olarak teemmülât ve ihtirâ’âtının mestî-i zî-neşâtını ifâde edecek ta’bîrât aradığı vakt şi’rdir; binâberîn kelimât ve tesâvîr-i âdiye ile âhenk-i âdiyi reddeder.

İbnü’ş-Şevki Selânikli Gâlib (Nr.138-38, s.142)

TİYATROCULUK SAN'ATINA DÂİR

Safvet Nezîhi Beg'in yevmî Ma'lûmât gazetesinde "Safo" ve "Madam Rejan" ser-nâmeleriyle neşr buyurdıkları makâleleri bir hiss-i mahsûs-ı memnûniyet-kârâne ile okudum...Mîr-mûmâ-ileyhin kendilerine mahsûs bir üslûb-ı nezîh ile yazdıkları makâlelerini zâten her vakt mütehâlikâne okurum...Rûh-ı nisâîyi tahlîl ve teşrîh husûsunda gösterdikleri muvaffakiyet ne kadar parlak ise ara sıra tiyatrolar hakkında serd ettikleri mütâlâ'ât ve tedkikat da o kadar musîb ve mû-şikâf-ânedir...Bundan tahmînen yigirmi, yigirmi beş gün evvel neşredilen "Safo" ünvanlı musâhabeleri de tiyatro san'at-ı rakîkasına âid bulunduğu, bu mühim ve ince san'ata dâir yazılan makâleleri pek ciddî bir arzu ile okumak âdetim olduğu cihetle bu makâleyi de kemâl-i dikkatle nazar-ı mütâlâadan geçirdim.

Tiyatro hakkında beyân buyurdıkları efkâr ve mütâlâ'ât sırasında "tiyatroculuk san'atının iki kelime ile zübde edilebildiği" bir terkîb beni cezb etdi: Taklîd-i tabiât...

Hakikat... Sahnede aktörlerin kemâl-i muvaffakiyet ve mahâretle rollerini îfâ etmesi tabîatı taklîd etmeğe vâbestedir... Söylenilen sözler, alınan vaz'iyetler, giyilen elbise ne kadar tabîî olursa vazîfe o kadar iyi, o kadar mükemmel îfâ olunmuş; vak'a o nisbetde canlı ve ruhlu olarak sahne üzerinde tecessüm edilmiş bulunur. İşte bu vesîle ile, Osmanlı dram kumpanyası hakkında, bu husûsda nâçiz bir mütâlâa yürütmek istiyorum. Artık; hayâlhânelere, gülünchânelere !... Tiyatro demek revâ değildir zannederim...

Tiyatrolar... İhtirâsât-ı beşeriyeyi, âmâl-i nezîhe-i rûhiyeyi, hevesât-ı şedîde-i kalbiyeyi eşkâl-i rengâ-rengiyle, elvân-ı gûnâ-gûnuyla sahne üzerinde canlandıran bu mühim ve rakîk san'at ile hayâlhâne kumpanyaları arasında bir râbîta ve münâsebet aramak bir hayâl-i hâmdır sanırım... Onun için nâçizâne arz edeceğim mütâlâ'ât, Osmanlı dram kumpanyasına âid ve râci' olacak...

Safvet Nezîhî Begefendi'nin sâlifü'l-arz makâlelerinde "taklîd-i tabîat" terkîbi nazarıma çarptığı zaman nâgehân hâtırıma bizim Osmanlı tiyatrosu geldi... İşte Osmanlı tiyatrosu aktör ve aktrislerinin en büyük kusurları: Taklîd-i tabîat husûsunda izhâr ettikleri adem-i muvaffakiyet; ve bu mühim husûs için gösterdikleri ihmâl ve lâ-kaydî...

-Bilmem başkalarınca nasıl –fakat bendenizce tabîatı bir dereceye kadar taklîde muvaffak olarak îfâ-yı vazîfe eden aktör ve aktrislerimiz içinde iki kişi var: Aleksanyan, Hekimyan... Bunu her dürlü garazdan ârî bir hiss-i sâf kalbî ile söylüyorum... Bu sözlerim ile Osmanlı tiyatrosunda sâhib-i isti'dâd aktör ve aktrisler yok zannedilmesin... Taklîd-i tabîat husûsunda gösterdikleri ihmâl ve lâ-kaydî ile berâber Manak, Holas, Beynemeciyan Efendiler ile Aznif, Satenk ve Beynemeciyan hanımlarda da isti'dâd, bir san'atkâr olabilmek isti'dâdı var... İşte bu isti'dâdı hissettiğim cihetle kendilerine tabîatı taklîd husûsuna pek çok nasb-ı nazar-ı ihtimâm eylemelerini ve muvaffakiyet-i san'at-kârânelerinin ancak bu nokta-i rakîkaya atf-ı nazar-ı ehemmiyet ile te'mîn olunabileceğini nâcizâne beyân ediyorum...

Zannederim ki bütün safvet-i kalbimle söylediğim şu doğru sözlerden sâlifü'l-beyân aktör ve aktrisler muğberr olmazlar. Kalbim bu zann ve hükmü te'yîd ve takviye ettiği içindir ki hissetdiklerimi, bildiklerimi aynıyla yazmağa cesâret eyliyorum....

Manak, Holas ve Beynemeciyan Efendilerin bir dereceye kadar tabîatı taklîde muvaffak olarak mahâret-kârâne rol îfâ ettikleri hiç yok değildir... Fakat bu, o kadar az ve nâdirdir ki ... Biz onlardan, onların isti'dâd-ı san'at-kârânelerinden daha şâyân-ı takdîr mahâretler görmek isteriz; ve buna da, zannedersem, hakkımız olmalıdır. Ba'zan o kadar ca'lî tavırlar, o kadar tabîata gayr-ı muvâfık vaz'lar alınıyor, sözler o kadar müfrit ve bî-lüzûm ihtizâzlarla söyleniyor ki insan bütün bu gayr-i tabîî hâllere sebep olan müessirin ne olabileceğini ta'yinde dûcâr-ı tereddüd oluyor...

Söylenilen her sözü, icrâ olunan her rolü, alınan her tavr ve hareketi olduğu gibi... Bütün tabîati ile, bütün hakîkati ile, hiç bir kâzib hisse kapılmayarak söylemeli. İcrâ etmeli,.. Bir hayât-ı san'at-kârânede yaşadıklarını ve bu hayâtın cereyân eden vak'a ile hakîkî bir râbıta ve alâkası bulunduğunu der-pîş-i teemmül eyleyerek îfâ-yı vazîfe etmeli... Bütün bu serd eylediğim nâciz şeyleri tabîi yukarıda arz ettiğim aktör ve aktrisler bilmez değildirler... O halde, bu taklîd-i tabîat husûsundaki ihmâl ve lâ-kaydî neden ? İşte buna, bir cevâb bulamıyorum...

Artık, ümîd ediliyor ki Osmanlı tiyatrosunun bu güzîde aktör ve aktrisleri îfâ-yı vazîfe ettikleri esnâda fart-ı heyecâna tevdi'-i cism ü cân etmezler... Ca'lî tavırlarla, sadâlarında lüzumsuz ihtizazlarla rollerini ruhsuz icrâ eylemezler.

İMİZSİZ MAKÂLÂT NÂM-I MÜSTEÂR İSTİ'MÂLİ

Ulûm-ı hukûkiyenin en mühim müşkilllerinden biri de frenkler tarafından Duruva Publik- “Droit Public” tesmiye olunan kısımdır. “Duruva Publik” aynen tercemesi olan “Hukûk-ı Umûmiye” ta’biri bizim usûl-ı muhâkemât-ı cezâ’iyede esas ve mâhiyeti devr u dirâz ta’rîf edilen bir ıstılâh-ı adlî olmasına mebnî, iltibâs-ı mahzûrunu def’ için “Duruva Publik’e mukâbil “Hukûk-ı Umûmiye” makâmında “Hukûk-ı Siyâsiye” isti’mâl olunmaktadır. Eğer bu ilm ile iştigâl etmiş iseniz bilirsiniz ki devletimizin matbûât-ı mevkûte hakkındaki muâmalât-ı kânûniyesi 2 Şa’bân sene 1281 ve 19 Kanûn-ı Evvel sene 1280 tarihli matbûât nizâm-nâmesinde beyân edilmiştir. Bu nizâm-nâme mûcibince cerâid-i Osmâniye’ye derc olunan makâlâtın mutlaka muharrirlerinin imzâ-yı hakîkîleriyle mûmzâ olacağına dâir bir mecbûriyet yoktur; şu hâlde bir gazetede görülen bend imzâsız ise mes’ûliyeti yalnız müdür-i mes’ûle ve mûmzâ ise muharririyle müştereken yine müdür-i mes’ûle aiddir ki bu da tabîidir. Demek oluyor ki hukûmet-i seniyye gazetelerdeki makâlâtın imzâsız veya nâm-ı müsteâr ile mûmzâ olmayacağına dair bir memnûiyet-i kânûniye vaz’ etmemiştir. İşte kânûnun bu müsâade-i zımnîyesine mebnîdir ki gazetelerimizde imzâsız veya nâm-ı müsteâr altında bir çok makâlât ve mütâlâata tesâdüf olunuyor. Bu cümleden olmak üzere icmâl-i siyâsîleri gösterebiliriz. Bilinemez hangi esbâb-ı mûcibe-i mûhimmeye, yâhud nasıl bir âdet-i kadîmeye binâen bizde hemen hiç bir gazete makâlât-ı siyâsiyesine imzâ vaz’ etmez. Bu cihetle kârîin-i Osmâniye muharrirîn-i siyâsiyemizi tanımak şerefinden mahrûmdur. Mübâhesât-ı edebiye ve lisâniyemize müteallık makâlâta ise umûmen vaz’-ı imzâ edildiği görülüyor. Bu mübâhasâtın fevâid ve menâfi-i milliyesi târîh-i edebîmizde bi’t-tab’ gösterileceğinden bu yolda sarf-ı mesaî eden ashâb-ı kemâlâtı tanıtmak her hâlde elzemdır. Çok şükür ki muharrirîn-i edebiyemiz vaz’-ı imzâ husûsunda muharrirîn-i siyâsiyemiz gibi muhteriz davranmıyorlar; hâlbuki ulûm-ı siyâsiyenin netâyic-i tatbîkiye ve ameliyesi demek olan icmâl-i siyâsîlere vaz’-ı imzâ etmek de sâhibleri için bir tenezzül olmasa gerekdir. Nâm-ı müsteâr isti’mâline gelince ; öteden beri muharrirlerimiz tarafından icâb-ı hâle göre bu usûle mürâaat olunmaktadır.

Bazı hükûmâtta, gazetede basılan bendlerden her biri kendi muharriri tarafından imza edilmek şart-ı ittihâz edilmiştir. Fransa’nın 29 Temmuz sene 1881 tarihli matbûât nizâm-nâmesinde böyle bir kayd ve şart-ı mezkûr olmadığından Fransız gazetelerinde imzâsız makâlât ile nâm-ı müsteârlara ekseriyetle tesâdüf olunur ; meselâ Tan cerîde-i siyâsiyesinin birinci sahîfesindeki makâlât-ı âlimâne dâima imzâsızdır . Bazı gazetelerde

ise şuûn-ı dâhiliyeden ufak bir fıkranın bile imzâ altında neşredildiğini görürüz ; Figaro gazetesi buna misâl olabilir.

Nâm-ı müsteâr en çok Fransız muharrirleri kullanırlar. Müteveffâ Sarise Tan gazetesine yazdığı muhtasar mülâhazât-ı mütenevviâyâ “Sganarelle” imzâsını koyar idi ; bunun gibi Anri Fökye, Emanuel Aren, Valferi...vesâire hep müstear isimlerle neşr-i makâlât ederler.

Dreyfus mes'elesinde nâm-ı müsteâr isti'mâli bazı fecî' vakâyı-i müessifeye bâis olduğu gibi , tuhaf hâllere de sebep olmuştur. Meselâ Tan gazetesi tarafından Ren divân-ı harbi hakkındaki ihtisâsâtını yazmak üzere me'mûren bu şehre gönderilen edîb-i meşhûr Jül Klarti gönderdiği muharrerâtı “Linguet” imzâ-yı müsteârını vaz' ederek Dreyfus'un lehinde beyân-ı efkâr ediyordu. Linga imzâsı altında saklanan zâtın kendisini akademi a'zâlığına intihâb ettirmekde himmeti mesbûk olan meslekdaşı Jül Klarti olduğundan bî-haber bulunan ve Dreyfus'un şiddetle aleyhinde idâre-i kelâm eden münekkîd-ı meşhûr Jül Lömetr “Ako Dö Pari” gazetesinde Linga'nın mütâlâ'ât-ı hakikat-perverânesine karşı muhakkirâne i'tirâzâtında bulundu. Fakat bir kaç gün sonra Linga'nın Jül Klarti olduğunu anlayınca bî-çâre Lö Metr gayet mudhık ve müşkil bir mevkîde kalıvermiştir.

La Netron gazetesinde de yine Dreyfus mesele-i ictimâyesine aid olarak nâm-ı müsteârla derc edilen bir makâlede “Palmiye” ailesinin nâmusuna taarruz edilmiş idi ; bu makâlenin kırâatıyla kuvva-yı akliyesini gaib etmek derecelerine gelen Madam Palmiye, o vakt bu gazetenin ser-muharriri ve şimdi ticâret nâzırı bulunan Sosyalist Fırkası eâzım-ı rüesâsından Mösyö Milran'ı öldürmek için idârehâneye gitmiş ve Mösyö Milran zannıyla işde hiç bir sûretle alâkadar olmayan umûr-ı tahrîriye kâtibini kurşunla tehlikeli sûretde cerh etmiştir.

İşte Fransa Meclis-i Meb'usânı a'zâsından Mösyö “Emil Ser” nâm-ı müste'âr isti'mâlinden mütevellid bu emsâl-i fecâyî'i sebep göstererek ba'de-mâ Fransa gazetelerine bi-lâ imzâ veyâ nâm-ı müste'âr ile makâle yazarların on altı franka kadar cezâ-yı nakdî ile mahkûmiyetlerine dâir tanzîm ettiği lâyihayı iktisâb-ı kânûniyet için parlamento kalemine takdîm etmiş idi. Her şeyde olduğu gibi Emil Ser'in pervejesi de bir kısım gazeteler tarafından tasvîb, diğerleri tarafından takbîh edildi. Bu münâsebetle neşrolunan makâlâtın içinde en güzeli Mösyö Emil Fake? tarafından sâhib-i lâyihaya ithâf edilerek yazılan benddir.

İMİZSİZ MAKÂLÂT NÂM-I MÜSTEÂR İSTİ'MÂLİ

Fake? gazetelere imzâsız veyâ nâm-ı müsteâr ile yazı yazılmamasına dâir bir memnû'iyet-i kânûniye ihdâ'ı muhıkk ve musîb olub olmadığını muhâkeme ederek Mösyö Emil Ser'e hitâben diyor ki:

"Muharrirlerin ekseriyet üze makâlelerini imzâsız veyâ nâm-ı müste'ârla neşr etdirmeleri kendilerini mes'ûliyetden kurtarmak için bir nev' vâsıtaadır. Bâ-husûs bunun netîcesi olarak makâle-i münderic ile hiç bir alâkası olmayan gazete direktörü veyâ kâtibinin dûçâr-ı tahkîr olan şahs tarafından tecâvüze uğraması fecâyî'-i müdhişedendir.

Binâen aleyh gazetelerle neşr-i âsâr eden muharrirlerin mes'ûliyet-i şahsiyelerini nazar-ı dikkatlerinden dûr tutmayarak dâima yazdıkları bendlere imzâ-yı zâtiyelerini vaz'a mecbûr olmaları hakkındaki fikrinizi tasvîb ederim, hem bundan başka, mesleğinde kadem-i peydâ etmiş bir gazeteci sıfatıyla söylerim ki bir gazetenin ehemmiyeti, i'tibârı, haysiyeti onu vücûda getiren muharrirlerinin hüviyet-i siyâsiye ve edebiyeleriyle ta'ayyün eder. Muharrirlerin tenevvü'ü ; kesreti gazetenin sürümü ve şöhet-i için fevka'l-âde kıymetdârdır.

Eger gazeteyi idâre eden muharrirler makâlelerini isimsiz veyâ nâm-ı müsteârla neşrederlerse şahsiyetleri gâib olur, nâ-bedîd olur, gazeteleri de gayr-ı şahsî bir hâl-i iktisâb eder ki bu, hikmet-i bedâiy' nokta-i nazarından cerîdenin zarâfet-i şekliyesi için de muzırrdır. Görüyorsunuz ki fikrinizi esâsen kabûl etmekteyim.

"Fakat bu kâide-i esâsiyeye bir şekl-i kânûniyet vererek nev'-i istisnâyı men' etmek biraz beni muztarib ediyor. Azîzim !... Meb'us olmadan evvel eyyâm-ı hayâtiyenizi müte'addid gazete idarehânelerinde geçirmiş olduğunuz için pek iyi bilirsiniz ki bir gazetenin hayât-ı rûhu ekseriyetle hey'et-i tahrîriye hâricinde bir takım eşhâs tarafından nefh edilir. Bu gibi kimseler gazete idârehânesine bir fikr, bir mülâhaza, bir mütâlâa irsâl ederler ki umûmiyet üze pek kıymetdârdır. Sonra bu fikr muharrirîn-i dâima tarafından makâle hâline ifrâğ edilir. Sizin de o sûretle yüzlerce makâleler yazdığınıza emînîm. Şimdi bu makâleye kimin imzâsını vaz' edeceğiz ? Esâsen fikri, mevzû'u gönderen zâtın imzâsını mı, yoksa onu tertîb ederek bir makâle şekline koyan muharririn ismini mi ? : Bana kalırsa muharririn imzâsını koymak haklı bir şey olmaz, asıl sâhib-i mütâlâanın ismini koymak ise ekseriyâ gayr-ı mümkündür. Zîrâ o zât şâyân-ı hürmet ve takdîr ba'zı esbâb-ı meşrû'aya

mebnî vaz'-ı imzâ etmek istemeyebilir ? Bu istinkâfının cesâretsizlikle cebânetle hiç bir münâsebeti de yoktur olamaz: Hâl ve mevki'i, revâbıt-ı siyâsiye ve husûsiyesi, îcâb-ı hâl ismini saklamasına bâis olmuştur. Şu hâlde bir gazete direktörünün bu gibi zevâtı imzâlarını koymağa mecbûr etmek gibi bir teşebbüsde bulunması onların muâvenet-i fikriyelerinden mahrûmiyetini temennî etmesi demektir. Bu hâlin gazetecilik mesleği için ne kadar vahim olduğunu anlarsınız. Bundan başka bir çok esbâb daha vardır ki mütâlâa-i nâçizâneme takvîyet verir, meselâ, siz benden iyi bilirsiniz ki, nâm-ı müste'âr ba'zı ahvâlde kârîînin merak ve tecessüsünü tahrîk için bir vâsıta-i kaviyyedir. Mübtedî bir muharrir için ise nâm-ı müsteâr âdeta elzemdir. Âh, o bî-çârenin kendisince henüz mechûl olan âlem-i tahrîre –bir heyecan ve ıztırab sendeleyerek titreyerek girmesini bir kere tasavvur ediniz. İşte nâm-ı müsteâr bu hâl-i bî-tâbîde ona dest-gîr olur. Eger ilk yazdığı makâlâtta biraz iktidâr ü meziyyet ibrâz eder ise ekseriyet kârîîn tarafından nâmını saklayan ser-efrâzân matbûâtdan biri gibi telâkkî olunmasına bâis olur; ve bu hâl tecârib-i ibtidâiye-i tahrîriyesinin etrafına bir kubâr-ı iştihâr saçar, sonra nâm-ı hakîkî ile neşr-i âsâra ibtidâr etdiği zaman bundan pek ziyâde müstefid olur.

E. Ş. (Nr.33, s. 133)

İMİZSİZ MAKÂLÂT NÂM-I MÜSTEÂR İSTİ'MÂLİ

Şu satırları size yazan da âlem-i tahrîre nâm-ı müste'âr ile öyle titreyerek girmiştir. Bilmem inanır mısınız, o sırada yazdığım makâlât üzerine beni nâmını muvakkaten gizleyen meşâhîrden biri olmak üzre kabûl etdiler idi...

“Aks-i hâlde de nâm-ı müsteâr isti'mâlinin fâide ve zevki inkâr edilemez, ya'nî muharrirîn-i ma'rûfenin nâm-ı müste'âr ile bir takım makâlât yazmaları da kendileri için mûcib-i saâdet ve selâmet olur. Ma'lûmdur ki ekser muharrirîn evvelce her nasılsa iktisâb etdikleri bir şöhret ile matbûât âleminde hâiz-i nüfuzdurlar. Kâriîn makâleden evvel zîrindeki imzâya bakar; eger bu imzâ ile muârefesi varsa, imzâ sahibi kendince meşâhîr-i muharrirînden olmak üzre kabûl edilmiş ise, makâle ne kadar fenâ olursa olsun hem okur hem de takdîr eder!..Ne çâre, bu bir şey ki her gün vâfî' bu sûretle mazhar-ı takdîr olmuş bir muharririn nâm-ı müsteâr isti'mâl etmesi makâlelerinin mükemmel, muntazam olması için sa'y ve gayretde bulunmasını mûcibdir; zîra nâm-ı müsteâr isti'mâl etmesiyle kendini bir mübtedî hâl ve mevki'ına vaz' etmiş olur ve artık şöhret-gîr-i 'âfâk olan nâm-ı hakîkîsinden istifâde edemez, hulâsa, öyle bir muharrir makâlesine bir nâm-ı müsteâr vaz' etmekle kendisini, imzâları her nev' iktidâr-ı ilmiyenin bir timsâli addedilen bahtiyârân zümresinden muvakkaten çıkarmış bulunur.

“Bir de bu sûret onu ziyâde çalışmaga mecbûr etmekle beraber bir nev' imtihân makâmına da geçer san'at-ı tahrîrde terakkî veya tedennî etdiğini bir muharrir nâm-ı müsteâr isti'mâliyle anlayabiliriz ? Çünkü nâm-ı müsteârla müzmâ olan makâlesinin ehemmiyeti artık imzâsından değil, makâlede mevzû-ı bahs olan maddenin fevâid-i milliyesinden sûret-i tebliğinden neş'et edecektir. Eger nâm-ı müsteârla yazdığı makâlât takdîr edilmiyor muhakk-i i'tirâzâta hedef oluyorsa demek ki kendisi için artıkistirâhat borusu çalınmıştır. Hemân tekâudunu istid'â etmeli, bî-hûde yere kâğıdları karalamayarak mevki'ını yenilere terk eylemelidir. İşte görüyorsunuz ki muharrirlerin kendi kendilerini kontrol için nâm-ı müsteâra da mürâcaat etmeleri pek fâidelidir.

“Volter bu usûlü tatbîk eyledi. Akademiye mechûl ve genc bir şâir imzâsıyla şi'rler göndererek yetmiş yaşında olduğu hâlde heveskârlara mübtedîlere mahsûs o tatlı ıztırâbları çekmek arzu eder idi. Bu hareketiyle koca Volter, kendisinin nasıl bir mevki'de bulunduğunu öğrenmek istiyor. Son kuvvetlerini vezn ve mukâyese ediyordu: Ne güzel, ne âkilâne hareket Duma Fis de bunu tecrübe etmeyi düşündü. Yazdığı bir piyesi nâm-ı

müsteârla bütün tiyatrolara gönderecek her kim kendisinin olduğunu keşfeder ise mükâfâten piyesi o tiyatroya verecek idi. Der idi ki: “Hem meçhûl hem de meşhûr olmak pek lâtîf bir şey olacak!” İşte bu zevk de ancak nâm-ı müste’ârla hâsıl olabilir... Siz bu fevâidi, bu lezâidi perveje gözle yok etmek istiyorsunuz. Bu, hiç bir vakt sevmekden hâlî kalmadığınız meslek için bir haksızlıktır. Gazeteciliği sevmekden hiç hâlî kalınabilir mi muharrirlik nihâyetsiz letâfetlere güzelliğe câzibelere mâlikdir. Bu cihetle kadınlar matbûâta ne kadar hâhiş-kâr olsalar, kıskansalar haklıdırlar.

“Hulâsa: imzâsız veyâ nâm-ı müsteâr ile münteşir makâlâtın mahzûrlarını, fâidelerini mükemmelen düşündüm; mehâlik-i melhûzayı def’ için bir kânun yapmak musîb olmadığına kâni’ oldum; bu bâbda bir tedbîr olmak üzere gazetecilik meslegi için de avukatlık gibi bir baro, daha doğrusu âdeta bir esnaf hey’eti teşkîl edilmesini musîb görüyorum. Burada kendi tarafımızdan müretteb kavânîn-i hükûm-fermâ olmalıdır. Tertîb edeceğimiz nizam-nâmede meselâ mûcib-i mes’ûliyet olacak makâlelerin muharrirlerinin imzâsıyla neşri kâide-i mutlaka olarak kabûl edilmelidir; intihâb edilecek bir kaç a’zâdan mürekkeb meclisimize muharrirler üzerinde mücâzât-ı intibâhîye icrâsı hakkı bahşedilerek hilâf-ı usûl ve kâide hareketde bulunan rûfekâ-yı meslek bir müddet îfâ-yı vazîfeden men’ olunmalıdır.

“Fakat bu usûlü bir kânûn-ı hükûmet hâline ircâ’ ile her hâl ü kârda nâm-ı müsteâr isti’mâlini men’ etmek bir hareket-i müfritânedir. Matbuâtın en birinci câzibesini, letâfetini gazetecilerden, kâri’lerden nez’ ediyorsunuz nankörsünüz; sizi kemâl-i şefkatle seven, terakkînize hidmet eden ve şimdi size uzakdan muhabbet ve me’yûsiyetle nigerân olan ma’şûkanızın süsünü, zînetini alıyorsunuz, ricâ ederim, yalvarırım size azîz meb’ûsum, onun letâfet ve zarâfetini gasb etmeyiniz !”

41. Şiirler

HAKİKAT

Hayâl olsan sevilsen ey hakikat bir gün olmaz mı ?
 Neden sen böylesin sen böyle bî-renk-i sabâhetsin ?
 Hayâl olmazsan elbet çünkü her şeysin hakikatsin
 Müebbed şübhe-i tâkat-güdâz-ı hiss ü fikretsın
 Avâlim pâ-y-mâl-i lâhza-i em'ân ü şevketdir
 Bizi minnetle öldürmek senin en eski zevkindir
 Hayâl ol. Etme ! Öldürme ! A ni'met bir gün olmaz mı ?

Tesellî-bahş-ı ömrümsün, büyüksün, başka âlemsin
 Seni sevmekle ömrüm müstefîd-i zevk-i vuslatdır
 Tecellî-zâr-ı nûr-â-nûr feyzin sahn-ı ibretdir
 Ümîd olmaz eger sen olmasan bilmem ne hikmetdir ?
 Meâd-ı rûh-ı âlemsen halâik sende hâsıdır
 Kitâb-ı hikmet-i hilkat seni tebcîle nâzlıdır
 Ânınçün sen mutâf-ı rûh u hiss ü fikr-i âdemsin

Leylâ Feride (Nr.88-40, s.158)

ŞARKI

Sen küçükden böyle hoppa, bî-vefâ
 Ben çekirdekden yetişme mübtelâ
 Her gün söyler içinden mutlakâ
 Hoppala rüsvâ-yı aşka hoppala

Sen beni sevdikce oldum nâle-sâz
 Ben seni sevdikce oldun işve-bâz
 Çıkdık artık çileden derlerse az
 Hoppala rüsvâ-yı aşka hoppala

Leylâ Ferîde (Nr.88-40, s.158)

ŞARKI

Gıpta eyler şöhret ü ikbâline arz u semâ
 İzzetinle ey şeh-i kişver-güşâ binler yaşa
 Kâinât eyler hulûs-ı kalbe böyle duâ

NAKARAT

İzzetinle ey şeh-i kişver-güşâ binler yaşa

Hayriye Bint-i Halîl (Nr.90-42, s.165)

ROMEO VÜ JULYET

Sevdâsını takrîr ediyor âşık-ı mugberr
Cânânına bir hüzn-i garîbâne içinde
Sevdâ ile ma'tûf bütün Jülyet'e gözler
İşte iki kuş sevgili bir lâne içinde !

Âşık Romeo, hüzn ile sermest-i muhabbet
Sevdâ saçıyor sevdiğine dîdelerinden
İthâf ediyor aşkını –meshûr-ı letâfet-
Bî-çâre çocuk kalbinin en gizli yerinden!...

Avcunda eli sevdiğinin mâil-i lerziş
İşte bu kadar olsa olur tavr-ı perestiş
Gûyâ ki tebessüm ediyor ismet-i sevdâ

Jülyet'deki gözler ne de muhrik, ne de süzgün
Rûhun ona sevdâyı nîsar etdiği bir gün
Mes'ûd emeller ile müstağrak-ı hulyâ

Romeo bir leb-i lerzende ile
"Seni sevdim!" diye feryâd ediyor
Sevdiği nazara-i sermende ile
Aşkının neş'esini yâd ediyor

Sevmek olmazsa bu dünyâ boşdur
Ebediyetle sevişmek hoşdur
Olmalı lâne-i sevdâ eviniz

Yeriniz olsa bile ka'r-ı mezar
Aşkınız olmamalı şâibe-dâr
Seviniz ! Genc gönüller ! Seviniz !

(Mehmed Celâl, Nr.67-19, s.73)

BEYAZ BİR GECE

Ziyâlı gölgeler altında, zâhir ü bîâtâ,
 Uyur neşâyid-i emvâcî mâvî bir denizin;
 Semâda bir mütemevvic şelâle-i mehtâb
 Bütün tabîata serper reşâşe-i zerrîn.

Nuhefte kalbi leyâlin, müşâfeh-i bîdâr,
 Öter meşâcirin umkunda kimsesiz bir kuş;
 Uyur zılâl-i sükûnetde dâimâ bî-hoş,
 Riyâh-ı leyl ile mühtezz menâzır u eşcâr...

Alîl-i cismime dûş-ı mekîni bir kayanın
 Olur nişîmen-i hasret, garîb-i tenhâî;
 Sorar semâlara bir şey ki rûhum anlayamam.

Uzakda, sâkin ü ‘ulvî tellâl-i handânın
 Ufuklarında uçar bir serâb-ı nâ-mer’î,
 Öper sevâhili dâim feşâfeş-i muzlim...

(Ayn. Nâci, Nr.71-23, s.89)

ONA

Eger seni ister ise şu gönlüm,
Ona keskin hançerleri ururum.
İçerimden fişkırırken al kanım,
Sızım sızım sızlar iken her yanı
Hiç “of” demem yine böyle dururum.
Ah o vakt, o saatde ey ölüm,

Ey çirkin yüz !.. Seni ben
Sık yapraklı dallarında kuş öten
Bir korunun gölgesinde düş gören
Bir genç kızın yüzünden
Daha güzel bulurum;
Daha bahtlı olurum.

(Mehmed Emin, Nr.2, s.6)

NAZÎRE !

Bu yerlerdir fezâ-yı aşka perrân olduğum yerler
Bu yerlerdir nigâh-ı yâre kurbân olduğum yerler

Bu yerlerdir bakıb ruhsâr-ı pertev-bâr-ı cânâne
Kuyûd-ı aşkıla bîtâb u giryân olduğum yerler

Bu yerlerde tulû'-ı hüsnüne nâzırdı çeşmânım
Bu yerlerdir perî-i ânâ hayrân olduğum yerler

Bu yerlerdir, hezârın, cûy-bârın, lahn-i şeydâsın
Duyub bir hiss-i firkatle gazel-hân olduğum yerler
(Mehmed Sıdkı, Nr.137-37, s.137)

TRANCE

*My body sleeps: my hearts awakes
In search of thee my dreams-have roved
Dim slumber's deeps. The last wave breaks,
And brings me to thy breast beloved.
O stretch thy gracious hand to me,
Thro'sleep, thro'night ! I hear the rills,
And hear the leopard in the hills,
And down the dark am drawn to thee.*

TERCÜMESİ

Tenim uyursa da, ey dost ! Kalbdir bîdâr
Bu 'umk-ı hâb-ı girân-bâre sevgilim, rû'yâm
Dalar arar seni âhir bulub, a yosma nigâr
Beni o sîne-i pür-aşkına eder i'zâm

Bütün gece güzel uykumda istimâ' ederim
Dere şarıldısını, hem gırîv-i şîrânı
Seninle gölgeli bir nahl-zâze dek giderim
Lâtîf kollar açıb sen de şâd kıl hânı

(Ali Nusret Han Dehlevî, Nr.18, s.73)

BÖĞÜRTLEN

Ba'zan en sâde bir letâfetle
 Kuytu yollarda taş duvarlardan,
 Gâh bir i'tiyâd-ı gılgizetle
 Kayalıklardaki damarlardan

Çalılardan büyük ağaçcıklar
 Görünür; dallarında cilve eder,
 Öpüşüb nûr-ı şems ile parlar
 Penbe, al, mor, siyah böğürtlenler.

Üns ü haşyetle perverîş bulmuş,
 Hepsi şâyeste-i garâm olmuş,
 Bedevî kızlarıyla yeksândır;

Bunları bol görüb de atmayınız,
 Pek güzeldirler... El uzatmayınız;
 Hepsine bir diken nigejbândır.

(Ayn. Nâdir, Böğürtlen, Nr.65-17, s.66)

TEESSÜR-İ ÂŞİKÂNE

[Levhaya Hitâben]

Ey hüsn-i dilârâ neye mahzûn oluyorsun
 Güldürmedi mi çehreni en tatlı emeller
 Benzer misin ezhâr-ı hazâne ? Soluyorsun
 Solsun mu çiçekler gibi en tâze güzeller
 Gül, kalbini şâdân göreyim hüzn ile solma
 Bir tatlı tebessümle bana arz-ı cemâl et
 Âfâk-ı hayâtımda sakın muğterib olma
 Gül, kalbini şâdân göreyim, def'-i melâl et

Sevdâ, bu keder etdi seni mâil-i ahzân
 Sevdâ, bu elem gözlerini eyledi giryân
 Sevdâ ediyor gözlerine karşı tecellî

Ol yâri unutmam der iken âh unuttum
 Sevdim adada bir güzel eyvâh unuttum
 Yâd eyle beni, kalbin için işte tesellî!..

(Mehmed Celâl, Nr.32, s.128)

MÛSİKÎ-İ RÛH

Bir hazîn savt-ı girye yâhud şen
 Pür-emel bir nigâh, bir hande
 Tabakât-ı hevâyı yırtarken
 Duyarım ben rubâb-ı kalbimde

Asabî bir terennüm-i sevdâ;
 Bir derin mûsıkî-i mübhem ki
 Mevecâtında zâde-i hulyâ
 Penbe bir kız gunûdedir sanki !...

Bu benim rûh-ı nâle-kârımdan
 Kopan âvâze-i teessürdür.
 Yükselir, lerze-dâr ü pür-heyecân,
 Yükselir sîne-i semâya, fakat

Orda bir lâhzacık yaşar ve ölür
 Bu perîşân kerîme-i rikkat...
 Ona göklerdeki güzellikden
 Yapılır sonra maddî bir medfen !...

(Sâhir, Nr.62-14, s.53)

PERESTÎDE-İ KALBİME

1

Bir gonce-i nev-bahâr idin sen
 Bir şûh-ı vefâ-şî'âr idin sen
 Bir nihâl-i safâ-nisâr idin sen
 Âsûde-i inkisâr idin sen

2

Bir bülbül-i gam-küsâr idim ben
 Bir âşık-ı dil-fikâr idim ben
 Âzâde-i iğbirâr idim ben
 Bîgâne-i âh-ı zâr idim ben

3

Sen cevri ü cefâyı âdet etdin
 Bî-çârene çok eziyyet etdin
 Dildâdene terk-i şefkat etdin
 Bilsen ne büyük hıyânet etdin

4

Üftâde-i câh-ı mihnet oldum
 Dûçâr-ı gam u kudûret oldum
 Nâlen-de-i baht-ı nekbet oldum
 Ger-bende-i cevri ü hasret oldum

5

Lâkin yine sabr u gayret etdim
 “Ta’kîb-i reh-i muhabbet etdim”
 Te’mîn-i muvaffakiyet etdim
 Tekmîl-i kitâb-ı mihnet etdim

13 Kânûnuevvel 1213

(Hikmet Celâl, Nr.10, s.39)

BİR GECE

Bir leyl-i lâtf-i cân-fezâda
 Nûr saçmadadır nücûm semâda
 Esdikce sabâ ederdi tehzîz
 Her nefhası inşirâh-engîz...
 Pîşimdeki cân-rübâ çiçekler...
 Mevc urmada hoş-nümâ çemenler
 Ey canlı şukûfe; mihr-i cânân;
 Bir nim-nigehin safâver-i cân
 Gül çehresini görünce derler
 Sevdâ saçıyor hilâl-i enver
 Gördükce seni garîk-i ahzân
 Bir hüzn ile ağlamaz mı vicdân ?
 Nevhanla bu kalb-i zâr ü zârım
 Pür sûziş-i aşk-ı bî-karârım
 Teşrîh edemem sünûh-ı fikrim
 Aşkın iledir fütûh-ı fikrim...
 Bak bak ne cinân-rübâ şu ezhâr
 Bak bak ne güzel ne hoş çemen-zâr
 Her gûşede vardı bir letâfet
 Her zerrede müncelî tarâvet
 Sâkî bize geldi eyle himmet
 Bâd-ı gamı def'e bir mürüvvet
 Yetmez mi bu çekdiğim belâlar
 Lâyık mı bu gördüğüm cefâlar

(Ayn. Celâl, Nr.129-29, s.177-178)

BİR SEPET ÇİÇEK

Hediyye-i rebî'dir
Elinde bir sepet çiçek !
Lâtîfdir, bedî'dir
Şu tâze kızcağız melek

Temâyülüyle rû-nümâ
Şükûfelerle nisbeti;
Bu goncalarla gâlibâ
Biraz da var garâbeti.

Değerdi verdiği emek
Yazık muvakkıt olmasa !
Solar şu bir sepet çiçek
Şu zehre bâri solmasa

(İsmâil Safâ, Nr.9, s.33)

KESİLDİ Mİ ELLERİN ?

-Ana ana, hişt hişt,

-O kim o kim ?

-Benim kalk kalk; para ver

-Oh sen mişsin. Ödüm kopdu,

-Yeri nerede kalk göster.

-Çıldırдың mı ? Çocuk; bende para nerede olacak ?

-Benim gibi bir dul kadın kimden para alacak ?

-Mîras yedin.

-Onu baban sağlığında bitirdi;

Ur patlasın, çal oynasın, karılara yedirdi,

Param olsa el dikişi diker miyim böyle ben

Bir kör mumun...

-O masalı başkasına anlat sen,

Kalk para ver.

-Sarsma oğlum: Hakdan korkun yok mudur ?

Bir anaya kalkan eli...

-Sus dırlanma !

-Urma dur,

Dinle yavrum; hangi ana para vermez oğluna ?

Vallahi yok olmuş olsa fedâ olsun yoluna,

-Kalk diyorum; para para... İşte bıçak ururum !

-Bah yok

...

Âh uruldum, aman aman omuzum!..

Oğul, oğul, beni uran elin yere döşene...

Hâin evlâd, begendin mi ? Bak ananın hâline!

Âh, ben senden son vaktimde evlâdlıklar beklerken

Beni böyle al kanlar içersine koydun sen !...

Ben seninçün doğmuş idim; ben seninçün yaşardım.

Sendin benim her düşüncem, sendin benim her derdim;

Bir parçacık benzin uça bir kerecik (of) desen

Âh ne ölüm azâbları çeker idim; o gün ben.

İşte artık senin için çarpan yürek duruyor;
Ağlayan göz kapanıyor; gülen dudak kuruyor;
Çalışan el uyuşuyor râhat olsun her yerin !.

Kim derdi ki o koynumda büyüttüğüm ellerin
Benim şu ak, şu kınalı saçlarımdan tutarak

Acımadan, titremeden bana bıçak uracak ?..
Bu ne yürek ?.. Para için insanlıktan geçiyor;
Bu ne alçak susayış ki ana kanı içiyor.
Seni böyle kimler etdi; kanlı cellâd, canavar ?...

Hayır hayır... Bunlarda da senden pek çok duygu var;
Senin elin bir cellâdın bıçağından duygusuz;
Senin elin bir kaplanın tırnağından duygusuz;
Senin elin kan dökücü her bir şeyden hâindir.

Âh bir cellâd senin gibi kanlıları gebertir,
Bir kaplan da anasından başkasını pençeler,
Harâm olsun, o uykusuz bıraktığın geceler...
Bugüne dek etdiklerim dursun, iki gözüne..
Kan yerine irin olsun emdiklerin...

-O kan ne ?

O damlayan kimin kanı avucunun içinden ?
Yoksa beni ururken, bıçak saplarken
Kesildi mi ellerin ?

Of sızlıyor omuz başım.. Yaralarım pek derin..
Kaç buradan, seni şimdi gelib burda tutarlar,
Zencîr urub o karanlık zindanlara atarlar,

Kaç buradan kuş gibi
Ben kanımı helâl etdim, sen de afv et yâ Rabbi !.

(Mehmed Emin, Nr. 106-6, s.157, 158)

MÜELLİFLERE

Şu te'lifler aks-i esvâtınız
 Ki i'sâr içinde eder intikâl;
 Müşâbihdir ahyâya emvâtınız
 Ki etmekde îrâd nutk u makâl.
 Mütâlâalar her kitâb-ı nefis
 Birâder, peder, hâce, hayru'l-enîs
 Evet, nezd-i ihlâfda dilsiz
 Tamâmıyla benzer esersiz giden.
 Olur hâl ü âtî muhâtab size,
 Kütübhâneler tâ ebed-i encümen.
 Bu üslûblar şîve-i hâsınız,
 Bu sözler temâsil-i eşhâsınıza
 Esâtiz-i âyende-gân-ı beşer;
 Künûz-ı rumûz u hakâyıksınız.
 Sizinle cihân-ı fâruk hayr u şer;
 Sitâyîşle ta'zîme lâyıksınız.
 Eserlerde ervâhınızdır nihân,
 Bekânız karîn-i bekâ-yı cihân
 Bütün rûhunuzla beraber halef
 Yaşar müftekır öyle bir hemdeme;
 Zaman ber zaman ve halef-ber halef
 Mekârsınız düde-i âdeme.
 Dühûr eyledikçe te'âkıb, mürûr
 Bilenler sizi gösterirler gurûr
 Ne mutlu o erbâb-ı te'lîfe ki
 Tabîat, hakikat olur rehberi;
 Ne yazmış, bırakmışsa metnindeki
 İfâdâtı hıkd u garazdan berî.
 O dâhîlere gıpta îcâb eder,
 Ki ihlâfı i'câz u i'câb eder

Kimi hiç özenmez de başdan savar,
 Kimi hiç üşenmez eder i'tinâ;
 Ânın yok bunun izzet-i nefsi var,
 Bu mi'mâr yapmaz çürük bir binâ.
 O meydanda bî-hûde pûyân olur,
 O bî-çâre mahkûm-ı nisyân olur.
 Fakat hırs-ı tahrîri mutlak yeter
 Tanışsa tevâzu'la ahhâbına;
 Hayır, çokca yazmak değildir hüner,
 Begendirmeli meslek erbâbına...
 Evet, herkesin maksadı nâmdır.
 Nasîbi ya tahsîn ya düşnâmdır.

(İsmâil Safâ, Nr.23, s.91)

irt. 60

RÛHUMUN TESELLÎSİ

Dâima bir hayât-ı mahrûmun
Kimsesizliklerinde inleyerek,
Ben de bir kere duymadım ne demek,
Şevki bir rûh-ı şâd ü mahmûmun...
O kadar duymadım ki bence yalan
Gibidir, yoksa mahz-ı gafletdir:
O menâkıb ki ser-te-ser helecân,
O menâkıb ki hep muhabbetdir...
Sonra birden nasılsa, devr-â-devr
Bir nevâzişle –sanki bir ninni-
Yine ba’zan bu şübheler uyuşur...
Yine ba’zan evet ben aldanırım:
Rûhumun böyle kimsesizliğini
Bir kadın rûhu okşuyor sanırım.

(Süleyman Nesib, Nr. 107-7, s.163)

HEYHÂT

Bütün cesâret-i aşkımla ben geçenlerde
Civâr-ı lâne-i hüsnünde bir zaman gezerek
Cemâl-i sâfını bir kere istedim görmek.

O gün uzun senelerden beri hayâlimde
Uyutduğum sevdâ
Bütün havâssıma etmişdi sanki istilâ.

Gözüm ne görse gözledi güzellikle senin:
Senin terâne-i şi'rindi duyduğum sesler,
Senin hevâ-yı lâtifindi münteşir, yer yer.

Yürür, durur, bakınırken, nasılsa pencerenin
Hemen hizâsına geldim; o anda sandım ki
Damarlarımda kanım durdu; kim bilir belki...

Hâyır, henüz çıkamazdık firâş-ı nâzikden
Henüz sabah oluyordu, ufukda reng-i humâr
Dağılmamışdı, ve hulyâ içinde heb ezhâr

Uyukluyordu... Harâretle kavrulan başımı
Cidâr-ı lânene koydum, ve öyle mest-i hayât
Seninle ben yaşadım bir zaman için... Heyhât !

(Süleyman Nesîb, Nr.43, s.171)

KADINLIĞA DÂİR

- “ Bilir misin ki kadınlık demek vefâsızlık
 “ Demekle birdir, evet, her kadında bir kelebek
 “ Hayâtı var gibidir, bir kadın için sevmek
 “ Bütün zarâfete karşı bir i'tinâsızlık
- “ Bütün nezâket-i cinsiyeye hakâretidir
 “ Evet, o ba'zı kadınlarda gördüğün meyelân
 “ Seninle bir zaman eğlenmek arzusundan,
 “ Biraz da kendini aldatmadan ibâretidir.
 “ Biraz da kendini aldatmadan, bu onlarca
 “ Hevâ, ziyâ gibi bir ihtiyâc-ı mübremdir;
 “ O şey ki fâidesizdir kadınca muzlimdir.
- “ Kadın o bir kelebektir ki her gelen ağaca
 “ Konar ve sonra uçar...” Ben de öyle zannederim,
 Fakat bırak oyalansın şu rûh-ı pür-kederim!..
 (Süleyman Nesib, Nr.64-16, s.61)

DENİZ

Şimdi bir rûh-ı ra'şe-dâr gibi
 Piş-gâhımda titriyordu deniz;
 Şimdi bir subh-ı nev-bahâr gibi,
 Haşr-ı elvâna başladı, sessiz.

Sanki bir dest-i şûh-ı san'atkâr
 Hâreler işliyordu rikkatle;
 Sonra serpildi bir yığın envâr
 Bir uzun bûse-i muhabbetle,

Yine bir rûh-ı ra'şe-dâr gibi
 Açılıb titredi o sîne-i nûr;
 Uyudu sonra mest-i aşk u sürûr

Şimdi bir leyl-i nev-bahâr gibi,
 Nefes aldıkca, tıfl-ı sevdâma
 Başladı râz-ı aşkı ifşâya...

Ben fakat, eski bir mezar gibi,
 Yine kaldım hazîn ü bî-vâye !...

(Süleyman Nesib, Nr.79-31, s.121)

LÂ FONTEN'İ TAKLÎD

KEDİ İLE FARE

K –Nereye fâre bu dehşetli gidiş ?

F –Kilere.

K –Öyle mi ?

F –Var tâze yemiş

K –Şimdi dur ! Sonra gidersin

O işe

F –Yazık anbardaki a'lâ yemişe

K –Gel sana söylenecek bir iş var,

F –Beni aldatmak için hâhiş var !

K –Seni tatmîn ederim

F –Yok olamaz.

K –Sana derlerse sahîh pek yaramaz

(Müstehziyâne)

F –Ne vakt feylesof oldun ?

K –Çokdan

F –Sana hisse veririm mesrûkdan

Beni aldatma kedim hiç yokdan

K –Yok efendim

F –Acabâ !

K –Tecrübe et

F –Sonra eyler isem iğfâl kaç git

(Emniyetle kediye yaklaşarak)

Olur ammâ giderim erkence

Kedi atmış idi çokdan pence

O vakit neşvesi geldi, hayret

Açarak gözlerini pür-dehşet

Pâre pâre edecekdi derhâl

Çünkü bir fâreyi etdi iğfâl

Aldı bir tavr-ı fahûrâne hemân

Ânı afveyledi ol şîr-i zebân

Sözünün sâhibi ol er olasın

İki âlemde saâdet bulasın

(Mustafa Kemâl, Nr.110-10, s.175)



EZHÂR-I BAHÂR

Bir kızın nazlı ibtisâmâtı
 Kuşların nağme-i sürûrundan,
 Yâsemenlerde muhteriz uçuşan
 Kelebekler gibi safâ-perver,
 Toplayıp hâle-i semâvâtı
 Gönlüme lem'a-i safâ-i serîr !..
 Ba'zı ben bir serâb-ı mahmûmun
 Pîş-gâhında neş'eden taşkın
 Olarak; rûyuna o ma'sûmun
 Bakarım vâlihâne, hem mahsûs.
 O; güzel gözleriyle pek dargın
 Ezici ibtisâm-ı hiddetle
 Beni ta'zibe kalkışır; efsûs !
 Sonra hem bir nidâ-yı hayretle:
 "Seni ben böyle –muhteris, süzgün-
 Severim hâl-i iğbirârında"

(Mustafa Kemâl, Nr.115-15, s.122)

ONUN SESİ

-Fâik Âli'ye-

Bir leyl-i mükevkebe, nücûmun mütemevvic
 Deryâlara aks etdiği bir yaz gecesinde
 Bir ses duyarım ba'zı... Seherlerde gunûde
 Elhânı birer nağme-i sevdâ ile tehyîc

Eyler ve uçar; sonra da ucunda semânın
 Bir lerze-i mînâ ile titrer; bütün âfâk
 Titrer, bu sesin lerziş-i bî-tâbına müştâk...
 En sonra düşer çırpınarak rûhuma baygın

Bir kuş gibi, tâ umk-ı hayâlimde inilder
 Her mevc-i esîrîsi bu şelâle-i nûrun.
 Bir ses ki bu esrâr-ı garâmât ile meşhûn,
 Bir ses ki bütün rûh-ı tabîat bunu dinler;

Bir ses ki bu her nağme-i şûhunda gülümser
 Bî-tâbî-i hulyâsı hefâyâ-yı leyâlin;
 Bir ses ki selâmlar onu âvâre vü rengîn
 Sahrâların ufkunda uçan şi'r-i semen-per.

(M. Sa'dî, Nr.51-3, s.10)

SON ŞUÂ'LAR

-2-

ONA

Bir nûrdur âh o bir çiçekdir
Gül, gonce, semâ hep o demekdir
Kim görse bu gün o rû-yı âlî
Hayretde kalır o gül nihâli

Evrâk ona bin neşîde söyler
Ağsân üzerinde titreşirken
Giysûsunu yâd eder melekler
Ahbâb u sehâib, ufk u gülşen

Meşcerdeki rûzigârı dinle
Pür-neş'e şu ibşârı dinle
Bak ! Hepsi diyor geleydi bir dem
Nerelerde o nâzenîn o gül-fem

Bir handesi bin tulû'a fâik
Çeşminde de bin şafak ayândır
Bir gonce değil o mihr-i cândır

(Nâmık Sadrî, Nr.118-18, s.134)

GÜN BATARKEN

Akşam oldu yine güneş batıyor
Şarka... Garba bir kızılık saçıyor
Al bulutlar âteş gibi yanıyor !...

Kurbağalar ötüşüyor derede
Kayabaşı söyletiyor tepede
Dağlar... Taşlar bir gariblik alıyor

Ormanları bir karanlık basıyor.
Hepsi senin gül yüzünü anıyor
İşte kamer! Gök yüzünde göründü
Sahrâ mâtem esvâbına büründü...

Kuşlar bütün yuvalara uçuyor
Duruşuyla âh ediyor kara yer !
Buralarda gezer idi diyerek
Gece kuşu çırpınarak uçuyor.

Duymak için cân yakıcı sesini
Gel sevdiğim ! Şu ağacın yanına
Bu mağribî !..Şu maşrikî ! Görelim
Senin ile berâber !
Şu kamerle ! Parıldayan derenin

Etrâfında gezelim !

(Nâmık Sadrî, Nr.59-11, s.42)

HÂFİZ İSMÂİL EFENDİ KARDEŞİME

-OLSA DA HOŞ OLMASA DA !-

Bizim âlemde safâ olsa da hoş, olmasa da
Kalb-i cânânda vefâ olsa da hoş olmasa da

Olamaz bence hayâtın değeri cânânım
Zahm-ı sevdâyâ devâ olsa da hoş olmasa da

Öyle bir zahm ile sermest-i elem oldum ki
Bunca ekdâra şifâ olsa da hoş olmasa da

Hâsılı gönlüm eder leyl ü nehâr, âh u figân
Vuslat-ı yâre sezâ olsa da hoş olmasa da

Öyle bedbaht olarak rû-yı cihâna geldik
Bize ikbâl ü safâ olsa da hoş olmasa da.

(Mehmed Nizâmî, Nr.16, s.24)

MAĞDÛRE-İ HAYÂT

Silkinib lerziş-i sefâletle
 Uyanır hâb-ı zahm-dârından;
 Mübhemiyet içinde hayretle
 Düşünür bir hayâl devr-â-devr...

Ona bî-tâb-ı ra'selerle ümîd
 Veren âvâze-i rakîk bana...
 Ona şefkatli bûseler ihdâ
 Eden en tatlı bir leb-i câmid.
 İhtizâz eyliyor hayâlinde.
 Sonra bir mûncemid figân olarak
 Uçuyor dîde-i melâlinden
 Dökülür eşk dâne hâlinde...
 Zerd ü nermîn tebessümüyle gülen
 Müteverrim bir âşinâ dîdâr,
 Gâh ıyân gâh perde-pûş zalâm
 İki necm-i kebûd girye-nisâr
 Tesliyet-kâr bir ridâ-yı sükûn
 Örtür âmâl-i hüzn-perverine...
 Sonra bir irtîâş-ı bârid ile
 Yükselir bâr-gâh-ı rahmâna!
 Böyle kaldıkca kimsesiz bî-rûh...
 Düşünür bir dakîka tâli'ini...
 Düşünür hevl içinde gark-ı memât:
 Müteverrim bahâr zâyî'ini...

Sonra me'yûs u nâ-ümîd kaçar,
 Güneş âteşli bûseler îsâr
 Ediyorken bu hâk-i giryâne !...

(İsak Fererâ, Nr.108-8, s.165, 166)

ÂLÜFTE

Donmuş dudaklarında kadîdî bir ibtisâm,
 Bîgânedir harâret-i ümîd-i şâika;
 Mensiye-i nevâziş ü metrûke-i garâm,
 Eyler zalâm u tayf ile her şeb muâşaka
 Her i... ..

Söyler mukadderâtını bir zehr-i hand ile;
 Bîgâne-i kanâat u mahrûm-ı iştibâh,
 Eyler durur mütâba'at ezvâk-ı sâile,
 Eyler nigâh-ı muhterise nakl-i mâceri
 Her çîn-i ye'si cebhe-i sevdâ bedîdinin
 Bir satr-ı zî-teheyyücüdür sergüzeştinin...
 Ba'zan fakat olursa da ümîde âşinâ,
 Her leyle-i tarabdaki her hacle-i mühîn
 Bir hafre-i teellümüdür her ümîdinin !...

(İbrâhim Cehdî, Nr.111-11, s.177)

FECR-İ TELÂKKÎ

Hayât-ı şî'rime sensin bu anda hâkim olan,
 Sen olmasan kalacak reng ü tâbden mahrûm;
 Neşîdeler dökülen dîde-i kebûdundan
 Leb-i hayâl ile ben bûse-çîn-i şî'r olurum.

Mükevvenâtı bu şeb mezc edib cemâlinle
 Cihân cihân ne güzellikler eyledim ibdâ';
 Doğar sürûd-ı muhabbet senin me'âlinle,
 Samîm-i rûhdan eyler neşîdeler esmâ'.

Hayâtı biz de garîk-i tahassüs etmeliyiz,
 Samût-ı mahşer-i sevdâya benzemekdir deniz

Uyur nevâziş-i peyder peyiyle mehtâbın...
 Göründü gözleri lâkin sabâh-ı kindârın
 Tükenmeden şeb-i vuslat nigâh-ı pür-hâbın
 Zılâl-ı ömrüme îsâr teselliyet kılsın !..

(İbrâhim Cehdî, Nr.70-22, s.85)

VEDA'LAŞIRKEN

-Mini mini Bedriye'ye-

Müteessir melûl ü giryende
 Ona güc kardaşından ayrılmak;
 Siliyor mendiliyle gözlerini,
 Öpüyordu o demde hâherini.
 Ve diyor pek rakîk, pek muhrik,
 Bir lisân-ı hazîn-i hasretle:
 -“Âh ! Bir yerde dem-güzâr olsak !...”
 Pür-sükûnet ü hâher-i müşfik:
 -“Bu teessür niçin ! Bu girye neden ?
 Beni de sonra ağladırısın sen”
 Dedi lâkin sesinde bir rikkat,
 Çehresinde hazîn bir hâlet,
 Oluyordu te'sîrât-nümûn

O oturmuş, gügertede şimdi,
 Bir giden sandala bakıb mahzûn,
 Sallıyordu elinde mendilini.

(Yusuf Cevâd, Nr.37, s.147)

ÇOCUKLUĞUM

“Müstakbeli ben fedâ ederdim
Mâzîyi iâde mümkün olsa.”
Ayn. H.

Çocukluğum, o hayât-ı münevver-i mâzî
Bugün hayâlîme bir reng-i i'tilâ-perver
Saçan yegâne serâb-ı kebûd-ı fâmdır ki,
Ziyâ-yı hande-nisârında neşveler titrer.

Evet! Çocukluğumun hâtîrât-ı rengîni
Geline yâdîma zanneylerim ki: Pür-hulyâ
Bütün o, ân-ı lâtifin, o, şi'r-i meshûrun
Kandallarından uçar, neşîde-i sevdâ

Muvakkaten beni tesrîr eden sabâvetimin
Zılâl-i şâtırına ilticâ edib ba'zan
Melâl-i kalbi uyutmak, ben isterim bir ân !

Fakat, olunca bu rû'yâ-yı mugfele âgâh
Gelir sevdâ-yı hakikat: Nasîbe-i ömrüm !
Yazık, zavallı yazık –der- şu hâline eyvâh !..

(Mehmed Hamdi, Nr.110-10, s.174)

ELVÂH-I TABÎÂTDEN -15-

Yine dargın: Edecek hâlini gûyâ izmâr
Savt-ı bâridle temâdî ediyor sohbet-i yâr;

İhtizâzında fakat hissölunur nagmesinin
Bir hafî lerziş-i dil, bir mütereddid akrâr.

İğbirârındaki tıflâne ta'annüdle eder
Gizli sevdâcığını kendiliğinden izhâr !

Çırpınır bûse-i müştâkıma gönlünde emel,
Saklanır nahvet-i ma'sûmuna vechinde mesâr;

Belirir çehre-i zerdinde dimâ'-ı hiddet,
Nev-hilâl-i şafak, âgûşe döner şekl-i izâr

Bana bakmaz, bakıyor, penceresinden gûyâ
Dağıdır saçlarını bâd-ı semenbûv-ı bahâr;

Sîne-i nûruna pür-tâb ediyorken gâhî
Dökülür gerdenine sâye-i zülf-i zer-târ;

Biraz inmiş de çevirmiş başını, çeşminden
Gâh iner kalbime bir tîr-i nigâh-ı bîzâr.

Toplanır titreyerek leblerine bir kelime,
Çîn-i ebrû ile mefhûmunu eyler inkâr !

Ne kadar sürdü bu dargınlığımız !.. Bilmem ki
Neye çok gördü benim gönlüme nâz-ı gaddâr ?

Hiç barışmaz der idim, gözlerinin uçlarına
Kıvrılıp konmasa gül-hande-i necm-i bîdâr !

(Ayn. Nâdir, Nr.54-6, s.22)

YENİ BEGLER

-3-

Lâkırdı söylemez aslâ “Aman efendim !” siz,
 Süzer selâmını en ince tavr-ı dikkatle,
 Kelâmını yoğurur mâye-i nezâketle,
 Bu “Parfe senyoru”yu siz tasavvur eyleyiniz:
 Dolar nigâhına mahfî me’âl-i istihzâ,
 Bütün bizim kabalıklardan eyler istikrâh;
 Bizim mu’âşere düşmüş yazık şu nuht-ı siyâh,
 Begoğlu âlemini ince bulmuyor hattâ !

Fakat ne çâre –bilinsin, bilinmesin- eyler
 Bütün nezâket-i tab’ıyla halka arz-ı hüner:
 Lokantalarda, kulüblerde yok gibi oturur;
 Bu “Milyö”lerde ona pek büyük gelir her şey:
 Frenkliğin hevesiyle bu çıtkırıldım beg
 Biraz sıkılmasa garsonlara selâma durur !

(Ayn. Nâdir, Nr.63-15, s.58)

NESİM-İ ÂŞİNÂ

Şu uzaklarda... Ufk-ı mâide
 Gömülen kûh-ı erguvânîden,
 Dicle vâdilerinde hâbîde
 Aşkımı okşayıb tebessüm eden

Bir nesîm-i kebûd u itr-âgîn,
 Alnımın dâimî hümâlarına
 Saçdı bir gizli nefha-i teskîn
 Doğduğum yerlerin semâlarına

Karşı hûlyâlarım la beslediğim,
 Şimdi boş, bî-kes âşiyânlardan
 Sanki bir tuhfe, bir peyâm gelir
 Bana, yâdıyla şimdi inlediğim
 O zamanlar, o âsumânlardan.

(Fâik Âli, Nr.8, s.30)

İBTİLÂ-YI HAYÂT

-Süleyman Nesib'e-

Bütün hakikat-i meş'ûmesiyle fikrimde
Mühîb-i heykel ikâz iken hayâl-i memât,
Dururken işte her an kahr u mahve âmâde
Hayât-ı âdemi binlerce ihtimâl-i memât,

Tecelliyât-ı tabîat, tezellüzât-ı hayât
Bu zindegânî-i fânîde heb muvakkıtken,
Muhassenât ü mehâsin, şü'ûnu masnu'ât
Yalan, ve yalnız ölüm en büyük hakikatken,

Fezâiliyle, güzellikleriyle, heb şu haşîn,
Türâb içindeki bir çok vücûd-ı muhteremin
Memât ü defnini ben gözlerimle görmüşken,

Durub hakikat-i mevtin bu mutlâkiyetine
Tegâfûlümle, te'âmüllerimle bîgâne
Hâyır hâyır, diyorum, herkes ölse ölmem ben.

(Fâik Âli, Nr.40, s.159)

HÂLÂ O RÜ'YÂ

Şimdi bir ma'bed-i sükûtundan
 Belki yüz asrın âşinâsı olan
 Gamlı bir rûh-ı münzevî gibiyim,
 Aşkımın kâinât-ı sevdâda

Bâr-gâh-ı sücûdudur bu oda,
 Ben de cûyâ-yı rûh-ı gâibiyim.
 Ararım gökde bir nüvîd-i ümîd,
 Beni eyler mesâfeler tehdîd

Olmak isterken âsumân-mahrem.
 Ederim sonra arâzî-i isticvâb,
 Zîr-i pâyımda alçalır da tûrâb
 Uçurumlarda çırpınır gölgem.

Sen de bir gâye-i hayâl oldun
 Fikrimin kâinât-ı hüsnünde;
 Sen de ma'bûde-i leyâl oldun
 Bir sanem-hâne-i mehâsinde.

Hâtırât u hayât-ı insanla
 Yaşayan, ihtiyarlayan seneler,
 Böyle bir sür'at-i hurûşânla
 Güzer etdikce âh-ı setr eyler

Beni yâdında bâl-i târîki,
Unutursun; ve şimdiden belki
Sence bir gölgeden sönük bu hayâl...
Ey şebâb âşinâ-yı devr ü muhâl,

Her vücûd ü hayâle her hisse
Unutulmak nasîb-i kat'iyse,
Olacak, bende dâimâ yaşayan
Hâtırâtında mensî-i nisyân.

(Fâik Âli, Nr.106-6, s.157)



İNANMA

İnanma, sevmiyorum; her hayât-ı münkesirin
 Muhabbetinde de bir gizli hiss ü nefret var;
 İnanma, sevmiyorum; sevgi bence şimdi derin
 Ve bî-nasîb-i devâ bir cerîhadır, sızlar.

Eder şebâbını tesmîm nefha-i hevesât,
 İnanma aşkına bir hod-perest ü hûd-kâmım;
 Sezâdır olsa bir iklîl sermedî-i hayât
 Bugün fezâil-i sevdâyâ zıll-ı endâmın.

İnanma; pür-heyecân, âteşin talâkatle
 Gelib de ben sana arz-ı muhabbet etdikce;
 İnanma, sıtmasıdır hepsi ihtirâsâtın.

Gölüş vesîledir iğfâle, ağlayış hîle;
 İnanma, aldanacaksın, çalışma, hey şaşkın !
 Bu hiss-i hâini sâfiyetinle tezvîce !

(Fâik Âli, Nr.3, s.10)

ŞEHİDLİKDE

-Yağmurdan Sonra-

Döküldü son katrât-ı semîne-i rahmet;
 Güneş gurûb ediyor penbe, mâî, leylâkî
 Zılâl içinde, güzel bir kadın vakarıyla,
 Ufukda parçalanan, yırtılan bulutlardan,
 Zemîne serpiliyor bir esîr-i sâfiyet.
 Önümde Göksu, yeşil sath-ı bî-karârıyla,
 Beyaz köpük dökerek nazlı nazlı dalgalanan
 Denizde bir leb-i şefkat, bir incizâb arıyor...
 Şu anda belli ki her yer sükûn u hâb arıyor.

Sükûn-ı hâb... Ezeli ihtiyâc-ı fâniyyet
 Nüvişte cebhe-i hüznünde bir “hüve’l-bâkî”
 Bu ihtiyâc-ı fenânın şu taş nessâbesidir;
 Şu serviler muhaşşî birer talâkatle
 Okur geçenlere âid menâkıb-ı ibret;
 Şu sâde makbere beş asrın âşiyânesidir...
 Bu âşiyânede ben şimdi, bâr-ı haşyetle
 Şikeste, etmedeyim gölgelerden istimdâd.
 Geçer, geçer nazarımdan kavâfil-i ecdâd

Civâr ubûr gibi... Esrâr içinde aks ediyor
 Küçük, acûl iki üç lem’a karşı sâhilden.
 Güneş kimmin ufûlünde parlayıp sönerek
 Fezâda gösteriyor handeler, tezehhürler;
 Kebûd-ı bahri beyaz tekneler yarıb gidiyor.
 Sükût içinde kalan kâinâta bir titrek
 Ezan sadâsı bütün safvetiyle vecd-âver
 Ağır ağır sırr-ı eşcârı örtüyor zulumât,
 Bulutlarıyla semâ şimdi bir ridâ-yı memât.

İnerken arza bu müdhiş ridâ, likâ-yı kamer
Kurd ağaçların üstünden oldu gamze-figen;
Birer cenâha mümâsil duran o fıstıklar
Olub tezâhim-i envâra câ-be-câ hâil,
Kuruldu karşıma bir tâk-ı şu'ledir zafer
Demin hayâlimi tevhiş eden karanlıklar
Bu levhanın lema'âtıyla münkesir zi'l...
Kamer bulutların altından eyledikce zuhûr
Yazardı safha-i emvâce bir kasîde-i nûr
(Tevfik Fikret, Nr.21, s.84)



BAHTİYÂR YAVRUM

Bûs eyler iken dudaklarından
Gördüm ki sarı saçı dökülmüş
Şem' eyler iken yanaklarından
Bakdım ki zavallı yavrum ölmüş
Bir vâlîde hüzn içinde giryân
Mahzûn peder, ıztırâb içinde
Rûhu emeli kadar perîşân
Hasretler içinde nîm-zinde
Vechen görünür sürûr-perver
Kalben görünür hazîn ü muğberr
Böyle iki yüzlü yâr kimdir
Etsin diye bâri istirâhat
Topraklara eyledim emânet
Bildin mi bu bahtiyâr kimdir ?...

Mehmed Celâl (Nr.5, s.18)

Şİ'R DÜŞÜNÜRKEN

Müte'essir, mütehayyir düşünürken şi'ri;
O bana nazlı nevâzişler ile hande eder.
Gel melâlim diyerek bûs ederim ben şi'ri.

Âh şi'rim uçuyor penpe ufuklarda yine
Ta uzakda buna göz yaşları sevdâ saçıyor
Yâreler tâzeliyor kalb-i mükedderde yine

Mâvi gözlü sarışın bir kıza benzer gûyâ
Bir perîdir beni teshîre gelir rû'yâda
Rûh-ı mecrûhumun esrârını eyler îmâ

Düşünürken onu, giryân bulurum rûhumda
İkimiz ağlaşırsız hüzn ile sâkin sâkin
Gizlenir âh u figânı dil-i mecrûhumda

Şi'rimi pek severim, vakt-i melâlimde benim
Yetişir tesliyeti kalb-i keder-efzâya
Pür-lahn-târ mahfaza-i pâk-i hayâlimde benim

Şi'rimi pek severim zâde-i aşkımdır o,
Tıfl-ı sevdâ gibi mahbûb-ı lâtif ü sâhir
Bana pek andırıyor: Gözleri yaşlarla dolu.

Bir perînin yed-i nermînini bûs etmek için
Bırakıp leblerimi şi'rimi tevkîl ederim
Sevdiğim belki okur şi'rimi süzgün süzgün

Şu hazîn giryelerim hep eser-i şi'rimdir.
Ağlamak ise bu sâfiyet-i san'at ancak
Dem-be-dem jâle-nisâr-ı seher-i şi'rimdir.

Âh ey şi'r-i mücessem beni öldürdün sen
Şu güzel Çamlıca'dan... Nâle-nisâr ü bî-tâb
Bu hazîn şi'rimi işte sana gönderdim ben.

(Mehmed Celâl, Nr.118-18, s.133)



BİR MÜTEVERRİMEYE

-Birâderi Lisânından-

Kuşlarla berâber uyanırken mütebessim
Açmışdı senin gonce-i pür-nûr-ı şebâbın
Birdenbire bilmem neye oldun müteverrim

Sisler arasında görünür hüzn ile dağlar
Oldu sana medfen bu zaman hâk-i siyeh-renk
Ol hâk-i siyeh-reng'e düşer vâliden ağlar

Bak dâder-i mağmûmuna her gün seni bekler
Rü'yâ-yı hazîninde görür çehreni mahzûn
Solmuş ne kadar topladığın tâze çiçekler

Âh ey veremin pençe-i kahrındaki tâze
Âlemde vefât ettiğine gönlüm inanmaz
Lâkin giriyor her gece rü'yâma cenâze

Hemşireciğim ! Sen gideli kimsesiz oldum
Hicrin ile etdin gece gündüz beni öksüz
Gönlümden uruldum yine gönlümden uruldum

Gitdin gideli hicr ile mağmûm Nihâd'ın
Sendin dil-i mahzûnuma âlemde enîse
Giryân oluyor dâder-i mecrûh-ı fuâdın

Eyvâh ki mağlûb-ı hazan oldu bahârın
Tâ haşre kadar rikkat ile saklayacaktır
Göz yaşlarımın izlerini seng-i mezârın

(Mehmed Celâl, Nr.70-22, s.86)

BİR KİT'A

Ahdim olsun o güzel gözlere kurbân olayım
 Yan bakışla bizi bir kerre ederse taltîf
 Can atar âlem-i nâsûte cihân-ı melekût
 Cezbe-i hüsnünü hakkıyla edersem ta'rîf
 Derim ol mihr-i safâ kevkebe etdikce tulû'
 Yüzüne subh-ı tecellî saçına şâm-ı şerîf
 Mihr ü mâhı feleğin reşke düşerdi bî-şekk
 Gerden ü sîne-i billûrunu etsem tavsîf
 Dün işitdim ki darılmış bana ol gonce-dehen
 Acabâ beynimizi kim edecektir te'lîf
 Beyt-i âtî ile ezhâr-ı meserret ederim
 Sevdığım bir gece gam-hânemi etse teşrîf
 Hayli demdir gözümün nûru sizi bekliyorum
 Buyurun hâne sizin; var mı efendim teklîf ?

(Mehmed Celâl, Nr.2, s.6)

SOLUK ÇİÇEK

Kim bilir hangi sînenin en şûh
Zînetiydin sen ey zavallı çiçek !
Şimdi yollarda pür-gubâr u curûh
İşte ölmekdesin sürüklenerek

Önce bir dest-i pür-nevâzişle
Koparıldın, ve mest ü nûkhet-rîz,
Bir nazar perverâne tâbişle
Parladın sînelerde; şi'r-âmîz

Gözlerin her nigâh-ı mün'atıfa
Verdi bir inşirâh-ı ıtr-âgîn.
Sonra soldun, garîb u âvâre,

O güzel sîneden sukût etdin.
Zanneder miydin ? Ohh ?... Bî-çâre !
Ki bulunsun o sînelerde vefâ...

(Sâhir, Nr.61-13, s.50)

GÖZLERİNİN KARŞISINDA

Hulyâlı bir sabâh-ı bahârîye rûh olan
Nâzik şukûfeler gibi lerzân-ı reng ü nûr,
Çeşminde bir tezevvüc-i nûşîn ile durur,
Bir hande-i mezâ ile bir bûse-i nihân.

Şarkın bütün menâzır-ı şî'rinde titreyen
En ince bir güzelliğe mir'ât-ı ihtizaz;
Zanneyleyim tahayyül-i çeşminde gizlesen,
Her şeb bir ibtisâm-ı semâvî olur, beyaz.

Ba'zan gözünde mâî semâlar kadar derin,
Rü'yâlî bir sabâh-ı serâir gunûdedir;
Ba'zan menekşelerdeki mahzûnî-i yetîm...

Çılgın teheyycât ile; oh, artık isterim:
Rûhum, dudaklarımda, perîşân u muhtazır,
Bûsem gözünde hande-i rûhunla titresin !

(Ayn. Nâci, Nr.117-17, s.129)

ÖKSÜZ AHMED

Çocuk değil mi, ne yapsın ! Gürültü etse biraz
 Azarlanır, dögülür, her ne yapsa hırpalanır;
 Ne yapsa çok görülür: Hızlı gülse, haykırsa,
 Bu bir büyük suç olur; bir su bardağı kırsa
 Duyan gürültüleri bir cinâyet oldu sanır...
 Çocukluğuyla berâber değildi pek yaramaz;
 Fakat konakda alışmadı döğmeğe eller.
 Asıl kabahati hizmetci oğlu olmaktır:
 Zavallı vâlidesi bir çocuklukla dul kalarak
 Gelir bu hâneye hizmetcilik ricâ eyler;
 Kolay mı bir dul için öksüzüyle yer bulmak;
 Bulursa lokmada bir imtinân muhakkaktır.
 Evet, kabûlü boğaz tokluğuyla kâbil olur
 Maâşa çünkü çocuk masrafı mukâbil olur

Kırık dökük bir oyuncak elinde, Ahmedcik
 Evin içinde gezer korka korka herkesden;
 Ne tatlı söz, ne güler yüz, ne bir küçük iyilik,
 Ne de, evet, nineden başka bir sahâbet eden.
 “Gürültü etme ! Otur ! Yat, zıbar ! Yumurcak piç !”
 Bütün işitdiği söz, gördüğü muâmele bu !..
 Kadıncağz mütehammil, demezdi bir şey hiç;
 Sümûm-ı kahr ile göz yaşlarıyla kalbi dolu;
 Bu hâle bir sene ancak tahammül etmişti.
 Yazık ki düşdü vücûdu ecel döşeklerine;
 Hayâtı, kudreti bir yıl içinde bitmişti.
 Yazık sabîye, yazık mâderin emeklerine !
 Budur, bu hâldir işte yürekleri yakacak;
 Kadıncağz da giderse yetîme kim bakacak ?

Bu bir suâl ki bî-çâre hastanın okunur
 Zılâl-dâr-ı ecel, zî-sükûn cebîninde;
 Suâldir ki cevâb-ı mukadderi dokunur
 Duyanlara yine bî-çârenin enîninde.
 Fakat suâli, cevâbı çocuk bilir miydi ?
 Niçün bükülmüş idi boynu öksüzün acabâ ?
 Marîz bir ninesinden niçün ederdi ibâ ?
 Kesildi miydi bu tıflın sıyânet-i ümîdi ?
 Ümîdi yoksa, neden eyliyordu mâderi yâd
 Birinden incinerek etmiş olsa bir feryâd ?

Nazarları bulanık bir kadîd, rengi uçuk;
 Sükûta vardı mü'ebbed bir rûh-ı nâliş-ger.
 Evet, o zıll-ı hirâs-âver-i memâtı çocuk
 Cebîn-i mâdere de görse muntabı', ürker.
 Cenâzeyi, dediler, görsün eylesin nefret,
 Bütün gün özleyerek etmesin mu'accizlik !..
 Demek, değil yaramazlık o girye-i hasret,
 O nâleler bile çokdur bu evde Ahmedcik !..
 Ne oldu, öksüzün aslâ değildi ma'lûmu;
 Cenâze nezdine doğru sabî-i ma'sûmu
 Getirdiler... Biri na'sın nikâbını açdı,
 Görünce annesini "İstemem" deyib kaçdı

(İsmâil Safâ, Nr.25, s.99)

MENEKŞEYE DÂİR

Güzelim hangi zehredir acabâ
 Hâiz-i lutf-i intihâbın olan ?
 Diye sordum. Dehân-ı tâzenden
 Çıkacak sözle rûh-ı mest-i hevâ !..

İ'tiraf eyledin menekşe imiş
 Bu mu'azzez şükûfe-i mes'ûd...
 Şimdi rûhumda şûh u pür-lerziş
 Bunu hep söyleyen o tatlı sürûd...

Sonra bir âsumân-ı hulyâna
 Koyu mâî menekşe renginde
 Sanki bir rûh, sanki bir hande !..
 Güzelim öyle hoş bir rû'yâ ki:

Ebediyyen uyanmasam, diyorum
 Yine heyhât ! Kanmasam diyorum !..

(Süleyman Nesib, Nr.98-50, s.125)

AKŞAM

Zalâm-ı leyl mağribden çöker âheste âheste,
 O demde bir sadâ, gâyet hazînâne ve dil-haste
 Tanîn-endâz olur gûyâ, bu şîven-hâne-i dehre !
 Solar ma'nâ-yı mevcûdât, açar bîşimde bir zehre
 Bu da deycûr-ı şebdir ki, muhîti eyler istilâ...

Karanlık, her taraf sâmit, şikâf-ı târ-ı mihnetden
 İnilder âlem-i gabrâ –bunu hiss eyliyor kalbim-
 Hazîn-perver, elem-pîrâ bu zulmet-gâh-ı gafletde
 Medîd bir hafre-i nisyân... Mekâbir... Hâver-i muzlim!
 Hakîkat ! İşte makberdir, bütün efsânedir her şey!.

(Mustafa Kemâl, Nr.107-7, s.162, 163)

BİR MUKADDİME[*]

Size ey bilmediğim görmediğim kâri'ler
 Size ithâf ile fahr eyliyorum bunları ben,
 Size ithâf ile; zîrâ, ne için ketmedeyim,
 O sizin görmediğim bilmediğim gözleriniz
 Safha-i şî'rime ibzâl-i nigâh eylerken
 Belki bir noktada birden durarak, velvelesiz
 Gösterişsiz iki üç katrecik îsâr eyler...
 Ben bu ümîd ile teşyî'-i hayât etmedeyim.
 İki üç katre-i şefkat... Bu tesellî yetişir;
 Şu cedel-gâh-ı mukassîde bütün hüsrânla.
 Bütün âlâm u fecâyî'le geçen günlerimin
 İki üç katredir ancak silecek mâtemini.
 Siz ki en doğru gören bir nazar-ı vicdânla
 Ta uzakdan bana bakmakdasınız, mustagnî
 Tuhfe-i mahmidetimden... Ne samîmiyetdir
 O bakış çehre-i eş'ârıma sâkin sâkin !
 Hepsi bunlar... Bu yazılmış, unutulmuş şeyler
 O samîmiyete meczûb olarak toplanıyor.
 Kim bilir, belki içinden biri âlâmınızın
 -Evet, âlâmınızın... Çünkü elemden hâlî
 Yaşayan yok; buna bî-çâre beşerdir mecbûr !-
 Belki bir ma'kes-i nâçizi olur... En âlî
 Yaşayanlar bile hissetmede en bî-çâre
 Yaşayanlar gider... Aynı çamurdan bu yığın !
 (Tevfik Fikret, Nr.32, s.127)

* "Rubâb-ı Şikeste" nâmıyla derdest-i neşrolan mecmua-i eş'âr için.

SON NAĞME

Nev-emel bir çocuk inadıyla
Şu atılmış, kırık rubâbımdan
Bir sūrûd istedin...Peki, dinle:

Dinle târ-ı şikeste-i rûhu,
Dinle şekvâ-yı rûh-ı mecrûhu;
Fakat incitme iktirâbımda

Darabân-ı sūkûtu bir derenin
Cevf-i pür-nâliş-i hazânında
Ne hazîn aksederse meşcerenin,

Aynı rikkatle, hâsir ü mebhût,
Duyulur şimdi bir enîn-i sūkût
Şi'rimin lerziş-i beyânında.

Nerde evvelki şevk-i bîdârım,
Nerde evvelki nefha-i hevesât ?
Şimdi bir mürde hâb-ı efkârım...

Söyle, ey tıfl-ı pür-emel, gerçek
Sanıyor muydun ihtizâz edecek
Ulu bir telde bir sūrûr-ı hayât ?

(Tevfik Fikret, Nr.76-28, s.111, 112)

GAZEL

Ağlarım ben sana ey mâh nige-h-bân olalı !..

Cezbe-i tâbiş-i rûyunla perîşân olalı !..

Gelmiyor dîde-i giryânıma hiç uyku benim,

Tayf-ı ruh-sâr terk-i mûnis-i vicdân olalı !..

Geçer eyyâm-ı hayâtım, gam ile, mâtem ile,

Sitemin nâire-bahş-ı dil-i vîrân olalı !..

Bana muğberr oluğun sevdiceğim söyle neden ?..

Dil-i mihnet-zede nâlende-i hicrân olalı !..

Oldu mu'tâd bana dem-be-dem efgân etmek,

Gam-ı hicrinle gönül masdar-ı ahzân olalı !..

Yalnız şimdi firâkınla değil feryâdım,

Ağlarım ben sana ey mâh nige-h-bân olalı !..

(Emin Fikri, Nr.38, s.151)

ŞARKI

Etmiyor yârim tarahhüm hâlîme
 Bakmıyor cûş-ı sirişk-i âleme
 Hâil oldu matla'ı âmâlîme
 Pâyine yüz sürmeğe yüz vermiyor

Anmaz oldu nâmımı ol mehlikâ
 Etmedi hercâyî ahdinde vefâ
 Kârı dâim cevır ü âzâr ü cefâ
 Pâyine yüz sürmeğe yüz vermiyor

(Mehmed Hamdi, Nr. 87-39, s.153)

TÜRKÜ

Hüznüm, kederim değil mi belli
 Mest etdi beni bu çifte telli
 Yâ lel yâ lel yâ lel yâ lelli
 Mest etdi beni bu çifte telli

Ey Yâr kemânı ağlat inlet
 Son nâlemi kâinâta dinlet
 Çal, coş ediyorum muhabbet
 Yâ lel yâ lel yâ lel yâ lelli
 (Sâmih, Nr. 2, s.6)

BU DA ÖYLE

Bu kabr-i sâkinin ey zâir-i gam-âlûdu.
 Bu hâk içinde durur şimdi sâde bir cesedin
 Dağılmak üzre olan üstühân-ı bî-sûdu.
 Cenâb-ı Hakk’a koşan her seferber-i edebin

Cihânda işlediği seyyiât ü ‘isyânla
 Vücûd-ı câmidi yalnız zılâm-ı kabre düşer,
 Sücûd eder gibi ümîd-i afv ü gufrânla
 Fakat sükût edemez hiç turâba rûh-ı beşer

Arar semâ-yı ilâhî içinde lânesini,
 Vücûdumuzla ma’âsî mezar içinde adîm
 Olur ve göklerin üstünde rûhumuz takdîm
 Eder Hudâ’sına a’mâl-i fâzılânesini.

(Fâik Âli, Nr.105-5, s.154)

5. SONUÇ

II. Abdülhamid döneminde Servet-i Fünûn karşıtı yayınlar yapmasıyla bilinen Ma'lûmât Matbaası sahibi Mehmed Tâhir'in yayınladığı *İrtikâ* gazetesi, Osmanlı Türkçesi'nin sadeleştirilmesini, Batıda teknikte, ticarete, ziraatta, fende...vb. meydana gelen yeniliklerin halka yansıtılmasını amaçlamıştır.

Gazete, eli kalem tutan herkesi sayfalarına davet ettiği için, farklı anlayışlara mensup, maharetli, maharetsiz birçok şahıs yazılarıyla gazete sayfalarında yer almış, bunlardan bir çoğu daha sonraki dönemlerde Türk edebiyatının önemli şahsiyetleri haline gelmişlerdir.

Gazete yazarlarının arasında kadınların sayısı oldukça azdır. Buna rağmen gazetede kadınların eğitime, ticaret hayatına atılmalarına yönelik yazılara sıkça yer verilmiş, kadınların sosyal hayatta faal olarak rol oynamaları istenmiştir.

Gazete, toplumu bilgilendirme görevini, özellikle ticaret, ziraat, fen, eğitim, askerlik alanlarında yazılan yazılarla yerine getirmeye çalışmıştır. Bu alanlarda Batıdaki en son gelişmeler, günü gününe okuyucuya aktarılmıştır.

Edebî türler gazetede büyük bir çoğunluğu teşkil etmektedir. Şiirlerin yanı sıra edebî makaleler, hikayeler, tenkitler, denemeler ve mensur yazılar gazeteye edebî bir görünüm kazandırır. Gazetede yer alan bu türler, dönemin edebî anlayışına ışık tutar mahiyettedir. Sanatçıların nasıl bir ruh hâleti içinde bulunduğu, duygu ve düşünceleri, sanat anlayışları, hayata bakış açılarını anlamak eserlerin incelenmesiyle mümkün olmaktadır.

Edebiyat-ı Cedîde taraftarlarına tepkileri dile getiren makale ve tenkitlerin sıkça yer aldığı gazetede, aynı zamanda Edebiyat-ı Cedîde sanatçılarının makale ve şiirleri de yer almaktadır. Gazete, iki farklı anlayışı yan yana sunmasıyla da ayrı bir önem kazanır.

Türk edebiyatının bir çok önemli sanatçısının ürünlerini yayınlamasına rağmen, gazete, sahibi Mehmed Tâhir'in aynı anda matbaasında, başka gazete ve dergiler de yayınlaması, diğerlerinin ön plana çıkması nedeniyle yeterince tanınma imkanı bulamamıştır.

İrtikâ gazetesini önemli kılan bir başka nokta da, Servet-i Fünûn karşıtı yayın organlarının bu topluluk sanatçıları hakkındaki fikirlerine örnek teşkil etmesidir.

Hakkında yeterli araştırma yapılma imkanı bulunamayan II. Abdülhamid dönemi basın yayın hayatı hakkında araştırma yapmak isteyenlerin, bu gazeteyi de dikkate almaları ve muhtevasını değerlendirmeleri faydalı olacaktır.

Bu çalışmada Türk kültür ve edebiyat araştırmacılarına yardımcı olmak gayesiyle, **İrtikâ** gazetesinin Türk basınındaki yeri ve önemi dikkatlere sunulmaya çalışılmıştır.



KAYNAKLAR:**A. KİTAPLAR**

- AKTAŞ, Şerif : Ahmet Rasim, KTB Yayınları, Ankara, 1987.
- AKYÜZ, Kenan : MODERN Türk edebiyatının Ana Çizgileri, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1990.
- BANARLI, Nihad Sami : Resimli Türk edebiyatı Tarihi, MEB Basımevi, İstanbul, 1987.
- ENGİNÜN, İnci : Yeni Türk edebiyatı Araştırmaları, Dergah Yayınları, İstanbul, Ekim 1991.
- ERCİLASUN, Bilge : Ahmet İhsan Tokgöz, KTB Yayınları, Ankara, 1996.
- İNÜĞÜR, M. Nuri : Çağlayan Kitabevi, İstanbul, 1982.
- KAPLAN, Mehmet : Hikâye Tahlilleri, Dergâh Yayınları, İstanbul, Kasım 1986.
- _____ : Şiir Tahlilleri, Dergâh Yayınları, İstanbul, Ekim 1988.
- _____ : Tevfik Fikret, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1993.
- KARAALİOĞLU, S. Kemal : Resimli Motifli Türk edebiyatı Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1982.
- KARACA, Ar. Gör. Alâattin : İsmail Safa, KTB Yayınları, Ankara, 1990.

- KARACA, Dr. Nesrin T. : Celâl Sâhir Erozan, MEB Yayınevi, İstanbul, 1993.
- KARAL, Ord. Prof. Enver Ziyâ : Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1983.
- ŞAPOLYO, Enver Behnan : Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü İle Basın, Güven Matbaası, Ankara, 1971.
- TANPINAR, Prof. Dr. A. Hamdi : 19 uncu Asır Türk edebiyatı Tarihi, Çağlayan Kitabevi, İstanbul, 1988.
- TEVETOĞLU, Dr. Fethi : Mehmet Emin Yurdakul, KTB Yayınları, Ankara, 1988.
- TOPUZ, Hıfzı : 100 Soruda Türk Basın Tarihi, Gerçek Yayınları, İstanbul, Mart 1973.
- TUNCER, Yrd. Doç. Dr. Hüseyin : Servet-i Fünûn Edebiyatı, Akademi Kitabevi, İzmir, 1992.
- UŞAKLIGİL, Hâlid Ziyâ : Kırk Yıl, Cilt 4, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1969.
- YILDIZ, Bayram : Yarın Dergisi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi , KTÜ-SBE, Trabzon, 1999.

B. MAKALELER

- DİCLEHAN, Şakir : “Tanzimat’tan Cumhuriyete Uzanan Edebiyatımız”, **İslâmî Edebiyat**, S.20, İstanbul, 1993.
- PARLATIR, Prof. Dr. İsmail : “XIX. Yüzyıl Yeni Türk Şiiri”, **Türk Dili**, S.481, 482, Ankara, 1992.

C. ANSİKLOPEDİLER

Edebiyat Ansiklopedisi, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1991.

Grolier International American Encyclopedia, Medya Holding A.Ş., İstanbul, 1993.

Meydan Larousse-Büyük Lûgat ve Ansiklopedi, Meydan Yayınevi.

Türk Ansiklopedisi, MEB Yayınları, Ankara, 1952.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yayınları, İstanbul, (1976, 1977).

D. SÖZLÜKLER

- AKDİKMEN, Resuhi (Haz.) : Langenscheidt's School Dictionary-English, Ders Kitapları A.Ş., İstanbul, 1990.
- AYDIN, Mükerrerem
Ve Diğerleri : Fransızca-Türkçe Türkçe-Fransızca
Telâffuzlu Sözlük, Fono Mektupla Öğretim
Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1971.
- DEVELLIOĞLU, Ferit : Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,
Aydın Kitabevi, Ankara, 1992.
- SÂMÎ, Şemseddin : Kâmûs-ı Türkî, Enderun Kitabevi, İstanbul,
1989.
- ŞÜKÛN, Ziyâ : Farsça-Türkçe Lûgat (Gencîne-i Güftâr –
Ferheng-i Ziyâ), MEB Basımevi, İstanbul,
1967.
- Türkçe Sözlük (Cilt 1-2), Türk Dil Kurumu , Ankara, 1988.

ارتقا

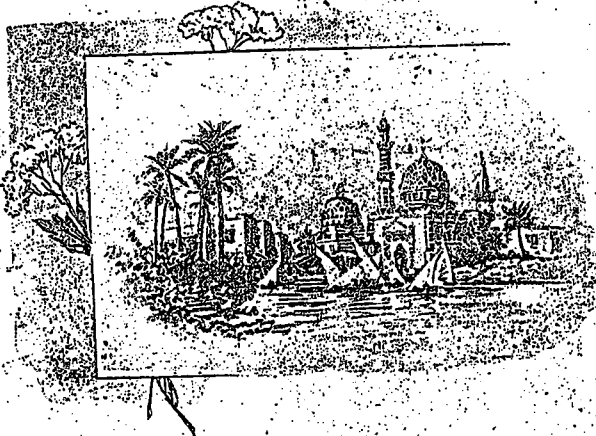
ادبیت، فن، معرکه و غیره
و تاریخ و کتب و زراعت و صنایع
و معارف و علوم و ادبیات و غیره
باحتیاج و برسد.

(ارتقا) یونان شمدلیک آریه قید
اولناز
حصاتی بالجه ادبیت و غیره
هر الی فلم طرقتان یازدیله.

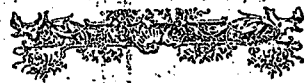
نسخه سی: ۱۰ باره در.

شمدلیک جمعه کونلری نشر اولنور

نسخه سی: ۱۰ باره در.



مصرده. بیل ساحلده. برقه
Que d'un village arabe sur le Nil



ارتقا، بوکونلر ایتبار آشور
کسبه نون ایله بردها سداقتشارده
کورنیور. فیض قلم و ممت و سنی
و همت ایله و ایه دار اولدیه دائرة
خدمتی توسع ایده کیک. صحافی
خارجدن یوللانمحق آبرایه و فیه
کنشاده در. دروننده ایلایه لسان
واده عائد انتقادات ی طرفانه

بیت
سکوت به سارارکن علی کونلری
مصرعنه بالقیهیم مکتوب یا کتیلر شک
جوال ایچینه کی وضعت سفلانه سنی
تصور ایلور.
بیشل بورده، یکی یوله برهاریه
خاطر، اوزون چارده کی اوقاق تک اوطلر
کلدی. بده یوله برلرله غریبیم.
ور دقتیق اولسون سکوت ایدر کدرم
یاراش یاراش طوبارم. راکتی خالده
(قارال صدالری تار علیل شمرمدن)
ذیلی برنجی حیفه ده کی بهار قوزو سنی صوبه
استدبرکن دیکه مک استمر.

«عالی» تک شوکتچ یاشنده از بحالده
اغلاماق نمکتی؟ حسین خاھدک ساری
سن یشاه حق و دگی ایلک؟ سن یشاملی ای
کورلی دگی ایلک؟ خطاب آتاراه سنی
بردها تکرار ایچمه جک برقر تصور ایدم.

فوجہ منی، بقدر حال آشناور
یله بورم اوتنادی. دیسورک
«فرقت دیدکیزی رومی وارد بولم
طاغتمندی جمعیت یاران بوقدره
طوغریدر. شمدی ده عالی دن اولدق
خاتمی متعاقب و حین و عشق یی غالب
دده نک روحه هدیه» «ایوب بولدم»
اوقو به جم. شمدلیک رضاه لله راز
طوره م.

§ «مصور فن و ادب، شق، تو بهار
منظومه سی حضرت استادک. ربی سید
و فکر شاعرینک آغوشنده تصور ایدسور
و هیات حکامه سنه و اواء» ایله مقابله
ایده جک رقم صاحبی تصور ایدم.
§ «کلشن ادب، بیاض سراز ایل
باشلاور. ظن ایدم که قارین کرام
صفارمک و بچون انسان جانه متلاوره
ساحک و رایشی قیزکه بهار بدینه برادره
منظومه لری کورده دک داخل و فن علاقه ایل
«حق خزان» قید و اصل اولور
شهر مکتوبیجی

قاجار کیدی... و کولده رطین سرور
بیوتدی سدری ایدی هر طرف مالی
بروندی جمعی خوش رسکانه نرفته
یو جالی خال بر ذوق ایشلر تنیب
دولیم بره قوشدم زوال دقتله
ودون تراب جماعده یی نیدی و غریب
ودون تراب جماعده یی نیدی و غریب
چرمارلرمن اوچارکن بخار شست قورول
غریب ایدی بکا راوله ایتبار و سرور
«بوگون حقیقی درک ایدم» ویک یی نوده
مکانلریمه بولوب یوله و له ناده
«جسم نیکه ایشام و قف سرور»
بتون هوای تلفیف ایچمه یایلوب یادنا بر
غممه قوشنده اوتیان ترانه خسر ایدن
سکره و اوسس» دیه ده دھ قاسل برشمره
دها تصادف اندیجه سنی ترانه خسر ایدن
دیه باشیردم، مکر دکش. ۳۰ شباط ۱۳۱۴ ده
مدیاده کمال جهدوسی ایله وجوده فکش
برشمر ایش. هم ده بزم بیلمدیکز بولده
چالان برشیدن فریلان برسس. شاعر
یله فرقتد اولمشک او منظومه ده:
اک ایچمه تار حیاتم دوشر او مضربه
مجم روحه مکی ایلدیکه آوازک
دیور و اسکی شمرانک سازه بیل قودور
دققری شملری:

اوسله اوشدی و مورقیده ظل خال
مصرعیه بعض کرانها اشیاء اشارت
ایدرک:
فضای منظم عمرده ایکنین آتال
شباب زاورم (مضطرب هدیه) کمر

لکن بولده اوقو به حق ایدم هر ایدم
یابراخی جوردم. و بحائف بدینه و بر نام
التمده شاعر شتوده شیمک و قف
مسطور. فن هنور یشمدیکی ایچون ناظم
اولدینی مقصدی غایب آکلام شمدلیک
مکن اوله یوز. فقط اصالت قلبیه و ام
اولاماق قایلیم؟ رکره اوقو بولوب ایکی حیفه
قید و غریب و سله جک بده دوشوندم
رکت و رستون که «ترانه خسر ایدی
طلالیم ادیته دن قور تاردی. قور تاردی
اما بقیشه بیلر سله دیکه. اوچور
ذوالی شاعر) بتون شایب حیانه دی امید
و نصیب (اولدینی شملرله:

بوگون حقیقی درک ایدم، اوبک یی سود
زبانلریمدن اولوب شمدی جله نام
شورج نیکه صمیم تمام و قف وجود
دیبوب (انکبار قور). نامته آکلامدینی
حقیقی کز لور. انسان غریبدر. بوی
کورون یکی نالی. توجده دمزد و رحال بر
نظیره یایوب یوللاش. باقک نه خوش ا

و جمانه جرمان
قاجار کیدی از قافدن بر اقسام ضرور
آدمت کوزل و چیلر [] اولوردی پامل
[] و کوزل چیلر و دک لطیفه بولویور
کرک بورا ده. کرک منظومه مک عنوانده
و سایر بعض مصرعیه لرنده بهر نه غای عظیم اولان
واوه یی لنتیقین واو «ده قادیات» اطلاق
اولنوب محنتا ترین کلام ایچین قوللایور.

بوله حق و ممکن اولدینی قدر قریات
مدییه جانده ملاحظات ایلده ایل
مکتوبات اختیردن معلوم یایور یله
جکدر. ترتیب حاضرین صورت
نشرندن مقصد بکانه ایتات ناظم
اولدینی درجه کماله صمود و رحمانی
خیریکه اذیه و فیه سنه لای اولان
انتظام و مکملیتی اکتساب امسیندر
ومن الله التوفیق

رکس بر یولدی و قیاب
ادبیه کوزلرم روزشایی
خاطر. ایچمه بریلان اولدینی
ایچون شوکونلر ده یازی
درست اوقو به یوزم. سنی
ثروت فنون ایل آلا سار
برنجی حیفه ده کی بهار قوزو لری بر اوال
یانی اولقلقم حسینله بهار قوزو لری
اوقودم. ذاتا یابلورده نک زور رد.



(ارتقا) ننگ ا تابلو و نشره
ایچون بر سنه ۲۲
غروشده پسته پولی مطبوعه
صنایع مانجه ارباب قله آچیلدر . هر ای قلم
شونان یازده ییلدر . مرکزی باب حال
چادنده « معلومات » اداره خاتمه ییلدر.

ارتقا

ادارات ، قنون عسکریه و نشره
وتاریخ و تجارت و زراعت و صنایع
ومعاری و امور ثاقبه و اکاتپلی قرائدن
پاچت معصوم چریده.

استانبول ایچون نسخه سی: ۱۰ باره یدر شمدلیک جمه کونلری نشر اولئور
شهره ایچون نسخه سی: ۲۰ باره یدر

مطابعه من هیاته مخصوص توجهات
سنه جناب ملوکانه

حسن خدمتله بنی ترکیه و عربیه و فرانسه
ملومات و ثروت و ارتقا غزالی عرولندن
من اوجده واسطه ایله مناس و ملتیا دی افتدیکله
تویمه نامه صنف « قری و عزتو اکر و ذکی
و ضیافت و خاله بکره تویمه نامه صنف قلمی
ورفتلو حیدر امان و قلمی و قلمی اسد بکر
ایله وارطان افدی به ثانیه رتبه لری توجیه
یورلشدور .

شان

حسن خدمتله بنی ترکیه و عربیه و فرانسه
ملومات و ثروت و ارتقا غزالی عرولندن
جلال انبی و محمد بکر ایله و سیر و شونه دردیجی رتبه دن
عقرو و محمد جلال و منیر و احسان و اسد بکر ایله
زهرای و برایت و شوس و دیران و فولاد و
مولو اشدله رتبه مند کوردن و اداره امور
و کاتب و سرلرندن نادر و جلیل و نظای و حاجی
و اسیل و مکه و داوید و جون و واسیل و
و ذوالفقار و عثمان و عمرو و سنی و شکری و توفیق
و جلیل و ابراهیم حق و محمد علی و علی و زانو و زنی
و دیرله بشتی رتبه دن جبردی نغان دیشا
نری احسان یورلشدور .

دالیه

حسن خدمتله بنی ثروت غزالی مدبری
احمد کمال بک صنایع و سر موزع ادم و عمر
و نظرت و خلیل اظاله افتدر مدلیه لری عنایت
واحسان یورلشدور .

آغا ملوکانه

بتون بر سرگذشت

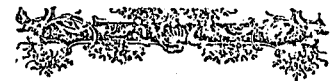
حزین رفقه مشکوکیک نشئت حیاته ده
قالبانی بر صباوت ، بر شهاب خاسر و سرود
بتون بر عمر و مدبوحه فخر و منت آلتنده
بتون بر سرگذشت منکسر ، بر عمر زهر آلوده

اوسه یوسف صبر کونلرک یاد ملالیه
بر کون آریلور ، مینای ابریز سجادندن
بکر هر آن ذوق باشه بر ذوق خیالیه
بو خوش برانتقام آلتی و بیکدر عمر ذلندن

اولدای سقالت شیمی بر صبح تسلیم
نه یارلاق خندلر ، مقدور ایسه بر صبح آمله
بیریکمش ، باغلامش پیرامن بختده برهاله

قطر ، بیام نیرون ، مانیده ، دهش بر تهنه وار
بوسه یی نشاطک ، ایسته انصای و قهقهه
بتون بر سرگذشت انکسار آغلار و نکهته

توفیق فکرت



عشر شکران عظیم

الذات بنده پرور یارینه حدویان
متصور اولیان شهریار ملک خصال
و تاجدار دریا نوال افدمن حضرتلر
ینک مطبوعات عثمانیه فی احیای امرنده
رایکان یور مقدمه اولدق قری علو توجهات
مکارم غایات خلافتناهی لری جمله
جمله سندن اولتی اوزره بکره دخی
غزیه من مدیری طاهر بک قولای ینک
بردرجه ترفیبه ایله اعطاف معالی
اتصاف ملوکانه لرندن از سرنو حصه
دار شکران یورلمسلی امر و فرمان
یور دقارندن شو صورتله منعه
آرای ظهور اولان عنایت مستلزم الحمدت
ولی نعمت اعظما لری جمله منری دعای
فزونی عمر جافیت جهان قیمت
شانه لری نه بردها مواظب قیلد
قلندن حسیات صداقتکارانه و تشکرات
عبودیت کسترانه ، زک مبارک و مقدس
خاک پای معالی جناب جهانبا نیارینه
رفع و اعلا یه جرات اولندی .

سید محمد علی

ترانه چی !

طامبری طامبری طام طام تروام
هم ترانیت جالارم ، هم کردم
جاقینم بن سکا هیچ اولام رام
سنی بن سوکره بتون کون اوزوم
بو تیسلمله آدانه
یا قارم جانکی بن سوکره سنک

سوزینه ، طورینه اولیه قاعه
بن کبی جالو ملی بر سیمتک
طامبری طامبری طام طام تروام
غایت عشقه سی دوشدک سن
بن سکا ایشم ایدم چوق ابرام
واز کجیدک خوش اولوردی بندن

کولرم حاجی کوردکجه سنک
نه قدر میخ سنک ، بی جاره !
حدی یوق سندنکی درد و تحنک
نه به اولدک ، آنورم ! آنوره ؟
طامبری طامبری طام طام تروام
بیشیر ایلدیکم استهزا

ایدهم کل سکا بن عرض مرام
مقصدم ساخته بر استغنا

مقدس

ن بو
مانی
رکن
زقات
غری
حزه
شیر
دت
سات
ی
لالت
توده
مش
ایان
زی
ک
ک
م
ر
(؟)
ستر
ک
ک
ور
(
نک
سیم
لیم
ک
رک
زا
اب
ک
بار
م
ده
رینه
م
می
لفله
یت
—
—
نمدو

(ارتقا) نکتہ : کتابوں و مطبوعات
ایکڑن پر چھٹک آہلہ سی ۳۲
غروشدور : پوسٹہ پولی مطبوعات
صافتی نائیکہ مراب تہہ آہیلہدر : هر ایل لم
شوتان پارہ بیایر : مرکزی باب حال
سادہ سئہ : مطبوعات : ادارہ سادہ سئہ

ارتقا

ادبیات : فنون عسکر و صحریہ
و تاریخ و تجارت و زراعت و صنایع
و معارف و امور ناظمہ و اکاڈمیکل تقریرات
باحت مسودہ جریہ درود : هر نوع خصوصیات
ایکڑن غزہ نکندری طاهر یکہ سہ امت اولتور

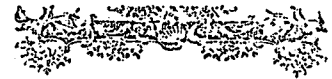
Journal illustré IRTIKA

Bureaux: 40, rue de la Sublime-Porte,
(Imprimerie Tahir bey) Stamboul.

طشرده نسخہ سی : ۲ پارہ بدر

شمدلیک جمہ کونلری نشر اولتور

استانبلده نسخہ سی : ۲ پارہ بدر



ادبیات

سہ
امار مسطورہ

برکیجہ

اوزافده . پاملرک آلتندہ مغزوی برکوشک ،
اوکندہ - لائے خولیا - چیکلی برالون ،
اوپول قادی کی کوکندہ برپوک سولون ،
دوکردی بلل فوارہ ساف نشہ اشک ،

یلانیوردی کیکدر بولانہ غنی ،
کوزدم اکثری پرتوش کی جوارندہ .
طوبولیوردی اوتک روزن بهارندہ
نه برشبقی نحر . نه برسرود غنی .
اوکندہ کی اوغیا بان سایہ پرورده
برانتظار سپرک ایچندہ لرژندہ
سربن هوالی ، مکوکب ، اوتانین کینہل ...

صدقی . آتیتہ ، بریکندار چکچکدن
ناسل اوچاره حزین برشبق یادکن
ساجاردی بوی نحر بر آشیان مدر .

§

اوجوق بکزل ، سارامش . غریب برایتول
وداع ایدر کی دالین بهار وڈایہ ،
دوکردی قیرله ساکن دموع زود ملول ،
جینتاردم آہ اوزمان انتطاف خولیاہ .

برانشام اوستی کوزدم : کوئن غروب یاتین
کنار افته آملش طوروردی خور، آلود ،
بیاض بلوطلر ایچندہ امیدسز ، یاتین
یاواش یاواش سونیوردی اوتلب ناسمود

پروردم اولہجه یالکز : غریب چاملندہ
کیکککیک ، طورورق ، اوکوردی پرانان ،
وسوکره آکلایہ بیلم : پور سال خزان .

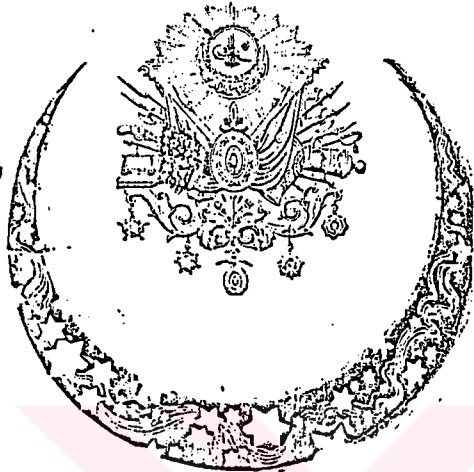
آلک اورن آلتیسی اولشدی ، ماد برسرده
زودکردی یاملره سولون کیای استغراق
اوتردی یاس ایلہ خولیا آتیس براسحاق ...

§

پوک آتاجلری آلتندہ سختی وعیان
فدرک متفکر خیالی پیتاب ،
نظر کریز نخیل ، نظیرہ شبتاب
ستارملر کی شب زندہ دار ، نظره کثان ...

ظلام سبز خیابان ایچندہ بن تھا
آمر ، آمر ایدیوردم جوارمه عودت ،
فیمیلدوردی دریندن سکون خوش صحبت
لبال ماشیہ عائہ مناب سودا .

أوت ، پورولہ نیبه چنت ذی غرام تیاہ
خن خن قوتوشوردی ، قول قولہ ، شیدا ،
جزیندی یاد معطرلرله سینہ راه .



نیز کتاب

نیز کتاب

معلومات طاهر یک مطبعمندہ ترتیب و تحریر و تنیل قلمشدر

مولری
رہدہ ایک
اتاجاب
یلریندہ
نمر پوط
لان ایک
حوشک

وردیکہ :
بینچکر ،
کنشجہ
تلاتدور
برہتایی
؟
رک حاقہ
سہنہای
لہ وجود

رشو، یک
رققمندہ
ریف بر
سوکلی
زب بری
نام اوستی
مہتابدہ یا
خودبینی
پتاجیلرک
لک، دہا
والحاصل
بیشاناک

نہدیکلیو
: اوتقدر
! بو حال
بن ایچون
: سزک
ردہ زمان
اشتیاقی
ایندیکک
: نیچون

ن
یادہ پارہ
الحصول
افتی بدوہ
کدہ غیر
مندہ کی
زحمتلر

دوح

سی

نومرو ۱۸

غل وغشدين ايلهم حظ ، مردصادق اولم
استقامت هر وقت راه رفاهمدر بنم
شاعران دهره شمدی بن فوق ايلدم
اشته ، حافظ ا سوزلرم عادل کاهمدر بنم
حافظ بهاء الدين

ارتقا

التفات عالی تواضع پرورانه کوه تشکر
ایدرز . کجکی غزلکز حقتده عرض
ایندیکز مطالعه حسن یتیمز باغشلاهورق
تزد والا کرده موجب تونیت اولدینتی
بیان بیوردیتکز ایچین بو آرکز حقتده
بر ایکی سوز سوبله مک متجاسر اولیورز
۱ — برق عالسوز آهکزک نار دو
زخدن بر نشانه اولدینی ادبیات قدیمه
طرفدار لرجه قبول اولسه یله ، ناردوزخک
برق عالسوز آهکز اولسنی اولرده نجوز
ایجزلر سانیرز

۲ — ظلمت شبک ، شهر مز بخت
سیاهکز اولدینتی ، غلن ایدرز که شیر ، چشمان
یله ای کورمز لر ، بخت سیاهکز که عکسی
ظلمت شیه ، باخود ظلمت شبی بخت سیا
هکز که عکسه تشیه بیورمش اولسه ایدیکز
بلکه ارواح قدماجه خوش کورولوردی .

۳ — ایکنجی یتیمه استاد محترمز
شاعر شهر شیرین ادا ، چوینی محمد آغا
بسنده لری اعتراض بیوردیلر : اوله
هاباق ای و باخصوص شخص رفیق بکنمدیلر
نایب ، شمشیر خوریز نکاه ، عاشقارده
بولناز ، معشوقارده بولونور . بالئا ولی
عاشقارده ده بولسون ، رفیق سیه سندن
آقیتدقلری سبیل خون ، ضرب شمشیر
خوریز نکاهلری ، بوقسه اثر ضرب
چونکه دفع خصم ایچون ، زکان سیاهمدر بنم

که بن توبدا اولوب قطع ایلدم دست نمنانی
دیرک مایوسا عودت ایلدم
بووتمه اوزرندن غام اون سکرسته کدی
لکن ایوم بوقادیک خیال جالی تشکیک لوح
همیمدر .

شونخف ، مع مانیه آجیقلی مرکدشقی
قل ایندیک تاریخده خلوصی اقدی ایله مأموراً
بر ولایتده بولنور ایدک . خلوصی معروف
بر خاندانه منسوب اولدینی کی خلصاً و خلصاً
بی بدل ، یعنی صبیح لوجه ، بدوش ، ذکی
خلوق ، شوخ ، شرب ، شهنکر ، مجلس
آرا ، الحاصل مکیل بر ذات ندی . بشاء
علیه بیوکندن کوچیکه قدر باجه مأموریک
و عموم مملکت خائنک حسن توجه و حرمت
و محبتی قازانش ایدی . همشیریک ، موافقت
منرب ، باخصوص اوراده یکیزکده بکار
بولناقنیز ، بنسرتده حادثا برادرانه ، یکوجودانه
الفت حصوانه سبب اولمشدی .
— مایه دی وار —

فاتح عالی

بکا الهام شعر ایدن کوزلم

دل عزو : افور کور نور
کوزلرک بر نشیده سودا
ناصیه صبرمه صاجله بورونور
کورونور سین احوال اینجده بکا
الارک .. بینه الارک دوفونور
بنم اک شاعرانه خولیا
دلده بر شمر آتشین اوفونور
اوده سمت و برر بوسودامه
لبرکدن ایشیتدیمک اشعار
اک کوزل شعری ایلور اخطار
اوکوزل شعری که بنم امل
اوزات الله ایچون دوداقلریکی
اوپیم دافا آتالریکی
بکا الهام شعر ایدن کوزلم .

محمد جلال

غزل

نار دوزخ برق عالسوز آهمدر بنم
ظلمت شب شهر مز بخت سیاهمدر بنم
سینه سندن باقی آغان شخص رفیق سبیل خون
ضربه شمشیر خوریز نکاهمدر بنم
خضم غم جمعیت افکای اغز نارومار
چونکه دفع خصم ایچون ، زکان سیاهمدر بنم

تذکره تاریخ قولاشمشدی . نه زمان
کوندلریکی آتلاقی ایچون هان دکه قوشدم
صودرم . بر حفته قدر اول براتلیدی جوانی
ویردیلر . ای واه ! ... اوساعتده سودیکم
استانبولدن گیش ، بلکهده کیده کی بره
وارمش ایدی .
بر کرده خانه جاناه کیدوب محبتی کیفیت
ایکی مناسب کوردم . قابونی چالینده علی التحفین
اون باشنده قدر بر اوکاک چوجوقی چیتدی .
— آتی اوغل . بن . اودنیکس ؟
— اوت اقدیم .
— بورده کیم اوتورور ؟
— باشا ... نصرتی .
— اوزمکر ، بوقسه کر الیمی اوتورور سکر ؟
— کور ایل اوتورورور .
— نه زمان طاشنکر ؟
— اوج کون اولور .
چوجوقدن آلدیم شوخو آرتق بوس
بنو شهمی ازله ایدیکدن اسان حال ایل
دورن یسوننک شدن کری دامان مقصودی

ارتقا

سوزش تالاق
ایلور دوقدهده یک کرمه حشر جنون
بوخانه محشر سودا مبدور دور نیام
امیدلریله شمدی باشم . سوزغون
میدلرده شبام کبی سنوک . مبهم
بوچی حزن و تالام بن دیا ، دیار
کزر ، طورور . آرزوم برنم سکونورور
تافای حزن خزان ، ایتام روی بار
دل دله اولور دمدمه لال آور .
کولاده قلا دی آرتق نخسه طانت
بوکیمده محشر دودی ایلله بن ییقدیم
سنی کورنجه وورلدم . وورلدم آه ققط ..
سولک ایشیتورم شمدی .. سوه مدن ییقدیم ..
سولک ایشیتورم شمدی بن — غلطانی دل —
یولی صاف دله روقه ییل ایل
قرین خنده اشوق ایلور لقی اجل
دونات بوتربه ویران سن چیکارله !
دن غمینه بر نشو . برن وردک
غماکله بوش ، ای نجبه خالت !
اسیردیر یه کولم غرب پروردک
بودمده نی تالیم ایدر غم فرقت
الم لکده . ایلک لیلیمده تهر کن
دوشوندیکم بنه حزن ایل فرقتور
بانم دیزکده برق . آغلم سونیمدن
بنیمون آغله ییلکده برسمادندرا .

ابراهیم جهدی

روح فیفا کزین

— محمد رؤف بکه —
مفرد بر نشان عمرت
یقه بر خور نایبده
سرتسم صانک افق صبرت
مائی بر صغیره انیرنه
طونوشور بره ، هوا نهر ایدر
اوییاکله بهاری کوسکوندر
اورده بر روح ، بر دکای فخور
پتزار ، آشیان جدا دوشونور .
بر آرزونک حصولدن سکره مکتوبلری جوابیز
یله بر اقدم . معیم بوقدهده بر آدم کوندردی .
لکن اولکی کوندردیکری کی دکل ، اگر عزیمته
موافقت ایچیک اولورسم جیراً قهر آتوب
کوتورمک اوزردا ییلر سکرکه معیه بابا یاریدیر
هرده نصل معیه : ذاتا ایدده بندن باشقه
کیمسه سی و لم یفندن بلکه بدمدن زیاده بنی
سور ، « ای . ع » اولنه جتی تروتی بنی
مهرود ایخت ایچون صافلا . بناه علیه طاعنه
مجبورم . ظن ایدرمک بوه موصودن طولانی
تزدعالیکندده ممدرم . نه ییلم ؟ ذراتلیمی
بواله ایمن . بافرمه طاش بافرق عیبتکری
و بوقنه ییلمه جم . ایشته یکم احاح و سکرزده در
اگر تذکره وقتنده الکره یکیه مک ویشتر
یکیزه بر مانع ظهور ایدمک اولورسه آرتق
ملاقفت فرای همشیره قایم .
شدم که داده وعده فرمادی بخرم
کان روز هیچ وعده خبردایم شود
پاسکامنلکده دایر یازدی . روزلار اوزرته خاک
نیکی نظرمده برقات دها تراید و مجتهد
اوسبتده تشدد ایدی .

۷۲ صفحه

یکی طرز ادیدن آکلار
دوقادان نانه بصفا دوق نور
عالم آبه اولورسه داخل
صیقل انسانی دمام سولازر
انی محقرمه اولام قائل
دیرم : البته — چوجوقور — اوتانیر !
بوس دامنله سزه بویه دیور :
« بن بر نش ایلدم شمریکزه »
صوکره اساسی تزییف ایدیرور
شیمدی حیرت کلبور جله مز
« نلادیرک بکا : عسقه . فقی
سنی تزییفه جبارت ایدیرور .
صوکره (عسقه) خرقدن احق
قوغوئوب معینه نردن کیدیرور .
« نلادیرک سکا . سدنله :
(عندلیب ! .. ایشته) سفا بویه دیدی :
کندینی اولدریور عشرتله
آجیراما ، برنی بویه دیه دی .
یش غزلاه ، بوله گلش چوجوغم
کندینی داهم عالم سانیرور
بلکه وقتله کوزلش چوجوغم
شیمدی ، الله بیایر ، آلدایور
حسن اخلاقه صیقلیمی . هیهات !
مزمز دن کوتورور بیک تحسین
سوه اخلاقی ایلر اثبات
بزمز دن کتیر بر بیک نالین
ایکی بوزل بوجوجوقی بی چاره
بیلمبور قدرینی ، حیضتی
ایشته بویه قالیور ، آواره
بک یازینی ! آکلایره ذلتی !
محمد جلال

چچه ارتقانک تفرقه سی ۱۲

سرگذشت خلوصی

محرری : ف . ر
مقدم بر تفریق سزه کندیمی . سودیروب
حیاطه زودواجیکزه داخل بوجوروتله . ایجه
جهان دکر — برسماده نال « ولای ایدی .
نچارکه فاک خولالری روابیحول ایدی !
« یکم ! دار ندیاده برعیمه مدن باشقه
کیمدم برقتور . رهمشاده خانمزه تصادف
ایندیکیز و همشیرم دیه بلغمش اولدینکیز
اصل همشیرم دکادر ، اوکی قارداشدر . روجک
وقتندن سکره معیم بنی چکوب یانه آتقی
ایندیدی . کندیمی (شمه) ده خسته خانه
عسکری سرطینیدر . بر قاج کره مکنتوب
وردهده سندن آدم کوندردی ایدمه مبدور
ایله جواب ویرده . هلمسزه تصادفدن بویه

La Prière

مناجات

{ تحمیر }

Mais cet emploi est sans voit. Où sont les saints concerts?
D'où s'élèvera l'hymne au roi de l'univers?

Tout se tait: mon cœur seul parle dans ce silence;
La voix de l'univers, c'est mon intelligence.

Sur les rayons du soir, sur les ailes du vent,
Elle s'élève à Dieu comme un parfum vivant,

Et, donnant un langage à toute créature,
Prête, pour l'adorer, mon âme à la nature.

Soul, invoquant ici son regard paternel,
Je remplis le désert du nom de l'Éternel;

Et celui qui, du sein de sa gloire infinie,
Des sphères qu'il ordonne écoute l'harmonie,

Écoute aussi la voix de mon humble raison,
Qui contemple sa gloire et murmure son nom.

§

Salut, principe et fin de toi même et du monde!
Toi qui rends d'un regard l'immensité féconde,

Amo de l'univers, Dieu, père, créateur,
Sous tous ces noms divers je crois en toi, Seigneur;

Et, sans avoir besoin d'entendre ta parole,
Je lis au front des cieux ton glorieux symbole:

L'étendue à mes yeux révèle la grandeur,
La terre la bonté, les astres la splendeur.

Tu l'es produit toi-même en ton brillant ouvrage!
L'univers tout entier réfléchit ton image,

Et mon âme à son tour réfléchit l'univers,
Ma pensée, embrassant tes attribus divers.

Partout autour de soi te découvre et l'adore.
Se contemple soi-même, et t'y découvre encore;

Ainsi l'étoile du jour éclate dans les cieux,
Se réfléchit dans l'onde et se peint à mes yeux.

§

م. نوری شیدا

بوسه مبداء آهنگ قدسی فقط نرده ؟

مناجات عرض اولی جناب حق پرورد ؟

سکونده عموم برسواین آنجی بنم تنها،
صدای کائنات: آنجی بوقلب واقف اشیا.

غروبک رنگ رنگ انواری، شهبان ریاحیه
چقار ذیروح طیب اسا حضور خالقہ روح

عموما کائناتک کندینه مخصوص صیاحیه
پرستش ایلیوب دیر: «رم! ای خلاق و سبوح!

سنگ افشار لطف و رحمت استعداد ایدر بندہ
ابد! نامیلہ طولیدرم جهانی مرحمت سندن!

بتون عالمزندن، سدرہ حشمتنا سندن،
طویار بونالشی، عرش جلیل کبریا سندن

بیلبوب ماهیتن روح آنی تسبیح ایدر هرگاه
طویار البت ضعیف ادراکک آوازنی الله

§

سلام: ای اول و آخر سکا، بالجلہ اشیاہ
باقارسک دائما واسع، بونیت ارض وانعاجہ

خدا، رب و خلاق جهانسک چوقدر عنوانک،
فقط روحجه: «الله عظیم الشان!» درشاک.

کلام کردکارانک ایشتمکده نه حاجت وار؟
مؤثرسک سنی کوسترمهده هر یادیفک آثار

فضا: فرط جلالک چشم امانده کشف ایلم،
کواکب شانکی، طویراق کال فضائی سویلم.

بو حشمت پرورد عالم کندی آثار کالکدر،
بتون اکوان و اشیا ممکن نور جلالکدر.

تفکر ایلمکجه ساکنانه: روح انشایی
کورور نور خیالم هرچندن رب دنیایی

پرستشکده مخلوقا تسک، هر پرده حاضر سک،
فنانده، پرده، کوکده ماحصل هرشیده ظاهر سک.

فلکده آفتابک موج موج انوار رخشانکی،
توج ایلمکجه نقش اولور دیدمده الوانی

§

۱. ورمز دل مجزونه بر ذوق، جنلر

طوغز دل دیوانه می افشته سندر

شیدادلی اکلندیر من غنچه دهنلر

کون کور مسون ای یار بنی سندن ایدنلر

کوکلم سنی اوزلر، سنی کوکلم سنی اوزلر

۲

رام اولسه فاک مقصده جازو کوکلدن

دنیا بنی بکا ایلمه بیک شوق ایله کاشن

شوحالم ایله اولسده جنت بکاسکن

مجبورکم آرنام اقدم بنه سندن

کوکلم سنی اوزلر، سنی کوکلم سنی اوزلر

۳

بیارغم حسرت رویکه دمادم

لایقی بنی ایلمک افکنده پرغم

بیکانه لکی طوغریسی بروجه ایله سوم

بن وارایکن ای نور بصر اول بکایم

کوکلم سنی اوزلر، سنی کوکلم سنی اوزلر

۴

روح ایلمر ایسه دیکر بنه میل تعالی،

لازمیدر اخفا بونظاردن اوجالی؟

تصرفه نه حاجت دل زارمده کی حالی

مرات حقیقتی دکل فیض معالی؟

کوکلم سنی اوزلر، سنی کوکلم سنی اوزلر

۵

قدیم ایدم بایک پروردی سیاهی

اورمش دلم چهره بیک رنگ کنای

یالکر وارلفمک جای وینای

محبوب دلم نسک ای آکوانک آلی

کوکلم سنی اوزلر، سنی کوکلم سنی اوزلر

۶

م. نوری شیدا

۷

قادرشم سلیمان بیک سرمد، «لامعه» ایون:

بکا برمیوه فواد و بردی

حد اوفر جناب مولایه

یوزینه باقدیم زمان کوکلم

بولیور ابساط بنی غایه

عفت، عصمت، ادب، حیا، ناموس

اوکا اولسون بیکانه پیرایه

یزیکه فناده ایصال ایت

آنی یارب عمرا و فایه

او جیوز اون آتی سال سمدنده

«لامعه» کادی دار دنیا

حافظ شمع

۸

عشق و فادین

بزم بوتون امالرمزی تذهیب

بوتون خولالرمزی تنویر ایدن برکه

برکله رقیق یالکز شودر: فادین!

چو جوق، نظر حزن آلودیلہ قادیدن

برصدقه شفقت ایستر، خسته، ناتوان

برروح قادینک نگاه مشفقانه سنده برحیات

تازه کشف ایدر، برزوج، صولکفسنده

قادینک یوزنده برق اوران نور عصمتی

ایجه ایجه اولور... کیجه یاربیلرندہ



آثار مشهوره

عشق و فادین

دیگر می...؟ بو کوچوک کدیلرک بیونلرینه
چینغراقلر طاقاییرکن نه دقت، نه اعتدادر
او...!

جو جو غنچه تنی، سویله بن پروالده صداسی
سمادن زمینه عکس انجش برنمده در.

بوشانیان مرحمت، بورقیق، بونازک
مخلوق هرکه آجیر: برصی بی صوصور.

می ایچون بیکلر یایار، برخسته بی احیا
ایچون چوربا پیشیر: برفقیری ایصیتق

ایچون مانفال یاقار انجربه ایدن بختیارلر
انکار ایدمه زلر: پروالده نظری، برهشیر

نوازش هیچ برنظرلده، هیچ برنوازشده
کودولمه مشدر.

کدیلرخی اوقشایان، اونلره اغیار
الده کدیرمه بن ختم قیزلره تصادف ایجه.

حس مرحمت، قادینلرده بوبله اک
کوچوک یاشلہ باشلار، الصوک یاشلہ

ختم بولور. آ...! برقادینک قلبه
دوقونیمکیز، اوقلب، هان هان جاتلامق

استمدادنده بولونان برلور کاسه بکررکه
دوقونوردوقونغاز قیریلیر، صوکره ایچندن

کوزیاشارلی بوشانیر...! تحقیر کورمش،
حیثیت نسوانیه می پامال ایدلش، چو جوغی

اولش، زوجنک خبر وفاتی ایشتمش،

— نه اوژون! صانکه دسته دسته لیل...
هله یارماقلم کومولیکه
اولور یورینه اللرمده کیجه .
اوقدر چوق سیاه دهک، قورمال،
یوموشاق برشب محبتکه
آغلا یور لیلرند تازهلکی

جلال ساھر



هذیان مرتش [۱]

صبح تابان اویاتیر، بن غور
دوشه قالمه اینرم بسترده
قونیانک زهری مکدر، مفتور...
دوکولور آغزیه برساغردن
ایجرم، صوکره ایچمدن یانارم...



بولایق بر نظر وحشته
کوستر کوزلری برمراب
باقارم ناصیه دفته
دیرم: ایواه تأسف! هیات...
آکلارم: شیمدی یوزوم قیرمیزد!



صوکره یاوروم اویاتیر، « بک بابا» دیر
آجیرم بن اوکا دوشگون دوشگون
آجیوب دردمه، الله بیایر
سیراید حاللی اولکون اولکون
آجیرم، لؤغلمه، صوکره ایجرم...



ایجرم: بئازوزک آوازی
قونیانک نشسته عرض ایلر
قابلم ایشه اودر دمازی
الارم صرعه فزادر تیتیر
سرمک یانامی یک مدهشدر...



قارادر دیده لرم، صوکره نره
زیر یانیده دمام تیتیر
اجارم آغزیمی خونین خونین
صاجارم قطره باران کدر
ایجرم... صوکره یانار مست اولورم...



افق صارمش ایکن نصف الایل
آکلارم قلبه هجران کلیور
طوبلارم هرقدحمن: و اوایل...
دهشمن - کورورم - قان کلیور...
ایجرم... بلکه بوقان کیجه جک...



کله جک... کله سیله بن ایجرم
یاتاغدن جیقپورکن بیوش
یاورومک صوتی مطلق سزوم
آغلارم درد ایله او یله خاموش
نه ایچون ایچمه دیم، بیلیم بن...

[۱] بر سرخوش اساندن

بکا دیرلر: « یوزکر خون آلود
ایدهلم بسط نصیحتده مژه
بولایق کوزلر کریمه نمود
نه تحف آلقولیزه، آلقولیزه... »
نه تحف... شیمدی ایچمدن کولرم...



کولرم... صوکره غریب و محزون
دیرم: ای واقف اسرار حیات
بن نهدن عشرته اولدم، مفتون...
کوزورورلرده شوخالی... هیات...
صومبورلر... نه ایچون ایچمه دیم...

محمد جلال



قیریق حیاتلر

عمری عشاق زاده: خالدنیا
ایکن هفتدن مابعد

بابایی قیزی اولدیرن بوشی، خبر النجه فرخی،
مردار، منحوس بزدلی کبی قولاقلرندن
طوته رق سواقغه فیلاتیق ایسته مشدی،
فقط او ایسته میوردی، برکله شکینته لزوم
کورمه یورک، بیچاره قلب مسومک بر فریادینه
مساعده فی فضله عد ایدیرق، قوجه سنک
کندی لکندن آلا رینه صابر یلوب عنواستیه -
جکله قور نابذر بر ایدله، فقط هرکون
بر یارچه ده اوله رک، بلکه یوردی.

شکوره قوجه سنک خیانتنه فصل واقف
اولمش ایدی: بونی نه کیسه بیایر، نه ده
کندی ایضاح ایدردی، حتی توکل صبرانه سنه
نظر، و اخذده ایله باقالرله ممکن مرتبه برحق
مداخله و برمه ملک ایچون کوز باشلری قورو -
نه رق، طاشق ایستین فریاد قاپی بو قونه رق
هیچ ریشنه واقف اولمایان برکولکه سکونیه،
هرکون بر یارچه ده ادرین، بر یارچه ده
صاداروب سوزولن هیئت حزینیه سیله
دولاشیردی.

شکوره هر شیشه تحمل ایدرکن بالکر
بر شیشه تحمل ایتمک ایچون قوت بوله یوردی:
خسته اولمق، بالکر خسته اولمه، یاتغه،
اولمک تحمل ایدمه یور، بالکر بونی ایسته -
میوردی، اونی ارقق هرکون ساعتلرجه
صارصان مدهش نوبتلر آساننده، صویوب
یاتیرمی ایچون اصرار ایدن والدنه اطاعت سزک
ایده رک، هپ بیک کلین اعتنا کارلقه کیللمش
شوخالسه لرینک ایچنده، بر قنایه یور یلیر
دوداقلری قاورولمش، کوزلرند سیاه بر
یاتغین، صولفون یانقلرینک اوزرند قیرمزی
بر ریجه، کندینک بر حزن بسمله صیمه
دیدیکی بونوبتری کچیردی، اولمه مک،
یشاق، کندینسه بویه آجی بر نصیب براقان
حیانه آصیلیم ایچون اولدمه خسته لقیه لجه لشن
نه اولورسه اولسون مغلوب اولماق ایستین

بوعزم آهین واردی، بهار کنتجه شکورده
بر هوس سیران اویاندی، بفتنه، هوانک
اک کوچک مساعده سندن استفاده ایدره رک،
کوچک بر جوجق ییل شقایقه آنسته یالوار بر،
ارابه یی حاضر لانه رق چیقار، هیچ برکله
سویله میره رک، سیاه یجه سنک آنتندن کوزلری
برشیلر ارارجه سنه، ساعتلره دولاشیردی.
شکوره حقیقه، بر شیمی اراردی: اونی بویه
سسواققلره سوق ایدن، کوزلری حیسات
و حرکتله دولورمق احتیاجندن بشفقه بر
شیمیدی؟ کاغذ خانه موسمنک باشلانچنده
شکوره اوراسنی ایسته دی، قوجه سنه اوراده
تصادف ایستدی، بر برینه کولوشیدیلر.

اقتسام عودنده فرخ اوکا صوردی:
- بوکون کاغذ خانه خوشکزه کیتیدی؟ او
جواب ویردی: - اوقدر اکلنمدم، بر
دها کیتیمه جکم، ازقالدی علاو ایدمه جکدی:
- رافت اوراده میدی؟ اوج: ییله کراونی
نه قدر کورمه ایسته یورم...

اونی، حتی قوجه سیله برابر کورمک
ایسته یوردی، شمدی اوندی بالکر یوازو
واردی، سینی ییلمکسزین، یوازو ایله
وجودنده فضله بر قوت بوله رق، قوجه سنی
کیدوب اودن چیقاردقن صوکره، ارقق
بردها کیتیمه جکی سویله دیکی کاغذ خانه،
ایسته اوج هفتدر، هر جمعه، هر یازار
کیدورمه اوزاقدن اونلری تعقیب ایدیردی.
شکوره خانک حکایه سنی قوجه سنندن
دیکله مش ایدی، حتی رسته اول استانبولده
بیوک بروقه اهمیتی آلا ن دوکونیه سیله
کیدره رک اونی بر قیز قیانتده تمثیل ایتمک
حالیله قیندن کورمش ایدی، دوکونده اتیق
سکر آبی صوکره براقشام عمر بییج اوه
عودتده اوکا: - خبرک واری؟ دیمشدی،
بوکون شکوره خاتمدن کلورم؛ هانیاسنک
دوکونه کیدوب ده ایچمه لکندن، خوشلفندن
بحث ایدمه بیره، دیکک قیز... صو -
کره باشق صالایه رق علاوه ایتمش ایدی: -
قورقارم که رسته صوکره اومکلف دوکون
آجی بر خاطر ددن عبارت قاله جق.

واویله اولمش ایدی، ایکی اوج کونده
بر عمر بییج شکوره خانه، متناق آجی بر خبرله
کلوردی، خسته لقی فصل باشلامشدی،
اونی تعین ایدمه یوردی، فقط مدهش بوعزم
تخریب ایله، بر خطوه کری جیکلمک ایسته -
میهرک، پور دیوردی، اوده ده حویسه
اوشاقلر آئنده تربیه اولمش، اک بیوک ذوق
حیاتی کاغذ خانه ده، کولک صوده ارابه لری،
صنداللری تعقیب ایتمکده یولان، یوتون
عمرنده بر زوجه نلک مثلاً بر موسم طاشندقدن
صوکره برکوشیه آتیه رق اونوتیه جق
برقراوات ایکنه سندن ده زیاد حائر اهیت
اوله جقنی اصلا دوشومنه مش بر قوجه ایله

بر رافت، عالیه سعادتلری دیشلرینک برضیه
بی انصافیه قیروب یارچه لایان کوچک جانوار -
لردن بری واردی، بونی یوتون او، حتی
برازده خارجه کیر ییلورلردی، شکورده رک
اک اول کاغذ خانه ایتمکسزین نیه ده
دونوشی بلکه مش، اونلری اوزمان کورمش
ایدی، اوده فرحه هیچ برشی سویله مده دی.
ذاتاً ییلرند بوکا دایر برکله سیله تعاطی اولونماش
ایدی، اوده بو هوس سیرانک اصل سبی
اکلا شیلماش ایدی، بالکر بوکون والدیه سی،
شکوره رک ارقق بر شیفه اضطرابی ضبط
ایده میهرک ارابه نلک ایچنه، یاری باغین،
سریله یکنی کوروجیه، بردن هپنی اکلامش
ایدی.

ودیده یوتون مطالعاتی اجمال ایدن
بر نظره کوزلری قالدیره رق قوجه سنه باقدی
وتکرار ایستدی: - آج! یوارککلر!

عمر بییج دوغرزدن دوغر یه جواب
ویرمه رک قاریسنه بشقه برار ایدمه کوسزدی:
- باقی، ایسته قمر! سکا، آج! یوارککلر
سوزنک جوانی ویرمک ایچون کیور، آج!
یوارککلر دیمک نه قدر دوغر ایه، آج!
یوقادینلر دیمکده اوقدر دوغر ودر، انسانلره
قادرین اوزک، هپ بر برینه بکر حیات عالیه ده
یوایی عصره تفریق ایدمه جک مسئولیت
واوندن ترتب ایدن حصه نهمت ظن ایتمک
مساوی اولماسون، قاریسنی الداتان بر فرخک
قاریسنده دائماً قوجه سنی الداتان بر قمر
وارد، قاریسنک صداقته کورجه بر اعتقاد
ایله، اونک سوسارینه، ارابه، مصرفلرینه،
درلو حیالنجیه اسرافلرینه یاره یتشدیرمک
ایچون چالیشه رق، هر هفته بر عائق دیکشدرن
یوقادین دویورق ایچون، حیاتی فدا ایدن
یوقوجه شکوره قدر ایچنه جق بر مخلوقدر،
ودیده دوداقلرینک اراندن: - ظن
ایتم! دیدی، الداتیلان برقادینک ضعفه،
عجزینه، زوالیاشنه مقابل الداتیلان برارککده
او یله، بر قوت، او یله بر متانت، او یله بر وظیفه
حاکمیت فرض ایدرم که اوزلک آلتنده،
حقیر، سفیل سودوکلدن قرق قوجه سنه
بکر ارککلره، حتی غفلت ییله مدار برائت
اولماز.

مبلحنه وقت یوقدی، دونوش پیدای
کرمی ایتمش ایدی، تپدن بری شوراده
بوراده طویلانان کومه لر ارقق یرلرندن
اویانه رق، یوتون کاغذ خانه خلقتن قیایمی
پردن طشان بر جریان ایله آقوردی؛ شیمدی
جاده ناکهان ذوبان ایتمش برنهر منجمد
تلاطمیه یوارلانیوردی.

[مابعدی وار]



سياح : محمد ضيا

[۱۱۲ نجی نسخه مزون مابعد]

— کوکورتلی قابلیجه لرنک محسناتی —

بو قابلیجه لرده بولان میاه کبریته بک مؤثر وغایت نافع اوله قی درکار اولان شهرتی وعلی الخصوص مایس آینه استشفای ایچون کلان خستکدن شقایب اولانلرک کونی حسیله اورویانک مشهور قابلیجه لرنه هر حالده ترجیح اولونه بیایر . چونکه حاوی اولدنی اجزای عسریه سی یکدیگرله اولوجیله امتزاج ایلدندرکه هم داخلای یعنی ایشیلرک وهمده خارجای یعنی کیریله رک استعمال اولنه بیلور بوخنده اکثراً بولمیان برخاصه در .

امدی اشبو کوکورتلی قابلیجه سنک دوا سی شودر معدوددرکه افعال بدنیه دن تشبیه فیلی ایاه اعضاء غشاییه نافذ اولدقده اول عضونک اجزای میاندکی اولان تمسکریه اصلاً خلل کتوره درک سؤ حالی ازاله وتمدیل ایلر .

داخلای آرمقدارده استعمانی یاخود خارجدن جلد اوزرنه هرته صورته اولورسه اولسون الحاق اولدقده طریق هضمی ستر ایدن غشای مخاطی اوزرنه پوشاوش تأثیر ایدرک افرازاکی تکثیر ایتمکله صیق صیق اسهال ویرر . بو طریق ایله سؤ حالی اصلاح ایدر . وکذا آلات تنفسیه بک مجرانی ستر ایدن اغشیه مخاطیه اوزرنه دخی بووجهه تأثیر ایدرک اکثر علتلری دفع وازاله ایدر . بوندن بشقه غندمدرده واقع سدملری اچار وغلظت غشاء مخاطی ترقیق ایلر . دم وزیدینک یعنی تناول ایلدیکز اغشیه دن حاصل اولش وهنوز رشده تربیه اولماش قاره قانک آلت مذکورده هوانک مولدالحوت سببیه امتزاجیه یاردم ایستیدر .

جلد انسانی دخی بصورله فوق الاماده استفاده ایدر . استعمال ایدنلرک ترلرنک قوقسی بوکادیلیر .

بوصورل سایه سنده بک جوق علل جلدیه نک مندفع اولدنی جمله نک معلومیدر . حاصلی قانه بصورله وعلل رحیه یه ده تأثیری اولدنی کی اعصابی پورتمکله لافافه عصبیه اطلاق اولان غشاء رقیق واغشیه الیایه واونار هر یضه اشبو بصورلک تأثیریه مقاومت ایلدمزملر . شویله که اغشیه مذکورده نک التهابات مزمنه وامتلا آن قدیمه سی مدت قابلیه دن زائل و مندفع اولور .

امدی کوکورتلی قابلیجه لری بروجه آتی علتلر حقنده واجب الاستعمالدر :

سطح جلدده ظهور ایدن جیچک وقرامق وسائر خرده جیانلر سببیه معدومده امانک تحریکات مزمنه سی وکذا بک جوق جیوملی علاجلر استعمالندن یاخود افراط عیش ونوشدن یاغلی اطعمه اکل وتناولنه مداومت سببیه حادث اولش هر درلو عفونت معدده و التهاب امما علتلری وکبد وطحال وسائر غدوی الاترک ووریدلرک سده وانتفاخلری و بعض معدنی بخارلر تنفس واستنشاقیه نشأت اجتن اولان ویاخود مقدمای دفع وزائل اولش علل جلدیه مزمنه نک وتزله لی بل صغوقلرنک یکیدن ظهوری سببیه حادث اولان علتلر . مثانه و احلیک التهابات مزمنه لرنده که نوازل یاخود بل صغوقلری ویاخود طوزلی باغم طیمعتی اولان اسراض بالمعموم علل مزمنه جلدیه یعنی جرب وسفوطوزلی بالغام وسراجا شیشلری و یاره لری . مفاسلده واتلر ارمسنده بولنوب اونار عریضه تنسیه اولان ایجه دریلدره وحواس خسنده ظهور ایدن تقریرلدره وباصورلدره .

کرک برعزوده ثابت ومستقر وکرک برندن دیکرینه انتقال ایدن ریج طیارلدره ریج طیارلردن حادث اولان ال ووزر چاربله سی کی وجعی وکذا کوز آغریلرنده کی ریج طیار سببیه حادث اولش اولان حالانک کوکورتلی صورله شقایب اولدقزی مجربدر .

هر قتی نسجده ظهور ایدرسه ایسون علی الاطلاق سراجا علتلده مثلاً نسج جلدده ظهور ایدن سراجلی طوزلی بالغاملر وغنده لدره یعنی بز وجیقن تمیر اولنان عضولدره حادث اولان سراجا یاره لری وسده لری وانتفاخلری ونسج عظمده وقوعولان انحاء عمود فقری بل کوکینک خلاف طیمعتا کلکسندن عبارت اولان علتله بعض اجزاء معدنی تناول واستعمال سببیه مثلاً باقر وصیجان اونی دیمکه مرورف اولان سم تناولیه وقوع بولان تسممات عوارضنده یعنی غشاء مخاطیه ظهور ایدن بیاض طلاردره وکذا سبب مذکوردن منبت قره لدره وجیوملی علاجلر استعمالندن تحدت ایته سست انداملق طارضه سنده اشبو کوکورتلی قابلیجه سی کی سریع التأثير بردوا کورلماشددر .

شویله که : اگر علل مذکورده حیوه وسائر سومدن نشأت اجتن ایسه انلرک اعراضه قابلیجه استعمالنده همه حال براشتداد کلوب بعده کایا زائل و مندفع اولورلر واکراصل منشأ لری فرنکی عانی ایسه اولوقت امر بامکس اوله قی اشتداد اعراضدن صکره سریمای زائل اولوبوب بلکه برازمدت دوام ایدر . بو قابلیجه نک هر درلو استعمالی جائز اولمغه خارجای انصایب وعادتا اغتسال یاخود بانیکوکی ایچنه کیروب او طورمق صورته لرنده وداخلای شربت وحقنه طرز لرنده استعمال اولنه بیلور .

فقط اصول تبریدی قصاندر . چونکه ناچار لاجل التبرید اون بش ساعت قدر آبیقده طومقی یاخود صوغوق صوقانه قی تمهیلانه احتیاج کوریاور . شو حالده حرارتی زائل اولدنی کی حاوی اولدنی مواد هواشیه دخی ثابت اولوبوب ضایع اولور .

ایکنجی صورتنده ایسه قابلیجه نک صونی تبرید ایلدیک مرته صغوق صغلاوه سی لازمکلیورکه بوندده قابلیجه نک تأثیری زائل اولور .

بغویقی تمیر ایلدیکری حاوت کلنجه : بورایه کیروب برقاج دقیقه طورولدنی حالده عالی قدیمه حقنده بک عسیر تأثیری کوریلور ایچنی مذکور حلو نک غایت سیجاق اولسندن ناشی هر مزاجه الورمرز . خصوصاً امتلا دم مخاطره مسندن خوف اولنان کیسه لر حقنده بک دقت اوله حق ماده در . مکرکه عایل اولان کیسه دن بک شدتلی مقابله طبیعت ظهور ایله سی مطلوب اوله . قدیم وعسیرالبر عللده مطلوب اولدنی کی بو صورتنده مقابله مذکورده سی سریع وتزید ضمتنده قابلیجه صوبنک داخلای دخی استعمالی مطلوب اولدقده بربرستیلی واسطه سیله اجرا اولنور ودو کولن صوبل قابلیجه صوبندن صغوق اولما سنه دقت ایدیلور بلکه ده حار ومدتی زیاده اولمی ویاکیز بانیکو صورتنده استعمالنده فائده کومین عللده اشبو انصایب یعنی دوشمه طریقیله دخی استعمالی لازمدر . تاکه تأثیر لری تزیاد ایدوب منفعت لری تکثر ایلد . برده قابلیجه صونی فوجیلرله اوه کتورمک دخی قابیلر . صوبلک خاصه سی زائل اولماق ایچون بغایت حکم قیالو واریل دروننده جفقا اولمی ...

کلم کوکورتلی قابلیجه سنک داخلای اولان استعمالنه : بو طریقله استعمالندن مقصد خارجای اولان استعمالنک تأثیریه معاوت ایچونددر ولکن بعض کره اشارات مخصوصه دلالتیه اشخاء بطلیه علتلرنده وکذا کافه اعضا سنک علل سوء مزاجینده وقدم وسرکس هر درلو علل مزمنه ده داخلای استعمالی ایجاب ایدر : قالدیکه میاه کبریته آلات هاضمه ضعف ورخاوت وبردیکی جهته اطبا داخلای استعمالندن تخاشی ایدرلر . ولکن اعضاء هاضمه اساله مضر ودشمن اولان (ایدر وژن - سوفوره) ماده سنک و مواد املاحیه وعنصر تارک اشبو صورلدره موجود حامض فحیمی تام ماده ایله امتزاجلری سببیه لایقیله تمعدیل اولدق لرندن اگر آئیده اشمار اوله حق بعض احتیاطلره رعایت اولنور ایسه تخاشی اولنان آثار وخیمه ظهوره کلدکن معاد موقوف المأمول آثار نافعیه سی کورلک مجزوم وقرردر ... نته کم تجارب عیدده ایله مجربدر . شوقدر وارکه ، قابلیجه صونی منبندن یاخود بغویق خلوتندن آوب وچین استعمالنده بالاده ذکر اولدنی وجهله تبریدو تمعدیل اولنسنه دقت اولنق کرکدر . بالاده تفصیل اولدنی اوزره اشبو مشروباً استعمال اوله حق ماء کبری یوزدر همدن بدأ اولنوب بعده مریمک قوای هضمیه سنه نظرأ هر کون یاخود بهرایی اوج کونده بر ۲۵ و ۵۰ و ۱۰۰ درهم ضم اوله قی مقدار یزید اولمی . احسنه یاستکراموریمک باشلا دنی انده برقاج کون ترک ایدلی . بعده ترک اولنان مقدار ایله یکدن بدأ اولنوب اثری ظهور ایدنجیه قدر دوام اولمی واستعمالنی متعاقب متصل سیر وحرکت ایجلی . لکن ضعف بدن سببیه علی السوام سیر وحرکتله بجالی قالماز ایسه بر مقدار آرام وبومقدار سیر وتماشای ایله اکثفا اولمی . وهرتناولک مابین برچاریک قدر فاصللی اولوب لکن صکره کی تناول عقیبنده یارم بلکه بر ساعت سیر وحرکت لازمدر . بعده بر مقدار قهوه الی آلوب استراحت اقتضا ایدر .



یکی قابلیجه — یکی قابلیجه دیمکه مشهور اولان حمام بیوک کوکورتلی قابلیجه سنندن ایکوز خطوه مسافده واقع اولوب وسمت وجسماتی وزیاده سخوتی وصوبنک برکتی ونظافتی جهتلیله مشهور بر قابلیجه در .

اوائل بناسی بک معلوم اولوب ، مقدمه ده سبق ابتدکی وجهله سلطان سلیمان خان حضر تیرنک لاجل الا-تشفا . تشریف لرنه کلنجه قدر مطلق بر قابلیجه ایکن شرفا در اولان فرمان اوزرنه مجدداً بنا اولنشد . وکافه مصارفی وزیر رسم باشا طرفندن تأدییه اولنمغه آلان رسم باشا قابلیجه سی دخی اطلاق اولنور . نته کم حمام قبوسی اوزرنده بحر اولان تاریخندن اکلاشیلور .

(مابعدی وار)

مدیر مسئول : محمد طاهر مدح

معلومات — طاهر بک مطبعه سی

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında Giresun'un Keşap ilçesinde doğdu. Öğrenim hayatına Keşap ilçesine bağlı Güney Köyü İlkokulu'nda başladı. Orta ve lise öğrenimini Giresun İmam Hatip Lisesi'nde tamamladı. 1991 yılında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümünü kazandı. Bu üniversiteden 1995 yılında mezun oldu. Aynı yıl KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün açmış olduğu yüksek lisans sınavını kazandı. MEB tarafından Bursa'ya öğretmen olarak tâyin edilmesi sebebiyle yüksek lisans öğrenimine bir yıl ara vermek zorunda kaldı. Halen Yomra Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli olup yabancı dili İngilizce'dir.